

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

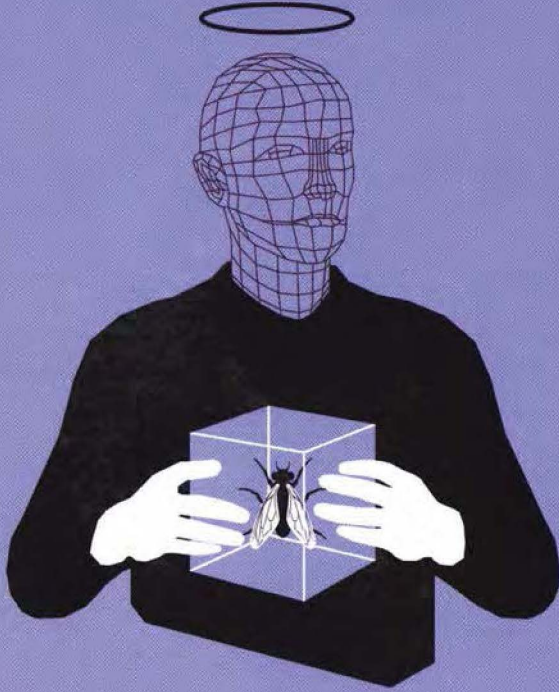
<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

JOHN CROWLEY
MAKİNE YAZI

İSTİKBAL
GÖKLERDEDİR!

John Crowley

1 Aralık 1942 doğumlu, Amerikalı bilimkurgu, fantasti, tarihi kurgu yazarı, yapımcı ve senarist. İlk eserleri *The Deep* ve *Beasts* 1975 ve 1976 yıllarında yayımlandı. *Makine Yazı*, yazarın gözlerin üstüne çevrilmesini sağlayan eseri oldu ve Britanya Fantazi Ödülü ile John W. Campbell Ödülü'ne aday gösterildi. Aynı zamanda David Pringle'ın "En İyi 100 Bilimkurgu Romanı" listesinde kendine yer buldu. En ünlü eseri, Harold Bloom tarafından, "Gözardı edilmiş bir başyapıt" diye nitelenen, Dünya Fantazi Ödülü kazananı *Little, Big*'dir.

Makine Yazı

John Crowley

Özgün Adı

Engine Summer

İthaki Yayınları - 1822

Bilimkurgu Klasikleri - 62

Yayın Yönetmeni: Alican Saygı Ortanca

Sanat Yönetmeni: Hamdi Akçay

Dizi Editörü: Emre Aygün & Yankı Enki

Yayıma Hazırlayan: Ömer Ezer

Düzeltili: Yankı Enki

Kapak İllüstrasyonu ve Tasarımı: Hamdi Akçay

Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: Mehmet Büyüktur

1. Baskı, Şubat 2021, İstanbul

ISBN: 978-625-7650-05-2

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Sevdâ Deniz Karalı, 2021

John Crowley © 1979

Önsöz © Graham Sleight, 2013

Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2021

Bu kitap, yazar ve yazarın ajansı The Lotts Agency, Ltd ile Akcalı Ajans aracılığıyla yapılan sözleşmeyle yayımlanmıştır.

İthaki™ Penguin Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A. Ş.'nin tescilli markasıdır.

Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy - İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu - İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com

Sertifika No: 48625

John Crowley
MAKİNE YAZI

Çeviren
Sevda Deniz Karali

Önsöz
Graham Sleight

ÖNSÖZ

Graham Sleight

Makine Yazı, John Crowley'nin *The Deep* ve *Beasts*'ten sonra yazdığı üçüncü bilimkurgu romanı. Sonraki kitabı *Little, Big* ise asıl ününe kavuşmasını sağlayan kitaptı: Yirminci yüzyılın en iyi Amerikan fantazi romanlarından biri olarak gösterildi çoğu çevrelerce. O zamandan beri de fantastik edebiyatın en başarılı yazarlarından biri olarak adını tarihe yazdırdı. Crowley hem kendine has üslubunun şahaneliğiyle hem de kitaplarını biçimlendiren grift yapıyla ünlüdür.

Bana göre *Makine Yazı* onun en tipik kaygılarının belirginleştiği eserdir. *Little, Big*'in son paragrafında şöyle bir cümle geçer: "Hikâyelerin ömrü daha uzundur: ama sadece birer hikâyeden ibaret oldukları zaman." Bu cümle, *Makine Yazı*'nın ilk cümlesi olabilir pekâlâ; ya da sonraki birçok kitabının. Hikâyelerin sürekliliği, onları nasıl yarattığımız ve çarpıttığımız, bireylere ve bir medeniyete ne ifade ettikleri: Bunların hepsi yıllar içinde Crowley'nin tekrar ve tekrar döndüğü konulardır.

Görünürde *Makine Yazı* yıllar önce bir felaket sonucu yıkıma uğramış Amerika'daki genç Konuşan Saz'ın hikâyesini anlatır. Diğer post-holokost kitaplarda olduğu gibi böyle bir medeniyetin bizim medeniyetimizi nasıl gördüğüyle ilgili nükteler mevcuttur burada da: Yollar ve telefonlar Saz gibi birine tuhaf görünürdü gerçekten de. Burada, Walter M. Miller'ın *Leibowitz İçin Bir İlahi*'si gibi eserlerin hilelerini iğneleyen bir taklit vardır. Ama Saz'ın dünyayla ilgili bilgi edinme ve aşkı bulma yolunda çıktığı yolculukta Crowley'nin meselesi başkadır.

Saz'ın yaşadığı Küçük Belaire dünyayı hikâyeler yoluyla anlamanın derinden köklendiği bir topluluktur. Kitabın ilk kısmının büyük bölümü Saz'ın kalıt aldığı bilişsel araçlara ayrılmıştır: kişilik tiplerini ifade eden “bağlar”, insanların ne tür öyküde yaşadığını açıklayan “dedikoducular” a yapılan ziyaretler, öykünün belkemiği gibi Küçük Belaire'in içinden geçen “Yol”. Kitabın büyük kısmında Küçük Belaire yaşamak istenebilecek bir yer. Dahası, ibretlik hayatları sembol alınan “azizler” vardır. Hikâyesi dünyaya açık olan bir aziz olmaktan öte iş var mıdır?

Saz'ın kendisi de bir hikâye anlatmaktadır. Ama kime ve neden? Kitap boyunca araya giren italik konuşmaların sahibi dinleyici kimdir? Ve daha önemlisi Saz'ın bu dinleyici için önemi nedir? Bir hikâyenin sonu bir tür ölümdür – ya da en azından bir uyku; ama Saz'ın hikâyesinin sonu ona ve dinleyicisine ne ifade ediyordur?

Bu sorular kitabın sonuna doğru ele alınıyor ve Crowley bunları o kadar güzelce yanıtlıyor ki keyif kaçırmak olmaz. Ama bu yapı hakkında ufak tefek yönlendirmede bulunabilirim. Öncelikle Crowley kitap boyunca sonda açıklanacaklar konusunda ipuçları koyma konusunda son derece cömerttir. Hatta başlarda bile neler olduğuyla ilgili kısmi bir fikre varmak mümkündür. İkinci olarak, kitabın adındaki iki kelime kitap boyunca yankılanır. “Makine” fikri –tıpkı Saz'ın gördüğü barometre gibi– tekrar tekrar kendini gösterir. Bir öykü de bir tür makine olamaz mı? Aynı şekilde, mevsimlere yapılan göndermeler genellikle anlam yüklüdür. Eğer bu bir yazsa ardından kış gelmelidir – ve kış gelirse, baharın oldukça geride kalması mümkündür. Son olarak, kitaptaki isimlerin önemini akıldan çıkarmamakta fayda var; isimler, bizim medeniyetimizde olduğundan daha yakınlar anlamlarına. Söylenene göre Konuşan Saz, sazların arasından rüzgâr estiğinde çıkan sestten ötürü öyle isimlendirilmiştir. Hikâyenin sonunda, oldukça dokunaklı olarak, Saz'ın arasından esen rüzgâr onun hayatının hikâyesidir. Çıkardığı ses de bu kitaptır.

*Bir hikâyedeki yılan ellerinin en iyi bölüm olabileceğine katılan
Lance Bird için.*

... bir zamanlar şöyle dedi bir adam: Neden bu isteksizlik?
İbretlik hikâyeleri dinleseydin
sen de ibretlik bir hikâye olur, böylece günlük dertlerinin
hepsinden kurtulurdun.
Öteki dedi ki: Kesin bu da bir ibretlik hikâyedir.
Birinci dedi ki: Kazandın.
İkinci dedi ki: Ne yazık ki yalnızca ibretlik hikâyede.
Birinci dedi ki: Hayır, gerçeklikte; ibretlik hikâyede kaybet-
tin.

–Franz Kafka

“İbretlik Hikâyeler ve Paradokslar” eserinden

Birinci Kristal:

BİRÇOK HAYAT

Birinci Faset

Uyuyor musun?

Hayır. Uyanığım. Gözlerimi kapamam söylenmişti. Bekle, dedi adam, açman istenene kadar bekle.

Ah. Açabilirsin artık... Ne görüyorsun?

Seni.

Peki ben...

Sen... tanıdığım bir kıza benziyorsun. Daha uzunsun. Bütün melekler uzun mu?

Başka ne görüyorsun?

Üzerinde oturduğumuz bu çimenleri. Çimen mi bu?

Çimen gibi.

Gökyüzünü görüyorum. Camdan çatınızın ardında, ah, melek, öyle mi gerçekten?

Öyle.

Buradayım o hâlde. Buradayım. Haklıydı, buraya gelebileceğimde haklıydı, Melek! Altımızda bulutları görüyorum!

Evet.

Buldum o hâlde sizi. Kaybedilen en yüce şeyi buldum.

Evet. Kayıptık ve sen bizi buldun. Kördük ve sen görmemizi sağladın. Pekâlâ. Yalnızca – kısa bir süreliğine – kalabilirsin, o yüzden...

Benden ne istiyorsunuz?

Hikâyesi.

Artık yalnızca bundan ibaretim, değil mi? Hikâyemden. Peki, anlatacağım. Ama uzun bir hikâye bu, hepsini nasıl anlatabilirim ki?

Başlangıçtan başla; sona varana kadar devam et. Sonra dur.

Başlangıç... Artık yalnızca bir hikâyeysem bir başlangıçım olmalı. Doğmamla mı başlamalıyım? Bir başlangıç mı o? Taktığın gümüş eldivenle başlayabilirim; o gümüş eldivenle ve topla... Evet, Küçük Belaire'den başlayacağım ve eldivenle topu ilk nasıl duyduğumdan; böylece başlangıç, son da olacak. Zaten Küçük Belaire'le başlamam gerekirdi çünkü gerçekten de Küçük Belaire'le başladım ve umarım orada sona ererim. Her nasılsa her zaman Küçük Belaire'deyim. Orada yaratıldım ben, onun merkezi benim merkezim; "ben" derken çoğunlukla Küçük Belaire'i kastediyorum. Size tanımlayamam bunu çünkü benim değiştiğim gibi o da değişti; ben değiştikçe o da değişti. Ama kendimden bahsedersem Küçük Belaire'i de görebileceksiniz - ya da en azından olabileceği şeylerden bazılarını.

Mbaba'mın odasında doğmuştum. Mbaba'm annemin annesidir, gelenek gereği bebeklik yıllarımı da çoğunlukla onunla geçirdim. Mbaba'nın odasını, Küçük Belaire'in binlerce yerinin herhangi birinden çok daha iyi anımsıyorum; asla değişmeyen bir yerdi burası, sınırları hep aynı kalırdı. Gerçi ben büyürken bir yerden başka bir yere hareket edermiş gibi gelirdi çünkü etrafındaki duvarlar ve odalar hep değişiyordu. En eski odalardan, Küçük Belaire'in merkezi olan, Aziz Andy tarafından kurulmuş eski bölgeden (gözenekli gibi duran kare kesimli gri melek taşlarından küçücük odalar, bütün sırların tutulduğu eski odalar) değildi; dışarının, her gün değişen ve sanki Küçük Belaire hiçbir işaret bırakmadan sona ermiş ve dünya başlamış gibi ormanlara karışıveren hafif, yarı saydam duvarları olan o havadar, var olmayan odalarından da değildi henüz. Mbaba'nın odası Sabah tarafındaydı, Patika'dan çok uzakta değildi. Tahtadan duvarları, halılarla kaplı topraktan bir zemini, birçok böceği vardı, bir keresinde dokuz gün boyunca kalan bir kara yılanı da olmuştu. Bir de sabahları odayı sanki ıslakmış gibi parıldatan, akşamları

lambalar yanmadan önce yavaş yavaş söndüren tavan pence-
releri vardı. Mbaba'nın odasını dışarıdan görebilirsiniz çün-
kü küçük bir kubbesi var, yanlarında da rüzgârda dalgalanan,
kırmızıya boyalı hava delikleri.

Doğduğumda kasım aylarının sonlarında bir öğleden
sonraydı. Daha şimdiden neredeyse herkes Küçük Belaire'in
birbirine yakın, sıcak iç bölgelerine çekilmişti ve çok nadiren
dışarı çıkıyordu; odun ve yiyecekler kış mevsimi için depo-
lanmıştı. Annem Mbaba'nın odasında Mbaba ve Sesli Gül ile
oturuyormuş; kendisi dedikoducu ve ünlü de bir doktordur.
Ben doğmaya başladığım sırada ceviz yiyip kırmızı ahududu
gazozu içiyorlarmış. Bana anlatılan hikâye bu.

Dedikoducu bana Konuşan Saz ismini vermiş. Suda bü-
yüyen ve doğduğum günkü gibi kış günlerinde rüzgâr ölü,
boş saplarının arasından eserken konuşuyormuş gibi gelen
sazların adını almışım.

Bağım, Avuç bağı, Aziz Roy ve Aziz Dean'in bağı yani. Avuç
bağından çoğu insanın isimleri kelimelerle ve konuşmakla
alakalıdır. Annemin adı Bir Kelime Söyle'ydi; Mbaba'mın is-
miyse Öyle Dendi'ydi. El isimleri de var ama -sonuçta ba-
ğımız Avuç bağı-, Yedi El ve Baş Parmak gibi. Her zaman
Avuç olduğum için size anlatabileceğim Küçük Belaire de
Avuç'unki olur ve benim bağım gibidir. Ama Yaprak bağın-
dan ya da Kemik bağından birine sorsanız size bambaşka bir
yer anlatır.

Gümüş top ve eldiven. Yedi yaşındaydım, kasım ayında
bir gündü; hatırlıyorum çünkü bir dedikoducuyu görmeye
götürüldüğüm ilk gündü, ki bu da yılın doğduğunuz zaman-
larında, yedi yaşınızdayken olur.

Mbaba'nın odasında, kubbedeki hâva delikleri başımın
üzerinde tıklar tıklar sesler çıkarıyordu. Mbaba'nın kubbeye
yapılmış bir kapıda asılı duran halattan merdivenden aşağı
inişini seyrettim; kuş beslemeden dönüyordu. Bir serçe de
onunla birlikte içeri uçuştu, tavan pencerelerine karşı gürül-

tüyle kanat çırpıyor, aşağıdaki halının üzerine beyaz bir şeyler damlatıyordu. Bu size bahsettiğim gün soğuk bir gündü. Mbaba üzerinde, uçlarında birbirlerine çarpan püsküller olan kalın, bol bir şalla dışarı bakıyordu ama ayaklarında yalnızca yüzükler vardı.

Annem bana, Mbaba'nın giderek kimsesizleştiğini söylemişti, yaşlı insanlara hep olduğu gibi; ben büyürken Mbaba'nın vaktinin çoğunu bu odada geçirmeye başladığı da doğru. Ama aslında yalnız değildi o. Çünkü duvarların etrafında, Mbaba'nın koruyucusu olduğu Avuç bağının oyma sandıkları vardı. Oyma sandıklar sanki... sanki bal petekleri gibidir. Asıl benzedikleri şeyse Küçük Belaire'in kendisidir: bağlantılı, sırlarla dolu, hikâyelerle dolu. İçindeki yüz gözün hepsi de işaretlerle belirlenmiş ve içinde ne olduğuna bağlı olarak farklı şekillerde oyulmuştur: Her göz, yalnızca sandığın içinde tuttuğu şeyi tutmak üzere tasarlanmıştır ve o şey hakkında hikâyeler anlatır: Buraya nasıl geldiğinden, neler yaptığından, anlatabilecekleri hikâyelerden bahseder. Avuç bağının oyma sandıklarındaki gözlerin içindeki hatıralar sayesinde Mbaba asla yalnız olmadı.

Mbaba'nın yatağının üzerindeki kalın battaniyelerin altında çıplak yatıyor, seyrediyor ve dinliyordum. Mbaba kendi kendine konuşarak odada dolaşıp duruyordu; uzun parmaklarından birini çökmüş, dişsiz ağzına bastırdı sanki bir şeyi hatırlamaya çalışıyormuş gibi. Vazgeçip gelip bacayla meşgul olmaya başladı. Mbaba'nın odasındaki baca eski ve çok güzeldir; yeşil camdan yapılmıştır, soğan gibi bir şekli vardır ve tepedeki kubbeden zincirlerle aşağı iner. Etrafında yılan gibi açık renklerle örülmüş, çember hâlinde asılı duran dört sap vardır; tepesinde de Azize Bea'nin kafası şeklinde metal bir kâse bulunur ve ağzı, Azize Bea ekmeğinden kırırları kabul etmek üzere kocaman açıktır.

Mbaba bir kibrit çakıp bir elinde onu yanar vaziyette tutarken diğeriyle de Azize Bea'nin ağzını fiçisinden çıkardığı

mavi-yeşil ekmek kırıtlarıyla doldurdu. Kibriti ekmeğe değdirdi, uzun saplardan birini aldı ve nefesini içine çekti; bacanın dibinden koyu renkte bir baloncuk yükselip sıvı seviyesinin de üzerine, tepeye kadar çıktı, burada patladı ve dumanını etrafa yaydı. Metal ağzın üzerinde kalın, gül renkli duman çizgileri zincirlerin arasında kıvrılmaya, kubbeye doğru yükselmeye başladı; Mbaba'nın etrafı, burun deliklerinden ve ağzından gelen dumanla gül rengi bir pusla kaplanmıştı. Azize Bea'nin ekmeğinin kokusu güzel bir kokudur; kuru ve baharatlı, kızarmış, sıcak ve içi çok zengindir. Tadı, kokusu gibi değildir ama; onun tadı... her şeye benzer. Herhangi bir şey gibidir. Aynı anda hem de. Yenebilen diğer şeylere benzer tadı: bazen kurutulmuş meyvelere, ya da ekşi otlara, ya da fındıklara. Yanmış tahtaya ve karahindibaya; çekirgenin bacaklarına; toprağa, sonbahar sabahlarına, kara. O an onu düşünmek ve koklamak, battaniyeye sarılı hâlde yataktan fırlayıp soğuk zemini aşarak Mbaba'nın sırtarak bana işaret ettiği yere koşmama sebep oldu. Yanına kıvrıldım; bacadan benim için bir sap alırken hırıltılı sesler çıkardı. İşte böylece ikimiz, ben ve annemin annesi oturduk, sigara içtik ve konuştuk.

“Biz göçebe gezerken,” dedi Mbaba ve içimde bir kahkaha baloncuğu yükseldi, çünkü biz-göçebe-gezerken hikâyesini anlatacaktı. O sabah anlatacağı herhangi bir hikâye olabilirdi aslında çünkü oyma sandıkların içinde ne kadar çok şey varsa Mbaba da o kadar çok hikâye bilirdi, ama o bunu anlattı:

“Biz göçebe gezerken, ki bu çok çok uzun zaman önceydi, şimdi hayatta olanlar daha akıllara bile gelmemişken ya da bağları bile henüz düşünülmemişken, hatta Küçük Belaire bile henüz akıllarda yokken, Aziz Andy kayboldu. Biz göçebe gezerken yedi kere kayboldu Aziz Andy, bu da o zamanlardan biriydi. Kayboldu çünkü Aziz Roy'un yük arabasını ve içindeki Büyük Belaire'in hazinelerini çekmek zorundaydı ve tarihimizin tamamını tabii. Bahsettiğim bu zamanda Aziz Andy

yük arabasını çekerek tek başına geziyordu, ta ki bir kamp yerine rastlayana kadar. Ateşler yakılmış, insanlar oturmuş kendilerini ısıtıyorlardı. Her ne kadar çekmecelerden çoğunu nasıl açacaklarını bulamasalar da Aziz Andy'nin yük arabası onlarda büyük hayretler uyandırmıştı. Aziz Andy de oturup ısınmak isterdi, hatta belki bir iki lokma bir şey de yemek isterdi ama bu marifetli yük arabasını mekândaki insanlara göstermekle meşgul bırakılmıştı. Nihayet dedi ki, 'Oturup biraz buzlarımı eritmeme izin vererseniz bir iki mucize yaratıp sizi eğlendirebilirim.' Eh, Aziz Andy'nin oturmasına izin verdiler ama herhangi bir yiyecek ya da içecek ikram etmediler. Aziz Andy onların ikram etmesini beklemekten yorulup bir mucizeyle herkesin keyfini yerine getirmeye karar verdi.

"İlk yarattığı mucize şuydu. Yük arabasının bir çekmece-sinden, giyildiğinde ıslık çalan gümüş bir eldiven, bir de aynı notada ıslık çalan bir top çıkardı. Aziz Andy ikisini de gururla gösterdi, insanların da gayet ilgisini çekmiştir sanırım. Derken Aziz Andy ıslık çalan gümüş topu karanlığa doğru var gücüyle fırlattı. Ağaçların arasında çıkardığı sesi duyabiliyorlardı. Aziz Andy, gümüş eldivenli elini uzatıp durdu. Kısa süre sonra top geri gelip Aziz Andy'nin eline bir kuş gibi zarifçe kondu. Herkes hayrete düşmüştü. Aziz Andy topu tekrar ve tekrar attıkça insanlar ıslık çalıyor, alkışlıyordu. Ama topun geri gelmesi her seferinde daha da uzun sürüyordu, derken ıslık çalmalar da alkışlamalar da durdu, insanlar da nihayet 'Ee, bu mucizeden çok sıkıldık, başka bir tane görelim hadi,' dediler. Aziz Andy gümüş top ve eldivenle birçok numara yapılabileceğini düşünüyordu ama hiçbirinin nasıl yapıldığını bilmiyordu; insanlar onu sopalarla dürtüyor, yorumlar yapıyordu, derken Aziz Andy de topla eldiveni bir kenara bırakıp şöyle dedi; 'Başka bir mucize göstereceğim size. Dişleri olmayan bir adamın çiğ et yiyişini göstereceğim.' Ve açıp onlara dişsiz, kavun gibi bir ağzı olduğunu gösterdi, tıpkı benimki gibi.

“Bunun ilginç bir şey olabileceğini kabul ettiler ama çiğ etleri olmadığını, yalnızca pişmiş etleri bulunduğunu söylediler. Aziz Andy çok açtı, sorun olmayacağını söyledi. Eti getirip önüne koydular – adam birdenbire ağzını açtı ve bir ağız dolusu ısıltılı beyaz diş gösterdi. Eti ağzı açık hâlde çiğneyip koparıyor, herkes görüp duyabilsin diye harika dişlerini gıcırdatıyordu.

“Doyacak kadar yedikten sonra hazır herkes etkilenmiş hâldeyken gitmek üzere ayağa kalktı. Gümüş topla eldiveni kendileri için saklamayacak kadar da kendilerinden geçmiş değillerdi tabii, o yüzden hikâyenin o kısmının doğruluğunu kanıtlamıyorum sana. Ama kalanına gelecek olursak, bak buraya”:

Ve sonra, tıpkı her hikâyenin sonunda olduğu gibi Mba-ba kalkıp oyma sandıkların oraya gitti. Gözleri çekmecelerde geziyor, parmaklarıyla işaretlere dokunuyordu, ta ki doğru işareti bulana kadar. İçinden ağız şeklinde oyulmuş ahşap bir kutu çıkardı; ağız kutunun içindense, gözle ıslıl ıslıl bir hâlde Aziz Andy’nin o mükemmel, ısıltılı beyaz dişlerini çıkardı.

“Takma diş,” dedi. “Herkes uyuyor.” Birden ağzına koyuverdi, diliyle yerine yerleştirdi ve görmem için ağzını kocaman açtı. Çıglık çıglığa kahkaha atıyordum. Ağzı tıka basa bir şeyle doluymuş gibi duruyordu ama ağzını açtığı anda bir bakıyordunuz – dişleriymiş! “Böyle yaptı işte, böyle,” dedi, “tam da bu dişlerle. Her şey kadar eskidirler ama hâlâ yepyeni gibiler.”

Yedinci yılımda, doğduğum zamanlarda olmuştu bu; neredeyse bundan on yıl önce.

Ne oldu?

Bir şey yok. Devam et hadi.

Hangi söylediğim irkiltti seni?

Devam et.

Peki... Yedinci yıllar. Her yedi yılda bir bağını çok iyi ta-

nıyan bir dedikoducuyu ziyaret edersen, Sistem'e baktırırsın ve bulunduğun durumu öğrenirsin. Neden her yedi yılda bir yapıldığını bilmiyorum, yedişer saydığımız birçok şey olduğunu biliyorum ama. Ve öyle geliyor ki –yaşadığım iki yedi yıldan çıkardığım kadarıyla yani– yedinci yıllar her nasılsa en kendiniz olduğunuz yıllar oluyor. Başka zamanlarda da bir dedikoducuya danışabilirsiniz elbette; bir düğümün açılması için mesela, ya da kendinizi anlamadığınız herhangi bir zamanda. Ama herkes ilk yedinci yılında gider mutlaka, ardından sonraki yedinci yıllarda – on dördüncü, yirmi birinci, yirmi sekizinci gibi. İlk yedinci yıl aynı zamanda da gül yılıdır.

Gül yılını anlatmak için Dört Çanak'ı, onları yapan Doktor Boots'un Listesi'ni, tabii ondan önce de Birlik'i ve meleklerin dünyasını sona erdiren Fırtına'yı anlatmalıyım... belki de hikâyemin bir başlangıcı yoktur aslında.

İkinci Faset

Mbaba'nın beni götürdüğü dedikoducu, Mbaba'nın gençliğinden arkadaşı olan, Kırmızı Boyalı adında yaşlı bir kadındı. Kırmızı Boyalı, Mbaba'nın hatırladığına göre gençken Su bağındandı ve adı Rüzgâr'dı, ama Sistem'i okumayı ve dedikodu yapmayı öğrenmeden önceydi bu.

"Bağımızı bilmezdi önceden," dedi Mbaba beni hazırlarken. Nefesi soğukta belli belirsiz seçilebiliyordu. "Son birkaç yıldır üzerine çalışıyor."

"Ben doğduğumdan beri değil mi yani?"

"Öyle tabii, ondan önceden beri," dedi Mbaba. "Ama bu da çok uzun yıllar etmez farkındaysan." Hazırdık. "Çok bilge olduğunu söylüyorlar ama, ayrıca Avuç'u çok iyi biliyor, bütün tuhafliklarını da."

"Ne ki tuhaflikları?"

"Sen!" dedi ve kulaklarımı çekti. "Herkesten iyi senin bilmen gerekiyor."

"Patika'ya yakın yaşıyor," dedi Mbaba yola çıktığımızda, "çünkü geçenlerin ayaklarını hissetmeyi seviyor."

Aziz Roy -Küçük Aziz Roy'dan bahsediyorum elbette, Büyük Aziz Roy'dan değil- , Patika'nın ayaklarınızın üzerine çizili olduğunu söylemişti. Küçük Belaire, başladığı o eski kovuğun merkezinden dışa doğru inşa edilmiştir, tıpkı bir bal peteği gibi. Sıradan bir bal peteği gibi değildir tabii, birbiriyle kesişen büyüklü küçüklü odalarla inşa edilmiştir dışa doğru. Tepelerin ve akarsuların üzerinden geçer; merdivenleri

ve dar alanları vardır; ve her oda, kütükten sütunları olan büyük odalardan tutun aynalarla ışıldayan minicik odalara ve daha binlerce farklı türüne, ister merkezdeki eski ve değişmeyenlerden olsunlar ister yeni ve uzaklarda daima değişenlerden olsun, hepsi boyut, şekil ve içine nasıl girip içinden nasıl çıktığınız konusunda birbirinden farklıdır. Patika merkezde başlar ve eski kovuk ile büyük orta odalar boyunca uzun bir spiral şeklinde ilerler, Öğle Vakti tarafındaki Kemer bağının kapısının yakınlarındaki titrek kavaklara kadar uzar. Küçük Belaire'den dışarı çıkmanın Patika hariç bir yolu yoktur ve muhtemelen Küçük Belaire'de doğmamış kimse merkeze giden yolu bulamaz. Patika'nın görünüşü, Patika olmayandan farklı değildir: ayaklarınızın üzerine çizilidir. Her yerde birbirinin içine açılan odalardan geçen tek yola verilen bir isimdir bu sadece, ki Patika'nın nereye çıktığını bilmeseydiniz bu odaların içinde sonsuza kadar gezinip dururdunuz.

Kırmızı Boyalı'nın odası daha derinlerde, merkeze doğruydı. Dedikoducular yazları serin, kışları sıcak ve rahat olan o çok eski, küçük, taştan odaların içerisinde oturup bağlarının bütün Küçük Belaire'i saran bir ağ gibi her şeyi birbirine bağlayıp birleştirdiğini hissedirdi. Loştu burası; Mbaba'nın gibi bir tavan penceresi yoktu ama çatıya, baloncuklarla dolu soluk yeşil bir mercek yerleştirilmişti. Mbaba, eli omuzumda, içeri girmeden konuştu. "Kırmızı Boyalı," dedi. İçeriden biri güldü, ya da öksürdü, ve Mbaba beni içeri çekti.

Bu şimdiye kadar bulunduğum en eski yerdi. Duvarlar, melek taşı dediğimiz gri bloklardandı. Birkaç yerde bazı bloklar kenarları üzerinde döndürülmüştü ve bütün blokların içinden geçen (öyle diyorlar ya da) oval delikler, duvarda dört küçük pencere yaratmıştı. Bunların arasından, çatıya yerleştirilmiş cam parçalarıyla aydınlatılmış hâlde akarsuyun küçük akıntılarını seçebiliyordum.

Mbaba beni oturttu. Farkındalık ve beklenti içindeydim; huzursuzlanmamaya çalıştım. Kırmızı Boyalı uzaktaki bir

odadan geldiğinde önce Mbaba'ya bakıp alçak sesle güldü. Elleri karşılama hareketleri yapıyor, bu da bileziklerini şakırdatıyordu. Mbaba'dan daha yaşlıydı ve onun selamına başını sallarken ışıldayan kocaman bir gözlük takmıştı. Karşıma oturdu, çıplak ayaklarını yukarı çekti ve kollarını dizlerine dayadı. Benimle konuşmadı, ama Mbaba'nın konuşmasını dinlerken bilge gözlüklerinin ardında bakışları beni inceliyordu. Kendisi konuştuğunda sesi zengin, süzülen yağlar gibi yavaştı ve yalnızca kısmen anladığım tonlamalarla yoğunlaşmıştı.

Onlar konuşurken Kırmızı Boyalı küçük bir keseden biraz Azize Bea kütürü çıkardı, mavi bir kâğıda sarıp iri bir sigara yaptı. Cebinden uzun bir kibrit çıkarıp gelip yanına oturmamı işaret etti. Ağır ağır gittim yanına; Mbaba'nın elleri de beni cesaretlendiriyordu. Kırmızı Boyalı kibriti bana verdi, sert duvarda çakıp sigarasını yakmak için iki elimde tutuşumu izledi. Yanakları çukurlaştı ve gürültülü bir şekilde nefesini çekerken gül rengi bir duman bulutu yükseldi. Bakışlarındaki dürüst ve dost canlısı merak gülümsememe sebep oldu, ve aynı anda da kızarmama. Sigarasını içtikten sonra dedi ki, "Merhaba, nazik adam, canım seninle konuşmak istiyor. Ama anlayışlı ve yardım edebilecek durumda olsam da kendimi çok fazla gözler önüne sermemi bekleme. Rahat ol yanımdayken; buranın tuhaf olduğunu biliyorum, ama yakında birlikte rahatlayacağız ve arkadaş olacağız..."

Hayır, tabii ki böyle bir şey söylemedi, ama söylediği her şeyde, selamlamasında vardı bu, çünkü gerçekleri konuşuyordu ve bu konuda çok, çok iyiydi; öyle iyiydi ki konuşurken demek istediklerini anlamamdan kaçınmadı. Elbette o zamanlar bildiklerim çok azdı; o Mbaba'yla konuşurken ikisi de duyamadığım şeyler söylediler.

"Sen," dedi Kırmızı Boyalı, "gerçekleri konuşan biri değilsin."

"Hayır," dedim.

"Eh, yakında olacaksın." Elini omzuma koydu ve kıvrılan

kaşlarını kaldırdı. “İznin olursa Mbaba’n gibi ben de sana Saz diyeceğim; Konuşan Saz benim için fazla ağız dolusu bir isim.” Güldüm: fazla ağız dolusu demek! Mbaba’ya yalnız olmamız gerektiğini belirten bir kelime söyledi, o gittiğinde de çatırdayan sigarasının düz ucunu söndürüp kendisiyle birlikte uzaktaki küçük odaya gelmemi işaret etti.

Burada bir sandıktan, çizgili avucuna tam oturan küçük, dar bir kutu çıkardı. “Mbaba’n bana hakkında güzel şeyler söyledi, Saz,” dedi kadın. Kutuyu açtı. İçerisinde daracık kapakları olan dört küçük yuvarlak kap vardı ve hepsi farklı bir renkteydi: Siyah bir tane vardı, gümüş vardı, kemik beyazı vardı ve bir de kış göğünde güneş batarkenki saf mavi renkte vardı. “Hikâyeleri sevdiğini söyledi.”

“Evet.”

“Çok fazla hikâye biliyorum ben.” Yüzünde kibar bir ağırbaşlılık vardı ama ısıltılı gözlüklerinin ardında gözleri şakacı bakıyordu. “Hepsi de gerçek.” İkimiz de güldük; kahkahası, ağırlığı ve doluluğuyla titrememe sebep oldu, her ne kadar hafif ve boş olsa da. O an Kırmızı Boyalı’nın çok kutsal biri olduğunu anladım; muhtemelen bir azizeydi.

Neden kutsal dedin?

Kutsal. Gözlerini Kırp bir keresinde bana, kadim zamanlarda çeneni tutmana sebep olan şeylere kutsal dediklerini söylemişti. Bizse bir şey seni güldürürse kutsaldır derdik. O yüzden.

Kırmızı Boyalı küçük siyah kabı aldı, içerisindeki gül rengi maddeye baş parmağını sürdü, sonra da baş parmağını dudaklarıma sürdü. Sürdüğü şeyi yaladım. Hiçbir tadı yoktu. Sandıklarının başka bir yerinden iç içe geçmiş siyah kutular ve küçük mercekleri olan borular çıkardı. Bunları, daha büyük olan odasındaki büyük merceğin altına yerleştirdi, boruları da tavandaki beyaz bir alana işaret edecek şekilde koydu. Bir ipi çekti ve tavandaki yeşil merceğin gözü, kutuların arkasına yerleştirdiği bir aynanın üzerine küçücük aydınlık bir

nokta düşecek kadar kapandı. Mercekten gelen ışık boru yoluyla yansıtılmıştı; soluk yeşilden bir çember duvara yansdı.

Uzun bir kutuyu dikkatlice açtı, ardından uzun bir süre düşündükten sonra içerisinde bulunan birçok ince, kare şeklinde camdan bir tanesini çıkardı. Işığa tuttuğu sırada üzerine kazınmış bir desen olduğunu gördüm, yerine taktığındaysa aynı desen birdenbire duvara yansdı; iyice genişletilmişti ve sanki oraya çizilmiş gibi netti.

“Dosyalama Sistemi mi bu?” diye sordum fısıldayarak.

“Öyle.”

Yıllar sonra Gözlerini Kırp bana Dosyalama Sistemi’nin tam adını söyledi. Ben de söyleyebilene kadar defalarca tekrarlattım ona, ardından da sanki saçma sapan bir tekerlememiş gibi söylemeye devam ettim. Bazen geceleri uykuya dalana kadar tekrar ediyorum kendi kendime: WasserDozier Çokluparametrik Parasosyal Kişilik Envanteri için Yoğunlaştırılmış Dosyalama Sistemi, Dokuzuncu Baskı. Gözlerini Kırp bana bütün bunların ne anlama geldiğini açıklamaya çalışmıştı ama söylediklerini unuttum şimdi; tüm gün başında oturup ona bakan dedikoducular bile ona yalnızca Dosyalama Sistemi diyor. Bağlar, Dosyalama Sistemi’nden türetilmiş, gerçi Sistem’i yaratan meleklerin bağlar hakkında hiçbir bilgisi yokmuş. Sistem, dedikoducuların içinde bulunduğu o bağlardan yüzlerce yıl daha eskiymiş. “Kadim zamanlarda,” demişti Gözlerini Kırp bana, “bilgi vermesi gerekmiyordu aslında, yalnızca gerçeklerin karıştırılmamasını sağlaması gerekiyordu; ama onu tasarlayan melekler olduğundan daha fazlasını yaratmışlardı ve her ne kadar Sistem’in karışmamasını sağlaması gereken gerçekler artık kaybolmuşsa da içinde, yaratıcılarının görmeyi başaramadığı, bağlara dair bu yeni bilgi bulunmuştu işte. Genelde de böyle olur zaten.”

Benim bağım anlamına gelen şekillerin ışıldadığı duvara baktım ve ne de harika bir bağdı o öyle, içindeki iki yüce azizle. “Bağımda iki aziz var,” dedim.

“Çok zekisin,” dedi Kırmızı Boyalı. “Belki bana daha fazlasını anlatabilirsin.” Şefkatlice konuştu aslında, ama hakkında çok az şey bildiğim bu şeyin huzurunda konuştuğum için mahcup olmuştum. Yeniden konuşmamı kibarca bekledi bir an için ve sessizliğime şefkatle güldü; ardından Sistem’e döndü ve uzun bir anın sonrasında kısmen bana, kısmen kendi kendine konuşmaya, bağımndan, nasıl olduğundan ve Avuç bağının hayat denen bu şeyi nasıl sürdürdüğünden bahsetmeye başladı; konuşurken de elini benim elimin üzerine koydu; hâlâ koltuğunda yanında oturuyordum. Duvardaki parlak desen dışında odada görülecek hiçbir şey yoktu; duyulan tek şeyse Kırmızı Boyalı’nın yumuşak sesiydi. Dudaklarım tuhaf bir şekilde uyuşmaya ve sarkmaya başladığında neredeyse fark etmedim bile. Fark ettiğim şey Kırmızı Boyalı’nın sorularının, ardından da benim cevaplarımın sanki cisimleşmeye başlamasıydı. Bir şey hakkında konuştuğunda bu şey sadece konuşulmuyor, aynı zamanda var olmaya çağırılıyordu. Bana annem hakkında sorular sorduğunda annem de vardı orada, ya da ben onunlaydım, arı kovanlarının olduğu çatılardaydık birlikte, ve o bana kulağımı kovana dayayıp içeride kışı geçiren arıların alçak, sürekli mırıltısını dinlememi söylüyordu. Kırmızı Boyalı bana rüyalarımı sorduğunda sanki onları yeniden görüyordum, yeniden uçuyor ve dehşetle haykırıyor ve baş dönmesiyle düşüyordum. Hiçbir zaman Kırmızı Boyalı’nın yanımda konuştuğuna dair farkındalığımı yitirmedim, ya da benim de ona cevap vermekte olduğumu; ama –gül renkli şey yapmıştı bunu tabii ki, ama o zaman bunun bile farkında değildim– her ne kadar yanından ayrılmadığımı, elinin hâlâ elimin üzerinde olduğunu bilsem de, hayatımda bir aşağı bir yukarı gezinip duruyordum işte.

Hayatım kadar da uzun sürmüş gibi gelmişti bu süreç; ama hayatımın kanlı canlı görünen olayları yavaş yavaş incelemeye, giderek daha belirsizleşmeye, yanımda duran Kırmızı Boyalı’nın yüzünden daha az gerçek kalmaya başladı;

derken biraz şaşkın hâlde, kocaman esneyerek ve sanki koca bir gece rahat bir uyku çekmişim gibi hissederek, desenin hâlâ duvarda yandığı küçük odaya geri döndüm.

“Konuşan Saz,” dedi Kırmızı Boyalı bana şefkatle. “Sen kesinlikle Avuç’sun, çifte Avuç hem de.”

Bunun üzerine bir şey söylemedim çünkü çocukken, babam Yedi Eller’in de annem gibi Avuç bağından olmasının gizli, konuşulmaması gereken, hatta muhtemelen utanılması gereken bir şey olduğunu öğrenmiştim. Ebeveynlerinin ikisinin de aynı bağdan olması sık görülen bir şey değildir; hatta birbirlerinin kardeşi olmalarından bile daha nadirdir. Dedikoducular bu duruma karşı uyarırlar; derler ki bu, düğümlere yol açarmış.

“Yedi Eller ne zaman gidecek?” diye sordu.

“Bilmiyorum,” dedim, Yedi Eller’in sırrını bilmesine şaşır-mamıştım; her şeyi biliyor gibiydi zaten. Bunun benim en büyük kederim olduğunu bilmesine de şaşırmadım. “Yakın-da, diyor sadece.”

“Ve sen onun gitmesini istemiyorsun.”

Yine bir şey demedim, sözlerimden anlaşılacaklardan korkuyordum. Yedi Eller benim en iyi arkadaşımdı, onu çok az görmüş olsam bile; ne zaman bir oyunun ya da hikâyenin ortasında sessizleşse, iç çekip dünyanın ne kadar büyük olduğundan bahsetse bir korku sarardı içimi. Korkum –Küçük Belaire’in dışındaki– dünyanın büyüklüğü değildi; uçsuz bucaksızdı o dünya, bilinmezdi, ve ben Yedi Eller’i onun içinde kaybetmek istemiyordum.

“Neden gitmek istiyor?” diye sordum.

“Bir düğümü çözmek içindir belki de.” Dizleri çatırdayarak doğruldu, uzun kutudan başka bir ince, kare şeklinde cam aldı. Bunu ilk camın durduğu, kutunun içindeki aynanın önüne koydu ve resmi netleştirmek için boruyu biraz çekti. Birdenbire her şey değişmişti. Düzgün çizgileri olan desen değişmiş, renklenmiş, kararmış, anlaşılmaz hâle gelmişti.

O rüyada gibi, dikkatli tavrıyla baktı desene. “Saz,” dedi, “hayatların birçok şekli vardır, biliyor muydun bunu? Merdivenler gibi olan hayatlar vardır, bir de çemberler gibi olan hayatlar. Burada başlayıp Orada biten hayatlar vardır, bir de Burada başlayıp aynı biten hayatlar. Birçok şeyle dolu hayatlar vardır, bir de hiçbir şeye sahip olmayan hayatlar.”

“Benimkinin şekli ne?”

“Bilmiyorum,” dedi sadece. “Ama Yedi Eller adlı adamın-kiyle aynı değil. Orası kesin. Söyler misin, büyüdüğünde ve gerçekleri konuşan biri olduğunda ne yapacaksın?”

Başımı eğdim, küstahça gelmişti çünkü; cam yapmak istiyorum desem öyle olmazdı ama, ya da arı beslemek istiyorum, dedikodu yapmak istiyorum desem bile hatta. “Bir şeyleri bulmak isterdim,” dedim. “Kaybolan her şeyimizi bulup geri getirmek isterdim.”

“Hmm,” dedi. “Eh, kaybolmuş ama bulunmasa daha iyi olan şeyler de vardır biliyorsun ki.” Ama şunu dediğini de duymuştum ben: Bu düşünceni yitirme, Saz, iyi bir düşünce bu. “Yedi Eller’e bahsettin mi bundan?”

“Evet.”

“Ne dedi?”

“Dedi ki kaybolan şeyler – sonsuza dek kayboluyormuş – Gökyüzündeki Şehir’e gidiyormuş hepsi.”

Bunun üzerine güldü; ya da belki buna değil de duvardaki birbirine geçmiş şekilde gördüğü bir şeye güldü. “Avuç bağı,” dedi ve uzun bir süre dalıp gitti. “Yap bunu, Konuşan Saz,” dedi ardından. “Yedi Eller’e giderken seni de götürüp götürmeyeceğini sor.”

Kalbim yerinden fırladı. “Götürecek mi?”

“Hayır,” dedi kadın. “Sanmıyorum. Ama ne olacağını göreceğiz. Evet. En iyisi bu.” Sonra tablonun üzerindeki şekle işaret etti. “İçinden çıkmanı sağlayacak bir yol var. Adı Küçük Düşüm, yol da çok uzun değil...”

Yeterince şey görmüştü; bir tür uykudan uyanmış gibi

canlandırdı kendini. Doğruldu, kare şeklindeki iki camı aldı, silip temizledi; ardından küçük aynayı alıp onu da temizledi, sonra hepsini kaldırdı. O bunları yaparken uzun kutunun ucunda benim bağımyı simgeleyen avuç işaretinin çizili olduğunu gördüm. Demek ki bütün kutu benim bağımdı. Ben bağımyı hiç görmemiştim bile, olabileceğı şeylerden bir kısmının parçalarını görmüştüm yalnızca. “Nasıl,” dedim kutuya işaret ederek, “bunu nasıl...”

“Bunu nasıl yaptığını bilmek için,” dedi, “benim kadar yaşlı olana kadar beklemen gerekirdi, onu soruyorsan eğer.” Acele etmeden her şeyi kaldırdı, ardından bana döndü. “Ama şöyle düşün,” dedi. “Hepsi camdan, o gördüğün ikisi gibi, hepsi ince ve apaçık.”

“O zaman boruya üç tane birden koyabilirsin,” dedim, “ışık da üçünün de içinden geçer, sen de nasıl değiştiğini görebilirsin, ya da nasıl...”

Kırmızı Boyalı bana gülümseyerek ellerini çırpı. “Ya da yedi tane birden, ya da on, ya da bir kerede kaçını okuyabilecek kadar zekiysen o kadarını.” Yanımda diz çöktü ve yakından baktı bana. “Hepsinin bir ismi var, Saz, ve sen Avuç olduğun için her birinin de senin hakkında ekleyecek bir bilgisi var. Diğerlerine her eklenen bütünü değiştiriyor ve bir fark yaratıyor. Dosyalama Sistemi çok bilgedir, Saz, benden çok daha bilgedir.”

“İsimleri ne?” diye sordum, bana söylenmeyeceğini bile rek.

“Eh,” dedi, “bunu öğrenecek vaktin olacak, öğrenmek istiyorsan eğer. Baksana, Saz: Beni daha sık ziyaret etmeye ne dersin? Daha sık gelen birkaç çocuk daha var. Ben hikâyeler anlatıyorum, konuşuyoruz, bir şeyler gösteriyorum onlara. Eğlenceli geliyor mu kulağı?”

Eğlenceli mi! Daha az önce benim Avuç bağından olduğumu görmüştü ve bu odada benden çok daha öte bir bilginin huzurunda olduğumu. “Evet,” diyebildim zar zor, gerçeğı ko-

nuştuğum bu küçücük anın nasıl hissettiğimi ona göstermesini umarak.

Gözlüklü yüzü gülümsemesiyle kırış kırış olmuştu. “Güzel,” dedi. “Yedi Eller’le konuştuğunda ve tam olarak –iyi dinle beni– tam olarak senden istediği ya da sana söylediği şeyi yaptığında, ve bu işin bittiğinde gel gör beni. Çok uzun süreceğini sanmıyorum.” Elini saçlarımda gezdirdi. “Git şimdi, Konuşan Saz. Çöz düğümünü. Ve sonra geri gel.” Merakımı, kafa karışıklığımı, heyecanımı görebiliyordu; kahkahası, binlerce şey anlatır, binlerce yıllık kutsallığı damıtır gibi oda-ya dağıldı.

Dışarı çıktığımda Mbaba gitmişti. Sorun değildi ama; Kırmızı Boyalı’nın odaları Patika’nın yakınındaydı, ve her ne kadar Küçük Belaire’de daha önce hiç bulunmadığım yerler olsa da kaybolduğum hiçbir yer yoktu, Patika ayaklarımın üzerine çiziliydi çünkü.

Üçüncü Faset

Küçük Belaire'de, muhtemelen yalnızca belirli bir bağdan insanlar bulacağınız yerler vardır. Sabah tarafında akarsuyun orada ve söğütlerin oralarda Su bağıını bulursunuz, bu kısım kolay; ama Su bağıının kendi kolay bir bağdır zaten, her zaman yapmalarını beklediğiniz şeyi yaparlar. Avuç bağıysa o kadar tahmin edilebilir değildir, yine de ben nereye bakmam gerektiğini biliyordum. Yedi Eller'i, Öğle tarafına doğru bir noktada, hâlâ toplantıların yapıldığı yüzlerce yıl öncesinde toplantı odaları olarak inşa edilmiş, toprak zeminli eski, kemerli odalardan birinde arkadaşlarının yanında buldum. Öğle güneşine dönük iri cam parçalarından ışık geliyor, sıcağa oturmuş konuşan bu gürültülü, küçük gruptan fırtına bulutları gibi dumanlar yükseliyordu güneşe doğru.

Hepsi Avuç'tu. Başka bağlardan insanların katılmasına izin verilmiyor değildi aslında, ama diğer bağlardan insanlar Avuç bağıının meziyetlerle, yılan elleriyle ve diğer insanların komik bulmadığı karmaşık esprilerle dolu sonsuz konuşmalarından çok çabuk sıkılıyordu. Devam ediyorlardı işte onlar, benim de devam ettiğim gibi.

Hepsinin önünde konuşmaktan utanmıştım, o yüzden Yedi Eller'e onunla yalnız konuşabilir miyim diye sordum. Bana bakıp sırtı ama sanırım çok ciddi konuşmuş olmalıyım ki bir homurtuyla kalktı, çatıdaki camları destekleyen kocaman kirişlerden birini dönüp çıktı benimle. Hâlâ sırtıyordu; Avuç bağıını hiçbir şey merak kadar, sırlar kadar, ve

genel olarak dünya hakkında değil de kendileri hakkında sorulara maruz kalmak kadar utandırmaz. O yüzden ona dosdoğru sordum:

“Belaire’i terk edeceğin zaman,” dedim boğazımda bir yumru ve kelimelerimde bildiğim bütün o ufak tefek gerçeği konuşma yetimle, “beni de yanında götürür müsün?”

“Eh, koca adam,” dedi. Koca adam demişti bana; şaka olduğunu biliyordum ama yine de hoşuma gitmişti. Eteğini toparladı, sırtını bir sütuna dayayıp oturdu. Oturduğu zaman uzun kollarını dizlerinin üzerine dayama gibi bir alışkanlığı vardı, bir elinin baş parmağını da diğer eliyle tutardı; ben de yapardım bunu, onu taklit ederek.

Bana baktı; düşünceli düşünceli başını sallıyor, sanırım benim yeniden sormamı bekliyordu ki bunu ona neden sorduğumu biraz daha anlayabilsin; ama ben hiçbir şey demedim. Her ne kadar beni yanında götürmeyeceğini düşünse de sormam Kırmızı Boyalı için önemliymiş gibiydi; ben de o yüzden yalnızca bekledim.

“Şöyle söyleyeyim,” dedi nihayet. “Muhtemelen gitmem çok uzun zaman sonra olacak. Gerçekten gitmem yani. Birçok – eh, yapılması gereken birçok hazırlık var. Öyle yani. Belki ben gitmeye hazır olduğumda sen de hazır olursun.”

Sözlerinde, söylediklerinden öte bir şeyler vardı. Bunu duyabilecek kadar gerçekleri konuşanlardandım ben de ama ne olduğunu anlayacak kadar değil. Uzanıp hafifçe bacağıma vurdu. “Ama bak ne diyeceğim,” dedi. “Eğer sen de bir gün gideksen senin de hazırlık yapman gerek. Dinle bak: Birlikte küçük bir yolculuk yaparak başlayacağız seninle.”

“Yolculuk mu?”

“Evet. Küçük bir yürüyüş. Hazırlık olsun diye, bir nevi. Yol’u gördün mü hiç?”

“Hayır.”

“Görmek ister misin peki?”

Hiçbir şey söylemedim, yapmam gereken buysa isterim

anlamına gelebilecek bir iki omuz silkme hareketi yaptım.

“Mbaba’ya sor sen,” dedi Yedi Eller, “o sorun yok derse, ki diyecektir, yağmur yağmaz ya da başka bir şey olmazsa yarın gideriz. Erken saatte gelir bulurum seni.”

Kırmızı Boyalı tam olarak Yedi Eller’in istediğini yapmam gerektiğini söylemişti; beni yanında götüreceğini sanmadığını söylemişti kadın, ama o böyle bir şey söylememiştir. Buna memnun olmam gerekiyordu aslında, beni hazırlıklarına katılmaya davet ettiği için de memnun olmam gerekiyordu; ama yine de sıkıntılı ve huzursuz hissediyordum. Biriyle aranızda bir düğüm olması böyle bir şeydir işte. Aranızda hiçbir şey –en basit hisler bile– bir şekilde birbirine dolanmadan ulaşamıyor gibidir ötekine.

Her neyse, ertesi gün kendimi Şu Nehir diye adlandırılan nehrin üzerinden geçen bir köprüünün üzerinde bulmam böyle oldu. Yalnızca kırmızı paslı demir çubuklardan oluşuyordu ve üzerinde yürünebilecek yol olan köprü ben daha doğmadan önce yıkıldığından beri kalan tek köprüydü bu. Önceki gece don olmuştu, Şu Nehir’in üzerinde soğuk rüzgâr acımasızca esiyordu.

Köprü boyunca demirden demire dikkatlice geçtik, bir yandan da aşağıya, demirlerin arasındaki boşluktan o kara, kızgın sulara bakıyorduk – ya da bakmamaya çalışıyorduk. Şiddetlenen rüzgârla bu çok eski metal gıcırıyor, inliyordu. Yedi Eller’i takip ettim; ellerim onun tuttuğu yerleri tutuyordu. Ellerimiz ve kıyafetlerimiz kırmızı paslarla kaplıydı; kap-kalın kıyafetlerimiz kir içindeydi ve benim ellerim demirden buz gibi olmuştu.

Sonra durduk. Yedi Eller önümde durup etrafa bakındı. Yakında köprü hiçbir işe yaramayacaktı artık: Burada en sonunda demirlerden biri düşmüştü ve muhtemelen yakında köprüünün kalanı da ona eşlik edecekti. O bir aşağı bir yukarı bakıp düşünürken rüzgâr Yedi Eller’in uzun saçlarını bir kırbaç gibi yüzüne vuruyor, uzun, düğümlü kollarını dalga-

landırıyordu ve bu sırada köprü sürekli olarak sallanıp gıcır-
dıyor, kara sular aşağıda hızla akıyordu. Yedi Eller sırtarak
bana baktı, ellerini birbirine sürtüp üzerlerine nefesini verdi,
hazırlandı ve zıpladı.

Haykırdım sanırım. Ama yedi Eller kollarını dikey uzanan
direğe doğru savurmuş ve tutunmuştu; ellerini daha iyi bir
konuma getirdi, soğuk metalde bir çat sesi duyuldu, kendini
çekip kaldırdı ve yüzünü yeniden bana döndü. Göğsü inip
kalkıyordu, yüzünde pas lekeleri vardı.

“Hadi, Saz, haydi,” dedi hızla alıp verdiği nefesinin ara-
sında, ama ben yalnızca öylece durup ona baktım. Bunun
üzerine demirin iki kenarından bacaklarını sarkıtacak
şekilde oturdu ve ayaklarını aşağıda birbirine kenetledi.
“Otur,” dedi, ben de öyle yaptım. Ben daha kısa olduğum
için ayaklarımı kenetleyip tutunamıyordum. Yedi Eller
uzun kollarını bana doğru uzattı; elleri ona doğru eğilme-
mi işaret ediyordu. Kemik ve sinirlerden semsert bilekleri-
ni tuttum, işaret verdiğinde kendimi ittim. Gözlerimi suya
değil demire dikmişim; havada sallandım, omuzlarımda
bir çatırtı duydum, ve yukarı çekildim; bir bacağım ulaşip
demirin öte tarafına geçti, biraz debelendim ve dengemi
yeniden kazanabildiğimi fark ettim; yüzümü Yedi Eller’in
göğsüne bastırılmış hâlde, orada olduğumdan emin olana
kadar sımsıkı tutundum, emin olduktan sonra bile bilek-
lerini bırakmadım. Güldüğünü duydum onun. Kocaman
yüzü yüzüme çok yakındı, zafer kazanmış gibiydi, ben de
nefes nefese bir hâlde gülüyordum. Nihayet bileklerini bı-
rakıp kendi kendime oturdum.

“Hazırlıklar,” dedi. “Görüyorsun ya? Eğer bir yere gide-
ceksen oraya varabileceğine inanmalısın. Ne şekilde, ne yolla
olursa olsun.”

Köprünün sonuna gelip direklerin dibine çöktük. Bir
süre konuşmadan ama yendiğimiz o köprüye dönüp bakarak
oturduk; ve ben birdenbire, gerçekten gideceği zaman onun-

la gitmeyi, maceralarını paylaşmayı her şeyden daha çok istedim.

“Beni *götüreceksin*, değil mi” dedim, “yeterince yetişkin olmuştum? Ne zaman olacak bu?”

“Bakacağız, koca adam, bakacağız.” Sözlerinde yine o gölgeyi duydum, hatta pişmanlığı neredeyse; ama bana dair bir pişmanlık olmadığını biliyorum şimdi. Ayağa kalktı. “Onu görmek istiyorsak hâlâ gündüzken Yol’a varmamız gerekiyor,” dedi.

Bir süre donmuş ve yıllanmış gibi duran dökülmüş yapraklarla kaplı ormanlardan geçip tırmandık, ta ki ormanlar seyrekleşene kadar, ardından kayaların gri yosunlarla kaplı yüzeylerinden taşlık yaylalara çıktık. Gökyüzü sanki alçalmış, katı ve gri bir hâlde üzerimizde duruyordu; biz tırmandıkça ona daha da yaklaşıyorduk sanki. Bir tepenin zirvesine ulaşınca uzaklardaki gri, sivri tepelerin arasında incecik bir yarıktan görünen mavi gökyüzünün bulutların kenarlarını gümüş gibi aydınlattığını gördük. Yedi Eller ötedeki yemyeşil bir çizgiye işaret etti. “Onun ötesinde,” dedi, “Yol’u göreceğiz.”

Rüzgâr, ona dönük yanağımda buz gibi bir delik açıyor, yeşillikleri geçip bir vadiye bakan kayalık yükseltiyeye çıktığımızda tepenin o sağlam dokusunu parçalıyordu neredeyse. Vadinin ötesindeki tepelerin üzerinde, geçip giden bulutlarıyla gökyüzü pembe ve mavi renkteydi; başımızın üzerinden hızla geçerlerken gökyüzünü de yükseklerde, sonsuz bir yükseklikte ve derin bir mavilikte gösteriyorlardı – ne rüzgârlar olmalıydı orada! Kısa süre sonra akşam güneşi durduğumuz yere vardı ve önümüzdeki vadiyi aydınlattı; ve bir de Yol’u.

İşte oradaydı Yol. Vadi’yi takip ediyordu, ama kısaca; vadinin narin katmanları arasından buyurgan, imkânsız derecede düz bir kıvrımla var etmişti kendini ve gördüğüm en büyük şeydi. Öyle hayret edilesi yanları vardı ki: Hepsini aynı anda gördüğümü nasıl anlatabilirim size?

Öncelikle bu tek bir yol değil, iki yoldu. İkisi de yirmi

adamın yan yana dizilebileceği genişlikte iki yol. Birbirleriyle yarışır gibi benzer uzanıyorlardı, tıpkı yarışan iki gri sincap gibi, öyle de gri renkteydiler ayrıca. Göz alabildiğine birlikte ilerliyor, ne genişlikleri ne de aralarındaki mesafe değişiyordu, omuz omuza gibiydiler – ama nereye doğru?

Vadinin kilometrelerce ötesinde tepetaklak oluyor, kendi içinden dışına dönüveriyor, köprülerin ve rampaların bir üzerinden bir altından geçiyor, kendi kendini, durduğumuz yerden görüldüğü üzere, muazzam bir yonca yaprağı gibi, ya da eğlencesine fırtınalı, yeri göğü sarsan yanlamasına taklalar atan devasa bir çocuk gibi şekillere sokuyordu.

Görebildiğim en uzak noktada yüksek bir tepeyle çakışıyordu, orada durması da gerekiyordu aslında; işte hayret edilesi son şey de buradaydı – durmuyordu. İki parçası da içinden geçebilecekleri mükemmel, yüksek kemerli bir mağara ya da yarık bulmuştu. Sonar da şüphesiz diğer taraftan çıkıp devam ediyor, zıplayıp yay gibi kıvrılıyor, melek yapımı o düz çizgileriyle topaklı, eğimli yolu düzleştiriyorlardı.

“Nereye gidiyor?” diye sordum.

“Her yere,” dedi Yedi Eller sakince, yere çömelirken. “Bu Kıyı’dan Öteki Kıyı’ya kadar. Öteki Kıyı’ya vardığında da dönüp farklı bir yoldan yine Bu Kıyı’ya geliyor, sonra tekrar gidiyor. Binlerce kez kesişiyor, sonra yeniden kesişiyor, geri dönüp bir örümceğin ağı gibi binlerce şekilde yayılıyor.”

“Hepsi böyle mi?”

“Böyle ya da daha büyük.”

“İkiden de mi fazlalar?”

“Hayır. Her zaman iki tanedirler. Biri bu tarafa gitmek, öteki karşı tarafa gitmek için. Öteye doğru daha büyüktürler ve şurada gördüğün gibi kıvrılırlar, ama hep büyük çiçekler gibidirler. Sırtlarında köprülerle, karınlarının altında tünellerle daha da çeşitlenirler şehirlerde. Öyle duydum yani. Bir gün göreceğim.”

“Peki bu... neye yarıyordu?”

“İnsanları öldürmeye,” dedi Yedi Eller önceki gibi sakince. “Azizler öyle dedi yani. Şöyle ki, eskiden üzerinden arabalar gidiyormuş. Geceleri buradan görebiliyormuşsun onları, hepsi parlıyormuş; önlerinde beyaz, arkalarında kırmızı ışıklarla parladıklarını biliyorum hatta, o yüzden bu tarafa gidilen yol beyaz, öteki tarafa gidilen yol kırmızı olurmuş.”

“Yol onları nasıl öldürmüş peki?”

“Ah, Yol öldürmemiş onları. Arabalar öldürmüş. İnsanlar içlerindeymiş, yalnızca kolları ve bacakları şu şekilde oturabilecekleri kadar yer varmış, kolaylıkla kırılabilirlermiş yani; o koca şey katlanıverip seni ceviz kıracağı gibi kırabiliyormuş.

“Hızlı gidiyorlarmış çünkü, yarasalar kadar hızlı gidiyorlarmış ama onlar kadar dikkatli değillermiş, o yüzden de sürekli çarpışıyorlarmış. Aziz Clay’in Büyük Aziz Roy’dan duyduğuna göre –ki Aziz Roy Yol’u son günlerinde, bu arabalardan bir patika üzerindeki karıncalar, küçük balık sürüleri gibi milyonlarca varken görmüştü– Aziz Roy demiş ki Yol, Küçük Belaire’deki insanların iki katı kadarını bir yılda öldürmüş.”

O gururlu, kuğu grisi şeye doğru dikilip baktım. Yakınlar da taşlarının otlarla kırıldığı görülebiliyordu, iki bölümünü ayıran hendek de upuzun fidanlarla doluydu. Bu iki yarından birinin ortasında durup dosdoğru Öteki Kıyı’ya, melekler bilir ne kadar uzaklardaki o yere doğru yol alabilirdiniz; gerçeği konuşanların yüzlerce yıldır unuttuğu şeyleri geçebilir, nihayet Öteki Kıyı’ya varabilir, ardından karşı tarafa geçip yeniden eve doğru dönebilirdiniz ve bu sırada Yol’dan bir kere bile ayrılmazdınız. Ama yine de insanları öldürmüştü işte.

Şimdi tüm gökyüzü apaçıktı, masmavi doruklarına dek havayı dolduran rüzgâr da diniyordu. Yedi Eller ayağa kalkıp Yol’a doğru uzanan dik yamacı inmeye başladı, ben de onu takip ettim. “Neden durmadılar o zaman,” diye sordum, “ya da üzerinden yürümediler? Ya da sadece – sadece bakmadılar ona?”

“Baktılar, en nihayetinde, her şey sona erdiğinde,” dedi Yedi Eller ayağını basacak yer ararken. “Ama kadim zamanlarda çok önemsemiyorlardı; korkmuyorlardı çünkü; meleklerdi onlar. Ayrıca onlardan milyonlarcası vardı; birkaç binin ölmesini umursamıyorlardı.”

Kenarına varıp yakındaki bölümünün ortasına kadar yürüdük, kilometrelerce ötesindeki devasa düğüme ve ondan da uzaklardaki Öteki Kıyı’ya döndük yüzümüzü. “Yol’dan geldik biz,” dedi Yedi Eller, yumuşak yüzeyine hafifçe basarak. “Aziz Bea ve Aziz Andy, azizlerin günlerinde gelmişlerdi. Yol’dan burada ayrıldılar ve Büyük Belaire’i kurmaya gittiler. Bunları biliyordun zaten ama.”

Bir kısmını biliyordum. O yerin burası olduğunu bilmiyordum, ya da bunun terk ettiğimiz Yol olduğunu. “Anlatsana,” dedim.

“Pekâlâ,” dedi, “ateş yakmama yardım et.” Çubuk ve çıra toplayıp Yol’un ortasında ateş yakmak üzere kurduk, Yedi Eller de giysisinin kolundan kibrit çıkarıp yaktı. Küçük parlak bir alev olunca yakınına oturduk, ellerimizi giysi kollarımızın altına çekip kukuletalarımızı kafamıza geçirdik ve Yedi Eller anlatmaya başladı.

“Neredeyse binlerce kişiydik. Göçebe gezeli, ah, bilmiyorum, yüz yıl olmuştu, belki de yüz elli, ve Fırtına geçtikten sonraki o yıllarda ne Kooperatif Büyük Belaire’i unutmuştuk ne de gerçekleri konuşmayı; birbirimizden ayrılmadık; başkaları da katıldı bize sonra. Derken buraya geldik işte. İlkbahardı o zaman; o geceliğine durmuştuk, Yol’da oturup çadırlar kurmuş, eşyalarımızı boşaltmıştık, Azize Bea ve Aziz Andy eski yük arabasını açmıştı, ateşler yakılmıştı; binlerce insanı ve ateşlerini düşünsene burada.

“Azize Bea o gece geç saatlere kadar Aziz Andy’yle konuştu. Oradaki çocuklardan bahsettiler ve yaşlılardan; Büyük Belaire ve eski zamanlar hakkında bildikleri şeyleri tekrar tekrar konuştular ve yük arabalarının kaybolabileceğinden, onlarla

birlikte o zamanların birçok hatırasının da yok olabileceğinden bahsettiler. Birçok şey çoktan unutulmuştu zaten. Sanırım geldikleri Yol'a dönüp baktılar, tıpkı bizim şu an yaptığımız gibi. Ve Aziz Andy'nin dediğine göre o fikir Azize Bea'nin aklına tam o anda geldi. Fikrin ne olduğunu biliyorsun tabii."

"Küçük Belaire."

"Kadın dedi ki: 'Şu an ilkbahar. Ülkenin bu tarafı çok hoş, çok verimli, ayrıca manzarası da güzel.' Ve acaba yeterince uzağa gitmediler mi diye, buralardaki topraklara hiçbir zaman zarar vermemiş meleklerin saçtığı ölümden ve yıkımdan yeterince uzaklaşmadılar mı diye, artık durmanın vakti gelmemiş midir diye merak etti. Aziz Andy'nin o kıymetli yük arabasıyla kaybolması tehlikesi de olmazdı artık. Fırtına geçeli, meleklerin yarattığı dünya yok olalı uzun zaman olmuştu; belki de bütün o günahlar affedilmişti, çok zaman önce hem de belki. Çok şey öğrenmişlerdi, diye düşündü Azize Bea, ve belki de artık öğrenmeyi bırakıp biraz yaşama-ya başlamanın vakti gelmişti.

"Ama Aziz Andy emin değildi. Sürekli hareket hâlinde olmayı biliyordu o. Dedi ki: 'Meleklerden kaçıyoruz biz. Birlik dostumuz değil. Bizi hiç sevmeyen çok fazla insan var.' Azize Bea de dedi ki: 'Melekler çoktan ölüp gitti. Diğerlerine gelince,' dedi kadın, 'onlara karşı plan yapabiliriz.'

"Ve ateşin küllerinin içine, gizli kapısı ve konuşanlar hariç kimsenin bilmediği Patika'sı ile bugün Küçük Belaire olan çemberi çizdi ve dedi ki: 'Hepsini melek taşlarından inşa edeceğiz, hiç penceresi olmayacak ve her şey birleşik olacak, tıpkı Büyük Belaire gibi.'

"Eh, Aziz Andy'yi ikna etti tabii ki. 'Çok ikna edici bir kadındır,' derdi adam eskiden. Böylece dedikoducuları ateşin etrafına çağırdılar; sabaha karşı, Kooperatif'i ellerinden gelen en iyi şekilde burada, içinden neredeyse hiç durmadan geçen Yol hariç, meleklerin rahat bıraktığı bu ülkede yeniden inşa etme kararı verilmişti.

“Gerçeği konuşanlar işte o gün Yol’u terk ettiler ve bir daha da kullanmadılar.”

şimdi güneş alçalmış, rüzgâr neredeyse yükseldiği kadar hızla dinmişti. Öncekinden daha soğuktu hava. Kukuletalı pelerinimle iyice sıkıca sardım kendimi. “Sen kullanacaksın ama,” dedim. “Bir gün.”

“Evet, koca adam,” dedi usulca. “Bir gün.”

Ve bunu söylediği anda –nasıl, bilmiyorum, belki bu macerayı paylaştığımız için, belki anlattığı hikâyedenden, ya da belki de o da ilk defa şimdi bunun gerçek olduğunu anladığı için– Yedi Eller’in Küçük Belaire’den ayrılıp Yol’u gittiği yere kadar takip etmeyeceğini anladım. Aramızdaki düğüm buydu işte, o gideceğini söylediğinde benim ona inanmamdı, ve bunu yapmaya karar verdiği için ona ierlemem ve hayran olmamdı; ve onun, içinde bir yerlerde asla gitmeyeceğini bildiğinden, yapamayacak olmasına rağmen yapabileceğine inandığım için benden hoşlanmamasıydı. Gitme planlarından, göreceğini hayal ettiği şeylerden bahsederken bile bütün bunları bana gerçek bir şekilde anlatmıştı aslında; ama ben şimdiye kadar duyamamıştım. İşitilebilen bir fısıltı gibi zlverdi düğüm içimde ve bir üzüntü çöktü iime. “Bir gün,” dedim. Kukuletasının altında yüzü ciddi duruyordu, ama üzgündü de; çünkü bu iki kelimeyle az önce öğrendiklerimi söylemiş olmuştum ona.

Etrafımızda, ötede ve ardımızda uzanan Yol, sanki kendine ait eski bir parlaklığı tketmişesine, hızla yok olan ışıkta belli belirsiz parlıyor gibiydi. Gökyüzü, vadinin üzerinde muazzamdı. O anda acaba gökyüzünde gerçekten şehirler var mıdır diye merak ettim; vardıysa, bizi burada görebiliyorlar mıydı – iki küçük adamı ve pembe dumanı tam da Azize Bea’nin durduğu noktadan yükselen, yakıp dndrdğmz Ekmeğinin pembe dumanı şimdi beyaz dumanlarla karışan ateşlerini; milyonlarcasının yarıştığı devasa yolun ortasında duran iki adamı görebiliyorlar mıy-

dı? Akşamdı, aylardan kasımdı. İki vardı şimdi, önceden milyonlarcası olmuştu. Melekler gökyüzündeki şehirlerinde bunu düşünüp ağladılar mı?

Hayır.

Hayır. Melekler ağlamaz.

Melekler ağlar, ama kendileri için. Ve sizi orada hiç görmediler.

Dördüncü Faset

Bir gün sonra Kırmızı Boyalı'nın odasına doğru Patika'da tek başıma yola çıktım. Bıraktığımda Mbaba hâlâ uyuyordu; henüz loş yollarda hızla ilerlerken bir elma yedim. Bir melek gibi havada asılı kalıp içeri bakabilseydiniz, beni Küçük Belaire'de uzun, yavaş spiraller çizerek dolanırken görebilirdiniz, uyuyan bedenlerin üzerinden geçmemi gerektiren bir kestirme hariç tabii.

44 Akarsu seslerinin eriştiği yere vardığımda insanlar uyanmış giyiniyordu; altı kişinin oturmuş sigara içtiği, gülüp konuştuğu bir odanın önünden geçtim. Küçük Belaire uyanıyordu. Merdivenlerde insanlar tavan pencerelerini açıp keskin sabah kokusunu içlerine çekiyor, ardından aşağı iniyordu yeniden. Dışarı çıkan bir sürü kişiye karşı yürüyordum. Yedi Eller'le birlikte Yol'u görmeye gittiğimiz gün olduğundan daha sıcaktı, o yüzden insanlar bugün güneşli dış odalarda oturacak, akşam olduğunda kış için gereken bir şeyleri de yanlarında getireceklerdi, bir Halka takımı gibi, ya da alet edevat, ya da yaz gelince dış odalara asılan büyük borular gibi. Bazıları ormanlarda keşif yürüyüşlerine çıkıp yılın son yemişlerini toplayacaktı; ya da dış odalarda buluşup örgü örecekle veya konuşacaklardı, Yaprak bağındanlarsa tabii. Kemer bağındanlarsa Belaire'in tepesine tırmanıp kış için izolasyon işi yapacaklardı. Fısıltı'larsa bağlarının meselelerini tartışacaklar; Su'lar da diğer bağların meselelerini konuşacaklar; Avuç'larsa dünyanın meselelerini ele alacaklardı;

ve göçebe gezdiğimiz günlerden, ondan da önceki Büyük Belaire'den ve daha da önceki kadim zamanlardan hatırladıkları ya da bildikleri ya da azizlerden duydukları hakkında dedikodu yapacaklardı ki hiçbirini unutulmasın.

Patika boyunca durup görülecek binlerce şey, keşfedilecek yılan elleri, dinlenecek insanlar olur her zaman. Kırmızı Boyalı'nın odasının yakınındaki bir yılan elinde kimin-dizi oyununu oynayan birkaç arkadaşımı gördüm, oyuna katılmak için sıramı bekledim...

Dur bir dakika. Önceden bahsettiğinde yılan eli konuşmada geçen bir şeydi. Şimdi bir mekân oldu. Ayrıca hazır durmuşken kimin-dizinden de bahset bana.

Pekâlâ. Patika'dan bahsetmiştim size: Patika bir yılan gibidir, Küçük Belaire boyunca kıvrılıp durur ve başı ortada, kuyruğunun ucu da Kemer bağının kapısındadır ama yalnızca Küçük Belaire'i bilen biri onun nereye çıktığını görebilir. Başkası içinse her yöne doğru gidiyor gibidir. Yani Patika'da ilerlerken yine Patika'ya benzer bir şey görebilir, ama bunun küçük bir labirentte birbiriyle iç içe geçmiş, hiçbir çıkışı olmayan, yalnızca yeniden Patika'ya geri dönen odalar olduğunu fark edebilirsiniz – bu yılan elidir işte. Yılana benzeyen Patika'dan, bir dizi küçük parmak gibi uzanır. Buna yılan eli denmesinin bir sebebi de bir yılanın ellerinin olmamasıdır, aynı şekilde Patika da yalnızca bir tanedir. Ama bir yılan eli çok daha fazlasıdır aynı zamanda: Benim hikâyem de bir Patika aslında, diye umuyorum; bu yüzden onun da yılan elleri olması gerekiyor. Bazen bir hikâyedeki yılan elleri en iyi bölümdür, şayet hikâye yeterince uzunsa.

Kimin-dizi'ne gelince... Kimin-dizi oyununda hiçbir zaman çok iyi olmadım ama Belaire'deki her çocuk gibi ben de topumu ve cımbızımı her yere yanımda götürdüm; her çocuğun ekipmanının bir parçasıdır bu. Benim topum biraz sicime sıkıca sarılı bir kiraz çekirdeği idi; cımbız ise neredeyse kolun kadar uzun, aşağı kadar ikiye yarılmış hâlde inen,

ucuysa topu tutup alabileceğin şekilde sabitlenmiş bir sazdı. Birçok farklı şekilde oynayabilirsiniz bu oyunu, bir ya da birden fazla topla, iki ya da bir çemberde cımbızınızla uzanabileceğiniz ne kadar insan oturuyorsa o kadar insanla. Her ne şekilde oynuyorsanız oynayın, top dizinizin üzerinde dengede duruyor olur – dizlerinizi böyle tutarsınız – başka biri de cımbızıyla dizinizdeki topu alıp başkasının dizine yerleştirir. Farklı şekillerde oynarsanız kimin diziyle oynanacağını da değiştirirsiniz ve kimin hareket edeceğini de.

Çok hızlı oynanması gerekir –eğlencesi buradadır– ve eğer topu düşürür ya da üç kere sıranız değilken hareket ederseniz oyunda kalmak için izin istemeniz gerekiyor, diğerleri buna ya Evet diyebilir ya da Hayır.

Nasıl kazanıyorsun peki?

Kazanmak mı?

Diğerlerini nasıl yeniyorsun?

Yenmek? Kavga etmiyorsunuz ki, oyun oynuyorsunuz. Topu hareket hâlinde tutmaya çalışıp diğer insanların yolundan çekilmeye uğraşıyorsunuz; topu dizinizde tutmaya da tabii. Çok fazla odaklanma gerektiriyor, ayrıca her ne kadar bazen çok eğlenceli olsa da fazla gülmemeniz de gerekiyor. Kemer bağları çok iyi oynuyor; hepsi çok dikkatli, ciddi ifadeler takınıp çatçatçı uçuruyorlar cımbızlarını havada. Ayrıca Kemer bağından insanların hepsinin de düz, geniş dizleri oluyor.

Her neyse, bu çemberde bir yer boşaldı, ben de oturdum. Karşımdaki kız, ki onun diziyle oynayacaktım ben, başını yalnızca bir kere kaldırıp ürkütücü derecede mavi gözleriyle baktı bana; ürkütücüydü çünkü saçları kopkoyu bir renkte ve sıkı, kaşları da öyle; eğimli bir şekilde inip neredeyse burnunun üstünde birleşiyorlardı. Diziyle oynayacağı kişinin ben olduğumdan emin olmak için şöyle bir baktı bana yalnızca, sonra topunu yerleştirdi.

“Kimin dizi?” dediler ve başladık. Ufak endişe ya da zafer

çığlıkları duyuluyordu: “İska! İki tane var onda.” Karşımdaki kız bir nevi dalgın bir dikkatle oynuyordu, sanki tamamen farkında olduğu bir oyun vardı ama rüyada oynadığı bir oyundu bu. Aşağı kıvrılan iri ağzı hafif açıktı; küçük dişleri bembeyazdı.

“Kimin dizi?” dedik. “Büyük Arı Fısıltı bağını hareket ettiriyor,” dedi lider ve uzun boylu, gülen bir Yaprak bağı çocuk, çemberde hızla göz gezdirdikten sonra önümdeki kızın topunu hareket ettirdi. Fısıltı bağı: Evet, ben de onu seçtim. Dalgınlığından ya da tam olarak var olamıyormuş gibi duruşundan da değil yalnızca; ya da –belki de yalnızca bana göre– hiçbir iddiada bulunamamasına rağmen çemberin merkeziymiş gibi durmasından da değil. Başka bir şey vardı: bir fısıltı. Onu hareket ettirme sırası bana geldiğinde bir anda o imkânsız derecede mavi gözlerini kaldırıp bana baktı. Ve top düştü.

“İska!”

Topu geri aldı, bana bir daha bakmadı bile. Artık daha iyi oynamaya çalıştım ama tökezledim, bağım söylendiğinde kaçırdım. Kısa süre sonra oyundan çıkmıştım.

İşte bütün bunlar, oyun hakkındaki şeyler, hikâyemdeki bir yılan eliydi; ama tıpkı Patika’nın parçaları gibi görünen yılan elleri olduğu gibi, yılan elleri gibi görünen parçaları da vardır Patika’nın. Ben kalktığım sırada kız da kalktı; ardımızda diğerleri, yerimizi aldıkları anlamına gelen kelimeleri sesleniyorlardı. Ben Patika’ya geldiğimde kız önümdeydi, Kırmızı Boyalı’nın odasına doğru gidiyordu; aramızda biraz mesafeyle onu takip ettim. Bir köşeye gelince durup beni bekledi.

“Neden beni takip ediyorsun?” dedi. Aşağı bakan kaşları yüzüne daimi bir sinirli somurtma ifadesi veriyordu, ki aslında bu bazen hissettiği bir şeydi ama o zamanlar bunu bilmiyordum.

“Etmiyordum. Kırmızı Boyalı adında bir dedikoducuyu görmeye gidiyordum...”

“Ben de oraya gidiyorum.” Pek de meraklı olmayan bir ifadeyle baktı bana. “Biraz küçük değil misin sen?”

Sinir bozucu bir soruydu. Benden büyük falan sayılmazdı. “Kırmızı Boyalı öyle düşünmüyor.”

Soluk, ince, koyu renk tüylerle kaplı kollarını önünde birleştirdi. “Hadi o zaman,” dedi sanki ben onun korumasına ihtiyaç duyuyormuşum da o da istemeyerek de olsa beni korumak zorundaymış gibi. Ben sorunca söylediğine göre adı Günde Bir Kez’di; o benimkini sorma zahmetine girmede.

İki odasından daha geniş olanına girdiğimiz sırada Kırmızı Boyalı hâlâ uyuyordu; orada toplanan diğerlerinin arasında oturduk. Hepsi bana bakıp adımı sordu. Sessiz olmaya çalışarak bekledik, ama çok zordu, kısa süre sonra da kadının diğer odada hareket ettiğini duyduk. Uykulu bir hâlde, gözlüksüz gözlerini kırıştıtarak içeri baktı, sonra tekrar yok oldu. Nihayet geldiği sırada sessiz olmaya çalışmayı çoktan bırakmıştık. Curcunanın ortasına oturup kendine sakince mavi bir sigara sardı. Birisi sigarasını yaktı, kadın etrafına bakarak ve daha iyi hissederek derin bir nefes çekti içine. Bizlere gülümsedi, sigarasını yakan kızın yanağına şefkatle yumuşakça vurdu. Ve Kırmızı Boyalı’yla ilk sabahım başladı.

“Biz göçebe gezerken,” dedi kadın ve Mbaba’dan dinlediğim, Aziz Gary’yle sinek hikâyesine başladı. Bize bir sepet elma getirdi, biz onları yerken hikâyeyi kendi Su tarzıyla anlattı; birçok yanlış başlangıçla ve durup da üzerine düşünmeye kalktınız mı ipin ucunu kaçırdığınız ufak ironilerle doluydu anlatışı; ayrıca hikâye benim bildiğime de pek benzemiyordu. Hikâyenin sonunda Aziz Gary sineği saldıığında kimse gülmedi. Kırmızı Boyalı’nın anlatış tarzı sebebiyle hikâye bir bilmeceye ya da çözülmesi gereken bir şeye dönüşmüştü sanki; ama aynı zamanda cevabın hikâyenin içinde yattığını da hissediyordunuz – bir bilmece değildi de bir cevaptı sanki, sorduğunuzu bile bilmediğiniz bir sorunun cevabıydı.

Yaprak bağı çocuk Büyük Arı, ağzı elmayla dolu hâlde, bu

hikâyeyi bize neden anlattığını sordu Kırmızı Boyalı'ya. Yaprak bağı gizemleri sevmez çünkü.

"Çünkü bir aziz anlatmıştı bunu," dedi Kırmızı Boyalı. "Azizler neden azizdir peki?" Gülümseyerek, bir cevap bekleyerek baktı bizlere.

"Çünkü," dedi birisi, "hayat hikâyelerini hatırlıyoruz."

"Hayat hikâyelerini nasıl hatırlıyoruz peki?"

"Çünkü – çünkü unutulamayacak bir şekilde anlattılar."

"Ne şekilde yani?"

"Gerçeği konuştular," dedi Yağmur Günü adında bir Su bağı kızı.

"Gerçeği konuşmak ne demek peki?" diye sordu Kırmızı Boyalı ona.

Bir Su bağı gibi anlatmaya başladı, dedi ki, "Kooperatif Büyük Belaire vardı," sonra "ama neredeyse ondan önce bir başlangıç vardı aslında," diye ekledi, ve kadim zamanlarda çoğu insanın tüm hayatlarını geçirdikleri evleri olmadığını anlattı. Kooperatif Büyük Belaire'dekiler hariç tabii. Orada, binlerce odasının içinde insanlar biraz olsun yaşadı, şimdi Küçük Belaire'de olduğu gibi. "Ama onlar melektiler aynı zamanda," dedi kız. "Kooperatifleri yüksekti, asansörlere biniyorlardı, telefonlarla konuşuyorlardı..."

"Evet," dedi Kırmızı Boyalı. "Telefonlar. O günlerde meleklerin bineceği asansörler, uzaktan konuşup bir araya gelebilecekleri telefonlar arttıkça, görünen o ki, giderek daha birbirlerinden ayrı hâle geldiler. Dünyayı daha küçük hâle getirdikçe aralarındaki mesafe daha da açıldı. Kooperatif Büyük Belaire'deki insanlar bu kaderden nasıl kurtuldu bilmiyorum, ama orada büyüyen çocuklar, şayet orayı terk etmişlerse, oradaki kadar mutlu olabildikleri hiçbir yer bulamadılar ve kendi çocuklarıyla birlikte orada yaşamaya geri döndüler. Ömürler boyu da bu böyle sürüp gitti.

"Bakın," dedi, dedikoducuların yaptığı gibi bir parmağını kaldırarak, "bakın, o günlerde herkes diğerleriyle telefon

aracılığıyla konuşuyordu. Kooperatif'teki her odada bir telefon bulunuyordu, herkesin birilerini arayacağı ve aranacağı bir telefonu vardı. Telefon yalnızca sesinizdir, bağ kabloları sayesinde uzaklara taşınır, tıpkı bir ucunu tuttuğunuzda gergin bir telin her yanına yayılan titreşim gibi. Kooperatif'in insanları birbirlerine daha da yakınlaştıkça bu makineyi iyice öğrenmeye başladılar: Biriyle telefonda konuşmanın onunla yüz yüze konuşmak gibi olmadığını anladılar. Bir insana söylemeyeceğin şeyleri bir telefona söyleyebilirsin, aslında amaçlamadığın şeyler söyleyebilirsin; yalan söyleyebilirsin, abartabilirsin, yanlış anlaşılabilirsin, çünkü bir insana değil bir makineye konuşuyorsundur. Telefonları doğru kullanmayı öğrenmezlerse Kooperatif'in var olamayacağını, milyonlarca diğerleri gibi yalnızca insanların içine konduğu bir yer olarak kalacağını gördüler. Ve böylece de öğrendiler.”

O bize bunu anlatırken biz de sessiz değildik; hepimiz bu hikâyenin bir parçasını biliyor ve eklemek istiyorduk, bazıları diğerleriyle çelişiyordu hatta. Yalnızca Günde Bir Kez hiçbir şey söylemedi: Ama kimse onun bir şey söylemesini de beklemiyordu. Yağmur Günü o zamanlarda da dedikoducuların bulunduğunu, bunların herkesi ve her şeyi bilen, her konuda tavsiyeleri olan yaşlı kadınlar olduğunu söyledi; ama şimdikiler kadar dikkatle dinlemiyordu onlar. Başka birisi de başlangıçta her kapıda bir kilit olduğunu, bütün odaların aynı boyutta ve şekilde olduğunu söyledi, ama Aziz Roy onları başka yerlere götürdüğünde artık kapılarda kilitler yoktu ve Kooperatif'in içinin tamamı büyük ve küçük odalar şeklinde değiştirilmişti, tıpkı bugünkü Belaire gibi. Kırmızı Boyalı her birimizi dinledi, başını salladı ve söylediklerimizi, bu kadar uzun sürmelerini umursamadan, küçük baş ve el hareketleri eşliğinde kendi anlattıklarına bağladı.

“Öğrendikleri şey,” diye devam etti, “telefonda, dinleyen kişinin kastettiğiniz şeyi ister istemez anlamasını sağlayacak ve sizin de kastettiklerinizi konuşurken ifade etmekten

başka şansınız olmayacak şekilde konuşmaktı. Konuşmayı – saydam, cam gibi yapmayı öğrendiler, ki kelimeler aracılığıyla yüzler gerçekten görülebilsin.

“Kendileri hakkında, gerçeği konuşanlar olduklarını söylediler. O zamanlarda aynı düşüncede olan insanlar bir kilise olurdu. Böylece Gerçeği Konuşanlar Kilisesi hâline geldiler.

“Gerçeği konuşanlar dediler ki: Söylediğimizi gerçekten kastediyoruz ve kastettiğimizi de söylüyoruz. Bir ilkeydi bu. Aynı zamanda birçok şeye de karşıydılar, kiliselerin de olduğu gibi; ama artık hiç kimse ne olduklarını hatırlamıyor.

“Kooperatif Büyük Belaire uzun süre hayatta kaldı, çocuklarını yetiştirdi ve konuşmayı öğrendi. Ama elbette önce ışıkların, nihayet de telefonların kesildiği gün geldi. Ve Aziz Roy onları Yol’a doğru götürdü. Ve göçebe gezip durduk. Kooperatif’te başlayan konuşmayı alıp tamamlayan azizlerin zamanı oydu işte; yük arabası, azizlerin şimdi hatırlayıp anlattığımız hayat hikâyeleriyle inşa edilirken göçebe gezdiğimiz zamandı.

“Size şunu da söylemem gerekiyor şimdi: Gerçeği konuşmak henüz yokken, başkalarıyla telefonlarda konuşulurken bir karışıklık yaşandığında, birisi kırıldığında ya da iki kişi birbirine düştüğünde dedikoducular ‘Bağ kablosunda bir düğüm varmış herhâlde,” derlerdi. Bağda bir düğüm! Çok gülüyorum buna.” Güldü de o kocaman, berrak kahkahasıyla. Biz de onunla güldük.

Günde Bir Kez gülmüyordu. Dosdoğru bana bakıyordu, merakla değil ama; sadece bakıyordu.

Beşinci Faset

Kırmızı Boyalı'yla oturduğum o kışlar boyunca dedikoducu olmanın en mükemmel, en tuhaf yaşam şekli olduğunu düşündüğüm zamanlar oldu. Belaire'in merkezindeki o çok eski odalarda, oturup Dosyalama Sistemi'ni okuyan ya da azizleri düşünen dedikoducunun zihninde doğar, öyle ortaya çıkardı tüm bilgilerimiz. Bir şeyler bir araya gelir, aziz ya da Sistem önceden orada bulunduğu düşünülmeyen yeni bir şey sererdi gözler önüne, ama bu şey bir kere doğdu mu Patika gibi bağlar boyunca döne döne gider, ilerledikçe de onlar tarafından değişime uğrardı. Büyüdükçe Kırmızı Boyalı'nın anlattığı aziz hikâyeleri beni daha da içine çekmeye başladı; bir gün, başka da dinleyebilirim diye umarak, herkes gittikten sonra kaldığımda Kırmızı Boyalı şöyle dedi bana: "Unutma, Saz, aziz olmaktansa mutlu olmayı tercih etmeyecek kimse yoktur." Başımı salladım, ama ne demek istediğini anlamamıştım. Bir aziz olan herkesin mutlu da olması gerekirmiş gibi geliyordu bana. Bir aziz olmak istiyordum, kimseye söylememiştim bunu gerçi ve bu düşünce bana sevinçten başka bir şey vermiyordu.

Ama belki de diğerlerine pek de mutlu görünmemişimdir; utangaç, zayıf bir çocuk, beni dalgın ve sessiz yapan gizli bir arzuya sahip, bilgiye fazla âşık bir Avuç bağı çocuğu; belki de bana o yıllardan tuhaf bir grup hatıra bırakan da o arzudur. Yaprak bağı keşifleri, başarıları, çıplak geçirdikleri yazları ve kardan kovuklar inşa ettikleri kışları hatırlar. Kemer bağları

yetenekleri hatırlar, İplik bağı bilmeceleri, Su bağı insanları: Herkesin hatıraları nesnelerden oluşuyor anlaşılan, ama benimkiler değil, yani pek sayılmaz; benimkiler konuşulmayan şeylere dair, ve yalnızca kelimelere, unutulabilen kelimelere dökülemedikleri için unutmadığım hatıralar. Şimdi Kırmızı Boyalı'yı hatırladığımda bir aziz olmak istemediğimi anlıyorum – mutlu olmayı tercih ederim ben. Ne demek istediğimi biraz olsun anlıyor musun?

Sanırım biraz anlıyorum. Demek istediğini çok iyi anlayabilecek birini de tanıyorum ama.

Avuç bağıdır o zaman muhtemelen. Ama burada bağlar yok tabii...

Evet. Bir nevi. Sanırım Avuç bağı olurdu o.

Ağlıyor musun? Neden?

Hayır. Devam et. Tek eğitiminiz azizlerle ilgili hikâyeler miydi?

Ah, hayır. Başka şeyler de vardı. Kırmızı Boyalı bize kadim zamanlarla ilgili hikâyeler anlattı, hepsini hatırlamanın imkânsız olduğu uzun, fevkalade hikâyelerdi bunlar, hafızanız bir dedikoducununki gibi değilse tabii. Hatırladığım kadarıyla anlattığı en uzun hikâyenin adı Para'ydı, günlerce devam etmiş, uzun bir zaman dilimini ele almıştı, ayrıca art niyetlerle doluydu. Hepsinin doğru olduğuna inanmak zordu ama gerçeği konuşan biri tarafından anlatılmışlardı, ayrıca bu şeyin gidiş gelişleri, sahip olduğu yüce güç düşünüldüğünde pek de etkileyici gelmeyen kanıtları da vardı. Dikdörtgen bir kâğıt parçasıydı bu kanıt yalnızca, yıpranmıştı ve deri gibi esnekti, her tarafında küçük figürler vardı, bir de yapraklar sanırım, yaprakların içinde de bir yüz. Büyüleyici durduğu kesindi, ama Kırmızı Boyalı'nın söylediği üzere birçok kişinin yaptığı gibi uğruna ölünecek bir şey değildi.

Ama genelde, Kırmızı Boyalı'nın söylediği şeyler, onların konuşuluyor olması kadar önemli değildi; çoğunlukla bize doğru düzgün bir şeyden bile bahsediyor olmazdı ama ya-

vaş yavaş, ancak şimdi geriye bakınca görebildiğim ve size asla açıklayamayacağım bir beceriyle bizi gerçeği konuşan kişiler hâline getirdi. Küçükken, onu görmeye geldiğimizde dürüsttük, çocuklar başka türlü de olamazlar zaten, gerçeği söylemedikleri zaman bile; ama bir yılın ya da iki yılın ya da beş yılın, Kırmızı Boyalı her birimizin ne kadar ihtiyacı olduğunu düşünüyorsa o sürenin sonunda onun odasından çıktığımızdaysa gerçeği konuşanlardık: Kadim zamanlarda olduğu gibi, ki bunu açıklayamazdık ama o zamandan sonra hep öyle yapmıştık; Söylediğimizi Gerçekten Kastediyor ve Gerçekten Kastettiğimizi Söylüyorduk.

Günde Bir Kez, Azize Olive'in karanlık çocuğu, Fısıltı bağının sır koruyucusu bile – o bile neredeyse kendi iradesine karşın gerçeği konuşmayı öğrenmişti. O yüzden yalan söyleyemiyordu bana, gerçekten söyleyemiyordu. Söyleyebilseydi –bir gerçeği konuşan olmasaydı– o zaman hayatım tamamen onunkine bağlı olmazdı şimdi ve hikâyesi benim hikâyem olmazdı.

Para hikâyesinin bittiği gün ben Patika'da yürürken Günde Bir Kez yanıma gelip kolunu koluma doladı. Konuşamayacak kadar şaşkındım; sanki hep böyle yaparmış zaten gibi dolamıştı kolunu, halbuki ilk günden beri benimle neredeyse hiç konuşmamıştı.

"Kırmızı Boyalı'nın bilgili olduğunu düşünüyor musun?" diye sordu bana.

Tabii ki onun çok bilgili olduğunu düşündüğümü söyledim; belki de dünyadaki en bilge insandı.

"Çok şey biliyor," dedi Günde Bir Kez. "Her şeyi bilmiyor ama."

"Neyi bilmiyor?"

"Sırlar var."

"Söylesene bana."

Bana yandan bakıp hafif gülümsedi, ama başka bir şey söylemedi. Derken Patika'nın kıvrıldığı bir yerde beni orada-

ki perdeli bir odaya çekti. İçerisi karanlık, ne olduğunu çıkar-
tamadığım şeylerle doluydu; uyuyan biri usulca horluyordu.
“Para hakkında her şeyi bildiğini düşünüyor musun?”

Cevap vermedim. Nedense kalbim hızlı atmaya başlamış-
tı. Yüzümü izleyen Günde Bir Kez, karanlıkta parlıyormuş
gibi duran bir nesne çıkardı cebinden. Bana doğru kaldırıp
tuttu.

“Bu da Para,” dedi. “Kırmızı Boyalı bu Para hakkında hiç-
bir şey söylemedi.”

Küçük, gümüşten bir diskti bu. Yüzeyinde bir kafa var-
dı, çizilmiş değil kesilmişti, o yüzden sanki kafa bu parıltı-
lı yüzeyden fırlamış gibi duruyordu; gözleri odadaki azıcık
ışığı da yakalamıştı ve beni inceliyorlarmış gibi duruyordu.
Günde Bir Kez diski elinde döndürüp öteki tarafını gösterdi
bana; kanatlarını açmış bir şahin vardı. Elimi tutup diski içi-
ne yerleştirdi. Onun tutuşundan sıcacık olmuştu. “Sana Para
verirsem,” dedi, “söylediklerimi yapmak zorundasın.” Par-
maklarımı diskin üzerine kapadı. “Aldın artık,” dedi. Kırmızı
Boyalı, insanların bir zamanlar işlerini yaptırmak için baş-
kalarına Para verdiğini söylemişti. Sanki yeryüzü kadar eski
bir günaha ortak oluyormuşum gibi hissettim. Ama elimdeki
Para’yı reddetmek de istemiyordum. “Ne,” dedim ve boğazı-
mın neredeyse konuşamayacağım kadar kurumuş olduğunu
fark ettim, “ne yapmamı istiyorsun?”

Güldü, sanki bir espri anlatılmış ya da bir şaka yapılmış
gibi. Cevap vermeden koşarak çıktı. Parmağımın altında
bana verdiği Para’nın üzerindeki yüzü, hatlarını ve saçlarının
yukarı kalkan kıvrımlarını hissedebiliyordum.

Diğer günlerde Kırmızı Boyalı’ya gelmedi; bağından ye-
tişkinlerleyken gördüm onu, kendi işlerine koşuyorlardı, o
beni gördüyse de bunu belli etmedi; sonra bir gün geç vakit-
te Kırmızı Boyalı’nın odasına gelip aramıza katıldığında
bana hiçbir şey söylemedi. Sanki aramızda hiçbir şey yaşan-
mamış gibiydi; belki de ona kalırsa hiçbir şey yaşanmamıştı

da zaten. Cebimdeki Para'yı okşadım ve Günde Bir Kez'den başka hiçbir şeyi düşünmedim. Kırmızı Boyalı'nın kullandığı kelime neydi? Çok eski bir kelimeydi bu – cepteydim.

İnsanlar, kışın yavaş yavaş kovuğun kalabalık, sıcak iç kısımlarına geri çekilmeleri gibi, hava tekrar ısınmaya başladığında da yeniden dışarı çıkarlar. Yaşlılar ilkbaharın sonlarına kadar kendilerini sarıp sarmalayıp evlerde kalırken çocuklar daha karlar erimeden dışarı koşturur, çiğdemler toplar, üşütürler. Ormanda günler geçirdim; Yedi Eller'le keşiflere çıkıyor, Bir Kelime Söyle yani annemle buluşuyordum, ama genellikle tek başımaydım; derken soğuk bir akşam, kışın ağaçlardan ve çalılardan oluşturduğu bir yığın tarafından korunmuş hâlde, Günde Bir Kez'in bana açılmasını sağlayacak bir şey gördüm.

Onu bulduğumda kırmızılara bürünmüş, bağından bir kızla Halka oyununu oynuyordu. Ortamda başka biri daha varken istediğim şeyi ona söyleyemeyeceğimden oturdum, izledim ve bekledim. Hangi bağın oynadığına bağlı olarak bir Halka oyunu günlerce sürebilir; Fısıltı bağı bunu asla anlamadığım bir şekilde geleceği anlatmak için kullanıyordu, Günde Bir Kez'in de eklediği bazı kurallar vardı, derken diğer kız bu kurallara sinirlendi ve nihayetinde gitti. Onunla yalnız kalmıştım.

Birbirine bağlı halkaları şekilli levhaya fırlattı somurtarak, sonra yeniden topladı hepsini. “Burası çok sıcak.”

“Dışarısı güzel,” dedim.

“Öyle mi?” dedi amaçsız atışlarına yarım gözle bakarak.

“Hoşuna gidecek bir şey gösterebilirim sana. Ormanda.”

“Neymiş?”

“Sır. Seni götürürsem kimseye söylememelisin.”

Eh, sırlara âşık sır toplayıcılarıdır onlar, o da bana daha birçok soru sordu ama hiçbir şey söylemedim, nihayet ayağa kalktı ve onu götürmemi söyledi.

Orman soluk yeşil tomurcuklara bürünmüştü, akarsular

ilkbaharla birlikte dolmuştı, toprak yumuşaktı ve geliyordu. İnce bulutlar soğuk gökyüzünü kaplamıştı ama öğle vakti ilerlerken güneş de ısıtmaya başlamıştı, biz de kürklerimizimizi omuzlarımıza atıp, ormanın derinliklerindeki eski ölü yaprakların ve ıslak köklerin arasından bata çıka yürüdük. Biz aralarından ite kaka geçerken ıslak, koyu renkli dalların üzerindeki yeni yapraklar cam gibi parlıyor, üzerlerinden sabah yağmurunun suları akıyordu. “Burası,” diye fısıldadım vardığımızda.

“Hani?”

“Tırman. Sana yardım edeceğim.”

İlkbaharın üzerlerinde zorla birkaç filiz verdirdiği yıkılmış devasa kütüklerin üzerinden sakar-zarif bir şekilde tırmandı. Baldırları gayretle geriliyor, yan kısımlarında çukurlar oluşturunuyordu; pürüzsüz, soluk bacakları çürümüş ağaç kabuklarıyla kirlenmişti ve üzerinde ufacık, kızıl bir çizik vardı. Tepede dar bir çatal boşluğuna sığıştık; buradan aşağıdaki, birbirine geçmiş köklerin koruduğu bir mağaradaki tilki ailesini görebiliyorduk. Anne ve yavruları ancak seçilebiliyordu ve bizim durduğumuz nokta hariç hiçbir yerden görülemediği kesindi. Seyrederken, açık renk kuyruklu erkeğin çenesinden sarkan bir hayvan ölüsüyle geri geldiğini gördük.

Annelerinin karnının önünde kıpraşıp duran yavruları, birkaç kör adım atıp sonra tekrar dönüp burunlarıyla ona sokulmalarını sessizce seyrettik. Günde Bir Kez’e çok yakındım; daha iyi görebilmek için bir kolunu boynuma dolamış, sırtıma doğru yaslanıp yanağını yanağıma yapıştırmıştı. Dalgın sessizliğinden sırrımdan etkilendiğini anlayabiliyordum. Dizlerimden biri uyuşmuştu aslında ama onun asla kıpırdamasını istemiyordum.

“Kaç taneler?” diye fısıldadı.

“Üç.”

“Hepsini aynı anda mı yapmış?”

“İkizler gibi.”

“İkizler mi?”

“Bir kadının aynı anda iki bebeği olması yani.”

“Daha önce hiç duymadım bunu.”

“Mbaba böyle şeylerin olduğunu söyledi bana. Bazen yani.”

Nihayet benden uzaklaşıp tırmanarak aşağı indi. En aşağı vardığında benim inmemi seyretti; son büyük kütükten aşağı atladığımda saçlarını savurup gözlerinin önünden çekti, bakışlarıyla benim de aynı şeyi yapmamı emrederek bana doğru yürüdü; buluştuğumuzda gülümseyerek yüzümü ellerinin arasına aldı ve beni öptü. Sanırım verdiğim karşılığın şiddetiyle onu şaşırttım. Nihayet beni itti, bir kol boyu mesafede tutmaya devam etti ve gülümsemeye devam ederek elinin tersiyle ağzını sildi. “Şimdi de ben sana bir sır göstereceğim,” dedi.

“Ne sırrı?”

“Gel.” Elimden tutup beni geçtiğimiz yeşillenmiş ormanın arasından Küçük Belaire’in yirmi üç kulesinin ağaçların arasından yükseldiği yere götürdü.

Eski kovuğun en derindeki merkezine giden Patika’dan hızla geçirdi beni. “Nereye?” diye sordum koşarken. Bir yeri işaret etti ama hiçbir şey söylemedi, yalnızca anlık bir gülümsemeyle bana döndürüyordu başını. Kısa süre sonra etrafımızdaki bütün duvarlar melek taşından yapılmış duvarlara dönüştü; ışık azdı ve kapılar küçüktü. Ayrıca sıcaktı da; Küçük Belaire’i ısıtan depoların ve taşların üzerinde yürüyorduk. Bir dönemeçte tereddütle duraksadı; ardından çok eski bir perdeyi itti ve taştan duvarlı, küçük, kasvetli ve sıcak, yalnızca bir köşede küçük, tek bir tavan penceresi olan bir odanın içinde bulduk kendimizi. Pencereden giren öğle ışığı pürüzlü duvarda bir elmas şekli oluşturmuştu.

Gözlerim kocaman açıldı: Duvarlardan birinin yakınındaki bir sandıkta bir bacak duruyordu. Günde Bir Kez bana döndü ve hafifçe güldü. Bir an sonra bunun gerçek bir bacak

olmadığını anladım; sarı, balmumuna benzer ölü etten, aşınmış metal parçalardan ve çok eski kayışlardan yapılmış sahte bir bacaktı. Gözümü dikip baktım.

“Ne bu?” diye sordum fısıltıyla.

“Bacak,” dedi, elimi eline alıp sıktı. Kimin olduğunu sormak istedim aslında ama elim elinde terlerken öylece durdum yalnızca.

“Buraya gel,” deyip beni odanın diğer tarafına, duvarın yukarısında bir şeyin asılı durduğu yere çekti. Duvardaki şeyi işaret edip “Buraya gelip bunu gördüğünü asla ama asla kimseye söylememelisin,” dedi acele, emir verir gibi bir fısıltıyla. “Bağımda çok gizli bir şeydir bu. Söylememem gerekiyor aslında ama yine de söyleyeceğim sana.” Mavi gözleri çok ciddiye, ben de ciddiyetle başımı salladım.

Duvardaki şey plastikten yapılmıştı. Sivri çatılı küçük bir ev gibiydi; ama dümdüzdü, yalnızca önünde çıkıntılı, küçük bir raf vardı. Her iki tarafında birer kapısı vardı. Evde üç kişi yaşıyordu, bunlardan birinin küçük kesik hareketlerle sağ taraftaki kapıya doğru gerileyişini, diğer ikisinin de sol taraftaki kapıya gelişini –ensemdeki tüyler dikilerek– seyrettim. Arka tarafta kaybolan kambur, başlıklı ve suratsız bir yaşlı kadındı ve bir sopaya yaslanmıştı; şimdi görünenlerse çocuklardı ve kollarını birbirlerine dolamışlardı.

“Nasıl hareket ediyorlar?” dedim.

“Sır bu işte,” dedi Günde Bir Kez.

İki küçük kapının arasındaki boşlukta tuhaf, pembeli mavili bir resim vardı; kocaman bir dağı gösteriyordu (aşağıda durmuş, başını kaldırmış bakan küçücük insanları da gösterdiği için anlayabiliyordunuz bunu) ama bu dağ dört kafaydı aslında, dört adamın kafasıydı; dağlar kadar büyük dört kafaydı bu –bir dağı oluşturan dört kafaydı– ve ifadeleri çok ciddiye, hatta birinin gözlükleri de var gibi duruyordu.

“Bu,” dedi Günde Bir Kez, eğri burnu kapının hemen iç tarafında görülebilen yaşlı kadını işaret ederek, “güneş ısıl-

darken saklanıyor. Bu ikisi de” –çocuklara işaret etti– “dışarı çıkıyor.” Başını kaldırıp aydınlık gökyüzüne baktı. “Gördün mü? Hava değiştiğinde de hareket ediyorlar. Her şey kadar kadim bu da. Bir sürü sır var yanı.”

“Bu dördü,” dedim. “Kim bunlar?”

“Dört ölü adam onlar. Ve öyle deliler ki.”

Arkalarındaki gökyüzü sahte bir pembe ve maviye bürünmüş bu dört kayadan yüze baktık. “Kendi hataları,” dedi Günde Bir Kez.

Oda sıcaktı ve her tarafım kabarmıştı, ama buna rağmen tüylerim ürperdi. Sahte bacak. Sırrını yalnızca Fısıltı bağının bildiği, hava aydınlık ve karanlıkken hareket eden, duvardaki şey. Ve onun elimdeki küçük, sıcak eli.

O sırada güneşin önünden bir bulut geçti ve duvardaki elmastan güneş kayboldu. Küçük çocuklarla yaşlı kadını seyretiltim ama hareket etmediler.

Altıncı Faset

Bütün bunları nasıl anlatabilirim size? Nasıl? Tek bir şeyi anlatabilmek için bile önce her şeyi anlatmam gerek; her hikâye, bütün hikâyelerin önceden bilinmesine bağlıdır.

Anlatabilirsin; anlatılabilir. Aziz olmak da bu demek değil mi zaten? Bütün hikâyeleri kendi hayatına dair tek bir hikâyede anlatabilmek?

Ben bir aziz değilim.

Sen tek azizsin. Devam et: Elimden gelirse sana yardım edeceğim. Gece çökmeden anlatılacak hikâyeyi; en azından ay doğmadan.

Şöyle demek istedim: Fısıltı bağı, Belaire'in bağları arasında halkalar hâlinde durur, tıpkı hiçbir zaman tam olarak bozulmamış eski bir söz gibi, ya da gece çökene ve yeniden rüya görebilene kadar tüm gün zihninizde kalan bir parça rüya gibi. Ama bunu söyleyebilmek için size bağları anlatmam gerekiyor. Kadınların Uzun Birlik'ini, bunun nasıl oluştuğunu ve parçalandığını. Azize Olive'i ve Belaire'e nasıl geldiğini, Fısıltı bağını nasıl bulduğunu. Dr. Boots'un Listesi'ni ve ölü adamları; nasıl burada olup bunları anlatabildiğini.

Bağlar. Bağınız, adınızdan ya da aynalardan size bakan yüzünüzden daha sizdir aslında, gerçi onlar da, yani yüzünüz ve adınız da ait olduğunuz bağa aittir. Küçük Belaire'de birçok bağ bulunur. Kimse tam olarak kaç tane olduğunu bilmiyor çünkü dedikoducular arasında bağlar hakkında bir tartışma var, öyle ki bazıları onların bağ değil yalnızca başka bağların

parçaları olduğunu söylüyor. Büyüdükçe bağınıza yerleşiyor-sunuz; daha kendiniz olduğca daha da bağınız hâline geliyor-sunuz. Ta ki –sıradan değilseniz– kendi bağınızın genişleyip diğerlerini yutmaya başladığı zamana ve siz yalnızca tek bir bağ olmaktan çıkana kadar. Kırmızı Boyalı'nın Su bağı olduğunu söylemiştim, adının da Rüzgâr olduğunu; artık çok daha büyük bir şeydi ve adlandırılabilir bir bağı yoktu ama konuşma tarzında, ellerinin hareketinde, yaşayış şeklinde, küçük şeylerde de olsa hâlâ Su'ydu.

Su ve Kemer ve Yaprak; Avuç ve Kemikler ve Buz; Aziz Gene'in küçük İplik bağı ve Gözlerini Kırp'ın bağı, varsa tabii. Ve diğerleri. Ve Fısıltı. Acaba sırları yüzünden mi seviyordum Günde Bir Kez'i, yoksa Günde Bir Kez yüzünden mi sevmeye başlamıştım sırları?

Geceyi gündüzden daha çok seviyordu o, yeryüzünü gökyüzünden daha çok – ben tam tersiydim. O içeriği dışarıdan daha çok seviyordu, aynaları pencerelerden, kıyafetleri çıplaklıktan daha çok. Bazen, uyumayı da uyanık olmaktan daha çok sevdiğini düşünürdüm.

O yaz ve takip eden kış, ve bir sonraki yaz da, Küçük Belaire'e sahip olduk. Böyle derler. Bebekken annenle yaşarsın ve o taşınırsa onunla taşınırsın. Kısa süre sonra Mbaba'nla yaşamaya gidersin, özellikle de annen meşgulse, benimkinin arılarla meşgul olduğu gibi; Mbaba'ların çocuklar için daha çok vakti vardır ve belki daha çok sabırları da, ama özellikle daha çok hikâyeleri olur. Mbaba'nın odasından keşifler yaparsın, tıpkı benim arı kovanlarının olduğu çatılara ya da Patika'nın öğrenilebilir yılanlarına yaptıklarım gibi – ama her zaman en güvende hissettiğin yere dönersin. Yine de hepsi senindir, görüyorsun ya –içten dışa– ve büyüdükçe ona sahip olmayı öğrenirsin. Yorgun olduğun yerde uyursun, aç olduğun yerde yemek yer sigara içersin; eğer sen içindeysen her oda senindir. Sonradan Dr. Boots'un Listesi'yle yaşamaya gittiğimde kedilerin de bizim çocukken yaşadığımız gibi ya-

şadıklarını gördüm: Neredeyse orası senindir çünkü ve eğer yumuşaksa kalırsın, belki uyursun ve insanları seyredersin.

Favori yerlerimiz vardı – gelip gidenin çok olduğu ve insanların haberler getirdiği birbirine geçmiş odalar – içlerinde kimseye ait değilmiş gibi duran, eski kıyafetlerden paçavralarla ve diğer tuhaf şeylerle dolu sandıklar bulunan eski, sıcak kovukta sessiz yılan elleri gibi. O giyinip kuşanıp insanların, azizlerin ve meleklerin, Uzun Birlik’ten kahramanların, bilmediğim hikâyelerden insanların oyunlarını oynamayı severdi.

“Ben Azize Olive olmalıyım,” dedi bir sandıktan bulduğu mavi taşlı bileziği tavan penceresinden giren ışığa doğru kaldırarak, “sen de Küçük Aziz Roy olmalısın ve benim gelişimi beklemelisin.”

“Nasıl bekleyeceğim?”

“Bekle sadece. Yıllar boyunca.” Uzun, hüznünlü bir pelearine sarınıp görkemli adımlarla uzaklaştı. “Uzaklarda Birlik toplanıyor. Çok, çok uzun zaman önce Fırtına geçtiğinden beri toplanmamışlardı. Şimdi yeniden bir araya geliyorlar. İşte buradayız, toplanıyoruz.” Yavaşça oturdu ve elini kaşına koydu, ardından bana bakıp daha doğal bir şekilde konuştu. “Bizim toplandığımızı duyuyorsun sen,” dedi. “Hadi.”

“Nasıl?”

“Ziyaretçiler. Ziyaretçiler gelip söylüyor sana.”

“Hangi ziyaretçiler?”

“Yüzlerce yıl önceydi. Ziyaretçiler gelmişti.”

“Peki.” Dinlermiş gibi bir pozisyon aldım. Hayali bir ziyaretçi bana Uzun Birlik’in kadınlarının toplanacağını söyledi. “Neye karar verecekler?” diye sordum ona.

“Bilmiyor,” dedi Günde Bir Kez, “çünkü bir erkek o. Ama onun kadınları da toplantıya gittiler, bebeklerini alıp, yaşlılara yardım edip, bütün kadınlar gittiler.”

“Belaire’in kadınları gitmedi ama.”

“Yok. Hayır.” Bir elini kaldırdı. “Onlar yalnızca bekliyor-

lar. Birlik'in ne karar verdiğini duymak için hepiniz bekliyorsunuz.”

Birlik toplanırken biraz daha bekledim. “Her nasılsa biliyorsun,” dedi Günde Bir Kez, “birinin geleceğini, yıllar sürse de birinin o toplantıdan Küçük Belaire'e geleceğini ve haber getireceğini biliyorsun...”

“Nasıl biliyorum?”

“Küçük Aziz Roy'sun sen çünkü,” dedi bana karşı sabrı tükenerek. “Ve o biliyordu.”

Ayağa kalktı, yolculuğu uzatmak için küçük, ağır adımlar atarak bana doğru geldi. “İşte Olive, toplantıdan geliyor.” Yavaşça ilerledi; gözleri, onun geleceğini bilen, kovukta yıllardır bekleyen bana kilitlenmişti.

“Gece şimdi,” dedi, adımları o kadar yavaş ve küçüktü ki sendeledi, “Hiç beklemediğin bir an, derken... Olive çıkageliyor.” Vücudunu dikleştirdi, kendini burada bulduğuna şaşırmış gibi etrafına bakındı. “Ah,” dedi. “Küçük Belaire.”

“Evet,” dedim. “Olive misin sen?”

“Beklediğin kişiyim.”

“Ah,” dedim. “Pekâlâ.” Beklentiyle baktı bana, ben de Küçük Aziz Roy'un diyeceği şeyi düşünmeye çalıştım. “Ne var ne yok? Birlik konusunda yani?”

“Birlik,” dedi Olive ciddiyetle, “öldü. Sana bunu söylemeye geldim. Ve yalnızca senin duyabileceğin birçok sırrım var, çünkü bekledin ve sadıktın. Düşman olduğumuz için Birlik'in konuşanlardan gizlediği sırlar bunlar.” Yanımda diz çöktü ve ağzını kulağıma yanaştırdı. “Şimdi onları söylüyorum.” Ama yalnızca hiçbir kelime içermeyen bir vızıltı sesi yaptı kulağımın içine doğru.

“Şimdi,” dedi ayağa kalkarak.

“Bekle. Sırları söyle bana.”

“Söyledim.”

“Gerçekten ama.”

Başını ağır ağır iki yana salladı. “Şimdi,” dedi emreder gibi,

“gidip küçük odanda sonsuza kadar birlikte yaşamamız gerekiyor.” Pelerini dik omuzlarından kaldırdı ve yere bıraktı; gülümseyerek yanımda diz çöktü, yatana kadar beni arkaya doğru bastırdı. Sonra yanıma uzandı; ince tüylü yanağı benimkine yastı, bir bacağı benimkinin üzerine atılmıştı. “Sonsuza kadar,” dedi.

“Neden Uzun Birlik ve Konuşanlar düşmandılar?” diye sordum Yedi Eller’e. “Bizden sakladıkları sırlar neydi?”

İşteydi ve cam yapıyordu –Küçük Belaire’in camı meşhurdur, tüccarlar hâlâ gelip takas yaparlar– bütün sabah da kayın kerestesi külü ile ince kumu, etraftan topladığı melek yapımı cam parçacıklarıyla karıştırmıştı; şimdi yaz gibi yeşil bir kırık şişeyi de ekleyip şöyle dedi: “Sırları bilmiyorum. Konuşanlar da hiçbir zaman Birlik’in düşmanı olmadılar, her ne kadar Birlik öyle olduğunu düşünse de. Meleklerin son günlerine dayanıyor bu hikâye, Fırtına’nın geldiği zamana. O Fırtına da her fırtına gibiydi; hava sakindir ve sıcaktır ve sarımsıdır, iri bulutlar yukarıda, batının ötesindedir; fırtına yaklaştıkça hızlanır da, ya da öyleymiş gibi durur ve birden dağlarda yağmurlar başlar, soğuk bir rüzgâr çıkar ve fırtına tepededir. Meleklerin sonunu getiren Fırtına da böyleydi: En güçlü oldukları zamanda bile Fırtına geliyordu, belki de hep geliyordu hatta, ta en başından beri. Ama çok az kişi bunu gördü, Birlik’in kadınları hariç, onlar da kendilerini buna hazırladılar.

“Böylece Fırtına nihayet binlerce farklı şekilde, katlanarak geldiğinde, çok ani olmuş gibiydi. Ama Birlik şaşırılmamıştı.”

Körüklerin üzerine basınca ateşi kükredti. “Fırtına’nın geçmesi yıllar sürdü; her şey sona erer, milyonlarca insan yardım dahi olmadan tek başına kalmışken, çok fazla ölüm ve muazzam bir ıstırap, tıpkı katlanan Fırtına gibi katlanarak ülkenin her köşesine uğrarken yardım etme, kurtarılacak olan şeyleri ve kişileri kurtarma, kalanıysa kesip

atma görevi Uzun Birlik'e düşmüştü; meleklerin çöküşünü mümkün olan yerlerde onaracak, olmayan yerlerdeyse gömüp sonsuza dek bırakacaklardı. Bu büyük görev sebebiyle Birlik o eski sessizliğini bozdu ve bütün kadınlar birbirini tanıdı, çünkü önceden hep bir sır olmuştu bu. Böylece Uzun Birlik'in kadınları yıllar boyunca kurtardı ve gömdü, ta ki dünya farklı hâle gelene kadar. Ta ki şimdiki gibi olana kadar."

Erimiş camı hazırdı, uzun borusunu alıp, çok büyük dikkatle çevirerek ucuna erimiş camdan bir top sardı.

"Herkes Birlik'in onlara söylediğini mi yaptı? Neden ki?"

"Bilmiyorum. Hazırlıklı olan yalnızca onlar oldukları için. Meleklerinki yerine yeni bir yaşama şekilleri olduğu için. İnsanlar birini dinlemek zorunda olduğu için." Üflemeye başladı; yüzü kızarmış, yanakları imkânsız bir şekilde yuvarlanmıştı. Yeşil top büyüyüp bir balon hâlini aldı. Doğru şekle ulaşınca ucunu hızlıca kopardı ve boruyu elinde döndürmeye başladı. Bir balon olan şey genişledi, düzleşip bir tabak oldu; her an borudan düşebilirmiş gibi duruyordu.

"Ama Konuşanlar dinlemediler."

"Hayır. O yıllarda göçebe geziyor, Belaire'i kuruyorduk. Belaire'in kadınları hiçbir zaman Birlik'e katılmadı, Birlik'in onları da dâhil ettiğini de asla kabul etmedi, her ne kadar Birlik'in her yerdeki kadınların birliği olduğu söylene de. Bizim kadınlarımız konuşmaları, tarihleri ve azizleri hariç neredeyse her şeye karşı ilgisizdi. Bu da Birlik'in kadınlarını kızdırdı ve hayal kırıklığına uğrattı sanırım; kızdırdı çünkü elde edebilecekleri her türlü yardıma muhtaçlardı, hayal kırıklığına uğrattı çünkü Birlik'in dünya için neyin en iyisi olduğunu bildiğinden eminlerdi."

"Biliyorlar mıydı peki?" Yedi Eller'in işi soluk yeşil, soğutulma şeklinden ötürü çizgili bir tabağa dönüşmüştü.

"Belki de biliyorlardı. Sanırım bizim kadınlarımız bunun bizi ilgilendirmediğini düşünmüştü."

“Tuhaf olan,” dedi camdan tabağı borudan ayırırken, “dünya farklı olsun diye meleklerin korkunç bilgilerini herkesten saklarken Birlik bu bilgilerle baş başa kaldı. Meleklerden en çok nefret eden onlar, nihayetinde meleklerin bildiklerini bilen tek kişiler olmuştu.”

“Ne gibi mesela?”

Küçük bir gölün dalgalı yüzeyi gibi baloncuklarla ve yeşilliklerle lekeli bu camdan çemberi yüzüne doğru kaldırdı. “Bana sorma,” dedi. “Kadınlara sor.”

Mbaba sordu bana: “Sana bunları sorduran senin şu Fısıltı bağı kız mı?” Cevap vermedim. Bütün bağlar içinde en kendi hâlinde olan Fısıltı’dır. Diğerleriyle hep düğümler olur.

“Pekâlâ,” dedi Mbaba. “Küçük Aziz Roy’un bildiği sırlar var mıydı bilmiyorum. Sanırım bildiklerinin hepsini anlattı. Küçük Aziz Roy bir dedikoducu olmak istiyordu, bildiğin üzere, ama nihayetinde yeterince zeki olmadığına karar verdi. Yine de bütün hayatını onlarla geçirdi; onlara hizmet ederek, taşınacaklarını taşıyarak, mesajlarıyla Patika boyunca koşturarak. Ve onların konuşmasını dinleyerek. Küçük Aziz Roy, dedikoducuların zihinlerindeki bir fikir gibi olduğunu söylemişti kendisinin; suyla dolu kovalarla ve fikirlerle dolu bir kafayla koştururdu Belaire boyunca.

“Daha sonra Olive’le yaşarken zor hikâyeler anlattı. Ama her zaman zor hikâyeler anlatırdı zaten, ama belki de o öyle düşünmüyordu, kimbilir.

“O günlerde Dosyalama Sistemi daha yeni öğreniliyordu, Olive de herkes gibi öğrenmeye geldi; Küçük Aziz Roy dedi ki ‘Unutma, Olive, kimliğini aramak kimliğini avlamaya döndüğü zaman durmak gerekir.’

“Olive hakkında derdi ki, karanlık olduğu zaman çok, çok karanlık olurmuş, aydınlık olduğu zaman ise havadan bile daha hafif olurmuş. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum ben. Belki Fısıltı bağı biliyordur.”

Kırmızı Boyalı’ya sorduğumda dedi ki: “Olive’in ne

gibi melek sırları getirdiğini bilmiyorum. Benim bildiğim hikâyede yoklar. Bir kedi var içinde, bir de ışık. O kadar.

“Ekimin ortasında bir geceydi,” diye devam etti, “Küçük Aziz Roy dışarıya yakın oturmuş dolunayı izliyordu. Bugünlerde içeride duran çok gözlü tavan penceresi o zamanlar dışa daha yakındı, o yüzden de oturup aya bakmak için en iyi yerdı. O dolunayı seyretmekle meşgulken, tam Büyük Ay’ın habercisi gibi minik, beyaz Küçük Ay çıktığı sırada bir ses onu irkiltti, başını çevirip baktığında karşısında kocaman bir sarı kedi gördü. Küçük Aziz Roy, kedinin resmen kendisini seyretmesini izlerken ensesindeki tüylerin dikildiğini söylemişti. Kedi ona bakarken dışarıdan bir ışık topu kapıdan içeri süzüldü.

“Yuvarlak, ışıktan bir toptu bu, bir kafa kadar büyüktü, bir insan boyu kadar yükseklikte, ipek otu tohumu gibi usul usul süzülüyordu. Kedinin başının üzerinde durdu, ardından kuvvetli bir rüzgâr geldi ve ışık, Küçük Aziz Roy’un başının üzerinde asılı durana kadar sürüklendi. Bağından herkeste olduğu gibi Küçük Aziz Roy da kimsenin görmediği şeyleri görebiliyordu. Bu işaretlere baktı ve olacakları bekledi ve tahminlerde bulundu: Hareketsiz hâlde otururken birisi bu ışık topunu takip etti: Uzun, ince bir kadındı bu, kanca burunluysa ve gri saçları kısa kesilmişti.

“Ah,” dedi kadın, Küçük Aziz Roy’u görünce. ‘Buradayım.’

“Evet,” dedi Roy, çünkü onun kim olduğunu biliyordu şimdi: Beklediği kişi olduğunu biliyordu onun. ‘Nihayet.’

“Devasa kedisi usulca yere sinmiş, başını patilerinin üzerine yerleştirmişti. Kadın, adamın yanına gitti, pelerinini etrafında toparlayarak yanına oturdu. ‘Evet,’ dedi, ‘şimdi beni içeri almalı, söylemeye geldiklerimi duyması gereken herkesi toplamalısın.’

“Lütfen,” dedi Roy. ‘Bir dakika sonra seni en derinlere götürebilirim, mesajını duyması gereken herkesi de tanıyorum, kimin ilk olduğunu, kimin son olduğunu; ama...’ Eh, kadın

bekledi. Koca ay şimdi odayı aydınlatıyor, kadının ışık'ını gölgede bırakıyordu. Aziz Roy nihayet konuştu: 'Birlik'in toplantısının, birinin ya da bir haberin geleceğini öğrenmemizin üzerinden çok zaman geçti. Bunu öğrenen bendim, Küçük Belaire'e de ben söyledim ve bugünü bekledim. Şimdi yalnızca bunları istiyorum senden. Haberin ne olduğunu ilk bilmek istiyorum. Şimdi, diğerlerinden önce.'

"Kadın ona uzun bir süre baktı, ardından şefkatle güldü. 'Hep anlatılan bir hikâyeydi,' dedi, 'burada Uzun Birlik'ten çok korkulduğu ve haberlerinin göz ardı edildiği. Değişti mi bari?'

"Aziz Roy da güldü. 'Bir eski şeyler vardır,' dedi, 'bir de yeni şeyler. Sanırım Uzun Birlik'in de artık değişmesi gerekiyor.'

'Hayır,' dedi kadın. 'Hayır. Artık Birlik için yeni hiçbir şey söz konusu değil. Sana bunu söylemeye geldim, tıpkı diğerlerinin de Birlik'in bütün eski düşmanlarına söylemeye gittiği gibi - çok, çok eski günlerde her yerde düşmanlar edindik kendimize - bütün hepsine söylemeye gitti kadınlar: Birlik sona erdi. Tamamen bitti artık. Uzun zaman boyunca gücümüz azalmaya başlamıştı, her yüce gücün olması gerektiği gibi; ve bu güce meydan okuyacak, onu yeniden büyütecek bir şey de çıkmadı. Dünya farklı artık. Hepimizin bunu söylemek için bir araya gelmiş olmasının ne önemi var bilmiyorum; ama belki de o son kabulleniş en büyük başarıdır. Her neyse. Bunun için geldim. Sadece söylemek için. Yüce hafızanın Uzun Birlik'i öldü. Adım Olive; bu haberi vermeye ve eğer kabul edersen kalıp yardım etmeye geldim.'

"O anda odadaki tek ses, kedinin ve ayın sesi idi."

Kırmızı Boyalı, gözlüklerinin saplarını kulaklarının arasından çekip dikkatle sildi. "Roy'a verdiği, Fısıltı bağının miras aldığı ne gibi sırlar var, bilemiyorum," dedi. "Fısıltı bağı hakkında şunu biliyorum ama: Onlar için sır, söylemeyecekleri bir şey değildir. Onlar için sır, söylenemez bir şeydir."

Yedinci Faset

Bazı yıllar, ilk donlardan sonra güneşin yeniden ısıtmaya başladığı bir zaman olur, yaz bir süreliğine geri döner. Kış geliyordur; sabahların kokusundan anlırsınız bunu, yarı renklenmiş yaprakların kuruluğundan ve düşecek gibi duruşundan anlırsınız. Ama yaz devam eder, küçük, sahte bir yazdır bu, ama küçük ve sahte olduğu için daha da değerlidir. Küçük Belaire’de biz bu zamana –artık kimsenin bilmediği bir sebepten ötürü– makine yazı^{*} derdik.

Belki de yaz sonsuzmuş gibi geldiğindendi bu; ama o yılın o mevsiminde, birbirimizi ne şekilde mutsuz edersek edelim, hatta ayrılmak istesek dahi, Kemer bağının güneşi bir kristalden ayıramaması gibi Günde Bir Kez ile ben de sanki asla ayrılamamışız gibi gelmişti. Birlikte değilken birbiri-mizi arıyorduk. Sevginin, ki bir mevsime çok benzer o, asla sona ermeyeceğini düşünmek tuhaf değil aslında; çünkü bazen bir mevsimin de asla sona ermeyeceğini düşünürsünüz – sona ereceğini bildiğinizi kendinize söyleseniz dahi.

Makine yazında Kemikler bağından, Bir Köşede isimli yaşlı bir ekmekçiyle birlikte Azize Bea ekmeğinden toplamaya gittik. Günde Bir Kez’in, uzun zamandır tanıdığı Mbaba’sına bir iyilik olarak izin vermişti gelmemize; bir iyilikti bu çünkü doğru düzgün yardım edemeyecek kadar gençtik. Dışa-

* Sonbahar ayının sonlarındaki kuru, sıcak zamanları ya da mecazi olarak hayatın sonlarına doğru gelen mutluluğu belirtmek üzere kullanılan “indian summer” kalıbı hikâyede “engine summer” olarak değiştirilmiştir. –çn

riya yakın odasında onunla birlikte uyuduk, şafağın ışıkları sarı renkli saydam duvarlarından girerken uzandık. Puslu bir makine yazı sabahıydı, daha sonra kuru, sıcak ve hoş bir hâl alacaktı. Günde Bir Kez aynı anda hem titreyip hem esneyerek, ısınmak için bana yaslandı. Beyaz şafakta herkesin toplanmasını bekliyorduk; çoğunun elinde, uçlarında büyük kancalar olan uzun direkler vardı. Bir süre sayım ve görüşmeler yapıldıktan sonra ağaçlık alana doğru ilerleyip puslu, güneş ışıyla yıkanmış ormana çıkan akarsuyu izledik.

Bir Köşede, ekmek ağaçları topluluğuna güneş batarken, en büyük boyutlarına ulaşmışlarken varırız diye düşünüyordu. “Geceleri, hava serinken küçülüyorlar,” dedi. “Gündüz sefası çiçekleri gibi; ama bunlar kapanmak yerine büzülüyorlar. Komik özelliklerinden yalnızca bir tanesi bu.”

“Diğer komik özellikleri ne?” diye sordu Günde Bir Kez.

“Göreceksiniz,” dedi Bir Köşede. “Bu öğleden sonra, bu gece. Yarın. Bütün komik özelliklerini göreceksiniz.”

Bu ağaç topluluğuna çıkan, izlenebilecek bir patika yoktu; diğer ekmekçiler etrafa dağıldığı için ormanda ilerlerken yanımızda hareket eden bir iki kişiyi nadiren görüyorduk. Konuşanlar haricinde de birçok kişi Azize Bea’nin ekmeğini içiyordu, ama nerede yaşadığı bizim sırrımız olarak kalmıştı ve adımlarımızla bu yere çıkan bir patika oluşturmamaya dikkat ediyorduk. Ekmeği hasat edip hazırladığımızda başkaları onunla takas yapmak için Belaire’e geliyordu; ki bu da hem eğlenceliydi hem de sanırım herkesin yararına oluyordu.

Ormandan öğle vaktinin sonuna doğru çıktık; kocaman, iç çeken çamların altından, rüzgârla dalgalanan gümüşü çimenlerden geniş bir araziye geçtik. Diğer ekmekçiler sağımızda ve solumuzda uzun bir çizgi hâlinde dağılmışlardı; bazen omuzlarına kadar gömülüyor, çimenlerin arasında karanlık yollar oluşturuyorlardı. Zeminde yüksek bir çıkıntı vardı, birkaç ekmekçi çoktan üzerine çıkmış, bize el

sallayıp bağıyorlardı. “Tepeden onları görebiliyorsunuz,” dedi Bir Köşede; “acele edin.” Ettik de; bayırın tepesinde muhafız gibi aralıklarla duran uzun, betondan sütunlara kadar yarıştık.

“Bak,” dedi Günde Bir Kez, beton sütunlardan birinin yanında durarak, “ah, şuna bak.”

Aşağıdaki küçük bir akarsu vadisinde güneş suya vuruyor, gümüş gibi aydınlatıyordu. Aydınlattığı bir başka şeyse orada yaşayan (ve sanırım) dünyanın başka hiçbir yerinde bulunmayan Azize Bea ekmeğiydi.

Sabun köpüğüne üflediniz mi hiç? Hafifçe üflediğinizde ve sabun yapışkansa borunun ucundan büyüklü küçüklü bir baloncuk öbeği elde edebilirsiniz. Şimdi bir ağaç kadar büyük bir baloncuk öbeği düşünün, alttaki büyük baloncuklar sizin kadar olsun, üstteki küçükler başınızdan daha küçük, elinizden ya da, ve tepesi dalgalı bir şekilde sona eriyor yukarılarda; baloncuk kadar hafif duran ama alttaki baloncuklara baskı yapıp onları oval bir şekle sokacak kadar ağır kürelerden oluşan kocaman, düzensiz bir yığın. Onları sabun baloncukları gibi berrak ve camsı da düşünmeyin; yarı saydamlar, yukarıda güneş alan kısımları soluk pembe, aşağılarsa gölgelenerek mavi-yeşil renkte bitiyor. Şimdi bu baloncuk yığınlarından bir korudaki köknar ağaçları kadar çok olduğunu hayal edin, hepsi ciddi bir dans ediyorlarmış gibi hafifçe eğiliyor, kabarıyor, hopluyor; etraflarındaki zemin, yarı saydam baloncuklardan geçen öğle güneşiyle rengârenk lekelenmiş. Küçük Belaire işte bununla geçiniyor.

Betondan, çatlamış, devasa plazaların arasından; aralarındaki düzgün çizgili yolları ot bürümü, melek yapımı düzgün kareler içine yayılmış yıkık, çatısız binaların arasından geçip durdukları yere koştuk ve bu ağaç topluluğuna vardık. “Gerçekten de baloncuk bunlar,” dedi Günde Bir Kez hayranlıkla gülerek. “Hiçbir şey değiller. Hiçbir şey.” Kuru, yılan derisi gibi çentik çentik olmuş zarlardı bunlar ve içlerinde havadan

başka bir şey yoktu. Aralarında durunca baharatlı, paslı ve tatlı bir koku aldık.

Ekmekçiler ağaçların oluşturduğu pembemsi ışıktaki toplanıyordu. Birbirlerine gülümsediler, birbirlerinin sırtlarına mutlulukla vurdular, baloncukların altlarındaki kaba, kalın derileri tutup çekiştirdiler, ellerini gözlerine siper edip soluk, güzel tepelere baktılar. Güzel bir yaz olmuştu, nemli ve sıcaktı, dolayısıyla gelecek kış kıtlık yaşanmayacaktı. Taşıdıkları kancalı direkler ertesi gün kullanmak üzere üst üste bırakılıp bir yığın oluşturdu, büyük bir çuvaldan bir sürü ince halat çıkarıldı. Derken bu ağaç topluluğunun etrafını saracak şekilde dağıldık –Günde Bir Kez ile ben Bir Köşede’yi takip ettik– ve merkezde buluşmak üzere içeri doğru çalışmaya başladık.

Günde Bir Kez kısa bir halat seçip alttaki baloncukların ardındaki bir sapın tüylü boynuna sıkıca bağlıyordu. Saplar Günde Bir Kez ile benim göğsümüze kadar geliyordu ve her ağacı destekleyen böyle birçok sap vardı.

“Aslında onları desteklemiyorlar,” dedi Günde Bir Kez. “Başka bir komik özellikleri de bu işte. Saplar baloncukları desteklemiyor, onların uçup gitmesini önüyor. Bakın, güneş içerisindeki havayı ısıttığında bütün ağaç büyüyüp kocaman oluyor, şimdiki gibi; ve hafifliyor da. Sıcak hava, soğuk havadan daha hafiftir. Yani bu saplara bağlı olmasalardı–”

“Uçup giderlerdi,” dedi Günde Bir Kez.

“Dosdoğru uçup giderlerdi,” dedi Bir Köşede. Sert, yaşlı elleri bağı sıkılaştırıp sapı düğümledi. İyice derinlerdeydik şimdi, yavaş yavaş merkeze doğru ilerliyorduk; etrafımızda mavi-yeşil renkli alt kısımlar en ufak bir meltemde bile esneyip salınıyordu. Çok keyif vericiydi; insanın hoplayıp zıplamasına, haykırmasına sebep oluyordu. “Havadan daha hafif,” dedi Günde Bir Kez gülerek. “Havadan daha hafif!”

Ağaç topluluğunun merkezinde bir açıklık, açıklığın merkezindeyse alçak binaların yıkıntıları, eğilmiş, paslı, kimi diz-

lerinin üzerine çökmüş uzun metal kuleler vardı; hepsi de aralarındaki kocaman bir çukura dönüktü, bu çukurdaysa, sanki oraya sığması için tasarlanmış gibi duran, alçak, siyah metalden karmaşık bir yığın vardı, yüksek ve perçinliydi, içinden direkler uzanıp çukurun geniş, beton kenarlarına tutunmuştu – bir delikten tırmanan devasa bir örümcek gibiydi. Bu kambur şeyin her yanından akıl almaz tasarımları olan makineler çıkıyordu. Binalar ve kuleler ona hizmet etmeyi beklerken uyuyakalmış gibi görünüyordu.

“Ekici bu mu?” diye sordum.

“Bu,” dedi Bir Köşede. Halatından kalan son kısmı halka yapıp omzuna attı ve onu takip etmemizi işaret etti; Günde Bir Kez, ben elini tutana kadar arkada kaldı, yürürken de hemen arkamdan, bana sokularak yürüdü.

“Yıldızlara gitti bu,” dedim.

“Gitti. Ve geri geldi.” Bu ve bunun gibi yüzlercesi, yıldızlara gitmişti; ve yüzlerce yıl sonra, en uzak diyarlardaki türlerle dair bilgilerle dolu hâlde geri döndüklerinde – bu bilgileri alabilecek kimse kalmamıştı. Dünya üzerinde kalanların içinde, amaçlarını hâlâ bilen yalnızca onlardı; ve onları alacak hiçbir insan olmayınca bilgileri de kendi içlerinde kilitli kalmıştı. Oturup sonsuz bir sabırla beklemişlerdi ama kimse gelmemişti, çünkü hepsi ya yoldaydı, ya ölmüştü, ya da gitmişti. Nihayetinde ekiciler oturdukları yerde ölmüş, paslanmış ve yok olmuştu; anıları paramparça, melek yapımı zihinleri toz olmuştu.

“Bunu düşünmek ne tuhaf,” dedi Bir Köşede, “adları ekici konmuştu çünkü insanları yıldızlara taşıyan makineler sisteminin ilki olacaktı. Onun yerine burada oturuyor işte, gerçek anlamda bir ekici olmuş: Bu küçük balon ağaçlarını başka bir yerden buraya, bu dünyaya o getirdi ve onun ekicisi oldu, tıpkı bir mbabanın içine kadife çiçekleri ektiği küçük siyah bir çanak gibi.”

Yakından bakılınca devasaydı; simsiyah yükseliyor, san-

ki bize dik dik bakıyordu. Onu yerinde tutan bağlantılar ve cihazlar inanılamayacak kadar kuvvetliydi: böylesine kalın bir metal, böyle passız, böylesine mükemmel hazırlanmış bir tutuş ve böylesine dirençli. Ortasında, önceden kapıymış gibi duran bir şey kırılıp açılmıştı; ve işte ilk ağaçların biçimsiz baloncukları, diğer hepsinin anası bu kapıdan, bir ağız dolusu koca koca üzümler gibi köpürmüştü. Bir Köşede'nin dediğine göre bu anaç bitkiden mavi-yeşil filizler uzamış, ekicinin direklerinin ve levhalarının arasından aşağı bir yol bulup toprak altına girmiş, tıpkı kökler gibi; sonra da yeniden yüzeye çıkmış. Ağaç topluluğundaki diğer dallar da aynı şekilde. "Hepsi tek bir bitki," dedi Bir Köşede, "bir bitkiyse tabii."

O günlük işimiz bitmişti. Güneş batarken odun toplayıp ekmeğin ötesindeki beton plazaların üzerinde ateş yaktık.

"Nereden geldiğini bilmiyorum," dedi Bir Köşede, Günde Bir Kez ile getirdiğimiz odunlarla bizi tüm gece sıcak tutacak şekilde bir çember yaparken. "Ama bir şeyler düşünüyorum, o yer hakkında. Soğuk bir yer sanırım ve bundan çok daha büyük; bu ağaçlar orada asla bu kadar büyümüyor, canlı şeyler de ya yavaş hareket ediyor ya da hiç etmiyor."

Ekmeklere baktık, akşamın serinliği çökerken onlar da küçülmeye başlamışlardı bile. "Neden böyle düşünüyorsun?" dedim.

"Çünkü çocukluktan beri içiyorum bunu. Çünkü beni büyütüp bir adam olmamı sağladı; gözlerim, kanım ve beynim kısmen onun maddesinden yapılı artık. Bildiğimi düşünüyorum: Sanırım o bana söyledi."

Ekicilerin bütün insanlardan çok daha bilge olduğunu söylerler. Merak ediyorum: Acaba bu ekici kimbilir nereden dönüp de bildiklerini kimsenin öğrenmeyeceğini fark ettiğinde bir gün insanların, tıpkı Bir Köşede'nin yaptığı gibi biraz olsun bir şeyler öğrenebileceğini umarak – umabiliyor muydu acaba? – yükünü bilerek bırakmış olabilir mi? Sanmı-

yorum... Bir Köşede nasırlı parmaklarıyla kesesinden geçen senenin ekmeğinden çıkardı.

Tamamen mavi-yeşil renkteydi; kürelerin pembe rengi yoktu artık; Bir Köşede boynunda taşıdığı büyük kabaktan çubuğun çanak kısmına parçalayıp koyarken tuhaf bir iç ışılla parlıyordu sanki. “Biliyor musunuz, eskiden bunu sürekli içmenin iyi bir şey olmadığı düşünülürdü. Daha sonra da sürekli içiyorsanız sulu bir çubuk yardımıyla içmeniz gerektiği söylendi, tıpkı o devasa çubuklarda olduğu gibi. Ama gençler buna aldırmadı. Bence siz en iyisini bilirsiniz zaten. Zarar da vermez size: Kimseye zarar vermiş değil. Ama değiştiriyor insanı. Hayatınızı bir insan olarak geçirip insan yiyecekleriyle değil bununla beslenirseniz yani.”

Eski günlerde bunun kötü bir şey olduğunun düşünülmesinin sebebi elbette Azize Bea’ydi. Küçük Belaire’de geçen ilk sert kışın ardından bulmuştu bu baloncuk topluluğunu. Güneş onları ısıttığında öyle güzel kokuyorlardı ki, ve Azize Bea de çok açtı. Ekmeği yemek ölmesine sebep falan olmamıştı aslında, ya da hastalanmasına bile; sadece, haftalar sonra Aziz Andy onu hâlâ ağaçların altında bulduğunda kıyafetlerinin hepsi paçavra dönmüştü. Aç olduğu için ekmekten yemiş, sonra onu da, konuşanları da, kendi fikri olan yeni Kooperatif’i de unutmuştu. Bu olaydan sonra bir süre daha yaşamış olmasına rağmen bir daha asla Aziz Andy için bir anlam ifade eden iki kelimeyi yan yana getirememişti.

Mbaba’nın odasındaki o çubuk, sigara içtiğiniz...

Evet. Yüzlerce yıl önce ekmeğin sigara gibi içilmesinin öğrenilmesinden sonra uzun zaman boyunca çubukların ağızları, ekmeğin konması için açılmış ağızıyla Azize Bea’nin başı şeklinde yapıldı.

Bir Köşede kibriti değdirip eski, çiğnenmiş sapın ucunda yanaklarını çökerterek içine çekerken ekmeği tıslamaya, köpürmeye başladı. İlk pembemsi duman yükselmişti. Çubuğu Günde Bir Kez’e verdi, o da nefesini içine çekti ve ciğerlerin-

den gelen ince, pembemsi sis burnundan ve ağzından sızdı. Bu tuhaf tüketime dair ani bir şaşkınlıkla içim ürperdi – neredeyse bütün hayatım boyunca görmüş ve yapmış olmama rağmen tuhaftı.

Neredeyse mavi gökyüzünde ilk yıldızlar göz kırpyordu. Bir meltem çubuğun çanağını korlaştırdı ve dumanı alıp götürdü. Bir yıldız, belki de buradan görebildiğimiz bir yıldızdı evi. Ama rüzgâr onu ne kadar yükseklerle taşırsa taşırsın oraya bir daha asla gidemeyecekti.

Ertesi gün bulutlu, kapalıydı; sandallar nehir yoluyla güneyden gelmişti. Ekmekçiler tüm gün çalıştılar; geniş salkımları kancalı direkleriyle birbirine dolanmış saplardan çektiler, kaldırıp (ki bu bulutlu günde havadan hafif değillerdi artık ama neredeyse onun kadar hafiflerdi yine de) bağırarak ve talimatlar vererek sandallara doğru yönlendirdiler, sonra onları kancalarla ve halatlarla deri kısımlarından sallara bağladılar. Günde Bir Kez ile ben pek yardımcı olamadık, ama yine de diğerleriyle birlikte elimizden geldiğince koştuk, ittik ve çektik, çünkü hepsinin bugün alınması gerekiyordu yoksa çadır gibi çöker, bir daha da hareket ettirilemezlerdi.

En sonuncusu da Kemer bağının kömür yerine akçaağaç yakıp onları kuruttuğu, ardından parçalanıp, elenip paketlenildiği yere doğru havada süzülerek götürüldükten sonra bütün ağaçlık alan çırılçıplak kalmıştı, yalnızca mavi-yeşil saplar duruyordu. Sallarla gelen adamlar kalan bu dalların üzerini çuvallarla kış için örtüyor, diğerleri de anaç ağacı kardan korumak için ekicinin etrafını plastik ve kumaşlarla sarıyordu ve işte hasat bitmişti; Günde Bir Kez ile ben de yardım etmiştik. Sondan bir önceki sandalla geri döndük.

Yorgunluktan bitkin düşmüş hâlde başımı kucağıma koydu, birisinin bize verdiği kürklü pelerine sarındık. Rüzgâr çok soğuktu; uçuşan yapraklar nehrin gri yüzeyinde süzülüyordu.

“Kış geliyor,” dedim.

“Hayır,” dedi uykulu bir sesle. “Hayır, gelmiyor.”

“Bir ara gelmesi lazım.”

“Hayır.”

“Ama eğer kış...”

“Sus,” dedi.

Sekizinci Faset

Yağmurla geçen bir kışta, bundan çok uzun zaman sonra, bir azizle geçen yılımdan, Dr. Boots'tan aldığım mektuptan sonra, yalnız ve genellikle uykuda geçirdiğim bir kışta, zihnimin yapabildiği bir numara öğrendim: Bazen, uykuyla uyanıklık arasında bir yerdeyken, zihnim yeniden genç olurdu. Nasıl açıklayabilirim bunu size? Sanki kısacık bir anlığına kendimin genç bir hâli oluverirdim; ya da sanki geçmişimden koca bir an bana geri verilirdi. Bütün olurdu bu an, hiçbir parçası eksik olmazdı ve öyle aniden gelirdi ki genelde hangi an olduğunu bilemezdim; öğrenemeden de uykuya daldardım, ya da konsantrasyon çabam beni uyandırırıldı ve an kaybolurdu.

Eh, ilginç bir şeydi, üzerine pratik yapacak vaktim de vardı –hatta yapacak başka hiçbir şeyim yoktu– öyle ki bazen bütün benliğimle uzun bir süre yapabilirdim; varlığım geçmiş bir zamanı yeniden yaşar, yalnızca dışarıdan bakan küçük bir gözle hayret ederdim bu duruma. O sonsuz kışta hayatımın sonuna gelmiş olduğumu düşündüm ve kısa hayatımı, ki bana uzun görünmüştü, küçük parçalar ve anlar hâlinde de olsa yeniden gözden geçirmeme izin verilmesi doğru bir şeymiş gibi gelmişti: Mbaba'nın oymalı sandıklarının içindekileri gözden geçirmesi gibiydi. Kendimi ne zamanda bulduğum hakkında hiçbir seçme hakkım yoktu; iki yaşında da olabilirdim on yaşında da. Yazın çatılarda, kafam bir şapka ve bir peçenin ardında sıcaktan zonklarken annemle birlikte arılarla ilgileniyor olabilirdim. Kışın, çok

derinlerde, o bunaltıcı sıcakta Günde Bir Kez ile Halka oyununu öğreniyor olabilirdim; kafam o kışın fikirleriyle, o kışın aromasıyla dolu olurdu: Her yılın her mevsiminin –ya da her günün, her sabahın ve akşamın olabilir miydi?– kendi tadı olurdu; belirgin ama tamamen unutulmuş, ta ki siz onu yeniden tadana kadar.

Kırmızı Boyalı'nın o zengin, gür sesiyle azizlerin hikâyelerini örmesini dinliyor olabilir, bütün o hikâyelerin aslında bir şekilde tek bir hikâye olduğunu fark etmeye başlıyor olabilirdim: Hayatta olmakla ve bir insan olmakla ilgili basit bir hikâyeydi aslında ama basit olmasına rağmen anlatılamıyordu.

Bir keresinde gözlerimi kapadım, bekledim, hiç hareket etmedim ve kendimi onuncu baharımda, Kemer bağının kapısında diğerleriyle birlikte otururken buldum; yapraklarıyla güneye giden yolu kaplayan çiçeklenmiş ağaçlara bakıyor, bu yoldan gelen, baharın pembe ve beyazına karşı siyah kıyafetleriyle çok sert duran, ekmek takası yapacak bir grup gezgini izliyordum. Etrafımda Kemer bağının duvarlarının yarı saydamlığı güneşte soluk sarı bir hâl almıştı; altımda zeminin toprağı, üzerinde açık renkli halılar vardı; yanımda şekilli pelerinleriyle Su bağının tüccarları ve ekmekle dolu soluk renkli çuvalar vardı. Tam yanımda ise, tam o anda elini elimden çeken Günde Bir Kez duruyordu. Kışa uyandım yeniden; gözlerim kocaman açılmıştı, soğuktum, kalbim küt küt atıyordu; soğuk yağmurun yağışını dinledim.

Günde Bir Kez o bahar haftalar boyunca, Dr. Boots'un Listesi'nin gelecek olan tüccarlarından başka hiçbir şeyden bahsetmedi; onlardan bahsetmediği zamanlardaysa sessizdi. Liste'nin tüccarları her yıl baharda gelirdi, neredeyse tek ziyaretçilerimizdi onlar, gelişleri de büyük bir olay olurdu. Ama Fısıltı bağı için ziyaretçilerden çok daha fazlasıydılar. “Kuzenlerim onlar benim,” dedi Günde Bir Kez, anlamadığım bir kelimeydi bu; ne demek istediğini sorduğumda açık-

layamadı, yalnızca bunun onu onlarla yakından bağı yaptı-
ğını söyledi.

“Nasıl olabilir ki bu?” dedim. “Gerçeği konuşanlar değil-
ler onlar. Senin bağı da değiller. İsimlerini bile bilmiyorsun.
Bir tanesinin ismini bile.”

“Bağım Olive’in bağı,” dedi, “Olive de Birlik’tendi. Dr.
Boots’un Listesi de öyle. ‘Kuzen’ demek bu demek işte.”

“Birlik ölüp gitti,” dedim. “Olive söyledi bunu.”

“Bilmediğin şeyler hakkında,” dedi, “konuşma.”

Yoldan şimdi ondan fazla insan geliyordu; çoğu erkekti ve
etrafına çiçekten bir halka yapılmış geniş, basık, siyah renkte
şapkalar takmışlardı. Onlar yaklaştıkça şarkı söylediklerini
duyduk: Şarkı değildi belki de bu, hiç kelime yoktu çünkü
bir melodi de yoktu aslında, yalnızca farklı tonlarda ve şid-
detlerde alçak uğultulardı; bir mırıltı oradan bir vızıltı bura-
dan geliyor, her biri kendi sesini sürdürüyor, biri bittikçe ya
da diğeri başladıkça değişiyorlardı. Su bağıının yaşlı kadınları
ve erkekleri onları karşılamak için tepeyi indiler, gençler ise
yüklerini, karmaşık şekilde bağlanmış çantalarını ve sandık-
larını ve bohçalarını taşımak için peşlerinden gitti. Her ta-
raftan sessiz ve resmî selamlamalar geliyordu; siyah şapkalı
erkekler ve uzun kadınlar Kemer bağıının kapısından girip
dışarıya yakın yerlerde yaptıkları güzel odalara girdiler. Ben
Günde Bir Kez ile burada bekliyordum; diğerleri de onları se-
lamlamak için buraya geldiler. Taktıkları çanlar çınlıyor, eski,
boğuk bir aksanla ve eski, boğuk kelimelerle konuşuyorlardı.
Meyve sodaları ve kış yemişleri gelene kadar bohçaları bir ke-
nara bırakıldı. Günde Bir Kez gözlerini onlardan ayıramıyor-
du, ama aralarından karşısında oturanları inceleyen biri ona
bakıverse hemen gözünü kaçırıyordu; onlara gülümsediği bu
gülümsemeyi daha önce hiç görmemiştim yüzünde.

Uzaktan bakınca siyahlar içinde ve sakallı hâleriyle çok
ciddi duruyorlardı, ama yakındalarken başkaydı; uzun düz
cüppeleri altınla ve renklerle hafifçe süslenmişti, ayrıca gös-

termelik, karmaşık kıvrımları vardı; çanlarıysa öyle şaşırtıcı yerlerine bağlanmıştı ki çınladıklarında gülmeden edemiyordunuz. Onların o çınlamaları, hafif gülümsemeleri arasındayken muazzam bir rahatlık ve konfor içindeki insanlar olduklarını hissediyordunuz; sonsuza kadar öylece oturabilecekleri bir zarafetleri ve enerjileri vardı sanki. Kırmızı Boyalı'nın Azize Olive'in kedisini anlatırkenki hâlini anımsattılar bana.

Su bağı tüccarları sonbaharda toplanan ekmekleri ziyaretçilere dağıttı; bu avuç dolusu parlak gevrekleri hissetmek, koklamak ve bakmak için elden ele uzatırlarken ziyaretçilerin çanları ve bilezikleri çınlayıp durdu. Yaşlı Bir Köşede, ziyaretçiler için bir gün öncesinden bir ayaklı sehpa üzerinde dışarıdan getirilen, devasa bir kehribar cam çubuğun üzerinde duran Azize Bea'nın pirinçten kocaman ağzına -çarpcı derecede büyüktü hem de- birkaç avuç ekmek attı. Yüzlerce yıllık bu ve Kemer bağının başlıca hazinelerindendi, her ne kadar çok eski olmasının dışında başka bir hikâyesi olmasa da. Bu yüzden Avuç bağı olsa bunu çok da mucizevi bir şey gibi görmezdi.

Tüccarlardan biri geldi, zarif bir şekilde çömelerek Günde Bir Kez'in yanına oturdu. Kuru yemişler gibi esmer, kırışıklarla dolu bir adamdı; bilekleri ve elleri nasırlı ve damarlıydı, ama başını eğip Günde Bir Kez'e baktığında gülüşü kocaman, gözleri tetikte ama onlar da gülümser gibiydi. Günde Bir Kez sanki mağlup olmuş gibi gözlerini kaçırmıştı. Adam başka tarafa bakınca başını kaldırıp ona baktı; adam ona bakıncaysa başka tarafa. Ardından eski bir sandıkta bulup sahiplendiği mavi taştan bileziği bileğinden çıkardı.

Adama doğru uzattı; adam, sarı tırnaklı elleriyle bileziği usulca aldı. "Güzelmış," dedi. Elinde çevirip ışığa tuttu; gülümsedi. "Bununla neyi takas etmek istersin? Ne istiyorsun?"

"Hiçbir şey," dedi.

Adam kaşlarını kaldırdı, bileziği elden ele uzattı; sonra

gölümsedi, bileziği kendi bileğine taktı ve hiçbir şey söylemeden, diğer bileziklerinin arasına yerleşsin diye elini kısaca sallayarak takas işine geri döndü. Günde Bir Kez yüzünde saklı bir gülümsemeyle, adamın siyah cüppesinin kendisine yakın duran kenarını alıp sıkıca tuttu.

O öğleden sonra boyunca Liste'nin erkekleri ve kadınları sandıklarını açtı, mallarını ortaya serdi ve Ekmek ölçüldü. Dört Çanak da getirmişlerdi, her dörtlü set kendi kutusun-daydı; siyah olanının içinde, Kırmızı Boyalı'ylayken hayal görmeme sebep olan pembe renkli madde vardı, diğerleri ise farklı şeyler için kullanılıyordu; Liste onlara "ilacın kızları" diyordu ve sırlarını yalnızca onlar biliyorlardı. Melek gümüşünden aletler ve tuhaf parçalar da getirmişlerdi, bunlara da "paslanmaz çelik" diyorlardı. Tatlı otlarla ve kuru baharatlarla, pancardan yapılmış şekerlerle ve kediler için pire tozlarıyla dolu kutuları kavanozları da vardı; Kemer bağı için sivri aletler, melek yapımı, kendi cıvataları olan vidalar gibi tamir işine yarayan eski şeyler getirmişlerdi; Avuç bağı içinse anahtarlar, düdükler ve içindeki küçük evin üzerine kar yağın camdan bir küre gibi bulunmuş, çok eski şeyler.

Bunların karşılığında cam kâseler ve camdan başka şeyler, plastikle kaplı gözlükler, sigara içmek için pembe, sarı ve mavi kâğıtlar, bal peteği, plastik gibi görünsün diye cilalanmış kaplumbağa kabuğu ve kilometrelerce uzunlukta, üzerinde yüzlerce kare resim bulunan, kemer olarak kullanılabilen yarı saydam plastikten bir kurdele verdik. Bir de elbette çuvalarca Ekmek, ki getirdikleri ilaçlar bizim için ne kadar değerliyse bu da onlar için o kadar değerliydi. Takas iki ya da üç odada tatlı bir duman, bir sohbet uğultusu ve sarı duvarların giderek koyulaşan rengi eşliğinde devam etti; o kadar çok insan takas yapmak istiyordu ya da sadece ziyaretçileri görmek, onları duymak için gelmişti ki yerimden kalkmak zorunda kaldım. Ama Günde Bir Kez, onun bileziğini takan esmer adamın yanındaki yerini bırakmadı.

Ziyaretçiler o gece Fısıltı bağıyla, Patika'dan çok uzaktaki, dışarıya yakın odalarda ikiye ya da üçerli olarak yattılar – çok eski önlemlerdi bunlar, yalnızca geleneklerdi artık ama hâlâ saygı duyuluyordu– ve gecenin geç vakitlerinde kaldıkları odaların önünden geçtiğinizde derin bir konuşmaya daldıklarını ya da karşılıklı güldüklerini görebiliyordunuz. Ben geçtim önlerinden ama kimse bunun yasak olduğunu söylemese de çemberlerine katılmaya cesaret edemedim; dışarıda dolanıp aralarında konuşulanları duymaya çalıştım.

Şafağın ilk saatinde tek başıma, haykırarak uyandım çünkü birdenbire bir yüzün bana baktığını görmüştüm, ama etrafta kimse yoktu. Sanki çağrılmış gibi ve bu çağırışı göz ardı edemeyecek kadar uykulu bir hâlde Kemer bağının kapısına doğru Patika'yı hızlıca takip ettim; tavan pencerelerinden süzülen loş mavi ışık havuzlarının birinden diğerine atlıyordum; kimse uyanmamıştı. Ama Kemer bağının kapısına vardığımda başka karaltıların da Patika'ya doğru geldiğini gördüm; saklanıp seyrettim.

Dr. Boots'un Listesi gidiyordu; önlerinde Fısıltı bağından bir kadın onlara rehberlik ediyor, omuzlarındaki büyük bohçalar o loşlukta şekillerini farklılaştırıyordu. Kapı gösterildi; mavi şafaktan bir kare ardında giderek aydınlanıyordu ve kadın veda etmeden geri gitti. Toplanana kadar bir an beklediler, ardından kapıya doğru yürümeye başladılar; ve küçük biri, onlara yetişmek için Patika'dan fırladı.

Saklandığım yerden çıkıp Günde Bir Kez'in kolunu tuttum; bir an için olsun şüphelenmemiş olmama rağmen hiç de şaşırmış değildim. “Bekle,” dedim.

“Bırak gideyim,” dedi.

“Nedenini söyle bana.”

“Olmaz.”

“Geri gelecek misin?”

“Bunu sorma bana.”

“Geri geleceğini söyle bana. Söz ver. Yoksa peşinden geli-

rim. Yedi Eller'e söylerim, Bir Köşede'ye, Mbaba'na, peşinden gelir seni geri getiririz." Deli gibi, hızlı bir fısıltıyla konuşuyordum ve söylediklerimin pek farkında değildim. Onu bırakmamıştım; o da kolunu tutan kolumu tuttu, şimdi birbirimize kenetlenmiş hâlde, yarı aydınlık yüzlerimize bakıyorduk.

"Sana Para verdim," dedi usulca ama kararlılıkla. Para kolumdaydı; yanımdan hiç ayırmamıştım. "Sana Para verdim, sen de benim dediğimi yapmalısın." Elimi kolundan çekti. "Peşimden gelme. Nereye gittiğimi kimseye söyleme, ne bugün, ne yarın; ben çok uzakta olana kadar söyleme. Artık beni düşünme. Sana verdiğim Para için yap bunu."

Çaresiz ve korkmuş bir hâlde donup kalmıştım; arkasını döndü. Dr. Boots'un Listesi'nin en arkasında yürüyen esmer, damarlı adam, Günde Bir Kez yetişmeye çalışırken dönüp ona baktı.

"Geri geleceksin," dedim. "Baharda."

"Şimdi bahar zaten," dedi arkasına bakmadan; böylece gitmişti. Kapıya gidip onları izledim; puslu şafakta pelerinleri ve şapkalarıyla, tek sıra hâlinde güneye doğru yürüyorlardı; Günde Bir Kez mavi elbisesinin içinde, siyah saçları ardında uçuşarak onlara yetişmek için koşuyordu; ve sanırım pus, ya da belki de gözyaşları onları görünmez kılmadan önce, birinin onun elini tuttuğunu gördüm.

O gün saklandım çünkü gidebileceğim, beni sorgulamayacak kimse, konuştuğumda sözlerimin bana ihanet etmeyeceği kimse yoktu. Şüphenin verdiği bir acıyla neredeyse, neredeyse gidecektim Yedi Eller'e; ama gitmedim. Ben ortalığı ayağa kaldırmazsam kimse onu merak etmezdi, çünkü herhangi bir yerde olabilirdi ve Belaire'in dolambaçlarındaki herhangi bir yerde güvende de olurdu; ama bunun en iyisi olup olmadığını bilmiyordum. Hiçbir şey bilmiyordum, o yüzden kararı ona bıraktım. Bu daha önce ayarlanmıştı, diye düşündüm,

Fısıltı bağı ayarladı bunu; yetişkinler karar verdiler. Bunun doğru olup olmadığını bilmiyordum, ama inanmaya çalıştım; ve saklandım.

Yalnız kalabileceğim bir yer ararken eski kovuğun derinlerine kadar indim ve geç vakitlerde Günde Bir Kez'in beni geçen baharda götürdüğü, melek taşından duvarlarında iki çocukla yaşlı kadının hava durumuna göre küçük kapılardan girip çıktığı küçük ev olan, bir köşesinde de sahte bacağın durduğu odaya vardım.

Nasıl olurdu da fark edemezdim? Aynı elin iki parmağı gibiydik; gerçeği konuşanlardık; yine de fark etmemiştim, şimdi bile anlamıyordum. Belki de, diye düşündüm, o âna kadar, o şafağa kadar karar vermemişti; ama buna inanmıyordum. Biliyordu o, karar vermişti, bunu düşünmüştü ve belki de günlerce –öyle olmalıydı– bundan başka hiçbir şey düşünmemişti; yine de fark edememişim işte.

Söylediği şeyi hatırladım: kuzen; ve onun Fısıltı olduğunu, ne kadar uzaktan olursa olsun, tıpkı Dr. Boots'un Listesi gibi onun da Birlik'ten olduğunu söylediğini hatırladım. Olive'in Birlik'ten getirdiği ve Fısıltı'nın bildiği sırlar her neydiyse Dr. Boots'un Listesi daha fazlasını biliyor olmalıydı, tıpkı tıbbi bilmeleri ve eski Birlik gibi seyahat etmeleri gibi; Kırmızı Boyalı'nın dediklerini, Fısıltı bağı için sırrın söylemeyeceğin bir şey değil, söylenemez bir şey olduğunu hatırladım.

Bütün bunları düşündüm ama hiçbiri bir araya gelip de anlayabileceğim bir mana oluşturmadı. Duvardaki küçük plastik evi inceledim. Pervazında şu an yaşlı kadın tek başına duruyordu; çocuklar saklanmıştı.

Yaşlı kadın hava karanlıkken çıkıyor, demişti, çocuklar da güneş ışıldarken. Hava değiştiğinde onlar da değişiyor. Ve dört ölü adam. Ve öyle deliler ki, demişti.

Ama yukarıda güneş ışıldıyordu ve bahar sarmıştı her yanı.

Hiçbir şey anlamıyordum, o loş küçük odada saklanıp

uzun bir süre ağladım. Evle, bacakla ve söylenmemiş bütün sırlarla yapayalnızdım.

Bir barometreydi o.

Ne?

Barometre. Duvardaki küçük ev; bir barometreydi. Hava durumunu belirten bir şey. Bir makine yalnızca.

Evet. Hava durumu. Ama anlamıyor musun...

Bekle. Bu kristal bitti.

İkinci Kristal:

**BACAKSIZ
ADAMIN
KAHKAHASI**

Birinci Faset

Ne bu?

Bir kristal. Sekiz kenarı olan bir kristal: Görüyor musun? Başka bir taneyle değiştirdim. Devam edebiliriz şimdi.

Anlamıyorum. Neden durduk ki?

Kristaller söylediklerini kaydediyor. Söylediğin her şey bu kristalin fasetlerine kesildi – ya da basıldı diyelim; nasıl olduğunu açıklayamıyorum. Kaydedilenler daha sonra geri alınabiliyor, başka bir makine sayesinde, böylece söylediklerinin aynısını yeniden duyabiliyoruz; bire bir kullandığın kelimeleri.

91

Gözlerini Kırp'ın sahip olduğu Kitaplar gibi.

Evet. Bir nevi...

Ama neden böyle bir şeyi istiyorsunuz ki? Artık ben de onun gibi bir şeyim; gerçekten buradaymışım gibi hissetsem de biliyorum bunu. Bir tür kristalim ben de yalnızca, ya da – ya da bir plastik parçasına sıkışıp kalmış bir sinek...

Ne?

Bir sinek. Bir plastik parçasının içindeki. Gözlerini Kırp'ın sahip olduğu bir şeydi bu da. Söyler misin, kimim ben?

Konuşan Saz'sın.

Bir cevap değil bu.

Artık gerçek olan tek cevap bu.

Çok kafa karıştırıcı. Kendimmişim gibi hissediyorum, yalnızca kendimmişim gibi; ama öyle olamaz.

Hikâyene devam et; daha az kafa karıştırıcı olur. Hikâyeni başından sonuna anlatman en iyisi – hakkında bildiğimiz bir şey bu. Gözlerini Kırp'tan bahseder misin?

Gözlerini Kırp.

Gözlerini Kırp bir azizdiyse o zaman ben değilim; Gözlerini Kırp bir aziz değildiyse, benim bir aziz olduğum doğrudur belki de. Saydam: Kırmızı Boyalı azizlerin böyle olduğunu söylemişti, ya da böyle olmaya çalıştığını; artık ben de öyleyim, değil mi?

Şöyle demişti: “Azizler, gerçeği konuşmanın anlaşılmasından çok daha fazlası olduğunu fark ettiler; önemli olan, sen daha iyi konuştukça daha fazla insanın sende kendilerini görmesiydi, tıpkı bir aynada gördükleri gibi. Ya da daha iyisi oluyordu: Senin üzerinden daha fazla kendilerini görüyorlardı, sanki sen saydamlaşmışsın gibi.”

İkinci yedinci yılımın sonuydu, benim için Sistem’in okunması için gelmiştim yine; lensleri ve kare camlarıyla işe koyulmadan önce oturup konuştuk, elma yedik ve bu bana onunla öğrenmeye geldiğim ilk günü anımsattı.

“Neden artık hiç aziz yok?” diye sordum.

“Eh,” dedi, “belki de vardır. Azizlerin aziz olduğu, ölümlelerinden çok sonraya, insanlar onların hikâyelerinin yaşadığını görene kadar bilinmez. Yani şu an azizler varsa da biz bilmiyoruz.”

“Ama bir zamandır azizler yok. Birkaç yaşamdır yoklar.”

“Doğru,” dedi. “Küçük Aziz Roy ve Azize Olive sonuncuları, bir de Aziz Gene tabii, İplik bağının düşündüğü gibi bir azizdiyse o da şayet. Ama sessiz zamanlar da olur, yüzyıllarca sürebilirler, ve bu zamanlarda tek görev, yoğun zamanlarda keşfedilenleri öğrenmektir; ardından yeni keşiflerin yapıldığı zaman da gelecektir çünkü. Ve hareket hâlindeki insanların.”

“Yedi Eller şu an öyle bir zamanın başladığını düşünüyor.”

“Öyle düşünüyor demek?”

“Belaire’i terk etmekten bahsediyor, ‘gidip karşılayacağım, beklemeyeceğim’ diyor.”

“Öyle mi?”

Konuşma tarzından, Yedi Eller’in gerçekten yeni bir şey-

den haberdar olduğundan, ya da gidip onu keşfedeceğinden şüphe ettiğini anlamıştım. “Günde Bir Kez de gitti,” dedim.

“O kim?” dedi Kırmızı Boyalı. “Ah, Fısıltı bağı kız...” Bana yakından baktı. “Sence bir azize olmayı öğrenmeye mi gitti?”

“Bilmiyorum.”

“Gittiği yere gidecek misin peşinden?”

“Bilmiyorum,” dedim. “Hayır.”

Günde Bir Kez’in kayıp olduğu nihayet fark edildiğinde bana sorular sordular. Liste’yle birlikte gittiğini, bunu da kendi rızasıyla yaptığını bildiğimi, nedenini ya da dönüp dönmeyeceğini ise bilmediğimi söyledim; onlar da bunun gerçek olduğunu gördüler. Haber tüm Belaire’e hızla yayıldı; bazı suçlamalar yapıldı, öyle ki neredeyse bir toplantı yapılacaktı; Patika boyunca mesajlar uçuşurdu, dedikoducular toplandı, ama kimse Fısıltı bağının yetişkinleri, Günde Bir Kez’in ne yapacağını önceden biliyor muydu yoksa bilmiyor muydu, kızın gelmesini isteyen Liste miydi, öyle değilse de olaylar nasıl gelişti belirleyemedi. Gerçeği konuşanların arasında böyle gizemlerin yaşanmaması gerekiyordu, ama yaşanabiliyorlardı işte. Küçük Aziz Roy şöyle demişti: “Gerçeği konuşmak, gerçeği söylemenin çok basit bir yolu olurdu, şayet gerçeğin tamamı basit olsaydı ve söylenebilseydi.”

Liste’nin tüccarları ertesi bahar geldiklerinde Günde Bir Kez onlarla değildi. Onların gelmesini beklerken birçok şey hayal etmiştim: Geri dönecekti ama tanınmaz derecede değişmiş olacak, gerçeği konuşamayacaktı; hiç değişmemiş olacaktı ve bana her zamanki gibi selam verecek, gördüğü bütün mucizeleri anlatacaktı; kaçtığına pişman olacak, onu geri almamızı isteyecekti alçakgönüllülükle; Liste’nin yabancı ortamında hastalanıp ölmüş olacak, beyaz, hüznü cesedini aralarında taşıyıp getireceklerdi. Ama geri gelmedi bile; söyledikleri tek şey de iyi olduğu, yeterince mutlu olduğuydu, devamını unutmuşlardı, önemli bir şey yoktu zaten, ticarete başlayabilirler miydi artık?

Çocuklarımızı saydık o bahar, onlar gittikten sonra.

Her bahar onu bekledim ama dönmedi. Her yıl, Liste'nin gelmesini beklemek, onu beklemek, baharı beklemenin bir parçası oluverdi. Bahar ihtiyacını daha acil kıldı sanki, kışın sonundaki o sıkıcılığı daha çıldırtıcı yaptı; işaretler -kar fırtınaları, kuşların dönüşü- beni daha korkunç kıskırtır oldu. Böylesine sonbahar gibi olan, böylesine kapalı olan o, benim için bahar anlamına gelmişti artık.

"Onun peşinden gitmeyeceksin," dedi Kırmızı Boyalı. "Nereye gideceksin o zaman?"

"Şey, bilmiyorum," dedim. "Tam olarak yani."

"Aziz olacak birine göre," dedi, "birçok şeyi bilmiyorsun." Gülümsedi. "İyiye işaret bu."

Ona ya da herhangi birine söylememiş olmama rağmen Kırmızı Boyalı'nın Küçük Belaire'i terk etmeyi ve hikâyelerle anlatılabilecek bir hayat yaşamayı -bir aziz olmayı- planladığımı bilmesi şaşırtmadı beni. Söylemiştim ona çünkü. Artık bildiğim ya da istediğim ya da düşündüğüm ve ona söylememeyi başarabileceğim hiçbir şey yoktu: Çünkü gerçeği konuşuyordum ve bunu bana öğreten oydu.

"Bir hayat," dedi ellerini birleştirip Sistem'in duvarında parlayan ilk yansımasına bakarak, "durumlardan oluşur. Durumlar kapsayıcıdır, çemberdir onlar. Bir azizin hayat çemberi ve bütün durumları, anlattığı hayat hikâyesinde bulunur; hayat hikâyesi de bizim onu hatırlayışımızda. Onun hayat hikâyesi, bizimkinin içinde bir durumdur. Yani onun hayat çemberi bizlerin hayat çemberinde bulunur, tıpkı suda yükselen dalga kabarcıkları gibi."

Sert toprak zeminde eteğinin izini bırakarak kalktı. Avuç bağının uzun kutusundan ikinci bir kare cam çıkartıp diğerinin yanına koydu. Tablo değişti; renkler birleşip başka renkler hâline geldi; yığınların şekilleri değişti ve başka yığınlarla bağlantılı hâle geldiler.

"Görüyor musun?" dedi. "Azizler, Sistem'in camları gibi-

dir. Bunları gözler önüne seren camların kendileri değil, onların birbirine geçmesidir.”

“Azizler gibi,” dedim, “çünkü onlar da hayatlarını tıpkı camlar gibi saydam yaptılar; ve onların hayatları bizimkilerin önüne konduğunda ve biz onların hikâyelerini hatırladığımızda, kendimiz hakkında şeyler çıkıyor ortaya. Yalnızca hikâyeler ya da hayatlar değil, aksine onların–”

“Birbirine geçmesi sayesinde, evet,” dedi Kırmızı Boyalı. “Onlar özellikle yaptıkları şeyler yüzünden aziz değiller; onlar azizler çünkü anlattıkları zaman yaptıkları şeyler saydamlaşıyor ve onlar üzerinden kendi hayatını aydınlatılmış hâlde görebiliyorsun.

“Kooperatif Büyük Belaire olmasaydı gerçeği konuşmak diye bir şey de olmazdı. Gerçeği konuşmak olmasaydı da saydam bir hayat olmazdı. Azizler, saydam hayatta günün birinde kendimizi ölümden özgür kılabileceğimizi umuyorlardı: Meleklerin olmaya çalıştığı gibi ölümsüz olmak değildi umdukları, kendimizi ölümden özgür kılmak, hayatlarımızı, onları yaşarken bile saydam yapmaktı: Dosyalama Sistemi ya da hatta gerçeği konuşmak gibi bir araç yoluyla da olmayacaktı bu, *kendi durumları içinde* saydam olacaktı: Yani bir hayatı saydam kılan bir hikâye anlatmaktansa kendimiz saydam olacaktık ve bir azizin hayatını dinlemek ya da hatırlamak yerine onu yaşayacaktık: Doğumla ölüm arasındaki anda birçok hayat yaşayacaktık.”

“Nasıl olabilir ki bu?” dedim idrak edemeyerek, hayal bile edemiyordum hatta.

“Eh,” dedi, “bilseydim belki ben de yüce bir azize olurum. Belki sen bunu keşfedersen... Ama söyler misin, Konuşan Saz: Gerçeği konuşmanın kendisi nasıl yapılır ki zaten?”

Bunu biliyor olmalıydım; bir gerçeği konuşandım ben, bu yeti benden asla alınamazdı, ama işte... Nasıl: Kırmızı Boyalı'nın sorusu içimde yankılandı, tıpkı iki aynanın arasına tutulan bir şeyin kendini sonsuz çoğaltması gibi; gözleri-

min kayması gibi zihnim kayıyordu sanki. Çaresizce güldüm. “Bilmiyorum,” dedim. “Nasıl yapıldığını bilmiyorum.”

Benimle güldü. Bir sır verecekmiş gibi öne eğildi ve neredeyse fısıltıyla şöyle dedi: “Biliyor musun, Saz, ben de bilmiyorum!”

Kıkırdamaya devam ederek Avuç bağının camlarını içeren uzun kutuyu aldı ve hazırlıklarına devam etti. Parmakları parçaların üzerinde gezerken bir düşünce belirdi aklında. “Saz, bir keresinde bana bu parçaların isimlerini sormuştun,” dedi, “ve birbirleriyle nasıl kullanıldıklarını da.”

“Evet.”

“Hâlâ bilmek istiyor musun?”

“İstiyorum.”

“Günü geldi,” dedi veda eder gibi bir şefkatle uzun süre bana baktıktan sonra. “Bu gördüğün,” dedi, “ilk parça, adı Dördüncü Bulucu, Avuç bağının ilk parçası: Merkezinde, çizgilerin birleştiği yerde bir elin avuç kısmı gibi bir şekil var, görüyor musun? Bunun üzerine yerleştirilen diğer parçanın adıysa Küçük Birinci Yarık. Bu ikisi Küçük Düğüm’ü oluşturuyor.” Kutudan üçüncü bir parçayı alıp diğerlerinin arkasına yerleştirdi. “Küçük Düğüm ile Eller bir araya gelince Küçük Düğüm Çözüldü oluşuyor.” Üzerlerine iki tane daha ekledi. “Küçük Düğüm Çözüldü ve iki Basamak parçası bir araya gelince Büyük Düğüm ortaya çıkıyor.” Bu incecik cam parçalarını dikkatle çıkarıp yerleştirmeye devam etti. “Büyük Düğüm ile İlk Tuzak, Küçük Tuzak’ı oluşturuyor. Küçük Tuzak ile Keşif birleştiğinde Küçük İkinci Kapı ortaya çıkıyor, Yaprak bağında buna Büyük Tuzak Çözüldü diyorlar. Küçük İkinci Kapı ve Top Sahası ise Kapı’yı oluşturuyor.”

Duvardaki şekiller iyice birbirine girip kararmış, sonsuz bir şekilde iç içe geçmişti. Bir parça diğerleriyle bir desen oluşturacak gibi dururken bir diğeri bu deseni bozuyordu. Artık hiçbir şey göremiyordum içinde. Kırmızı Boyalı’nın elleri, kutusunun içindeki diğer parçaların üzerinde kaldı.

“Diyorlar ki,” dedi, “Kapı ve ikinci ve büyük Yarıklar üzerine bir de Kırık Kalp ve Sarsılmış Parçacıklar konduğunda hepsi Büyük Düğüm Çözüldü’yü oluştururmuş. Ama kimse o kadarını okuyamıyor; Kapı’yı biraz olsun anlayabilenler bile o kadarını okuyamıyor.” Şekilleri netleştirmek için lens borusuna dokundu; o boruyu oynatırken üst üste gelmiş şekillerin ortasında netlik gelip gidiyordu. Gelip yeniden yanma oturdu. “Dedikoducular, uzun yıllar süren araştırmanın sonunda, Kapı’dan sonrasının okunamayacağını biliyorlar artık, parçalar bir aradayken yani. Ve eğer Büyük Düğüm Çözüldü de bir grubun tamamıysa, o hâlde Büyük Düğüm Çözüldü asla okunamayacak demektir.”

“Peki bu,” dedim, “artık bunun işe yaramadığı anlamına mı geliyor? Bunu bildiğinize göre? Gelmiyor, değil mi?”

“Ah hayır,” dedi. “Hayır, gelmiyor. Küçük Düğüm’den öğrenebileceğimiz her şeyi öğrenmiş olmamız için bile çok zaman gerekiyor. Ama... şöyle ki; Sistem ilk kez gerçek anlamda araştırılıyorken, Azize Olive’in zamanında yani, sanki... sanki ortada bir vaat varmış gibiydi, bir gün hepsinin bir arada görülebileceğine ve bütün soruların cevaplarını verebileceğine dair bir vaat. Şimdiyse bunu asla yapamayacağını biliyoruz. Bu ilk anlaşıldığında Sistemlerini paramparça eden dedikoducular olmuştu, kimileri de Belaire’i terk etmişti; üzüntülü zamanlardı.”

Gözlüklerini burnunda geriye itti. “Bana gelince: Eh, ben birçok ömür boyu yetecek kadar yan yol, yılan elleri ve Sistem’den öğrenilecek şeyler olduğunu biliyorum. Ve bağlar, düğümleri ve sorunları için, sunduğu bilgilerle yapılacak çok iş olduğunu da.” Kapı’ya baktı ve ışıkları gözlüğünden yansıdı. “Ve cevabın tamamı orada, Saz, ben önu okuyamasam bile; ben asla bilemeyecek olsam da insanlar hakkında her şeyi biliyor o. Ve bu, beni onun huzurunda tutmaya yeterli.”

Uzun süre sessiz kaldı, giderek yaşlanmış gibi duruyordu. Ardından “Ne zaman gideceksin?” diye sordu bana.

“Baharda,” dedim. “Sanırım o zaman hazır olacağım.”

“Bir aziz, demek,” dedi. “Biliyor musun, Saz, beni ilk kez görmeye geldiğinde, yedi yıl önce, farklı bir düşüncen vardı. Gidip kaybolan bütün şeyleri bulacaktın ve bize geri getirecektin onları.”

“Evet.”

“Senin şu Fısıltı bağı kız da kaybolan şeylerden biri mi?”

Hiçbir şey söylemedim. Kırmızı Boyalı bana bakmıyor, yalnızca Kapı’ya bakıyordu. “Eh, belki de bu farklı bir düşünce bile değildir aslında...” Avuçlarını dizlerine vurdu. “Hayır,” dedi. “Hayır, bu sene senin için okumayacağım. Sanırım, şayet bunu yapmak istiyorsan, yardımcı olabileceği kadar zarar da verebilir çünkü sana. Sen ne dersin?”

“Sen bunun daha doğru olacağını düşünüyorsan...”

“Düşünüyorum,” dedi. Kalkmasına yardım ettim. “Öyle düşünüyorum.” Benim –neredeyse ansızın– ondan daha uzamış olmam mümkün müydü, ya da onun bir şekilde hızla küçülmesi? Omuzlarımı güçlü elleriyle kavradı. “Gittiğinde,” dedi, “bizi ve ihtiyaçlarımızı asla unutma. Her ne bulursan bul, işimize yarayacak bir şeye sakla onu; burada edindiğin bilgiyi, onu taşımak için bir kutu hâline getir, böyle de kullanabilirsin onu. Ve ne kadar uzağa gidersen git, bulduklarınla geri dön bize.”

Bana sarıldı ve yanından ayrıldım, Patika’nın o ezbere bildiğim yapbozu boyunca koştum, onlar da sanki birdenbire küçülmüş gibi duran odalardan ve geçitlerden geçtim. Sistem’in okunmasını düşündüm, benim için ve çabalarım için neler gösterebilirdi, ne gibi olasılıklar ve ne gibi başarısızlıklar gösterirdi diye merak ettim; ve çocukluğumu Küçük Belaire’e bağlayan bir bağın kesildiğini hissettim; biraz kayıp hissettim, biraz da özgür. Ama o en iyisini biliyor olmalıydı: Hiçbir şey bilmiyor olsa bile (ki biliyordu, çok şey hem de), Sistem’in sunduklarını ne zaman söyleyip ne zaman söylemeyeceğini biliyordu.

Ama Küçük Belaire'i unutmak! Onu unutabileceğimi düşünmüş olamazdı. Daha uzun süre uzak kaldıkça zihnimde daha da büyüyor o, arasından konuşur gibi geçen akarsuyuyla, böcekleri ve kuşları ve yemiş çalılılarıyla, belki Dosyalama Sistemi'nde ya da Oymalı Sandıklarda saklı şeylerde gizlenen, tam kalbindeki gizemleriyle büyüyor; ve şimdi, bir ağaçta yaşamış ve Dr. Boots'tan bir mektup almışken, karanlık da olmuşken aydınlık da, bir intikamcı gibi yaşamış ve parçalanmış ve onlarca farklı şekilde yeniden birleştirilmişken, her ne kadar bazen ormandaki o yerin hayali olduğunu ve benim bir gerçeği konuşan olmadığımı, söylediğimi gerçekten kastetmediğimi ya da gerçekten kastettiğim şeyi söylemediğimi, bütün hepsini uydurduğumu düşünsem de: Yine de, bu bir rüyaysa bile, gerçeği konuşan bir sesin, yalan söyleyemeyen bir sesin anlattığı bir rüya.

İkinci Faset

Aslında gerçekten de Günde Bir Kez'i bulmak için yola koyuldun, değil mi?

Bilmiyorum. Belki de öyle yaptım. Yaptıysam da bilmiyordum.

Bir çocukken, kaybolan şeylerimizi bulmak istiyordum; büyüdükçe ve azizlerin hikâyelerini duydukça, Yedi Eller'in konuşmasını dinledikçe başka bir amacım oldu: Bir aziz olmak istiyordum. Anlatabileceğim, tuhaf maceralar yaşamak istiyordum; unutulmuş sırları, Günde Bir Kez'in benden sakladıklarından daha kuvvetli sırları öğrenmek istiyordum ve söylediğim hikâyelerle dünyayı anlamlandırmak istiyordum.

Kırmızı Boyalı, asıl yapmak istediğim şeyin Günde Bir Kez'in peşinde gitmek olduğundan, en çok bulmak istediğim kayıp şeyin belki de o olduğundan şüphelenmişti.

Ve bana, azizlerin yapmaya çabaladıkları şeyin saydam olmak olduğunu söylemişti.

Neyi en çok istediğimi ya da bana neler olacağını o bahar nasıl bilebilirdim ki? Ve bütün o şeylerin doğru olduğunu, hepsinin, her birinin başıma geleceğini nasıl bilebilirdim?

Bilmiyordum işte. Şöyle düşünmüştüm: Kırmızı Boyalı'nın günümüzdeki azizler hakkında söylediklerine rağmen dünyanın bir yerinde bir aziz, benim olmak istediğim gibi bir aziz olmalıydı; ve ilk yapmam gereken böyle bir aziz bulmak, karşısına oturmak, onu incelemek ve olmayı hayal bile edemediğim şeyi olmayı, saydam olmayı nasıl başaracağımı ondan öğrenmekti.

Yedi Eller’le birlikte birçok keşif gezisi yaptık, bazen Belaire’in dışında bir hafta geçiriyor, görebileceğimiz her şeyi görüyorduk. Kayalara tırmanmayı, ıslak tahtayla ateş yakmayı, yön bulmayı ve nereye yürüdüğümü bilmiyorum diye endişelenmeden tüm gün yürümeyi öğrendim. Hazırlıklar, diyordu Yedi Eller bunlara; ve benim Küçük Belaire’i terk etme kararım giderek kuvvetlendikçe bu hazırlıkları daha istekli, daha büyük bir dikkatle yapmaya başladım. Yedi Eller de –her ne kadar bunu hiç konuşmamış olsak da– yaptığımız hazırlıkların nihayetinde onun değil benim hazırlıklarım olduğunu fark etti.

Kürklü, mavi bir gömleğim vardı, ekmeğim, bir çubuğum ve biraz da kurutulmuş meyve ve yemişim vardı; Yedi Eller’in benim için yaptığı, yaydan, hafif ama sağlam bir hamağım, üzerine örtüp çadır hâline getirmek için de plastikten bir örtüm vardı. Dört Çanak’ım ve başka ilaçlarım vardı; Gözlerim’in benim için yaptığı yeni gözlüklerim vardı bir de. Sarılardı ve beyaz mayıs sabahlarını yazın en derin sabahlarına çeviriyorlardı; eğlence olsun diye çıkarıp takıyor, arada bir gözlerim azizleri arayarak ağaçlara doğru bakıyordum.

Ağaçlara mı?

Çünkü azizler hep bizden uzakta, genelde de ağaçlardan yapılmış evlerde yaşarlardı. Neden bilmiyorum. Bir gün o eski azizler gibi bir ağaçta yaşayacağım diye düşünüyordum; önlerinden geçtiklerim gibi, dalları alçakta bir meşe ağacı ya da akça ağaç seçerim diyordum. Olacağımı bildiğim o azizi çoktan seviyordum, tuhaf bir netlikle o yaşlı adamı görebiliyor, anlatacağı ilginç hikâyeleri, tam olarak olmasa bile, neredeyse duyabiliyordum... Güneş tepeye gelince, yabani ineklerin bazen su içerken görülebildiği bataklığımsı akarsuyun sınırındaki küçük ağaçlık alana sığınıp sigara içtim. Sonrasındaysa yola devam etmekten başka yapacak hiçbir şey kalmamıştı. Yolculuğum, daha yalnızca bir sabahı geç-

mişken, bana öyle imkânsız derecede uzun gelmişti ki yükümü hafifletmeye karar verdim.

Dört Çanak'ın içinde, yükü hafifleten gümüş renkli olan-
dır. Kora benzeyen, farklı boyutlarda birçok küçük siyah tane
içerir; bunu biliyordum çünkü Mbaba'nın açıp bir tanesini
yuttuğunu görmüştüm. Ayrıca bir yolculuğun yükünü ha-
fifletmek için, yükünü hafifletmeden önce nereye gittiğini,
oraya nasıl varacağını ve ne zaman varmayı planladığını ke-
sin olarak bilmen gerektiğini de biliyordum. Şu Nehir'e gi-
den yolu biliyordum, ona ve Yedi Eller'le birlikte geçtiğimiz
demir köprüye varmamın yaklaşık güneşin batışına kadar
süreceğini de; bu yüzden çanağı açtım ve -bana neler olaca-
ğına dair biraz tereddütlü biraz da korkak bir hâlde (çünkü
bunu daha önce hiç yapmamıştım)- siyah tanelerden küçük
bir taneyi seçip yuttum.

Kısa bir süre sonra yolu gölgeleyen devasa bir akçaağaca
yaklaşırken adımlarım yavaşladı. Yapraklarındaki rüzgârın
sesi de yavaşladı, sonra kısıldı, bir inilti gibiydi sanki, derken
daha da yavaşladı, ta ki duyulamayacak kadar kısılana kadar.
Kuşların sesleri yavaşladı, yaprakların hareketleri de; güneş
ışığı azalıp mavi bir karanlık oldu, yine de gündüzdü ama,
tutulmalardaki bir aydınlıktı; bir daldaki yapraklar dikkatimi
çekti önce, sonra tek bir yaprak; onu daha yoğun olarak in-
celemek için attığım bir adımım ile ötekinin arasında zaman
geçip gidiyor, yaprağın üzerindeki güneş ışığı hiç değişmiyor,
bir kuşun alçak ötüşü ezgiden ezgiye geçiyordu. Havadaki
sağ ayağımın inmesini korkunç bir sabırla bekliyordum, asla
inmeyecekmiş gibi geliyordu ama derken yaprak da kuşun
ötüşü de rüzgârın sessiz iniltisi de yok oldu, ayağım yere bas-
tı ve kendimi Şu Nehir'in karşısında, demir köprüünün aş-
ğısındaki akıntının yönünde durmuş, güneşin batışını sey-
rederken buldum. Güldüm, hayrete düşmüştüm. Yükümü
hafifletmek he! Koca bir öğleden sonra boyunca, kilometre-
lerce yürümüştüm ve fark etmemiştim bile. Birdenbire yaşlı

adamların yüklerini hafifletmek için bu siyah tanelerden birini aldıktan sonra, tamamladıkları koca bir günlük işlere baskarkenki o hafif şaşkın kıkırdamalarının sebebini anladım.

Dönüp geldiğim yola, akşam rüzgârında yapraklarını döndüren ağaçlara baktım ve yolculuğu kaçırdığıma pişman oldum. O an anladım ki, daha önceden yüzlerce kere taşıdığı yüklerdi hafifleteceklerin; ya da istemediğin ama çıkman gereken bir yolculuğa çıkacağın zamanlar içindi. Yeni yolculuklar ya da yeni azizler için değildi bu. İşte bir ders, diye düşündüm ve küçük çanağı yanlamasına fırlattım; kahverengi, kabarık nehrin üzerinde sekti ve battı.

Şu Nehir'in ötesinde güneş tepelerin zirvelerini hâlâ aydınlatıyordu, ama aşağıda, suyun kenarındaki otların ve köklerin arası kararmaya, biraz da soğumaya başlamıştı. Bir kurbağa gürültüyle zemine indi. Ellerimi koltukaltılarımın arasına sıkıştırıp akıntının gidişini seyrettim; yorgundum –gerçekten çok yol kat etmiştim– ve acaba içebileceğimden daha fazla ekmek mi yaktım diye düşünüyordum. O sırada bir su sıçrama sesi geldi, nehrin üzerinde bir adam uzun adımlarla yürüyordu. Yürüyordu adeta: Su göğsüne kadar geliyordu ama omuzları uzun adımlarla yürüyen bir adamın gayretli hareketleriyle sarsılıyordu; arkasından bir girdap yükseliyordu. Beni gölgelerin içinde görmeden önümden geçip gitti; akıntıda hızla hareket ediyordu.

Harikaydı! Nedenini tam olarak bilmeden, nehir boyunca köklere takılarak, ayaklarım çamura batarak koştum onu yakalayabilmek için. Bir ara gözden kaybettim, sonra ağaçların arasında huzurla süzülürken gördüm onu, açık renk at kuyruğu ve beyaz, ıslak tişörtü rüzgârda dalgalanıyordu. Çamur ayaklarımı içine çekerken nehrin kenarındaki söğütleri ve sarmaşıkları aşmaya çalışıyordum, derken onu gördüm yeniden, suyun üzerine yapılmış ahşap bir iskelenin üzerinde her insan gibi sıradan bir şekilde duruyor, o at kuyruğundaki suyu sıkarken kendisini havluyla iyice kurulayan bir kadınla

gölüşüyordu. Tam onlar çalıların arasında neyin böyle debelendiğini görmek için döndükleri sırada dengemi kaybedip bir su samuru gibi çamurlu nehrin içine doğru kaydım.

Çıkmama yardım ettiler. Gülüyor, oraya nasıl geldiğimi merak ediyorlardı ve ben bir süre –saçmalamalarla dolu bir süre– onların da gerçeği konuşanlar olduklarını anlamadım. Beni iskelelerinin üzerine çektiler; birkaç basamakla nehir kıyısına inşa edilmiş bir eve bağlanıyordu iskele. Ona bağlı bir hâldeyse, artık adamın ağırlığı üzerine olmadığı için suyun çok üstünde duran, nehrin üzerinde yürümesini sağlayan o şey duruyordu: iki büyük, hafif metalden silindir, aralarında bir oturma yeri, tutamaçlar ve gitmesini sağlayan geniş ayak pedalları. Adamın Kemer bağından olduğunu o anda anladım. Onu nehirde gördüğümdeki şaşkınlığımdan bahsedecektim ki evin kapısından bir erkek çocuğu koşturarak çıktı, beni görünce durdu. Benden birkaç yaş daha küçüktü, çoktan güneşten kararmıştı ve saçları güneşle çizgi çizgi açılmıştı. Elinde bir sopa vardı ve boynundaki mavi şerit hariç çırılçıplaktı.

Kendimi ona nasıl açıklayabileceğimi düşünürken arkasındaki kapıdan bir çocuk daha çıkıp beni görünce durdu. O da güneşten kararmıştı ve saçları güneşle çizgi çizgi açılmıştı; elinde bir sopa vardı ve boynundaki kırmızı şerit hariç çırılçıplaktı.

Gördüğüm tek ikizlerdi onlar. Islak kıyafetlerimi sıkarken gözümü dikip onlara bakmamak çok zordu. Onlar da bana bakıyorlardı ama benim olağanüstü bir yanımdı olduğu için değil; o zamanlar anlamadığım bir ifadeyle bakıyorlardı ama şimdi o bakışın, yabancı birilerini çok sık görmeyen insanların bakışı olduğunu biliyorum.

“Bu Tomurcuklu,” dedi adam, “o da Çiçekli.” Dayanamayıp güldüm, adam da güldü. “Benim adım Dikili, o da Aysız. İçeri gel de kurulan.” Tahmin ettiğim gibi Kemer bağıydı; kadınsa Yaprak olmalıydı; çocuklarıysa anlamak daha zordu, belki de iki tane oldukları için.

Suyun üzerinde batan güneş, evin içinde tavanda ve karanlık, halıyla kaplı duvarlarda öyle ışıldıyordu ki sanki biz de suyun altındaymışız gibiydi. Suyun çağlayışı uykumu getirmişti, suda-yürüyen ve ailesiyle oturmaksa balık arkadaşlarını ziyarete gelmiş bir balık gibi hissetmeme sebep olmuştu. Dikili konuşurken cam bir boruyu aşağı çekip doldurdu; sesi güzeldi, içinde beni güldüren bir şeyler vardı, Aysız'ı ise daha da güldürüyordu. Neden Küçük Belaire'de yaşamadığını sordum ona.

“Eh,” dedi elinde bir kaşık ekmekle iki çocuğu işaret ederek, “suyu seviyorlardı, Küçük Belaire'in içinden geçen akıntı da onlar için yeterince büyük bir su sayılmıyordu. Mbaba'ları sürekli somurttuklarını söyledi, ben de suyu seviyorlarsa geri gelip burada kalmaları gerektiğini söyledim; insanları seviyorlardıysa da –bizim haricimizdeki başka insanları yani– Küçük Belaire'de kalmalılardı. E, en iyi birbirleriyle anlaşıyorlar zaten, o yüzden burada kalıyorlar.”

“Burada doğduk,” dedi Çiçekli, Tomurcuklu da “Bizim yerimiz burası,” diye ekledi.

“Onları geri götürmüştüm, bir süreliğine yani,” dedi Aysız; “bir nevi onların da evi orası, hâlâ benim de olduğu gibi. Ama burayı seviyorlar.”

“Gerçeği konuşanlar olmayacaklar mı?”

“Biz öyleyse onlar da olacaktır, öyle değil mi? Nehir evinde iki gerçeği konuşan var ama Küçük Belaire'de nehir yok, her şey yoluna girmiş durumda yani.”

Ayrıca bunun onlar için daha iyi olduğunu söyledi Dikili; insanlar onları hep el üstünde tutuyordu, çok uzaklardan sırf onları görmek için gelenler bile vardı, ama o, onların kendilerini üstün görmelerini istemiyordu; aslında olağanüstü bir yanları olmadığını da söylemişti onlara hatta. Bunun üzerine bir şey dememiş, yalnızca aynı gülüşle gülümsemişlerdi; kendilerini olağanüstü kılan bir şeyler olduğunu biliyorlardı, biz de öyle.

Serin odada ağır, kuru bir duman kokusu vardı ve neredeyse içine çekmesi havadan bile daha kolaydı. Dikili konuşurken duman bulutları burnundan ve ağzından çıkıp kelimelerini taklit ediyordu. “Küçük Belaire’i terk etmeyi tuhaf bulman çok tuhaf,” dedi, mavi küllerin üzerine yeni ekmekler serperken. “Anlaşılan aynı kararı sen de vermişsin, hem de bizim bu kararı verdiğimiz zamandan bir hayli gençsin.”

“Ah, hayır,” diye konuşmaya başlamıştım ki birden evet diye düşündüm, evet vermiştim ve dönmek gibi bir niyetim de yoktu, yıllarca da olmayacaktı; yine de Tomurcuklu ve Çiçekli için, dünyadaki en iyi yerde sürekli kalamayacaklar diye üzülüyordum. “Ben sadece, şey, geziyorum; bir gün geri döneceğim. Asla geri dönemeyecek olsam korkunç olurdu.” Ve düşüncesi ilk defa gerçekten korkunç gelmişti.

“Eh,” dedi Aysız ayağa kalkarak, “yine de istediğin kadar burada kalabilirsin. Yerimiz var.”

Kovuk hakkında onlara iletecek yeni bir haberim kalmayınca, Aysız’ın yaktığı ışıklar da sönükleşmeye başladığında iki çocuğun peşinden dönen bir merdiveni çıkıp her tarafındaki camdan pencereler Küçük Ay’ın boylu boyunca yayıldığı bulutsuz geceye açılan bir odaya girdim. Ne kadar uyum olsa da kürklü battaniyelerimizin altında sessiz kalmamız bir hayli uzun zaman aldı. Hayret içinde uzanmış, sanki tek bir insanlarmış gibi Tomurcuklu’nun Çiçekli’nin kelimelerini, ardından Çiçekli’nin Tomurcuklu’nunkileri tamamlamasını dinledim. Anlamadığım şeylere kıkırdayıp gülüyor, su samurları gibi birbirlerinin üzerine çıkıyorlardı; güneşte karar-mış gibi durmuşlardı ama koyu renkli çarşafların üzerinde bembeyazdılar.

Yataklarının altında, kutuların içinde bana gösterecekleri hazineleri vardı; boş bir kaplumbağa kabuğu, çimenden bir yuvanın içindeki burnu seğiren bir fare. Ve duvardaki gizli yerinden dikkatlice çıkardıkları, sahip oldukları en iyi şey. Saydam plastikten küçük bir küptü bu; plastiğin içinde,

uçmak üzere hazırlanmış bir sinek vardı. Gerçek bir sinek. Kimbilir nasıl ama plastik bir küpün tam ortasında bir sinek vardı! Ay ışığında evirip çevirdik; yüzümüz birbirine çok yakındı. “Nereden geldi?” diye sordum. “Bir hikâyesi var mı? Nereden aldınız?”

“Aziz verdi bize,” dedi biri, o sırada diğeri bakmam için başka bir şey çıkarıyordu ama bunu duyunca onu durdurdum.

“Bir aziz mi verdi bunu size? Hangi aziz?”

“Tanıdığımız işte,” dedi Tomurcuklu.

“Bir aziz mi tanıyorsunuz?”

“Bize bunu vereni işte,” dedi Çiçekli.

“Neden verdi bunu size? Ne bu?”

“Bilmiyorum,” dedi biri. “Bir ders bu, dedi. Sinek havada olduğunu düşünüyor çünkü etrafını görebiliyor, kendisini durduran bir şey de göremiyor o yüzden. Ama yine de hareket edemiyor. Bu da size ders olsun, demişti.”

“Bir hediye idi sadece,” dedi diğeri.

“Onu görebilir miyim?” diye sordum ve sanırım sesimdeki ısrara şaşırdılar. “Uzakta mı?”

“Evet,” dedi biri.

“Hayır,” dedi öteki. “Çok uzakta değil. Tüm sabah yürünüyor. Biz seni götürebiliriz. Ama senden hoşlanmayabilir.”

“Senden hoşlanıyor ama.”

İki çocuk birbirlerine bakıp güldüler. “Belki de bu,” dedi Tomurcuklu ve “iki kişi olduğumuzdandır,” diye devam etti Çiçekli. Sarmaş dolaş hâlde durup sırttılar bana.

Gerçek bir Yaprak bağı nezaketiyle uyuyacağım yeri seçmeme izin verdiler ama uzun süre gözüme uyku girmedi. Kahverengi nehrin çağıldamasını dinliyordum ve yarın göreceğim bir aziz vardı, şimdiden, bu kadar kısa zamanda!

Üçüncü Faset

Sabah Dikili bizi o tuhaf aracıyla Şu Nehir'in ötesine geçirdi; gülüyor, şakalar yapıyordu: Daha önce sabah uyanmış kimseyi onun kadar mutlu görmemiştim, o sabah gerçek bir azizle tanışmaya giden ben hariç sanırım. Tomurcuklu'yla Çiçekli sabahın serinliğine ve nehir ile bütün hoş kokulu kollarının üzerine çökmüş yoğun sise karşı kalın gömlekler giymişlerdi ve ben titriyordum. Aysız bana biraz daha ekmek, kışın hazırladığı üzüm gazozuyla dolu hoş bir plastik şişe, bir de öpücük vermişti.

"Sonbaharda kovuğa gideceğim," dedi. "Seni gördüğümü, iyi olduğunu söyleyeceğim onlara."

Benim için götürebileceği binlerce mesaj düşündüm –ve gideli daha bir gün olmuştu!– ama sessiz kaldım ve başımı salladım; bir maceracının umursamaz baş sallamasıydı bu, ardından Dikili'nin arkasından bindim.

İkizlerle ben, nehrin hızla akan kollarından birini bir süre takip ettik, ta ki ağaçlıklı kıyıların arasında sakince akmaya başlayana kadar; güneşin tepeye vardığı, yaktığı ve sisin kaybolduğu sıralarda, suyun kenarındaki fidanlıkların arasında çanak gibi bir şeyden küçük bir kayığın bağlı durduğu bir koya geldik. Beyaz plastikten, melek yapımı bir şeydi ve (dünyadaki birçok şey gibi) meleklerin hiç planlamadığı bir amaçla kullanılıyordu; tuhaf çıkıntıları ve tasarımı, ilginç şekline bakılacak olursa bir kayık olarak planlanmış olamazdı. Hava o kadar sıcaklaşmış ve durgunlaşmıştı ki Tomurcuk-

lu ile Çiçekli, ısıtan gömleklerini çanağın zeminine fırlattı, ben de üzerlerine oturup ikizlerin direkleri nehir yatağında iterek çanağı ilerletmelerini izledim. Kayıkla birlikte koydan bazı beyaz suçiçekleri de etrafa yayılmıştı, ikizler bunları sudan alıp şapka gibi kafalarına taktılar; çıplak bir şekilde akıntıya karşı direklerini itip durdular; yaprakların gölgeleri aralarında süzülüyor, saçlarında çiçekler duruyordu.

Akıntı sığlaşmaya ve gölgelik kayaların arasından hızla akmaya başlayınca kayığı bağlayıp nehrin daralan, taşlı yatağını yukarı doğru çıktık. Isınan ormanlara rağmen, uzaklardaki dağlarda eriyen karlarla beslendiği için çok soğuktu. Kenarlarında yeni yeni beliren eğreltiotlarının arasından uzun bir yol yürüdükten sonra Tomurcuklu ile Çiçekli sessiz olmamı işaret etti, birlikte kıyıya tırmandık. Akıntının kenarındaki ağaçları geçince küçük beyaz çiçeklerle dolu güneşli bir çayır vardı; aralarındaki bir bayırda da aziz uzanmıştı.

Derin uykudaydı. Ellerini karnının üzerinde bağlamıştı ve horluyordu; kocaman botlarla kaplı ayakları dimdik duruyordu. Gri saçları zeminde etrafına dağılmıştı ve sakalı küçük kahverengi yüzüne öyle yayılmıştı ki ipek otu tohumunu andırıyordu. Sessizce yaklaştık, o sırada Tomurcuklu Çiçekli'nin kulağına bir şey fısıldayıp onu güldürdü. Bunun üzerine aziz uyandı, birden doğrulup sersemlemiş şekilde etrafına bakındı. Bizi görünce seslice hapşırıp, homurdanarak kalktı ve çayırın ötesindeki ağaçlığa doğru sendeleye sendeleye ilerledi. Tomurcuklu seslenip peşinden gitmeye başladı sanki adam yetiştirdiği bir kuşmuş gibi; Çiçekli de onu takip etti, bense geride kaldım, ona yaklaşma tarzlarından utanmıştım.

Azizin gittiği ağaçlıkta bir süre koşturup durduktan sonra nefes nefese yanıma döndüler.

“Bir ağaçta,” dedi Çiçekli.

“Artık hiç bulamayız onu,” dedi Tomurcuklu parmağını yalayıp baldırındaki uzun bir çiziyi silerek.

“Neden onu rahat bırakmadınız ki?” diye sordum. “Uyanırdı, bekleyebilirdik.”

“Çiçekli güldü,” dedi Tomurcuklu, “o da uyandı...”

“Tomurcuklu güldürdü beni,” dedi Çiçekli, “o da kaçtı.”

“Seni gördüğü için,” dedi Tomurcuklu. “Bizden korkmuyor çünkü.”

Yanına yalnız gitmiş olmayı umdum; artık asla gözüne giremeyecektim. İkizlerin azizleri umursadıkları yoktu aslında; o küçük yaşlı adamı kovaladıkları coşkunun aynısıyla şimdi de bir çekirgeyi kovalıyorlardı. Bir süre oturup birbirlerini itekleyip durdular, sonra oturduğum kütüğe geldiler.

“Aziz kaçtığı için özür dileriz,” dedi Çiçekli. “Ama onu gördün zaten, bir azizin neye benzediğini biliyorsun artık. Hadi eve gidelim.”

Hayal kırıklığına uğradığımı gördüğü için tatlılıkla konuşuyordu; ama şimdi yola çıksak bile varmamızın karanlığın çökmesinden çok sonraya kalacağını, günün ilerlediğini de söyledi.

“Ben kalacağım,” dedim.

İkisi bana boş boş baktılar.

“Sabah olunca ağacından iner belki,” dedim, “ben de onunla konuşabilirim, uyandırdığımız için özür dilerim falan. Öyle yaparım evet.”

“Peki,” dedi biri, “yani, eğer öyle istiyorsan. Ama seni buraya biz getirdik. Nasıl döneceğini biliyor musun?”

Beni şaşırtan ve onları da aynı derecede şaşırtacağını umduğum ani bir kararla şöyle dedim: “Geri gelmeyeceğim.” Geri gelmiyorum, ikizler, gidin kovalayın çekirgelerinizi. “Sanırım burada kalıp onu bekleyeceğim, belki de kalır onunla yaşarım ve bir aziz olurum sanırım.”

İkizler yeniden oturup bir bana, bir ağaçlara, bir de birbirlerine bakarak bir süre bunu düşündüler. Ardından Tomurcuklu gelip ciddi bir ifadeyle yanağımı öptü; Çiçekli de mesajı alıp diğer yanağımdan öptü. Çayırın kenarında bıraktığım

çıkınımı getirip yanıma koydular. Başka hiçbir şey söylemeden dereye dönüp, kenarındaki titrek kavakların arasında gözden kayboldular.

Yaprak bağı her zaman çok alçak gönüllüdür ama zorlu bir durumla karşılaşırlarsa da onunla mutlaka başa çıkarlar.

Ben otururken akşam çöktü, küçük çayırın sakin havasında bir sürü tatarcık belirip dans etmeye başlamıştı. Kararımı düşündükçe bana daha mantıklı geliyordu; ama ne kadar mantıklı olduğunu düşündükçe, kalkıp çayırın sınırında yaşayan ağaçlık alana gidip azizi aramayı daha az istiyordu canım.

Ona özür dilerken ne söyleyeceğimi çalıştım – “Merhabalar” gibi bir şeyden daha fazlası değildi aslında söyleyeceklerim ama yine de ikna edici bir ağırlığı olduğunu hissedene kadar çalıştım. (Daha fazla kastederek çalışıyordunuz sadece.) Ama nihayetinde ağaçlığa gitmemi sağlayan şey ikizlerin yanağımda hâlâ sıcaklığı duran öpücükleri ve geri dönsem nasıl hissedeceğim düşüncesi olmuştu – tabii yolumu bulabilirim. Onlar Yaprak bağıydı tabii, onlar için fark etmezdi, beni gördüklerine memnun olurlardı sadece – ve her nasılsa bu her şeyi daha kötü hâle getiriyordu.

Giderek artan karanlıkta kalkıp ağaçlığa doğru gittim, adam eğer etraftaysa rahatsız etmeyeyim diye sessizce ilerliyordum. Ormana çoktan karanlık çökmüştü ve ben iyice derinlere giderken daha da karardı; bir meltem uyarır gibi fısıldayıp hışırdadı ormanda. Bir süre sonra takılmadan adım atmak imkânsızlaşmıştı. Bir duvar genişliğinde, devasa bir yaşlı meşe ağacına denk geldim, öyle ki sanki orman bu ağaçla başlamış gibi duruyordu. Barınaklı köklerinin arasına oturdum.

Hamağımı asamayacağım kadar karanlıktı ama yaprak ağlarının arasından bir yıldız görünüyordu ve hava çok durgundu; bu geceyi orada geçirebilirdim. Bir aziz olmayı söylediğim kadar çok istiyorduysam nehir evini düşünmenin bir

112 faydası yoktu, ya da Belaire'i, ama dizlerimi göğsüme çekmiş otururken onları düşünmemem öyle zordu ki. Biraz sigara sardım, döktüğüm kırıntıları dikkatle topladım. Birkaç gün yetecek kadar vardı, ayrıca Yedi Eller'in bana öğrettiği kökler ve yemişler de vardı, gerçi yemişlerin hiçbirisi henüz olgunlaşmış olmazdı; gerçekten çok acıkırsam kadim zamanlarda yaptıkları gibi küçük bir hayvanı öldürüp bir ateş üzerinde kızartabilir, etini yiyebilirdim. Ayrıca, diye düşündüm, gerçek bir azizse tam da kendi ormanında açlıktan ölmeme izin vermez.

Açlıktan ölürsem de: Belki de benim için planlanan da böyle bir şeydi zaten. Üzücü olurdu ama belki de gelecek zamanlarda insanlar bundan ders alırdı; belki bu azizin hikâyesinin bir parçası olurdum ve böylece asla ölmezdim – Kırmızı Boyalı'nın kastettiği bu muydu acaba? Günde Bir Kez'i düşündüm, bir gün bu hikâyeyi duyabileceğini; bilirdi o zaman – bir şeyi bilirdi. Oturup hareket eden yaprakların parça parça gösterdiği göğün maviliğine baktım ve ölü olmak üzerine düşündüm.

“Bütün gece orada oturacaksan,” dedi zayıf bir ses başımın üzerinden, “gidip bana biraz su getir bari.” Ölümden geri döndüm ve yukarı, karanlığa baktım. Yalnızca yaslandığım meşenin karanlık yapraklarının arasında sakalının beyazlığını seçebiliyordum. Ne söylemeyi planladığımı hatırlamıyordum. Sakal kayboldu ve karanlık bir nesne üzerime doğru fırlatıldı; yanıma doğru düşerken eğilip kaçtım. Plastik bir kovaydı bu. Elime aldım, başımı kaldırıp ağaca baktım.

“Ee?” dedi zayıf ses.

Ağaçların arasından tepeyi indim, kovayı derenin siyah suyuyla doldurdum, ormanda sendeleye sendeleye geri döndüm. Yeniden meşe ağacının dibinde durduğumda dallarının arasından ucunda kanca olan bir halat indi. Kovayı takıp karanlığa doğru çekilmesini seyrettim.

“Çoğunu dökmüşsün.”

“Karanlık.”

“Eh, bir daha gitmen gerekecek.”

Kova yeniden aşağı indi ve ben onu yeniden doldurmaya gittim, bu sefer dikkatli olmaya çalışarak. Yüz bir daha belirmedi. Boynum ağrıyana kadar başımı kaldırıp meşe ağacına baktım; dökülme ve çarpma sesleri duydum ama aziz bir daha konuşmadı.

Sabahın ilk ışığında kaskatı kesilmiş ve üşümüş hâlde uyandığımda yukarı baktım, her şey çok belirgindi: Ağaça karmaşık bir karanlık gibi duran şey şimdi meşe ağacının geniş kollarına, iç içe geçmiş dallardan ve melek yapımı şu ya da bu gibi şeylerden büyük dikkatle inşa edilmiş, küçük pencereleri ve dallardan uzakta yükselen bir bacasıyla küçük bir evdi. Bir pencereden uygun konumdaki bir dala bir halat uzatılmıştı ve üzerinde iki uzun gömlek asılı duruyordu.

Belki de ikizlerin yanılmış olabileceği, bu küçük yaşlı adamın bir aziz olmayabileceği aklıma bile gelmemişti biliyor musun; bir şekilde bildiklerini varsaymıştım yalnızca. Ve şimdi ağaç evine bakarken şüphelenmeme bir sebep de kalmamıştı. Uzun yıllar önce, biz göçebe gezerken azizlerin yaşadığı tam da böyle evlerdi işte; Aziz Gary’nin koca kayın ağacı vardı, Azize Maureen’in meşe ağacı, ayrıca Küçük Be-laire’deki kökündeki işaret hâlâ duran, Azize Bea öldükten sonra Aziz Andy’nin yaşadığı ağaç vardı. “Ağaçlarda azizler ha!” dedim yüksek sesle, yaşlıların bir şeyden hayrete düş-tüklerinde yaptığı gibi.

Ona seslenmeli miydim? Adını bilmiyordum; şimdi gündüz gözüyle düşününce, onun için yaptığım ayak işine rağmen burada olmamı, ağacının dibinde oturmamı istemediğini açıkça fark ettim. Şüphesiz küçük evinde oturmuş benim gitmemi bekliyordu. Yolculuğumun bu kadar başla-rında kendisinden bir şeyler öğrenebileceğim gerçek bir aziz-le karşılaşmış olmaktan o kadar heyecanlıydım ki onun bu konudaki duygularını hiç düşünmemiştim bile – bir de Avuç

bağı olacaktım! İçimde bir utanç sıcaklığı hissettim ve sessizce meşe ağacından uzaklaştım. Onu gözetleyemeyeceğim kadar uzağa gitmedim ama. Bir yosun parçasının üzerine oturdum, biraz sigara içip bekledim.

Çok uzun zaman geçmeden kapısının açıldığını gördüm. Uсталıkla yapılmış halattan bir merdiven düştü aşağı ve aziz, yavaş yavaş ama kendinden emin bir şekilde aşağı indi. Orada olmayan biriyle konuşur gibiydi, hareketleriyle birine katılıyor ya da onaylamıyordu sanki; elinde bir fırça ve eski püskü bir havlu vardı.

Banyo yapmaya gitmişti. Ve evine çıkan halattan merdiven orada duruyor, üzerinde attığı son adımdan ötürü hâlâ sallanıyordu.

Cesaretim var mıydı? O yokken kısaca bir göz atardım sadece; yalnızca merdivenin tepesine kadar çıkıp içeri bakardım. Ama kapının eşiğine geldiğimde bu kararımı tamamen unutup içeri girdim.

Kendimi içeride bulduğumda gördüklerimi tarif etmeye nereden başlasam? Daldan duvarlarda çamurdan ve yosundan, ışık alan yarıklar vardı ve meşe ağacının evin ortasından geçen büyük bir kolu alçak bir kemer oluşturuyor, evi ikiye bölüyordu; zemin eşit değildi ve üzerine inşa edilen dallara oturabilsin diye yükselip alçalıyordu. Tavan alçaktı ve tuhaf açılarda çıkıntıları vardı ve her yerde, tavandan sarkan, duvara yapılmış raflarda, köşelerdeki gözlerde, masalarda ve sandıklarda hakkında hiçbir şey bilmediğim ama hazine olduklarını bildiğim şeyler vardı: Melek yapımı, dünyadan çoktan göçüp gitmiş yeteneklerle yapılmış ama onları fark edecek kadar bilginiz varsa amaçlarına hâlâ hizmet edecek kadar etkili şeylerdi bunlar. Bu küçük eve, bütün Belaire'dekinden bile fazla eski gizem ve melek eşyası sığdırılmıştı.

Bütün bunlara kendimi öyle kaptırmıştım ki o merdivenden tırmanırken ev çatırdayıp hareket etmeye başlayana kadar azizin döndüğünü duymadım. Saklanacak hiçbir yer

yoktu; çıkınımı kaptığım gibi gitmek üzereymişim gibi omzuma attım, sonra azizin başı –önce hayret sonra memnuniyetsizlik ifadesiyle– kapıda belirdiğinde korku ve utançla kalakaldım.

Dikkatini kapıdan girmeye verdi, içeri girince de –benden daha kısaydı– beni inceledi. Konuşamayacak kadar utanmıştım. O anda bir düşünce geldi aklına, gülümseyerek bana doğru geldi ve elini uzattı.

“Elveda,” dedi kibarca, ben de onun kahverengi elini sık-tım. Arkasını dönüp ağaç kolunun yaptığı alçak kemerin altında sırtı bana dönük şekilde durdu, gitmemi bekliyordu. Ama gidemiyordum. Arkasında tuttuğu ellerini sabırsızca sıkıyor, bırakıyordu. Aklıma bir şey geldi, çıkınıma uzanıp Aysız’ın bana verdiği üzüm gazozu şişesini çıkardım; adam gittim mi diye bakmak için dönünce gülümseyerek ama hâlâ konuşmaktan korkarak şişeyi gösterdim. Bakışları bir an için şişede durdu, sonra başka yöne bakıp kocaman bot-larının üzerinde bir öne bir geri sallanmaya başladı. Ben de bekledim. Nihayet kemerin altından çekildi, karmaşık bir masanın altına eğildi ve eski, yumru yumru ve baloncuklu bir bardak çıkardı, ben de şişeyi ona götürdüm. O an bir-denbire başını kaldırıp baktı ve küçücük yüzünün gülüm-seyebileceği kadar geniş gülümsedi. “Adım Gözlerini Kırp,” dedi. “Seninki ne?”

“Adım Konuşan Saz.” Şişeyi masaya koydum ve ikimiz de pencereden giren azıcık güneşin o mor kalbini delip geçişini izledik. Aziz Gözlerini Kırp kapağı açtı ve baloncuklar yüzeye topladı. Köpüren, tıslayan gazozdan bir bardak dolusu koy-du, baloncukları içinde tutmak için kapağını hızlıca tekrar kapattı. Bardağı alıp iki uzun, gürültülü yudum aldı. Bir an sonra ufak, melodik bir geçirti kaçtı ağzından ve bana mem-nuniyetle gülümsedi. “Çok eski zamanlarda,” dedi eğimli ah-şap ve sazdan gıcırdayan bir sandalyeye yavaşça oturup bar-dağı güneşe çevirerek, “yaz meyvelerini sağlam tutabilmek

için kaynatıp bal gibi, çok tatlı macunlar yapıp öyle yediklerini biliyor muydun?”

Onun oturduğuna benzer bir sandalye daha vardı, temkinli bir şekilde ben de ona oturdum. “Hayır,” dedim ve boğazımda tuhaf bir yumru hissettim. “Hayır, bilmiyordum; ama Şimdi biliyorum.”

“Evet,” dedi. Merakla bana baktı, başını sallayıp gazozunu içti. Kollarımın sandalyenin kollarına dayanmasına izin verdim. Biliyordum –henüz buna tamamen inanmak için kendime izin vermeye korkuyor olsam da– biliyordum ki uzun zamandır aradığım yere nihayet gelmiştim ve kalabilecektim.

Dördüncü Faset

Ve o yaz devam ederken ve benim kalmama izin verilmişken, yanımda suyla ormandan çıkıp geldiğimde ve konuşan dallarının arasında ağaç evi gördüğümde düşünürdüm, derdim ki belki de benim onu bulduğum gibi Gözlerini Kırp da beni, uzun zamandır beklediği birini bulmuştur aslında. O zorlu yukarı tırmanma, sonra suyu çıkarma, ardından suyu içeri taşıyıp Testi'ye doldurma işi sırasında bile şansımızı düşünüp gülümserdim.

Testi masanın üzerinde durur, boyu çenemin yüksekliğine gelirdi; plastikten yapılmıştı, açık sarıydı, parlak ve kenarsızdı. Rahatça kapanan, eskiden berrak olan ama şimdi buğulu duran bir kapağı vardı. Musluğundan akan su, bütün gün durmuş olsa bile sanki akarsudan içiyormuşsunuz gibi taze ve serin olurdu. Önünce boyanmış ya da her nasılsa mühürlenmiş bir adam resmi vardı, ya da adama benzer bir yaratıktı işte, kalın bacakları koşar gibi bükülüp kare olmuş, kolları iki yana açılmıştı. Tombul ellerinden birinde içinden portakal sıvısı dökülen bir bardak vardı; diğer eliyse bir parmağını sopa gibi uzatmıştı. Bardağının içindeki sıvı gibi portakal rengi olan kafası kocaman bir daireydi ve çılgın bir mutluluk, hayal bile edilemez, coşkulu bir neşe ifadesi vardı. Testi buydu işte.

Gözlerini Kırp'ın şehirden getirdiği hatıra eşyalardan biri olup olmadığını sordum. Gençken şehre yolculuk yapmıştı, geceleri onunla ilgili hikâyeler anlatırdı. "Bulduğum diğer

şeyleri taşımak için aldım,” demişti, “hafif ve büyüktü çünkü. Omzuma bağlamıştım.” Sessiz şehri anlatırdı sonra; herhangi bir yerden çok daha sessizdi çünkü orada artık ses çıkarmak neredeyse hiçbir şey yaşamıyordu. Kadim zamanlarda yalnızca insanlar değil, insanlar üzerinden yaşayan başka topluluklar da vardı, kuşlar, fareler ve böcekler gibi; insanlar gittiğinde onların da hepsi yok olmuştu. Gözlerini Kırp sessizliğin arasında yürümüş, binalara tırmanmış, bulduğu şeyleri taşımak için Testi’yi yanına almıştı.

Şehirle ve orada bulduğu şeylerle ilgili hikâyeler anlatırken Gözlerini Kırp’ın Kemik bağı olabileceğini düşünürdüm, ya da belki de Kemer bağı, her ne kadar Kemer bağında azizler olmasa da. Ama bu düşünce beni tatmin etmemişti. Onu gözlüklerini takmış, masasında krostiş* kelimeleri üzerinde çalışırken görürdüm, gizemlerine kaptırmış olurdu kendini, ve öyle güzel dalmış olurdu ki, bir sineği eliyle iter, kafa karışıklığı içinde bir o yana bir bu yana doğru bacak bacak üstüne atardı, ve ben onun Aziz Gene’in küçük İplik bağından olduğundan emin olurdum. Yine de tatmin etmezdi bu beni.

Neden ona sormadın?

Neyi sormadım?

Hangi bağ olduğunu.

Ben bilmiyorduydum o nasıl bilecekti ki?

Ama kendinin hangi bağ olduğunu biliyordun sen.

Evet. Aziz Gözlerini Kırp’ı da kovukta tanımış olsaydım, arkadaşlarını, uğraşlarını ve yaşamayı seçtiği yerleri bilseydim hangi bağ olduğunu da bilirdim. Şöyle ki, bağınız yalnızca kendinizi inceleyerek keşfedebileceğiniz bir şey değil; bir aynaya bakıp da kızıl saçlarınız olduğunu fark etmek gibi değil yani. Küçük Belaire’de bir bağın içindesinizdir, ve bir

* İngilizcede “acrostic puzzle” olarak geçen akrostiş bulmaca, karakter tarafından “crostic” olarak öğrenildiğinden Türkçesi de “krostiş” olarak tutulmuştur. -çn

bağ da – eh, bir *bağ*dır işte, bir ip parçası gibi tıpkı, taşıdığınızı bir ad değildir yalnızca. Böyle daha açık oldu, değil mi?

Sen devam et sadece. Tüm dikkatini verip ne yapıyordu demiştin, sana İplik bağı olduğunu düşündürmüştü hani?

Kroştış kelimeleriyle uğraşıyordu.

Aziz Ervin bir aziz olmayı öğrenmek için Azize Maureen'in meşe ağacına geldiğinde bir kere bile olsun kadının orada kurduğu eve çıkmasına izin verilmemişti, yıllarca kalmış olmasına rağmen, bir kere bile çıkmamıştı. Kadın bazen onunla tartışır, gitmesini ve onu rahat bırakmasını söylerdi; ama adam gitmezdi, kalmakta ısrarlıydı. Ona hediyeler getirirdi ve kadın onları fırlatıp atardı; adam saklanırdı ve kadın onu bulup sopayla kovalardı, neyse işte, hikâye çok uzun, ama sonunda Azize Maureen ölürken Aziz Ervin geldi, kadın onu kovalayamayacak kadar güçsüzdü çünkü, ve artık asla bir aziz olamayacağına ağladı. Kadınsa dedi ki, "Ervin, bu bir hikâye işte; git bunu anlat." Ve böylece öldü.

Ağaç evde kalalı birkaç gün olmuştu ki Gözlerini Kırp'a, biraz da utanarak, neden geldiğimi söyledim. O da tıpkı Azize Maureen gibi sadece şöyle dedi: "Bir aziz mi istiyorsun? Bir aziz? O zaman neden buradasın? Neden işe ko-ylumuyorsun?"

"Düşündüm ki," dedim başım eğik bir şekilde, "belki burada seninle kalabilirim, dinleyip izleyerek nasıl bir aziz olduğunu anlarım ve aynısını yapabilmeyi öğrenirim."

"Benim mi?" diye ciyakladı hayretle. "Benim? Ben bir aziz değilim ki! Nereden çıkardın bunu? Ben, bir aziz he! Çocuğum, sana kovukta gerçeği konuşmayı öğretmediler mi? Bunu söylediğim her şeyde duymadın mı? Aziz Roy gibi konuşuyormuşum gibi mi geliyor kulağına?"

"Evet," dedim gerçeği konuşarak.

Mahcup bir şekilde kroştış kelimelerine döndürdü bakışlarını. "Yok, hayır," dedi biraz düşündükten sonra. "Bak ne diyeceğim sana. Bir aziz, hayatının hikâyelerini anlatır ve..."

“Sen de anlatıyorsun, şehre gidişini, orada bulduğun şeyleri.”

“Arada fark var ama. Benim anlattığım hikâyeler benim hayatımla ilgili değil, bizim hayatımızla, insanlık olarak hayatımızla ilgili. Bilgelik ile bilgi arasındaki fark bu. Eğer seni, beni bulduğuna mutlu edecekse bilgiye sahip olduğumu, hatta çok fazla bilgiye sahip olduğumu kabul ederim; her ne kadar bunlar faydasız bilgiler olsa da. Ama bilgeliğe gelince – ben bir melek değilim, o kadarını biliyorum ve bilgeliğin illa da bilgiden gelmediğini, hatta bazen hiç gelemediğini de. İstediğin şey bilgiyse, eh, yıllardır bunları anlatacak kimsem olmadı o yüzden geldiğin için memnunum; ama istediğin bilgelikse, o zaman bulabileceğin herhangi bir şekilde bu yola koyulman gerekiyor, ben sana yardımcı olamam çünkü.”

“Bilgiye sahip olup yine de bir aziz olmak mümkün müdür?”

Bunun üzerine kısa bir süre düşündü. “Sanırım,” dedi; “ama aziz olmanın ne kadar bilgiye sahip olduğunla bir alakası olmazdı. Şey gibi yani, uzun olabilirsin, ya da şişman, ya da mavi gözlerin olabilir, ayrıca bir de aziz olabilirsin – anlıyor musun?”

“Eh,” dedim içim rahatlayarak, “o zaman belki de bilgi edinerek başlayıp zaman içinde bilge olma konusunda da şansımı deneyebilirim.”

“Bana göre hava hoş,” dedi azizim. “Neyi bilmek istiyorsun?”

“Öncelikle,” dedim, “yaptığın şey ne?”

“Bu mu? Krostiş kelimelerim bunlar. Bak.”

Sabah güneşinin aydınlattığı masanın üzerinde ince bir cam tabakası duruyordu. Altında da baskı olduğunu bildiğim şeyle özenle kaplanmış bir kâğıt vardı; kâğıdın büyük çoğunluğu bununla kaplıydı, yalnızca bir bölüm hariç: Bazıları siyah bazıları beyaz daha küçük kutulara ayrılmış bir kutuydu bu bölüm. Gözlerini Kırp, kâğıdın üzerindeki camın üzerine,

beyaz kutulara gelecek şekilde küçük siyah işaretler –o bunlara “harfler” demişti– koymuştu. Kâğıt buruşuk ve sarıydı, bir kısmında kahverengi bir leke uzanıyordu.

“Küçük Belaire’de bir çocukken,” dedi üzerine eğilip beyaz bir kutunun üzerinde bir harfmış gibi oturan örümceği iterek, “Kemik bağına ait bir sandıkta bu kâğıdı buldum. Ne var ki hiç kimse bana bunun ne olduğunu, hikâyesini anlatmadı. Bir dedikoducu bunun bir bulmaca olduğunu düşündüğünü söyledi, hani Aziz Gene’inkiler gibi bir bulmaca, ama daha farklısı. Bir başkasıysa bunun bir oyun olduğunu söyledi, tıpkı Halkalar gibi ama daha farklısı. Yalnızca bunun için Belaire’i terk edip göçebe gezmeye başladım diyemem tabii, ama bunun nasıl bir bulmaca ya da bir oyun olabileceğini, onu çözmeyi ya da oynamayı öğrenirim diye düşünmüştüm. Öğrendim de, çoğunlukla yani, gerçi bu altmış yıl önceydi ve hâlâ tamamlanmış değil.”

Başını eğip masanın altına soktu ve orada tuttuğu eşyalarını karıştırdı. “Birçok insanla konuştum, uzun yollar gittim. İlk öğrendiğim şey, kâğıdın anlamını çözebilmek için yazıyı okumayı öğrenmem gerektiği. İyi bir tavsiyeydi bu ama uzun bir süre tanıştığım kimse bunu yapmayı bilmiyordu.” Ahşap bir kutu çıkarıp açtı. İçinde daha önce gördüğüm koyu renkli, kalın bloklardan vardı. “Kitap bu,” dedim.

“Bunların hepsi kitap,” dedi Aziz Gözlerini Kırp.

“Çok fazla var,” dedim.

“Bazı yerler gördüm,” dedi üstteki Kitap’ı kaldırarak, “kitaplar neredeyse Küçük Belaire kadar geniş binaları dolduruyordu, yerden tavana kadar hem de.” İçine dikili kâğıdı göstermek için kapağını kaldırınca tuhaf bir Kitap kokusu yayıldı, küflü, kâğıtsı, farklı bir koku. “Kitap,” dedi uykusunda konuşan biri gibi usulca, parmağıyla en büyük yazının altını çizerek gibi yaparak, “binlerce şey hakkında.” Parmakları sayfanın geri kalanında gezerken “bir şey bir şey bir şey” diye mırıldandı, derken alttaki kırmızı bir yazının üzerinde

durdu. “Zaman, yaşam, kitaplar,” dedi düşünceli düşünceli, sonra kapağı geri kapattı.

“Bazı insanlar var,” dedi gri blokun üzerine parmağıyla vurarak, “ki ben de bazılarını nihayetinde buldum, tüm hayatlarını bununla, meleklerin sırlarını inceleyerek geçiriyorlar. Yollarını kaybediyorlar, görüyorsun ya. Ve her zaman geriye bakar oluyorlar; her ne kadar tek istediğim bulmacamı çözmek olsa da yazıyı okumayı daha çok öğrendikçe ben de yolumu daha çok kaybetmeye başladım. Meleklerin yazıları sonsuz, her şeyi yazmışlar, yaptıkları şeylerin en küçük ayrıntısına kadar. Hepsi de kitapların içinde bulunabiliyor.”

“Yani yazıyı okumayı öğrenebilseydik yaptıkları şeylerin hepsini biz de yapabilir miydik? Uçabilir miydik?”

“Bir tabirleri vardı, derlerdi ki, ‘İcatlar ihtiyaçlardan doğar’; içsel bir ihtiyacın bizi bütün bunlara yeniden başlatabileceği bir zamanın gelebileceğini hayal edebiliyorum. Ama bütün o şeylerin artık sona erdiğini, bu kitaplara konduğunu ve artık seni eğlendirmeyen ama çocukluğunun büyük bir parçası olduğu için atamadığın oyuncaklar gibi bir kenara kaldırıldığını daha rahatlıkla hayal edebiliyorum doğrusu.

“Aslında, o eski insanlar,” dedi bütün Kitap’ları kaldırmamanın altındaki yerine geri iterek, “bu milyonlarca talimat kitabının hiçbirinde yazılan talimatları yerine getirmeyi akıllarının ucundan bile geçirmiyorlardı. Her şeyin zaten bir zamanlar böyle olmuş olması onlar için yeterliydi. Yeniden öyle olmasıysa – şöyle diyeyim, gençliğinin hüznülerini düşünüp gülümsemek, ve hepsinin artık geçmişte kaldığına sevinmek gibiydi onların.”

Yeniden kadim bulmacasının üzerine eğildi. İç çekti. Parmaklarından birini ıslatıp camın üzerindeki bir yanlış sildi. “Kutulara harfleri koyuyorsun,” dedi, “burada yazılı talimatlara göre. Ama talimatlar bulmacanın ta kendisi: Onlar yalnızca, harflere ayrıldığında boş kutuları dolduracak kelimelere yönelik ipuçları. Her ipucunun şifresi çözüldüğünde

ve ima ettiği kelime tahmin edildiğinde, tüm harfler doğru şekilde yeniden bir düzenlenip doğru kutulara konduğunda kutulardaki harfler bir mesaj oluşturacak. Onları birlikte okuduğunda bir anlam ifade edecekler.”

Tam olarak bunu dememiş olabilir çünkü hiçbir zaman nasıl işlediğini gerçek anlamda anlamadım. Ama bunun üzerinde neden bu kadar yıl uğraştığını anladım: Bu kadar iyi gizlendiğine göre, nihayet kutuların içinde belirecek şeyin büyük bir önemi olması gerekiyordu. Mesaj olacak şeye baktım; yaşlı bir adamın ağzı gibi boşluklarla doluydu. “Ne yazıyor?”

SAN DI O ŞEH İN N S KA LAR İNDA
KEND NE H LK KOM TESİ GİBİ T TLI İSİMLER
VER NLER V AR LAK N ONL R

BU ÖZGÜR ÜLKENİN
SÜPERÜLMÜŞ TOPLAKLARINDA FİL Z VER N
AVR PAN N YAB N OT ARIDIR

123

Bunun bir bulmaca ya da oyun olduğu konusunda haklıydı; ama bu kadar iyi gizlendiği için önemli olması gerektiği konusunda yanılıyorsun. Buna benzer binlercesinden yalnızca biriydi; melekler onları birkaç dakika içinde, ya da belki bir saatte çözer, onlarla oynar, sonra da bir kenara atardı.

Melekler... Aziz Gözlerini Kırp'ın bana söylediklerinin yalnızca bir kısmına inanabiliyorduksam Fırtına'dan önceki yüz yıl, insanlar var olduğundan bu yana hayatta olmanın en heyecan verici olduğu zaman olsa gerek. O zamanların hayalini kurarak, gerçekten nasıldı acaba diye düşünerek çok fazla zaman geçirdim. Hayallerimi süsleyen hikâyeler Gözlerini Kırp'tan su gibi akıyordu; sanırım gençken o da benim gibiydi ve bir açıdan hâlâ da öyleydi, gerçi o zamanlar ne kadar mükemmel olmalı diye konuştuğumda alay eder gibi gü-

lardi. “Mükemmelmış,” demişti. “O günlerde en büyük ölüm sebeplerinden birinin insanların kendilerini öldürmeleri olduğunu biliyor musun?”

“Nasıl yani kendini öldürmeleri?”

“Sana bahsettiklerim gibi silahlarla işte; zehirlerle ve ilaçlarla; kendilerini yüksek binalardan atarak; meleklerin yaptığı bir sürü makineyi başka amaçlar için kullanarak.”

“Ve bunu kasten mi yaptılar?”

“Evet, kasten.”

“Neden?”

“Sana yaşadıkları zamanın mükemmel olduğunu düşündüren sebepler kadar çok sebep yüzünden.”

Eh, beni ikna etmesine imkân yoktu tabii ki; ben hâlâ sıcak, miskin öğleden sonralarımı meleklerin son ıstıraplarını, o inanılmaz, hayal kuran, yerinde duramayan gururlarını ve onun dünyayı Yol’la kaplayışını, Küçük Ay’ı gece gökyüzünde dursun diye asışını, sonra sona erişini ve onları hâlâ tatminsiz bir hâlde yüksek binalardan ölümlerine atlamaya zorlayışını düşleyerek geçiriyordum (gerçi belki de Gözlerini Kırp yanıliyordur diye düşünmüştüm; belki de yalnızca uçabileceklerini düşünmüşlerdi onlar).

Ah, dünya o zamanlarda öyle doluydu ki; yeni bir şeyin o uzun doğumunu tamamlamasının birçok yaşam boyu sürebildiği ve dünyanın nesiller boyunca aynı kaldığı bu sessiz zamanlardan çok daha canlı görünüyordu. O günlerde tek bir yaşamda binlerce şey başlar ve biterdi, yüce kuvvetler çakışır ve üzerlerine binen başka kuvvetler tarafından yutulurdu. Yıkım ile mükemmellik arasındaki korkunç bir yarış gibiydi; tıpkı Yol’u inşa etmeleri gibi, milyonların büyük çabaları sonunda dünyanın bir parçası fethedildiği anda fetih, bu sefer fatihlere saldırmaya başlıyordu, tıpkı Yol’un binlerce insanı arabalarında öldürmesi gibi; aynı şekilde, meleklerin büyük bir işçilik ve akıl almaz bir marifetle gerçekleştirdikleri mekanik hayaller de vardı, bütün gün ipek otu tohumla-

rı gibi havada dağılan, görünmez bir şekilde havadan geçip giden, duvarların, taş duvarların, oturmuş onları bekleyen meleklerin bedenlerinin bile arasından geçen ve uyarmak ya da talimat vermek için eş zamanlı olarak her meleğin karşısında beliren hayallerdi bunlar, herkes uyumlu hareket etsin diye herkes tarafından hayal edilen tek bir hayaldi, derken bedenlerinden geçen bu hayallerin bir şekilde onlar için zararlı olduğu keşfedildi, nasıl olduğunu sormayın, milyonlar hastalanıyordu, genç yaşta ölüyordu, çocuk yapamıyordu ama hayallerin kendilerinin bile hayallerin zehirli olduğuna dair onları uyarmasına rağmen hayal kurmayı bırakamıyor, uyanamıyor ya da uyanıp da kendilerini yalnız bulmaktan korkuyorlardı, ta ki Uzun Birlik kadınları uyandırana ve kadınlar hayal görmeyi bırakana kadar: Ve tüm bunlar tek bir insanın yaşamında oluyordu.

Ve bunların hepsi Fırtına'nın gelişiyle daha da hızlandı çünkü Fırtına'nın gelişi, ırkın sonuna yaklaşmasıydı; çözümler daha tuhaf ve çaresiz bir hâl aldı, felaketler büyüdü ve bu felaketlerin pençesinde melekler en çılgın hayallerini kurdular, sonsuza kadar ya da neredeyse o kadar yaşayacağımızı, dünyayı, bu bozulmuş dünyayı tamamen terk edip dünya ile ay arasında asılı duran şehirlerde sonsuza kadar yaşayacağımızı hayal ettiler; Savaşlar'ın başlaması yüzünden, milyonların milyonlarca farklı sebepten birbirine düşmesi ve hep de birbirlerinin boğazına yapışmaları yüzünden gerçekleştiremedikleri bir hayaldi bu. Çaresiz çözümler enkaz olur ya da yaratıcılarının yüzünde patlarken Uzun Birlik gizlice her yerde büyüyordu; Uzun Birlik meleklerle gizli bir boğuşma hâlindeydi ama melekler onun kendi içlerindeki varlığından neredeyse haberdar bile değildi, ta ki Kaınun ve Hükümet, dünya insanın olmaya devam etsin diye Savaşlar ile kendilerini bitirip de geride kalan tek güç Birlik olana kadar; bu yüzden Kooperatif Büyük Belaire'de binlerce telefon üzerinden konuşmaya başladı gerçeği konuşanlar; ve milyonlarca ışı

sönerken, mekanik hayaller yok olur ve melekleri korkunç karanlıkta yapayalnız bırakırken binlerce kollu ve gözlü, bütün insanlardan daha bilge olan Ekiciler başka gökler, başka güneşler aradılar melekler adına ve döndüklerinde evlerine ekmek ağaçları ve şimdi kaybolmuş daha kim bilir neler getirdiler; ve kimse her şeyin bir anda oluşuna anlam veremiyordu, ki buna şaşmalı da; derken Fırtına geldi, Yedi Eller'in dediği gibi herkes gelişini görebilirdi, ve her şey durmaya başladı ve durmaya da devam etti, ta ki bütün o milyonlar daha önce hiç bulunmadıkları eski ağaçlıklarda durup eski dünyaya, sanki onlar da hayallerinin aslında olduğu kadar tuhaflarmış gibi hayretle bakana kadar.

Gözlerini Kırp şöyle demişti: “Sanki rengârenk camdan devasa bir küre, meleklerin akıl almaz çabaları ve güçleri sayesinde dünyanın üzerinde süzülüyordu, öyle güzel ve tuhaftı ve havada tutulması öyle hizmet gerektiriyordu ki gözleri başka bir şeyi görmüyordu; onun süzülüşünü izlerken dünyayı unutmuşlardı. Şimdi küre yok, Fırtına tarafından paramparça edildi ve biz de eski dünyanın, asla iyileşemeyecek birkaç yara hariç her zamanki hâliyle kalakaldık. Ama bu eski, sıradan dünyanın her yanında, o parçalanmayla yıllar içinde etrafa dağılan, en tuhaf yerlerde kaybolmuş ve en garip amaçlar için kullanılmış küçücük parçaları var o yüce kürenin; güneşe tutup içinden bakılacak, hayran kalınacak parçalar bunlar – ve bir daha asla birleştirilemeyecek parçalar.”

Yaz sonunun sararmış çayırlarında uzanıp görkemli bulutların geçişini seyrediyorduk. Ormanları kurutan, tozlarını kaldırıp güzel kokutan, hışırdatıp kahveye boyayan bir soğuk vardı ama yaz devam ediyordu: makine yazı.

“Gözlerini Kırp,” dedim, “gökyüzünde şehirler var mı?”

Kulağının arkasını kaşıyıp ellerini başının ardında birleştirdi. “Meleklerin gökyüzündeki şehirleri. Küçük Aziz Roy bunlar gibi bulutlara öyle derdi. Ama bir hikâyesi var bunun. Derler ki Fırtına zamanında melekler camdan kubbelele

kaplı şehirler inşa etmişler, bunlar da bir şekilde bulutlar gibi süzlebiliyormuş. Bilmiyorum. Yapabileceklerinden şüphem yok. Eskiden derlerdi ki bir gün, belki de binlerce yıl sonra melekler geri gelecek; şehirler buraya konacak, melekler içlerinden çıkıp onlar yukarıda süzülürken burada olup bitenleri görecek. Eh. Yani... Kimse, hiçbir melek dönmedi... Bilmiyorum... Belki de Küçük Ay'la karıştırmışlardır ki o gerçekten de gökyüzündeki bir şehirdi, melekler yaşıyordu orada ama oradakilerin hepsi ölü artık, Fırtına'ya yakalandılar ve eve dönecek tüm yolları kapandı – hâlâ oradadırlar sanırım. Kimbilir? İpek otu parçalanıyor, görüyor musun?”

Kahverengi tohum yanında süzüldü; ona öyle çok benziyordu ki sanki yeterince yaklaşısam tıpkı Gözlerini Kırp'inkiler gibi uzun bir burnu, ufak yüz hatları olduğunu görecektim. Kırışık beyaz gömleği boyunca yuvarlandı ve sonra yeniden süzölmeye başladı başka bir yere doğru. Nereye olduğuna hava karar verecekti.

“Küçücük parçalar,” dedi Gözlerini Kırp uykulu uykulu. “Küçücük parçalar.”

Ve uyudu. Bense vadilerini ve kanyonlarını meleklerle dolduran bulutları izledim.

Beşinci Faset

Küçücük parçalar: bir gümüş top ile eldiven. Aziz Gary'nin Plunkett Amca'sının melek yapımı resmi. İçindeki iki çocukla yaşlı kadının hava durumunu belirttiği bir ev, ve aralarındaki kayadan ölü adamlar. Sahte bir bacak; Dr. Boots'un tamamı hariç içinde hiçbir şey olmayan berrak bir küre; plastiğe sıkışıp kalmış bir sinek; gökyüzünde bir şehir. Hayır, birleştiremiyorlardı, o konuda haklıydı ve ben onları asla birleştirmek de istemiyordum; ama yine de bütün bunların her biri bana bir mesaj, bir işaret veriyormuş, parmağıyla bir sonraki parçayı gösteriyormuş gibiydi, ve her nasılsa bu dizinin sonunda, kaybolmuş değerli bir şeyi bulacaktım sanki – belki yalnızca bilgiydi bu ama bulmayı her şeyden çok istediğim bir şeydi.

Buldun onu.

Ben mi buldum? Kim ki bu ben? Mongolfier* buraya gelecek olanın aslında ben olmadığımı, buraya gelecek olanın bir yansımadan, yok olmamış bir rüyadan başkası olmadığını, Plunkett Amca'nın melek yapımı, hiçbir insan eli değmemiş resmi ne kadar oysa gelenin de o kadar ben olduğumu söylememiş miydi? O zaman neden herhangi bir şeyi bulduğumu söylüyorsun ki?

Çünkü başka kimse bulmadı gümüş topla eldiveni – bu gümüş topla eldiveni. Kimse onları aramadı. Kimse diziye başından

* Montgolfier; sıcak hava balonu. Adını, bu tür bir balonu ilk defa inşa edip havalandıran Fransız Montgolfier kardeşlerden almıştır. –çn

sonuna takip etmedi – ve kimse son adımı atmadı. Belki başka biri daha yapabilirdi – ama kimse yapmadı. Bu yüzden bizi bulan sensin. Şu an konuştuğum sensin: Benimle konuşan yalnızca sensin. Pekâlâ: Plunkett’i mı anlatacaktın?

Ben... evet. Evet: Resmi görüşümü anlatacaktım ve Gözlerini Kırp’ın söylediklerini... Bu hikâyeyi benden daha mı iyi biliyorsun yoksa?

Devam et. Benim için anlatmıyorsun bunu.

Gözlerini Kırp’a, Günde Bir Kez’in bana gösterdiği küçük evi ve kayadan dört ölü adamı sormuştum. “Kayadan dört kafayı biliyorum,” dedi, “bir dağ olan dört kafa bunlar; ama benim bildiğim hikâyede dört ölü adam değiller. Belki de dört kaya kafa, dört ölü adamı resmediyordur; ya da belki Fısıltı bağının bir şakasıdır bu. Onlar hakkında ne demişti? ‘Ve öyle deliler ki.’ Eh. Kim Fısıltı’ya ayak uydurabilir ki? Ama bir hikâyesi var bunun:

“Fırtına zamanında, ışıklar ve Kooperatif’in telefonları nihayet tamamen yok olduğunda ve Büyük Aziz Roy önderliğinde göçebe gezmeye başladığımızda bir çocuk vardı aramızda, Gary, daha sonra Aziz Gary olacaktı. Aziz Gary’yi bir konuşan olan halası ve Plunkett adındaki amcası büyüttü. Plunkett’in doğası gereği gizli olan işi meleklerin, Fırtına tarafından bozulan son planlarından biriydi: Ölümsüzlük planıydı bu. Plunkett’in karısı bu sırrı bozmuş, Gary’ye amcasının ölmüş ve gömülmüş olmasına rağmen, ki buna da itirazı yoktu, aynı zamanda Clevelen yakınlarında, batının ötesinde, bir zamanlar Kooperatif’in bulunduğu yerin oralarındaki bir yeraltı mekânında hayatta olduğunu söylemişti.

“Böylece Aziz Gary konuşanların göçünden ayrılıp sözde amcasını hayatta bulabilecek mi diye görmek için Clevelen’e döndü, her ne kadar batıya ilerledikçe amcasının gömüldüğü mezarın yanından geçmiş olsa da. Gary uzun bir arayıştan sonra Plunkett’in karısının bahsettiği yeri buldu; o zamana kadar başka bir sürü kişi de bulmuştu, bazıları

meleklerin ölümsüzlük konusunda bildiklerini öğrenmek için çaresizlik içindeyken bazıları da meleklerin yaptığı her şeyi yok etmeye azimli olduklarından bu çalışmayı da yok etmeyi istiyordu.

“Buldukları şey, ki artık sürekli olarak başında bekliyor ve üzerine şiddetli tartışmalar ediyorlardı, herhangi bir deliği olmayan beş berrak küreydi, ve görüldüğü üzere içinde hiçbir şey de yoktu. Bu beşinden dördünün üzerine, dört tane yüzün melek yapımı gri, parlak resimleri yapıştırılmıştı. Bunlardan bir tanesi Aziz Gary’nin Plunkett Amca’sının resmiydi.

“Aziz Gary’nin amcasını yanında götürmesine çok fazla direnç gösterdiler. Uzun bir süre onlarla tartıştı, şayet kırılabilirlerse küreleri kırmak isteyenlere ve şayet yapılabilirse onları açmak ya da üzerinde çalışmak isteyenlere karşı korudu Plunkett’ı. Derken Uzun Birlik müdahale etti. Birlik’in kadınları geldi ve bu konuya kendilerinin karar vereceklerini –o zaman birçok konuda kararı onlar veriyordu– ve onlar hariç kimsenin küreleri ellememesi veya incelememesi gerektiğini söylediler. Aziz Gary onlara katılmıyordu; ve bir gece gizlice, bir nevi Plunkett olan küreyi de alıp kaçtı.

“Gary, her ne kadar konuşanlar ona ve bomboş olduğu bariz küreye gülseler de, birçok yıl ve birçok tehlike boyunca Plunkett Amca’yı yanından ayırmadı. Yaşlılık yıllarında büyük bir aziz oldu ve konuşanların, Uzun Birlik’in güçte olduğu günlerde New Neyork’un yakınlarına kurduğu kampın yakınındaki bir kayın ağacında yaşadı; ve bütün o zamanını da Plunkett’la geçirdi. Plunkett ona tek bir kelime dahi ettiyse bile, kimse duymadı.

“Gary’nin ölümünden sonra Plunkett Amca, değerli ama işe yaramaz diğer şeylerle birlikte Aziz Andy’nin yük arabasını boyladı; ve diğer birçok şey gibi, anlattıkları gümüş top ve eldiven gibi, geceleri görmeni sağlayan gözlükler gibi, rüya makinesi gibi o da nihayetinde kayboldu, belki de satıldı, kimse

hatırlamıyor, o zamanlar kimse umursamıyordu çünkü. Uzun Birlik ise umursuyordu: Dört ölü adamın sonuncusunu aradıklarına dair söylentiler geldi, bazıları diğerlerine yaptıkları gibi onu da yok etmek için aradıklarını söylüyordu, başkalarıysa düşmanlarının eline düşmesin diye saklamak için aradıklarını, ama konuşanların bu tartışmalarla pek alakası olmadı. Sonra da bu konuda başka hiçbir şey duyulmadı.”

Sorularım vardı ama Gözlerini Kırp bunların hepsine karşılık omuzlarını silkip başını iki yana salladı: Neden beş küre ama yalnızca dört resim vardı? Beş küre de aynıydıysa neden yalnızca dört ölü adam olduğu söylenmişti? Nasıl olurdu da söylendiği gibi canlı olabilirlerdi? “Meleklerle sor, Uzun Birlik’e sor,” dedi. “Yalnızca onlar biliyor. Benim tek bildiğim Gary’nin hikâyesi; Fısıltı bağı daha fazlasını biliyorsa bu onların sırrıdır – ama nedense bildiklerini düşünmüyorum, dört ölü adamları yalnızca bir oyun bence, tıpkı Olive’in üç rüyası gibi, ya da yedi gezgin yıldız, Küçük Aziz Roy’un dokuz son sözü gibi. Ama bir şey var; somut bir şey ve sana açıklayamayacağım bir yolla, bu şeyi elde ettim ben. Bak...”

Mbaba’nın göçebe-gezdiğimiz-zamanlardan bir hikâyesini kanıtlamak için sandıklarına gitmesi gibi Gözlerini Kırp da kalkıp eşyalarını karıştırdı, duvardaki bir çatlaktan Plunkett Amca’nın, Gary’nin berrak küreye yapışık bulduğu ve Plunkett’ı alırken onu da yanında götürdüğü melek yapımı buruşuk resmini çıkardı. Plunkett resimde düğmeli bir gömlek giymişti ve kafasında neredeyse hiç saç yoktu, yalnızca gri bir karaltı vardı. Tıraşlı çenesinin altında, üzerinde yazı yazılı bir kart tutuyordu. Dümdüz değil, biraz yana doğru bakıyordu, sanki birisinin ona seslendiğini duymuş gibi. Resmin buruştuğu yerlerde yüzünün üzerine gelen beyaz çatlaklar sanki korkunç bir yaranın izleriymiş gibi duruyordu; yüzünde kocaman bir gülümseme vardı, dişleri tıpkı herkese uyan dişler gibi parlıyordu. Nedense resim şiddetle titreme sebep oldu.

“Belki de,” dedim nihayet, “her şeyi yanlış anlamışlardır. Belki de küreler bambaşka bir şeydir, hiçbir zaman da dört ölü adam diye bir şey olmamıştır; başka bir hikâyeyle karıştırmışlardır ya da bir şekilde yanlış anlamışlardır. Mümkün.”

Gözlerini Kırp gülümseyip yanağıma sevgiyle, hafifçe vurdu. “Mümkün,” dedi. “Hadi gidip mantar arayalım.”

Gözlerini Kırp kadar yaşlı bir adamın, meşe ağacındaki evi kadar korunmasız bir yerde kışı geçireceğini düşünmüyordum, ama sonbahar hızla gelirken taşınmaya dair hiçbir belirti göstermedi. Kitap üzerinde çalışarak ya da krostiş kelimelerini kaplayan cama somurtarak bakarak vakit geçirdi. Geceler giderek daha da soğuduğundan ve soğuk sis, sabahları evin içini doldurduğundan geç vakte kadar Üç Ayı’yla kulaklarımıza kadar sarınmış hâlde oturuyorduk. Üç Ayı, içinde ısındığımız, birbirine diktiğimiz kürk ve derilere Gözlerini Kırp’ın verdiği isimdi. Erkenden onlara sarınıyor, sigara içiyor ve uzun akşamlar boyunca konuşuyor, küçük kömür ateşinin sönmesini izliyorduk. “Bu ateş,” dedim, “yakında pek bir fayda sağlamayacak.”

“Hayır,” dedi. “Neyse ki ona ihtiyacımız olmayacak.”

Orman saydamlaşmıştı. Evin pencerelerinden ta çayıra, hatta derenin donmuş kayaları arasından buz gibi aktığı yere kadar görülebiliyordu şimdi. Gözlerini Kırp’la birlikte evi güvenli hâle getirmek için çalıştık: Çatlakları çamur ve yosunla kapattık, duvarlara yaz boyunca sakladığı kalın halıları astık. Ateşin ağızını örtüp bacayı tıkadık. Eskisinin üzerine takılabilecek yeni bir kapı yapıp soğuğu önlemek için ikisinin nasıl daha iyi birleştirilebileceği üzerine didişip durduk. Bulutların sakinliğinin ve parçalı karanlığının yoğun bir don haberi verdiği bir gün, Gözlerini Kırp kaldırmış olduğu yerden kalın, berrak plastik parçaları çıkardı, önemli hazinelerdi bunlar; bu kalın parçalar bütün küçük camların bir dışına eklendi, bir de içine. Bu da hallolunca iki yatak-koltuğu, pen-

cereye bakacakları şekilde ayarladı. “Testi ağzına kadar dolu mu?” diye sordu.

“Evet.”

“O zaman hazırız sanırım.”

Küçük bir mangalın içinde ince dal parçaları yakıp küçük kömür yumrularını tutuşturdu; bunlar yanmaya başlarken melek gümüşünden yapılmış küçük bir kavanozu buldu, sıkı sıkı kapatılmış kapağını açtı. İçinden büyük bir çimdik siyah koz aldı, baktı, yüzünü buruşturup birazını geri bıraktı. Kalanını kızgın kömürün üzerine serpti. Bir şey tütmedi, ama kokusu aşikârdı; daha önce aldığım hiçbir kokuya benzemeyen yoğun, insanın içine işleyen bir kokuydu bu. Son birkaç hazırlık daha yaptık; Gözlerini Kırp kavanozu dikkatle kapatıp yanına koydu; parmakları dudaklarında, her şeyin hazır olmasından memnun bir ifadeyle etrafına bakındı. Leziz bir sıcaklık ve uyku hâli hissetmeye başlamıştım, ama aynı zamanda çok ayıktım da, sanki aynı anda hem uykuya dalabilir hem de uyanık kalabilirdim. Gözlerini Kırp da böyle düşünüyormuş gibiydi; Gözlerini Kırp’ın etraflarına eklediği gümüş kumaşlarla daha da sıcak olan Üç Ayı’nın içine kıvrıldık ve üç ay boyunca orada oturduk.

İlk günün akşamında çok az konuştuk; sanki uykudaymışız gibi giderek sessiz ve hareketsizleştik ama aslında çayırın ötesindeki dağların üzerinde uzanan siyah ağaçların yaprakları ardındaki belirgin, soğuk gün batımını seyrediyorduk. Daha sonra o ayın dolunayı çıplak, durgun toprağı aydınlattı ve biz, onun donarken çıkardığı çatırtıları dinledik. Bulutlar toplanıp hızla ayın beyaz yüzüne doldu. Sabah olduğunda yılın ilk karı yağmaya başlamış, sert rüzgârın etrafta toz gibi savurduğu ince, soğuk parçacıklar tüm yeri kaplamıştı.

Testi suyu yazın serin tuttuğu gibi kışın da sıcak tutuyordu. Belki günde bir kez bir çubuğu Azize Bea’nin soğuktan pul pul olmuş ekmeğiyle dolduruyordum. Dolunay zamanı Aziz Gözlerini Kırp, Ayı’sının içinden söylenerek çıkar, kö-

mürü alevlendirir, o siyah tozdan daha fazla yakardı. Hava sıcaklar gibi olduğunda bazen iki büküm kalkıp iki dış kapıyı açar, merdivenden iner, iki kadim hasta gibi büyük bir dikkatle hareket ederdik; kısa süre sonra tamamen bitap düşmüş ama çok fazla da şey görmüş bir hâlde geri çıkardık.

Kış gerçekten geldiğinde tuhaf, saf bir uyku uyumaya başladık; ancak öğleden sonra uyuyor, sonra akşam çökerken yine dalıyorduk; birçok günü hiçbir yorum yapmadan, yalnızca iki uykuya dalma arası bakışmalarla geçirdik. Kar ormanı derinlemesine basmıştı; bir keresinde bütün gün oturup bir tilkinin üzerinde hiçbir iz olmayan çayırdaki ilerlemesine dalıp gittik, sonra alakargalarla dağ bülbüllerinin bir şeylerle uğraşmalarını seyredip işleri bittiğinde uykuya daldık. Meşe ağacının iki sincabı nihayet ağaç eve girecek bir yol bulmuştu; mutlulukla üzerimizde koşturuyor, sıcak nefesimizi içlerine çekiyorlardı; ormanı buzla kaplayan, bittiği günün ertesinde o hoş, mavi gökyüzü sanki kör edici bir müzik çalıyormuş gibi gelen üç günlük şiddetli kör fırtına boyunca Gözlerini Kırp'ın kucağında yattılar. Sincaplar uyudu. Tozlar, yosun parçaları ve yaprak dalları cereyanla ayaklarımızın altında uçuşup dururken biz de uyuduk. Gözlerini Kırp'ın o sevgili uyuyan meşe ağacının bir parçası olmuştuk biz de, rüzgârda dallarının gacırdayıp kırılışını duyuyor, ağır bir buz parçasının ağırlığı güzel uzuvlarından birini kopardığında yas tutuyorduk. Dallarından karlar çatımıza gürültüyle düşüyor, sonra çatımızdan yere kayıyordu. Gözümü daha az kırptığımı fark ettim; gözümü kırptığımda da genelde uyuyordum. Sol elim iki hafta boyunca sağ elimin üzerinde durdu.

O sonsuz mevsimin beyaz bir öğleden sonrasında, sıcak bir günde Gözlerini Kırp zar zor kalkıp bizi buharıyla derin kış uykumuza geri göndermek için kaptan toz çıkarmaya çalışırken sordum: “Nereden geliyor bu?”

“Ne nereden geliyor?” diye sordu bir canlıdan bahsediyormuşum gibi etrafına bakınarak.

“Toz,” dedim. “Ayrıca nasıl yapıyor bunu?” Yapmaya başlamıştı bile; bu insanın içine işleyen koku, keskin ve metalik, havaya yayılmıştı pirinçten bir boğazın sıcak nefesi gibi ve ben kalçalarımın uzun zamandır oturduğum bu koltuğa daha rahat yayıldığını hissetmiştim.

“Neyi nasıl yaptığını meleklerle sor,” dedi. “Söylerlerdi sana ama anlamazdın gerçi. Nasıl yaptığını anlayamıyor musun? İşleyişini dinle; vaktin var.” Ben tozun işleyişini dinlerken o büyük dikkatle yeniden sandalyesine oturdu. Ne demek istediğini anlamaya başlıyordum; ve kışın sonunda neyi nasıl yaptığını *anlamış* olacağımı biliyordum, ama onunla bir kış geçirmemiş kimseye bunu açıklayamayacaktım.

“Nereden geldiğine gelince,” dedi Gözlerini Kırp, evde kalıp yapmayı pek sevdiği oturmasına devam etmeye çalışarak, “eh... onun da bir öyküsü var...”

Çok uyuduğumuzu söylemiştim; ama uyanıkken tuhaf bir şekilde zihnim açık ve canlı hissediyordum, sanki her şey bana kendini göstermek için, sandığımdan daha çok şey barındırdığını gösterip beni şaşırtmak için kendini ağırdan alıyor gibiydi: Sadece avcı tilkinin her hareketi de değil üstelik, Aziz Gözlerini Kırp’ın uzun, iç içe geçmiş tarihi de ara zamanı gözler önüne seriyordu, dolambaçlı ama belirgindi, tıpkı şeftali rengi derenin güneşin batışında siyah beyaz çayırın arasında akarkenki belirginliği gibi.

Toz hakkında, meleklerin yaptığı diğer tozlar ve ilaçlar hakkında konuşmaya devam etti; dünyanın değişmesinden kendileri açısından memnun olmayan meleklerin değişen dünyaya uysun diye insanları da değiştirdiklerini, en derinlerini tıpkı toprağın yüzeyine yaptıkları gibi kaplayıp yenilediklerini anlattı. İlacın kızları için ise şöyle dedi: “Kuru bir dal bir ağaç için neyse ilaç da ilacın kızları için odur. İlaç boya gibidir; ilacın kızları ise bir kristaldeki renk değişimi gibi. İlaç seni değiştirir, hastalıklarınla savaşıp, acılarını dindirir; ilacın kızları ise senin kendi kendini değiştirebileceğini telkin eder

sana – reddedemeyeceğin bir telkindir bu. Bir ilaç bir öğün kadar sürer ancak; ilacın kızları ise vücudundan yok olmalarından çok sonra bile değişmiş kalmanı sağlar.”

İlacın kızlarının dördü, Dört Çanak'ta bulunuyordu; birincisi neredeyse her hastalığı yenmeniz içindi, sonuncusu, kemik beyazı çanak ve içindeki beyaz şeylerse birincinin sebep olduğu tuhaf bir sorunu çözmek içindi. “Melekler, insanları gençken öldüren şeyleri iyileştirmeyi öğrendiler,” dedi Gözlerini Kırp, “ve sonsuza kadar yaşamayı umdular. Bu konuda yanılıyorlardı, ama insanları hayatta tutmada o kadar başarılıydılar ki yakında dünyada çok fazla sağlıklı insan olacakmış gibi görünüyordu, bir nevi ölümsüz, kendi aptallıkları hariç hiçbir şeyle öldürülemeyen insanlar bir karınca yuvasından dağılan karıncalar gibi çıkıyordu kadınların rahimlerinden ve tüm hepsi için ne yiyecek vardı ne de yer. Bir karınca yuvasına vurduğunda ve onların etrafa dağılışını gördüğünde hissettiğin korku ve iğrenmeyi düşün: İnsanlar kendi ırkları için hissettiler bunu, özellikle de Kanun ve Hükümet, dünyanın insanların kalmasını sağlama yükünü en çok taşıyanlar yani.

“İşte böylece, artık unuttuğumuz yollar sayesinde, ilacın kızları gibi ama onlardan çok daha ustaca yollar sayesinde kendilerini çocuksuz hâle getirdiler. Birkaç nesil sürdü bu ama nihayetinde çocuksuzluklarını kalıcı hâle getirdiler: Anneden çocuğa geçiyordu artık. Dört Çanak'ın dördüncüsündeki ilacın kızını, bu yolların durdurduğu içlerini yeniden harekete geçirebilmek için yaptılar. Bu alındığında bir kadın bir süreliğine hamile kalabiliyordu: Ama onun çocuğu çocuksuz oluyordu, ta ki kendisi de ilacın kızını alma seçimini yapana kadar. Sanki gözsüz doğmuşuz gibi bir şeydi bu, gözlerimiz kafamızın içinde değilmiş de bir hazine gibi anneden çocuğa geçiyormuş gibiydi ve her çocuğun onlara sahip olma ya da olmama seçeneği vardı.

“Belki de işe yarardı, Fırtına gelmeseydi; insanlar tıpkı Yol'u inşa etmeyi, gerçeğinin yanına sahte ayı koymayı seç-

tikleri gibi sayılarının ne olacağını da seçebilirdi. Ama Fırtına geldi; onların bu korkunç seçeneği yüzünden gelişinin hızlanıp hızlanmadığını kim bilebilir? Sonrasında gelen kışlarda, Savaşlarda ve felaketlerde, meleklerin dünyadan tamamen yok ettiklerini sandıkları bütün eski yollarla milyonlarcası öldü ve onların seçtiği bu yeni yol yüzünden de yalnızca çok azı doğdu.

“Ve biz kaldık geriye, çok azımız kaldı ve onların yaptıklarını tersine çeviremiyoruz; içimizin bir parçasını dışımızda taşıyoruz, beyaz bir çanağın içinde; hâlâ onların seçimleriyle yaşıyoruz.”

Beş ya da altı yaşlarımdayken bir kış günü annem Bir Kelime Söyle’yi aramaya gitmiş, onu perdeli bir yerde bulmuştum; sessizce gelmiştim, beni görmemişti, yaşlı dedikoducu Sesli Gül’ün ona söylediklerini dikkatle dinliyordu ama ben duyamıyordum. Sonra Yedi Eller’in de onlarla olduğunu görüp daha yakına gittim – bu, onunla düğümümün en karmaşıklaştığı zamandı. Oraya diz çöküp kışın aydınlığında izledim onları. Sesli Gül’ün önünde bir çanak kutusu açıktı, tek parmağıyla beyaz olanı masada annemin önüne doğru itti. Annemin burnu terden parlıyordu, ayrıca yüzünde tuhaf, sabit bir gülümseme vardı. Dördüncü çanağı alıp tekrar geri bıraktı.

“Hayır,” dedi. “Bu yıl değil.”

Yedi Eller hiçbir şey söylemedi. Olsun istiyor muydu? Bir şey fark ediyor muydu? Hiçbir şey söylemedi, çünkü meleklerin seçimi yalnızca Bir Kelime Söyle içindi. “Bu yıl değil,” dedi ve yalnızca Sesli Gül’e baktı, kadın dudaklarını büküp başını salladı. Çanağı kaptaki yerine geri koydu, kapı da kutusuna yerleştirdi. Kutunun kapağı hafif bir gürültüyle kapandı.

Rüyamdaki bu gürültüye uyandım.

“Melekler,” dedi Gözlerini Kırp, “o telefonları ve arabaları ve Yol’larıyla şöyle derdi: ‘Dünya küçük. Her gün daha da küçülüyor.’” Başını iki yana salladı. “Dünya küçük.”

Sigara içmemizden sonra kıştan bahsetmeye devam etti. Savaşlar'ın kışlarından, meleklerle karşı olan savaşçıları canlı tutan siyah tozdan, ve ona şu an nasıl sahip olduğumuzdan bahsetti; sonra Uzun Birlik'in kendini gösterdiği kıştan; Büyük Aziz Roy'un Kooperatif Büyük Belaire'in kapısını kilitlediği ve konuşanların o uzun, zorlu göçlerine başladıkları kıştan, ve onun kaybettiği bacağından; okyanusların ötesindeki, artık tek bir kelimenin gelmediği dünyanın geri kalanından bahsetti...

"Kaybettiği bacağı mı?" dedim.

"Soğuktan," dedi Aziz Gözlerini Kırp. "Donmuştu, çürüyordu, kesilmesi gerekti. Yıllarca öncesinde meleklerin bilimi onu değiştirebilirdi, yepyeni bir bacak yapabiliirdi ona, gerçek bir bacak; ama sahtesiyle tatmin olmak zorunda kaldı."

Güneşin batışındaki su kadar belirgin... "Ki o şu an kovukta," dedim.

"Öyle." Kar sessiz, kör inişine aralıksız devam etti. "Ağlıyorsun, dedi Roy, sonrasında, sonra kara kara düşünüyorsun ve diyorsun ki öldün sayılır artık. Ama yapay bir tane buluyorsun, meleklerin yapabilecekleri gibi olmasa bile, ahşap ama işe yarıyor; ve kendini kalkıp yürümeye zorluyorsun, canının yandığını hissettiğin kadar aptal gibi de hissediyorsun. Ama uğraşıyorsun, ve bir gün yetişebiliyorsun da. Dans edemiyorsun belki, yeniden sevişebilmen için de çok zaman gerekiyor, ama idare ediyorsun. Onunla yaşamayı öğreniyorsun. Gülüyorsun bile hatta; ki Roy öyle gülerdi ki. Ama her zaman bir bacağı yoktu. Durumu ne kadar iyileşirse iyileşsin.

"Ve Fırtına'yı da gören Roy, o andan itibaren artık hepimizin onun gibi olacağını düşünmüştü - hepimiz bacaksız insanlar olacaktık. İster çocuksuzluk kararının, ister daha eski-deki, meleklerin ne pahasına olursa olsun dünyayı çekiçlerle insanlara daha uygun bir şekle sokma kararının sonucu olsun bu, - her ne olursa olsun, biz o korkunç yarışı kaybettik.

“Ve bu yüzden bacaksız insanlar olarak kaldık.” Alacakaranlık bugün sonsuza kadar sürecekti, neredeyse sabah sona erer ermez başlayacak, belli belirsiz bir şekilde aysız bir geceye dönüşecekti. “Ve gülebiliyoruz. Sistemlerimiz var ve bilgeliğimiz. Ama hâlâ tek bir bacağımız var. Bir nezleymiş gibi iyileşmez kaybedilmiş bir bacak. Onunla yaşamayı öğreniriz. Deneriz.”

Çok hafifçe yerini değiştirdi. “Eh, bunlar kış hikâyeleri... Baksana ışık bugün ne kadar gri, dünya da benim kadar uyuklu. Küçük Belaire kapanmıştır şimdi, herkes içeride dip dibe, eski hikâyeler anlatılıyordur... derken bahar gelir, geleceği zaman.”

Ve hiç hareket etmeden tekrar uyuduk. Günler uçuşan karlarla, güneşin hızlı, soğuk ve örtülü ziyaretleriyle geçti. Günlerce ne yıldız, ne ay: tilki: kuşlar.

Altıncı Faset

Gri yağmur siyah tozlu karların son tepelerini de erittikten, birçok kuş yuvasına döndükten ve orman yeni kokularla, esneyip gerinmelerle dolduktan sonraki bir gün Gözlerini Kırp'la merdivenden inip gözlerimizi kırıştıtararak etrafa bakmaya, ayakta dik durmaya çalışarak kokularla ağırlaşmış taze havada durduk.

Gözlerini Kırp, son dolunayda havayı inceleyip bir şeyi parmaklarında iki kere saydıktan sonra siyah tozlu kavanozunu kaldırmıştı; ama ilk sıcak günlerde o uzun uykularımızın sonuncularını uyumaya devam etmiştik, tıpkı güzel bir sabahta kalkmanız gerektiğini bilmenize rağmen güneş tepeye varana kadar kırışik çarşaflarınızın içinde huysuz huysuz bir o yana bir bu yana dönmeniz gibi. Şimdi ormanda ağır ağır yürüyor, kış uykusundan dönen diğerlerini selamlıyorduk, bir salyangozla güneşlenen bir kaplumbağayı, başkasının bol kıyafetlerini giymiş gibi duran çok zayıf bir dağ sıçanını, ve ağaçları da; Gözlerini Kırp'la durup dağ sıçanının havayı koklamasını izlediğimiz anda başardığım için minnet duydum birden, çoğunun sağ çıkamadığı bir kıştan sağ çıktığım için, artık bitmiş olan, hayatın yarısı olan bir kıştan sağ çıktığım için. Hayat kış ve yazdır, bir gün yarı uyku yarı uyanıklıktır, ben insan türündenim, ve insanlar yaşar ve ölür; ve ben bir kışı daha geçirmiştım işte, kışa dönmüş toprağın üzerinde durup nemli ağaçların kokusunu alabiliyordum şimdi. Günde Bir Kez'i düşündüm, çok uzaklarda yaptığı se-

yahatleri capcanlı görebiliyordum. Aziz Roy kışa yitirmişti bir bacağını, ama yaşayıp baharı görebilmişti. Bütün bunların ağırlığıyla oturdum, başımı kaldırıp o kadim, çizgilerle dolu adama, tozlarına rağmen kışın zayıflatıp yaşlandırdığı Gözlerini Kırp'a baktım ve Belaire'de artık yaşamayan insanlar olduğunu anladım. Gözlerini Kırp'ın yaktığı tozun yaptığı şeyin *durdurmak* olduğunu anladım: Şu an dayanılmaz bir şekilde üzerime çöken bütün bu hisleri durdurmaktı. Ve toz etkisini yitirirken onlar da geri gelmişti, öyle büyüklerdiki. Nefesimi verip içimden atabilmek istedim onları ama olmadı; birden ağlamaya başladım, çatlayan toprağın üzerine oturmuş nefes nefese hıçkırıyordum.

Küçük Belaire'de baharın şerefine eski odalardan yenilerini yapıyor olurlardı şimdi. Kemer bağı duvarları değiştirip Patika boyunca kapılar yapıyor olurdu, sert zeminlerin üzerine yeni toprak atılırdı, güneş içeri davet edilirdi. Belaire yeni doğmuş bir böcek gibi açılırdı sıcakta, ve Yaprak bağı onu düzeltir, süsler, ortaya çıkışını izlesinler diye insanları davet ederdi. Yalıtım kaldırılır, odalardaki yapraklar süpürülüp kıştan arındırılır, en sevilen sandalyeler Patika boyunca güneşin en sevilen noktalarına yerleştirilirdi; bütün bağları düşünceler ve kahkahalarla mırıldandıran yeni bir kelime başlardı.

"Sen de bunun için eve gitmek istiyorsun," dedi Aziz Gözlerini Kırp.

"Ne? Eve gitmek mi? Neden öyle bir şey dedin?"

"Seninle konuştuğumda bana cevap vermiyorsun, söylediklerimi duyamıyorsun bile. Tüm sabah pencereden dışarı bakıp durdun, bu evden çıkmanın bir yolu olmasına rağmen ve yapılacak işler de tabii. Sadece taşıma, tamir işlerini demiyorum, artık dışarılarda görülecek şeyler, açan çiçekler var. Sense içeride oturuyorsun."

"Pek içerisi sayılmaz burası."

"Ne demek istediğimi anladın sen. Her yanın kaşınıyor ama kaşıyacak bir yer yok."

“Geri dönemem,” dedim. “Tabii ki olmaz.”

“Tabii ki.”

Arılar doluşmaya, yeni ekmeği görmek için Küçük Dağ’ın ötesine geziler yapılmaya, Mbaba’nın kuşları dönmeye baş-lardı şimdi; yakında Liste’nin gezginleri de gelirdi, ve belki o da aralarında olurdu bu sefer, ve öyle çok şey vardı ki ona anlatacak.

“Sanırım,” dedim, “sanırım dünyada başka yerler de var.”

“Evet,” dedi Gözlerini Kırp, “Sanırım var; başka yerler ve en az bu kadar güzeller.”

Penceremin başından kalkıp hızla merdiveni indim, ne-redeyse sinirlenmiştim ona. Çünkü haklıydı: Çiçeklenen çayırda oturmak için dışarı çıktım ve şunu düşünmeye izin verdim kendime: Evet, eve gitmek istiyorum, şu an, baharda, şimdi, eve gitmek istiyorum; boğazım kaskatı kesilmiş, acı-yordu. Eve gitmeyi öyle çok isteyeli öyle uzun zaman olmuş-tu ki bu isteğimin derenin oradaki yapraklı ağaçların arasın-dan, önceden olduklarından daha uzun boylu, boyunlarında biri kırmızı biri mavi şerit olan iki soluk çocuğu çağırıp ge-tirmesine fazla şaşırmadım bile. Kış boyunca başka önemli şeyler yüzünden hangisinin hangisi olduğunu unutmuş-tum.

O üşengeç tavırlarıyla nehrin kenarını tırmanıp hayvan var mı diye bakmak için çalıları dürtmek üzere durdular; biri beni görünce el salladı, ben de ona salladım. Sanki tüm kışı hemen derenin köşesinde, baharın ilk sıcak gününü bekleye-rek geçirmişlerdi.

“Selam,” dedi sanırım Tomurcuklu olan. “Aziz oldun mu artık?”

“Hayır,” dedim. “Henüz değil.”

“Eh,” dedi diğeri de arkasından gelerek, “Küçük Belai-re’dekiler seni görmek istiyor.”

“Aysız sonbaharda gitti,” dedi ilki, “sonra baharda da gitti; annen seni özlüyor.”

Kardeşi çayırın üzerinde çömelip parmaklarını yaprak var

mı diye ince sarı saçlarında gezdirdi. “Belki de,” dedi, “koca bir yıl geçirip hâlâ aziz olmadıysan eve dönüp sonra yeniden başlaman gerekiyor.”

“Belki de,” dedi öteki.

“Belki de,” dedim annemi düşünerek; Aysız’ın ona anlatabileceği ne az şey olduğunu, oradan ne kadar kolay ayrıldığını ve onun ya da başkalarının hislerini hiç umursamadığımı düşündüm. Utanç ve sabırsızlıktan bir sıcaklık çöktü içime ve yumruklarımı sıktığım gibi ayağa fırladım. “Evet. Evet, gitmeliyim,” dedim. “Belki de gitmeliyim...”

“Aziz nerede?” dedi ikizler neredeyse koro hâlinde.

Aziz. İkizlere arkamı dönüp ormana doğru baktım; akdi-kenlerden bir örtünün arasından beyaz saçlarla çevrili kah-verengi bir yüz utangaç, yabani bir şey gibi bize bakıyordu, onu gördüğümü gördüğü anda gölgelerin arasında kayboldu. Ormanla ikizlerin oturup buldukları bir şeye odaklandığı devrilmiş kütük arasında durdum. “Bekleyin!” diye bağırdım ikizlere; başlarını kaldırıp şaşkınlıkla bana baktılar. Hiçbir aceleleri yoktu zaten.

Ağaçların arasında dolanıp onu aradığım bir önceki baharı hatırladım; o zamanlar yalnızca bir ormandı burası, her orman gibiydi. Şimdiyse, tıpkı sevmeyi öğrendiğiniz bir yüz gibi, öyle tanıdık olmuştu ki o ilk orman sonsuza kadar yok olmuştu, şimdi yalnızca bu ormanı biliyordum; ve onun da tıpkı Patika gibi gizli, huş ağaçlarının arasından geçen, yoğun yeşilliklerin etrafından dönen, nehir kenarından aşağı, yosunlu, eğrelti otları bitmiş bölgelere inen, kayaçların çıkıntılarında şimdi ufak ufak yeşillikler bitmiş kayalardan çıkan, eğimi, dikenli zemini aşır eski meşe ağaçlarının, ve o en yaşlı meşe ağacının olduğu yere çıkan bir patikası vardı. Ağacının dibinde oturmuş, hüzünlü gibi yere bakan Gözlerini Kırp’a çıkıyordu o patika.

Sessizce yaklaşır hiçbir şey söylemeden yanına oturdum. Başını kaldırıp bana bakmadı, ama şimdi başını eğmesine se-

bep olanın hüznün değil, ayağının dibindeki çimenlerin orada duran, dikkatle izlediği bir şey olduğunu görüyordum: Büyük bir siyah karınca türüydü. Bükülü çimenlerin arasında, antenleri dimdik sallanarak dolanıp duruyordu.

“Kayıp,” dedi Gözlerini Kırp. “Yuvasını bulamıyor, yolunu kaybetmiş. Bir karıncanın başına gelebilecek daha kötü bir şey yoktur. Bir karınca için kaybolmak bir trajedidir.”

“O ne demek? Trajedi?”

“Trajedi, kadim bir kelimedir; birinin başına gelen korkunç bir şeyin tanımı anlamına geliyordu; şartlar ve senin de biraz hatan sebebiyle başına gelebilecek bir şey, ya da herhangi birinin başına. Gerçeği konuşmak gibi bir şeydi, çünkü aynı doğayı paylaştığımızı gösteriyordu, değiştiremediğimiz ve acısını çekmekten kurtulamadığımız bir doğayı. Bu karınca bir daha yuvasını bulabilirse, ve şayet tecrübelerini, çektiği acıyı anlatabilseydi, bir trajediyi dinlemiş olurlardı. Ama yapamaz bunu, geri dönebilse bile. Aslında bir nevi hiçbir karınca hiçbir zaman kaybolmuşluğun trajedisini yaşamamıştır; bu karınca bunların ilki, çünkü karıncalar böyle şeyleri anlayamazlar, dolayısıyla önceden uyarılamazlar da. Anlıyor musun?”

“Sanırım anlıyorum.”

Bakışlarını yerden kaldırıp sakince bana baktı. “Eh. Sanırım bütün hikâyelerim anlatıldı, Saz, önemli olanlar yani; ve şu iki benzeyen de geldiğine göre eve gideceksin sanırım.”

İhtiyar Gözlerini Kırp! O kış gerçeği konuşmayı öğrenmiştim ondan ve kelimelerinin ağırlığı da hassaslığı da hiçbir cevaba olanak vermemişti. Yalnızca yanına çöküp bekledim. Başka bir şey söylemedi ama; karıncanın çimenlerin arasında, karanlıktaki bir adam gibi mücadele etmesini izledi yalnızca.

“Ne yapmam gerektiğini söyle bana,” dedim nihayet.

“Hayır, olmaz,” dedi sanki kendiyile konuşur gibi. “Olmaz... Sanırım, farkındasındır, benim bir aziz olmamla ilgili

bütün o saçma konuşmaların beni de biraz etkiledi. Öyle ki hatırlayacağın bir hikâye anlatmak istedim sana ve tekrar edebileceğin. Ama bu bir hikâye değil, öyle değil mi, bu yalnızca ‘ve sonra, ve sonra, ve sonra’ diye sonsuza kadar devam eden bir şey... Bir azizmiş, hayır. Ben bir aziz olsaydım tam şu an sana ne yapman gerektiğini söylemezdim. Bir aziz olmadığımı göre söyleyemem de.”

Yedi Eller’i ve Yol’u görmeye gittiğimiz günü düşündüm. Şöyle demişti: “Eğer bir yere gideceksen oraya varabileceğine inanmalısın. Ne şekilde, ne yolla olursa olsun.” Nehir evinde yaşayan ama kuvvetli bağlarla kovuğa bağlı olan Dikili’yle Aysız’ı düşündüm. Günde Bir Kez’i düşündüm. Hayır: Belaire beni kendine çekse de eve geri dönemezdim. Henüz değil.

“Gözlerini Kırp,” dedim. “Dört ölü adam hakkında demiştin ki eğer daha fazla şey bilmek istiyorsam Uzun Birlik’e sormalıyım, ya da meleklerle.”

“İkisi de yok artık.”

“Dr. Boots’un Listesi Birlik’in çocuğu ama. Ve Birlik’in bildiği şeyleri biliyor.”

“Kendileri hakkında böyle diyorlar, evet.”

“O hâlde,” dedim ve bir nefes aldım. “Gidip onlara sorarım o zaman.”

Sessizce oturdu, sanki yanına çökmüş olduğumu yeni fark etmiş, oraya nasıl geldiğimi merak etmiş gibi gözlerini kırptırdı.

“Belki de,” dedim, “bir aziz olmam gerekmiyordur. Belki öyle değildir. Ama hâlâ öğrenecek hikâyeler var, ve anlatılacak.” Parmağımı aşağı uzatıp karınca için çimenlerin arasından bir yol çizdim; karınca çalışmayı bırakıp şaşırmış gibi baktı. Ağlayacak mıyım acaba diye merak ettim. Bir aziz olmayı istemiştim.

“Oraya giden yolu biliyorum,” dedi Gözlerini Kırp. “Ya da bir zamanlar biliyordum.”

Başımı kaldırdım. Kahverengi yüzü gülümseme çizgile-

riyle kırıışmıştı. Bana ne yapmam gerektiğı söylemek istememişti; ama ben de onun benim için seçeceği şeyi seçmiştim. “Bilmek istediklerini sana söyleyecekler mi merak ediyorum gerçi.”

“Bir kız vardı,” dedim, “Fısıltı bağı bir kız, yıllar önce Belaire’i terk edip onlarla yaşamaya gitmişti. Onu bulabilirsem o bana söyler.”

“Söyler mi?”

Cevap vermedim. Bilmiyordum.

“Eh,” dedi Gözlerini Kırp, “şimdi dinle de sana oraya nasıl ulaşacağını anlatayım. İlk iş bu.”

Aynı anda hem Küçük Belaire’i, hem Günde Bir Kez’i, hem de Gözlerini Kırp’ın bana verdiği tarifi düşünemiyordum, o yüzden elimi bir an için avcum Gözlerini Kırp’a bakacak şekilde kaldırdım, tıpkı dedikoducuların bir hikâye duymadan önce yaptıkları gibi ve kendimi olabildiğince boş bir kâse hâline getirdim; o zaman Gözlerini Kırp bana buradan Liste’nin yaşadığı yere nasıl gideceğimi anlattı; ve öyle bir şekilde anlattı ki unutmam mümkün değildi: Çünkü bir nevi bir azizdi o: Benim azizimdi.

Ayağa kalktık, kol kola girdik ve yeni çiçeklerle kaplanmış kör edici çayıra yürüdük. İkizler azizlerinin yanına geldiler, o da onların sırtına vurup kikirdedi ve yeniden tanıdıkları o küçük ihtiyar adama dönüştü. Oturup konuştuk; kaşları yukarı aşağı dans edip duruyor, küçük elleri dizlerine vuruyordu. İkizler kovuktan haberleri, bildikleri azıcık şeyi anlatırlar. Dinledi, sonra sıcakta esnedi; nihayet ayakları dik hâlde bayıra uzandı. “Evet, orası her zamanki gibi devam ediyor... Yeni hiçbir şey yok, olsaydı da siz bilmezsiniz zaten... eh. Ve sonra, ve sonra, ve sonra. Bir bahar daha, ısınıyor da... Hızla gelip gidiyor...” Uyumuştı; elleri başının arkasında, ısıtan güney rüzgârında usulca nefes alıp veriyordu.

Sessizce gittik. Çıkınımı topladım, ama yaylı güzel hamagımı Gözlerini Kırp için bıraktım: küçücük bir hediye idi.

“Gece nehir evinde olacağız,” dedi Tomurcuklu; Çiçekli de “Sen de yarın eve gidersin,” diye ekledi.

“Hayır,” dedim. “Eve gitmiyorum. Ama nehre kadar sizinle geleceğim. Yol’u orada bulurum.”

“Azizleri bilmem.” Küçük derenin kıyısına gelmiştik. “Ama evi terk etmeye karar vermiştim ve sanırım öyle de kalmam gerekiyor.” Ormana girerken arkaya bakıp çayırda uyuyan Gözlerini Kırp’ı gördüm bir anlığına. Onu bir daha görebilecek miyim, merak ettim.

Onu hiç gördüm mü, merak ediyorum.

Yedinci Faset

Ertesi şafakta Yol'un geniş bir kesişim noktasında durmuş geceki ateşin pembe közlerini tekmeleyip söndürüyordum. Güney yönünde Yol bu aydınlık sabah ışığında parlayan ağaçlık bölgelere doğru iniyor, batı yönündeyse hâlâ geceyi yaşayan bölgelere doğru gidiyordu. Başımın üzerinde, Yol'un her tarafında bulunan, passız sütunların desteklediği büyük yeşil bir panel vardı ve artan rüzgârla gıcırdayıp sallanıyordu. Üzerinde harfler vardı ve benim için hiçbir anlam ifade etmiyorlardı, beyazla boyalı iki ok hariç: Biri güneyi, biri batıyı gösteriyordu. Küçük kampımı toplayıp güneye gittim.

Öğleden sonra gördüğüm ormanlık bölgeye geldim. Yol, ormana doğru giriyordu; ve orman da yola. Orman koca ağaçlarıyla dik bir eğimi iniyor, sonra fidanlar ve yabani otlarla zarifçe Yol'a taşıyor, bu gri yüzeyi baharın nehrin üzerindeki buzları kırması gibi parçalıyordu. Büyük ağaçların gölgeleri bir sıvı gibi yolun üzerine akmıştı; tam ortasından derin bir yara gibi geçen akarsuyun içinden geçtiğim sırada akarsuyun içindeki taşların arasında Yol'un parçaları da olduğunu gördüm. Bunun tamamı bir gün akıntıya kapılıp gidecek miydi? Gözlerini Kırp'ın, meleklerin o kocaman küresinin parçalarıyla ilgili söylediklerini hatırladım.

Yedi gündür ormandaydım ve orman ne seyreliyor ne kesiliyor, yalnızca giderek daha derinleşiyor ve eskiyordu (Yol kadar eski değildi ama). Kadim bir yer olduğunu düşündüm buranın, ve içinde bulunmak güzeldi de - Yol'u izlemek güzeldi yani. Gece her şeyi değiştiriyordu; bin yıl önce burada

bir orman olmadığını düşündürüyordu insana; evler vardı belki, ya da kasabalar, şimdiyse yalnızca ağaçlar vardı, kocaman ve umursamaz ve hayvanlar hariç kimsenin geçemeyeceği yoğun bir bitki örtüsü. Artık burada insan için yalnızca Yol vardı; ve Yol da nihayetinde fethedilecekti. Yaktığım ateş karanlıkta büyük, belli belirsiz bir delik açıp hayvanları uzak tutmaya yaradı ama sesler duyuyordum; böcek toplulukları da gece boyunca söylüyordu şarkılarını. Tüm bunların arasında hafif bir uyku uyudum, uyanıyor, sonra tekrar sızıyordum, rüyalarım uyanmak gibi, uyanmalarım rüya gibiydi ve hepsi de o bitmek bilmeyen makinelerle doluydu.

Sanki orman beni içine almış ve ben daha önce başka bir yerde olduğumu unutmuştum. Geceleri korkmaya devam ettim, ama bu zaten yerinde bir şeymiş gibi geliyordu; gündüzleri yürüyor, başımı bir o yana bir bu yana çeviriyor ve yalnızca ağaçları görüyordum. Kendi kendime konuşmayı bile bıraktım (ki gerçeği konuşanlar bunu yalnızken sürekli yaparlar) ve yalnızca seyrettim, tıpkı ormanın beni seyrettiği gibi. Bir parçası olmuştum onun. Öyle olmuştum ki hatta ay-sız bir gecede uyanıklıkla uyku arasında iki büyük hayvanın yanımdan geçtiğini, sonra bir tanesinin yumuşak ayaklarıyla bana yaklaştığını duyduğumda yalnızca bekledim, küçük bir av gibi tamamen hareketsiz, tetikteydim ama her nasılsa tamamen uyanamıyor, bağırıp kaçamıyordum. Ve geçip gittiler. Ertesi sabah, gece gerçekten orada olup olmadıklarından emin bile değildim. Sabah oturup sigara içtim ve kurtulduğum için minnettar mı olmalıyım diye merak ettim; orman dünyadaki tek insan olduğuma beni öyle inandırmıştı ki şarkı söyleyen insan sesleri duyana kadar gece yanımdan geçenin bir insan olduğunu anlamadım. ~

Kuşlar birbiriyle konuşuyor, güneş ışığı bile durmaksızın yansırken sanki ses çıkarıyordu ama insan sesleri başka tür bir sestir ve duyduğum anda kendini ormanın seslerinden ayırvermişti. Hatırladığım ama nasıl ifade edeceğimi

tam olarak bilmediğim bir sebepten ötürü bu sesin daha da yaklaştığını, benim geldiğim taraftan geldiğini duyunca saklandım. Yol'un kenarındaki uzun eğrelti otlarının arasından izledim; Yol'un geniş griliğinden insan değil ama bir, iki, derken üç devasa kedi geldi. Önceden kedi görmüştüm, ormanda ürkek, vahşi yüzlerdi bunlar, ayrıca Belaire'de yaşayan bir iki tane de vardı ve farelerle köstebekleri yakalarlardı. Bu kediler o tür kedilerden değildi; yalnızca devasa olmakla kalmıyorlardı – insanlar gibi arka ayakları üzerinde dursalar neredeyse benim boyumda olurlardı – ayrıca yumuşak, sessiz adımları amaçlı, lamba gibi gözleri dikkatliydi ve soğukkanlı bir zekâya sahipti. Onlar gibi bir kediden bahsedildiğini duymuştum: Olive'le birlikte Belaire'e gelen kedydi o.

Beni hissettiler ve o sabit sessiz hareketlerini hiç değiştirmeden saklandığım yere doğru geldiler; bir an için korktum, ama tehditkâr değil meraklılardı yalnızca. Şimdi şarkı söyleyenler de yolun aşağısında görünmüştü: Siyahlar içinde, geniş siyah şapkaları yüzlerini gölgeleyen on kadar kişiydiler. Kedilerin eğrelti otlarının arasında merak edilesi bir şey gördüğünü fark edince şarkıları sona erdi, ve tıpkı kediler gibi merakla bana doğru geldiler. Doğrulup Yol'a çıktım. Onlar benden daha şaşırmış hâldelerdi. Elbette ki aradığım onlardı ve onları bu kadar kısa sürede bulmayı beklemiyordum.

Onlar etrafımda toplanırken selam verip gülümsedim. Biri şöyle dedi: "Kovuktan bir çocuk bu."

"Kampımızı nasıl buldun?" diye sordu öteki.

"Bulduğumu bilmiyordum."

"Bizden ne istiyorsun? Neden geldin buraya?"

Seslerindeki baskı ve düşmanlık yüzünden bir şey söylemek, herhangi bir şey söylemek öyle zorlaşmıştı ki; kekeledim. İlk konuşan, vücudu da uzuvları da uzun olan, bana doğru gelip kolumu sıkı sıkı tuttu ve yüzüme dikkatlice baktı. "Nesin sen?" dedi alçak, ısrarcı bir sesle. "Casus mu? Tüccar mı? Sizden başka bir şey istemiyoruz. Bizi buraya kadar

takip mi ettin? Ormanda gizlenen başkaları da var mı?”

Hepsi etrafımı sarmıştı ve yüzleri sır dolu, bomboştu. “Sizi,” dedim, “sizi – görmeye geldim. Küçük Belaire’e gelen ziyaretçilere bu şekilde davranılmazdı. Sizi takip etmedim, önünüzdeydim hatta sizin. Size zarar vermeyeceğim ve yalnızım. Yapayalnızım.” Bunun üzerine durmalarını, kafaları karışmış hâlde bana bakmalarını görmek hayret vericiydi çünkü tabii ki gerçeği konuşmuştum. Ve bir darbe almış gibi, gördüğüm bu yüzlerden hiçbirinin gerçeği konuşmadığını fark ettim. Belki Günde Bir Kez de, onu bulduğumu varsayarsak, artık konuşmuyor olacaktı; yüzlerce kilometre boyunca karşılaşacağım kimse konuşmayacaktı. Boğazım düğümlendi, serin sabah havasında terlemeye başladım.

Sakalı kırçillı beyaz, hareketleri de arkasındaki kedininki kadar zarif olan başka bir adam yanıma geldi. “Sizin orada kendi sırlarınız var,” dedi. “Kendinizi koruyorsunuz. Bizim de sırlarımız var. Bu kamp da onlardan biri. Daha ziyade şaşırdık aslında.”

“Eh,” dedim, “bahsettiğiniz bu kampın nerede olduğunu bilmiyorum ve şimdi yoluma devam edersem bir daha asla bulamam da zaten. İsterseniz öyle yapayım.”

Söyleyecek başka hiçbir şeyimiz yoktu. Onlar kamplarına gitmek istiyorlardı, ben de onları kaybetmek istemiyordum; onlar beni yanlarında götürmek istemiyorlardı ama benden nasıl ayrılacaklarını da bilmiyorlardı. Tam bir merak konusuydum.

Kediler benden sıkıldıkları için yola devam etmeye başladılar, birkaçı da sanki çağrılmış gibi arkalarından gitti. Hakkımdaki sorular çözülmemişti ama kediler herkesin kararını vermiş gibi duruyordu. İri adam kolumu yeniden tuttu, bu sefer daha kibarca tutmuştu ama bakışları hâlâ kapkaranlıktı ve kedilerin ardından yürümeye başladık Yol’da. (Liste’de birçok tartışmanın ve tereddüdün böyle çözüldüğünü öğrenecektim daha sonra; kararı kediler veriyordu.)

Kısa süre sonra Yol'un bir uzantısı Yol'dan ayrılıp keskin bir kıvrımla aşağı doğru indi, bölüm bölüm parçalanıyor, kendini ormanda kaybedecekmiş gibi duruyordu; en aşağısında düz bir hâle gelip yeniden Yol'a eklenince ama Yol başka bir yöne, uzun bir giysi giymişçesine sarmaşıkla sarılı bir köprü'nün altından geçince, uzun yıllar önce gördüğüm, Yol'un attığı o büyük taklalardan birinin etrafından geçtiğimizi anladım nihayet. Ağaçların arasında, o büyük çemberleri dönerken geniş sırtının nasıl da kamburlaştığını görebiliyorduk; şüphesiz bütün orman Yol'la örülüydü, nereye gittiğini biliyorsanız tabii. Nereye gidiyor, diye sormuştum Yedi Eller'e. Her yere, demişti.

O sırada Yol'dan ayrılıp geçilmez bir ormanmış gibi duran bir yere girdik ama aralarda gizli patikalar vardı, ardından küçük taşlardan bir açıklığa, ve açıklığın ucundaki ormana kurulu kamplarına vardık: Alçak, düz çatılı bir binaydı bu, melek yapımıydı ve geniş pencereleri şimdi kütüklerle kaplıydı. Önünde iki grup çürümüş metal yığını duruyordu, neredeyse insan boyundalardı, bir zamanlar bir tür makine olmalılardı ama ben hiçbir şeye benzetememiştım.

Kapının önünde kemikli, siyah şapkalı yaşlı bir adam oturuyordu, bir sopayı yavaşça sallayıp selam verdi bize. Kediler onu çoktan bulmuş, yanında güneşe oturmuş kuyruklarını sallıyor, kendilerini yalıyorlardı. Kolumdan tutan uzun boylu adam beni yaşlı olana gösterdi. "Dışarıda kalıyor," dedi ve bana baktı; benim için sorun olmazmış gibi omuz silkip başımı salladım ve kapıdan içeri girdiler.

Taşlı açıklıkta durduğum yerde yaşlı adama gülümsedim, o da bana gülümsedi. En ufak bir şaşırma ya da endişe belirtisi yoktu, nöbetçi ve kapı görevlisi olduğu bariz olmasına rağmen. Binanın kenarına yaslanınca plastikten kocaman, kare bir kalıp gördüm; Gözlerini Kırp'ın Testi'si kadar pürüzsüzdü, kirli ve çatlamıştı ama üzerindeki kabuk resminin kırmızı ve sarı renkleri solmamıştı. Güneş giderek sıcaklaştı-

yordu; nihayet binanın gölgesinde duran yaşlı adamın yanına gidip oturdum.

Yine gülümsedik birbirimize. Önümüzdeki melek makinelerinden paslı yığınlar ne kadar kapı görevlisiyse o da o kadar kapı görevlisiydi. Dedim ki: “Yıllar önce...”

“Evet, ah evet,” dedi düşünceyle başını sallayıp yukarı bakarak.

“Yıllar önce, bir kız vardı, Küçük Belaire’den gelmişti size. Genç bir kız, Günde Bir Kez adında.”

“Yüzüyor,” dedi adam.

Bunun üzerine ne söyleyeceğimi bilemedim. Bunamıştı belki de. Bir süre oturdum, sonra tekrar başladım. “Bu kız,” dedim, “buraya geldi, belki de buraya gelmemiştir ama sizinle yaşamaya gelmişti... Şey. Diğerlerine sorayım.”

“Daha dönmedi,” dedi yaşlı adam. “Döndü mü?”

“Döndü mü derken...”

“Ormandaki gölete gitti, bir süre önce. Bahsettiğin o mu?”

“Bilmiyorum, ben...”

Sanki tuhaf davranıyormuşum gibi baktı bana. “Dün gece seni görmeye gitti,” dedi, “Brom senin yakında olduğunu anlayınca. Öyle değil mi? Erken döndü, bu sabah, seni karşıladıktan sonra. Sonra uyudu. Şimdi de gölette. Sanırım.”

Diğerleriyle birlikte çok uzaklardan geldiğimi düşünmüştü. Ve onu görmüş olmam gerektiğini... Ve görmüştüm de: Uyanıklıkla uyku arasında, iki şey geçmişti yanımdan. Bir insan ve başka bir şey, bir kedi olmalıydı o da. Ayağı fırlayınca yaşlı adamı korkuttum. “Nerede bu gölet?” dedim yüksek sesle. Sopasıyla ormandaki bir patikayı gösteren açıklığı işaret etti. Koşmaya başladım.

Dünya ne büyük ve içinde ne az insan var; o, ormanın karanlığında yanımdan geçip gitti ve ben fark etmedim bile. Uzun zaman önce kaybettiğim bir dosta koşar gibi koşuyordum ormanda, derken bir anda belki de ona varmak için bu kadar acele etmemeliyimdir diye düşündüm: Tanıdığım

insan olmayabilirdi artık, beni hiç tanımayabilirdi, neden orada olduğumu bilmeyebilirdi, yine de olabildiğince hızla koşuyordum işte. Patika yosunlu, kayalık bir bayırdan dümdüz yukarı çıktı; öte yanda suyun akışının sesini duyabiliyordum. Yosundan kaya kaya tırmandım, tepeye zar zor çıktım ve aşağı baktım.

Üzerinde yaprakların yüzdüğü derin, dalgalı bir gölet. Şırıl şırıl sıçrayarak içine dökülen küçük çağlayanlar; etrafındaki kayalar siyah, yeşil ve tunç renginde, ıslak ve parlaktı. Ve suyun kıyısında bir kız su içmek için eğilmişti, elleri berrak suyun altındaydı ve memeleri suyun yüzeyine değiyordu. Yanında, aynı şekilde su içen, desensiz siyah lekeleri olan beyaz, büyük bir kedi vardı. Beni duymuştu; iri kafasını kaldırıp, beyaz çenesinden sular damlayarak baktı. Onun baktığını görünce kendisi de bakmak için, ağzını ve memelerini silecek doğruldu kız. Yüzünde gülümseme gibi, hızlı, ağzı açık bir ifade belirip ardından hareketsizleşti, bir kedininki kadar tetikteydi ve kayalardan aşağı inip göletin kenarına, tam karşısına gelmemi izledi.

Bu o değil, diye düşündüm; benim tanıdığım kızın memeleri yoktu, koyu renk meme uçları küçük kapalı ağızlar gibiydi, açılmamış tomurcuklar gibi. Bu kızın gür saçları siyahtı ve gözleri ürkütücü şekilde maviydi, aşağı eğimli kaşları sinirli bir somurtma ifadesi veriyordu ona; ama bu kız o değildi. Altı bahar geçmişti; ince sakallar çıkmıştı yüzümde. Ben de ben değildim.

“Günde Bir Kez,” dedim, göletin kenarındaydım, tıpkı onunkiler gibi benim ellerim de ıslak kayaların üzerindeydi. Gözleri benimkilerden hiç ayrılmadan yukarıdan gördüğüm o gülümsemeyi yaptı yine, ama şimdi, yakınından bakınca, bunu yaparken çıkardığı ani nefes verışı de duyabiliyordum; yanındaki kedi de bunu yapınca, bunun bir kedi gülümsemesi olduğunu fark ettim, dişlerini gösterip tıslamaya yarayan bir gülümsemedeydi.

Ona söyleyebileceğim, duyabileceği hiçbir şey gelmiyordu aklıma. Kedi kendini açıkça belirtmişti, o de kendini kediye benzetmişti. Üzerimdeki pantolonla gömleği çıkardığım gibi buz gibi suya girdim. Hareket etmeden beni izledi; iki uzun kulahta oturduğu kayaya ulaşıp dokundum. Ayağının yanındaki kaya parçasını tutup soğuk suyla ilgili bir şey söyleyeceğim sırada kalkıp bir adım geriledi, sanki ona dokunmamdan korkuyordu. Uyuşmuş vücudumu sudan çıkardığım, üzerimden sular damladığı sırada kedi arkasını dönüp uzun adımlarla uzaklaşmaya başladı. Ardından, kimsesiz ve takip edilmiş olan o da, tek kelime etmeden parmak uçlarında dönüp benden kaçtı.

Arkasından seslendim ve neredeyse peşinden gidecektim ama birden bunun yapabileceğim en kötü şey olacağını hissettim. Onun oturduğu yerde oturup taşların üzerindeki ıslak ayak izlerinin kuruyup yok olmasını seyrettim. Dinledim: Orman onun geçişiyle ses çıkarmayı bırakmıştı; çok uzağa koşmamıştı demek ki. Konuşmaktan başka yapabileceğim hiçbir şey yoktu.

Ne söylediğimi şimdi tam hatırlamıyorum, ama adımı söyledim ve tekrar ettim; ne kadar uzağa geldiğimi, gece yanımdan geçmesine ne çok şaşırdığımı söyledim; “kaldırabileceğimi düşündüğümde daha uzun kilometreler aştım”, dedim, “ve sana bundan başka verecek hediyem yok ama dilediğin kadar fazlasını veririm sana...” Sık sık onu düşündüğümü söyledim, baharda onu düşündüğümü, bir ağaçta geçirdiğim kıştan sonra bu bahar da onu düşündüğümü ve bu düşüncenin beni ağılattığını söyledim; ama, ama, dedim, senin peşine düşmedim, seni takip etmedim, hayır, bana verdiğin Para için yapmayacağımı söyledim, ve yapmadım da, ama duymak istediğim hikâyeler vardı, öğrendiğim sırlar, bir azizden, Günde Bir Kez, birlikte yaşadığım bir azizden duydum onları ve daha fazlasını duymak istedim; bu senin suçun, dedim, o zamandan beri yürüdüğüm bu yola çıkmama

sebeup olduğun için, ve artık en azından adıımı söyleyebilirsin ki senin o hatırladığım kız olduğunu bileyim, çünkü...

Önümde durdu. Yıldızlarla kaplı, yumuşacık, saçları gibi siyah bir mont giymişti üzerine. “Konuşan Saz,” dedi gözleri-me derin derin bakarak, ama bir uyurgezermiş gibi başka bir şey görerek. “Ben orada bile değilken nasıl düşündün beni?”

Gerçeği konuşuyordu, öyle düşündüm, öyle umdum, ama konuşması maskelenmişti, bir kedininki gibi ya da beni or-manda bulanların sırlarla dolu, bomboş yüzleri gibi boş bir yüzle maskelenmişti. “Sen beni hiç düşünmedin mi?”

Kedi ormandan dikkatle çıkıp geldi ve yanıımızdan geçti. “Brom,” dedi kız, onu çağırır gibi değil de yalnızca adını söyler gibi. Geçerken bir kere baktı bize, ardından kampa doğru bir patikaya koyuldu. Kız bir an için onu izledi, ardından peşinden gitti. Kollarını önünde birleştirmiş hâlde dönüp bana baktı ve “Hadi o zaman,” dedi, ve şimdiyle onu gördüğüm ilk gün arasındaki tüm yıllar sanki bir anda katlanıp yok oldu, çünkü ikimizin de yedi yaşında olduğu, onu Kırmızı Boyalı’nın odasına doğru izlediğim gün aynı cümleyi tam da böyle söylemişti, sanki ben onun korumasına ihtiyaç duyuyormuşum da onun da istemeden de olsa beni koruması gerekiyormuş gibi.

Oraya nasıl geldiğimi sormadı, o yüzden ben söyledim.

“Bir tutsak mısın?” dedi.

“Sanırım,” dedim.

“Peki,” dedi.

Yıllardan çok daha fazlasını yaşamıştı Günde Bir Kez, bir maskeden çok daha fazlasıyla kaplanmıştı yüzü. Ona bir tilki ailesi gösterdiğim için beni öpen kız, Olive’in Küçük Aziz Roy’la yattığı gibi benimle yatan kız gitmişti, tamamen gitmişti. Ve benim umurumda bile değildi, bulduğum bu kızın, siyah cüppesi yıldızlı bu kızın peşinden sonsuza dek gidebildiğim sürece hiç umurumda değildi.

Sekizinci Faset

Akşam aralarında otururken diken üstündeydim, onlarsa çöken alacakaranlıkta kamplarının duvarlarına sırtlarını dayamış, rahat rahat oturuyorlardı. Tartıştıkları şeye göre pek de kızgın görünmüyorlardı.

“Onu bir ağaca bağlayabiliriz,” dedi aralarından biri, sanki beni bağlıyormuş gibi eliyle havada bir çember çizerek, “sonra da ölene kadar sopalarla vururuz.”

“Öyle mi?” dedi yaşlıca bir tanesi, sakalında griler vardı bu. “Bütün bu bağlamalar ve vurmalar sırasında rahat durmazsa ne olacak?”

“Dururum,” dedim.

“Tutarız tabii ki,” dedi birincisi. “Kafanı kullan.”

Günde Bir Kez benden ayrı, Brom’la birlikte oturuyor, diğerleri konuşurken bir o yüze bir bu yüze bakıyor, hiç endişeli değilmiş gibi duruyordu. Kendi ormanlarında asla kaçamazdım onlardan.

“Bir bıçağımız olsaydı,” dedi bir başkası esneyerek, “dilini kesip atabilirdik. Böylece konuşamazdı da.”

“Sen mi keseceksin peki?” dedi Günde Bir Kez, adam cevap vermeyince de hafif bir küçümsemeyle başını iki yana salladı.

“Bıçağımız yok zaten,” dedi adam pek de keyfi kaçmamış bir ifadeyle.

Korkuyorlardı, anlıyorsunuz ya, geri dönüp kamplarının nerede olduğunu söylerim diye, işgal edilirler ya da hırsızlığa

uğrarlar diye korkuyorlardı; hırsızlar vardı hâlâ; bana güvenmek için bir nedenleri yoktu. Ne yapacaklarını bilmiyorlardı yalnızca.

“Ona iyi davranırsak,” dedi Günde Bir Kez. “Bir şeyler verirsek.”

“Tabii tabii,” dedi şimdi karanlıkta kaybolmuş birinin sesi, “ya bir gün karanlık olursa, o zaman iyiliğin ne anlamı kalır?”

“O öyle biri değil,” dedi kız alçak sesle. Ve uzun süre başka hiçbir şey söylenmedi. Kapıya yakın biri aniden ayağa kalkınca yerimden zıpladım; yaşlı kapı görevlisiydi bu, içeri gidip bir an sonra beyaz bir ışık topunu iterek geri gelmişti. Soğuk, parlak bir ışık topuydu bu, ve adam bırakınca ipek otu tohumu gibi süzülüp oturan kadınları ve erkekleri usulca aydınlattı. Aklım kaderimdeydi, ama adam Işık’ı bırakınca ve o havada süzülünce Olive ile dolunay geldi aklıma; Brom’a ve oradaki diğer kedilere baktım, hepsi de ölene kadar bana vurmayı tartışanların yüzlerindeki o dürüst, açık sözlü ifadeyle inceliyordu beni. Küçük Aziz Roy’un kulağına korkunç sırlar fısıldamıştı Olive.

“Bir fikrim var,” dedim sesimdeki titremeyi bastırma-ya çalışarak. “Peki ya gitmezsem?” Birbirlerine bahsettikleri o zarif hoşgörülle baktı hepsi bana. “Ya sizinle kalıp asla geri dönmezsem? Yardım edebilirim size; bir şeyler taşıyım. Sonra yaşlanır, doğal yollardan ölürüm, sırrınız da güvende olur.” Sessizlerdi ama pek düşünceli durmuyorlardı; sanki beni duymamış gibiydiler. “Güçlüyüm, ayrıca birçok şey biliyorum. Hikâyeler biliyorum. Gitmek istemiyorum.”

Bana baktılar, bir de meltem onu ittikçe hafifçe hareket eden Işık’a. Nihayet genç bir adam öne doğru eğildi. “Ben de bir hikâye biliyorum,” dedi. Ve anlattı hikâyesini.

O akşamı Brom ile Günde Bir Kez’in arasında, uykusuz geçirdim, ama onlar anında uyumuşlardı. Bana vurmak ya da bir yerimi kesmek konusunda başka hiçbir şey konuşulmamıştı; başka hiçbir şey konuşulmamıştı hatta, diğerleriyle

birlikte gülümseyerek dinlediğim ama aslında hiçbir şey anlamadığım hikâye dışında.

Şafaktan önce nihayet uykuya dalmamdan kısa süre sonra beni uyandırdı. “Kediler yürüyor,” dedi, yüzü loş ve tuhaf görünüyordu; bir an için onun kim olduğunu unuttum. Titreyerek kalktım, onunla birlikte biraz sigara içtim, sonra bir çanakta verdiği sıcak şeyi içtim; kuru çiçek gibiydi tadı. Her neydiyse titrememi geçirdi, hem o hem de verdiği, üzerimde görünce kıkırdadığı siyah, uzun pelerin. Diğerleri de beni bu kılıkta görünce güldüler. Korkumun geçtiği o uzun gecede bir şey öğrendim: Gerçeği konuşanların cesur olmaya çok ihtiyaçları yok, çünkü diğerlerinin durduğu yeri de biliyorlar hep. Bu insanlar o şekilde konuşmadığı için korkmuştum yalnızca, aslında bana zarar vermeyecek olmalarına rağmen. Hayatımda ilk defa insanlardan korkmuştum, ve bunun – korkunun, kafa karışıklığının, kuşkunun– artık daha sık yaşanacağını görmüştüm; cesur olmam gerekiyordu yalnızca. Bunu ilk defa bu kadar geç yaşımda öğrenmem ne tuhaftı; ve kovuğu, yaşlı insanların huzur içinde, bunu asla öğrenmeden öldüğünü düşünmek.

Kediler yürüyordu; gitme vaktiydi. Bir önceki gün hazırlanan şeylerden neyi kimin taşıyacağına dair bir tartışma vardı; büyük, parlak, siyah bir çıkını omzuma attım. Hışır-tısından kuru ekmekle dolu olduğunu anlamıştım, bir yıl boyunca birçok kişiye yetecek kadar vardı. Onu benim taşımam yerindeymiş gibi gelmişti. Hâlâ karanlıktaki Yol’a uzun bir sıra hâlinde koyulduk, kediler uzakta loş ışıktaki seçiliyor, gökyüzü sol tarafta, orman boyunca ışımaya başlıyordu.

Güneş tepeye vardığında ve kediler yeterince yürüdüğünde günün geri kalanında duracak, uyuycak ve öğlen boyunca onlarla oyalanacak bir yer bulduk, ta ki akşam olup da onlar yeniden hareket etmek için huzursuzlanana kadar. Karanlık çam ağaçlarıyla huş ağaçlarının arasından uzun, tüy gibi çimenlerin uzadığı bir dağın çayırında Günde Bir Kez ile

ben yüzüstü, kafalarımız birbirine yakın hâlde uzanıp hasır otlarını kabuklarından çıkarıp tatlı uçlarını çiğnemeye başladık.

“Küçük bir çocukken,” dedim, “kaybolmuş şeylerimizi bulmak için, geri getirip oymalı sandıklardaki yerlerine geri koymak için Belaire’den gideceğimi düşünürdüm...”

“Ne buldun peki?”

“Hiçbir şey.”

“Ah.”

“Bir aziz buldum ama; ağaçta yaşayan bir aziz. Kalıp onunla yaşayacağımı düşünmüştüm ve belki aziz olmayı öğreneceğimi. Öğrendim de.”

“Bir aziz misin sen?”

“Hayır.”

“Eh,” dedi dişlerinin arasındaki otla gülümseyerek, “bu da bir hikâye.”

Güldüm. Onu yeniden bulduğumdan beri Günde Bir Kez ilk defa kovukta tanıdığım kız olmuştu yine.

“Buraya gelip bizi bulmanı söyledi o zaman,” dedi.

“Hayır. Bir hikâye vardı, senin başlattığın bir hikâye, dört ölü adamla ilgili olan...” Birden yüzü gölgelendi, başka tarafa baktı. “Benim azizim de Birlik’in hikâyeyi bildiğini söyledi. Ama bu yüzden gelmedim.”

“Neden o zaman?”

“Seni bulmak için geldim.” Bunu bilmiyordum aslında, tam olarak yani, ta ki onu göletin orada görene kadar; o andan sonra diğer nedenlerimin hiçbiri bir neden değildi artık. Bir hasır otunu daha çıtırtılarla lifli kabuğundan çıkardım. Neden böyle, birbirine geçen parçalar hâlinde yapıldıklarını merak ettim. Tatlı kısmını ısırdım. “Eskiden, Belaire’deyken, Liste’yle yaşamaya gittiğini ama belki de bunun sana iyi gelmediğini düşünürdüm ve bir bahar seni ölü hâlde eve getireceklerini. Ev hasretinden ölmüş olacaktın. Nasıl soluk, üzgün durduğunu görebiliyordum.”

“Öldüm zaten,” dedi. “Kolaydı.”

Suratımdaki şaşkınlık komik gelmiş olacak ki o alçak, memnun kahkahasıyla güldü; dirseklerinin üzerinde kendini öne iterek yüzünü benimkine yaklaştırdı, otu dişlerimin arasından çekip aldı ve beni gözleri açık, ağzı açık öptü. “Beni düşünmen çok hoş,” dedi sonra. “Karanlık olduğun için üzgünüm.”

Bunun ne demek olduğunu bilmiyordum. “Sen de beni düşündün,” dedim. “Düşünmüş olmalısın.”

“Belki,” dedi. “Ama sonra nasıl düşünüldüğünü unuttum.”

Yanımdaki kedi Brom sivri dişlerini göstererek, sert dili ağzında kıvrılıp gözleri şaşılşarak kocaman esnedi; Günde Bir Kez başını ellerinin üzerine koydu, tıpkı kedinin yaptığı gibi. “Ne hoş,” dedi; ve uyudu.

Bu yolculuk uzun yürüyüşlerle, uyuduğumuz sıcak, boş duraklamalarla birçok gün, gündüz ve gece sürdü. Yürürken Liste o sonsuz, melodisiz şarkılarını söylüyordu, başta anlamlı hiçbir şey duyamamıştım ama daha sonra oldukça ilginç gelmeye başlamıştı; kimlerin iyi söylediğini duyabilmeye, onların seslerinin girmesini beklemeye başlamıştım. Şarkı söylemeleri, yükü hafifletmenin bir yoluydu, bunu anlamıştım; kullandığım, Dört Çanak’ın ikincisi gibiydi: Zamanı öyle sonsuza dek uzatıyordu ki zaman yok oluyor, biz fark etmeden kilometreler ardımızda kalıveriyordu. Bir şafakta, devasa betondan boyunların ve omuzların yüksek, yıkılmış, üzerindeki cam ve plastikler yıllar önce yok olmuş binaların boş kafataslarını desteklediği, Yol’dan devasa bir örümcek ağına ulaştığımızda şarkı söylemeyi bıraktılar; eve yaklaşıyor, hareketin rüyasından uyanıyorlardı.

Güneş tepeye vardığında durmadılar; aksine gördükleri işaretleri, ormandaki büyük ya da küçük yıkıntıları birbirlerine göstererek aceleyle devam ettiler; ve Yol’un geniş bir dönemece girdiği noktada, coşkuyla evlerini gördüler uzakta. Günde Bir Kez bir yeri işaret etti. Çok uzakta siyah bir kare

gördüm; meydan o kadar koyu bir siyahtı ki öğle aydınlığında düzgün bir delik oluşturmuştu sanki.

“Ne o?” dedim.

“Yolduvar,” dedi. “Hadi!”

Bir beton çıkıntısının orada Yol’dan ayrıldık ve birdenbire o devasa ve çatlamış, rüzgârlı, sanki melekler dünyanın ne kadarını taşla kaplayabileceklerini göstermek istemiş gibi anlamsız, geniş ve çıplak plazalardan birine çıktık. Bu taştan bölgenin etrafında kimi yıkık, kimi tam binalar uzanıyordu; bir tanesi Dört Çanak’ın ilkinin renginde, tuhaf bir mavi ve turuncu renkteydi ve küçük bir çan kulesi vardı. Merkezde duran en büyük bina ise yerden çok yükseklerle uzanan devasa kemerli kirişlerden oluşuyordu; yassı yüzünün çoğunu o kapkaranlık kare kaplamıştı. Binayı karmakarışık bir sakal gibi saran sarmaşık bu karaltının üzerinde büyümemişti ve üzerine hiç güneş ışığı da yansımıyordu; orada olmayan bir yermiş gibiydi; ona bakarken gözlerim ötesini görmeye çalışıyordu.

İnsanlardan ve kedilerden oluşan başkaları da binalardan çıkıyor, selam verip bağırıyordu; içlerinden biri benden bir karış daha uzun, yaşlı bir kadındı, diğerlerinin önünde yürüyor, devasa bir çizgili kedi kadının eteklerine sürtünüyordu. Uzun kolları bir değnek tutuyordu ama kadın sanki ona ihtiyacı yokmuş gibi yürüyordu; Günde Bir Kez’e işaret edip onu uzun kollarıyla, kahkahayla sardı. Günde Bir Kez ona sarılıp nefes verir gibi bir isim söyledi: Zhinsinura. Yaşlı kadının gözleri bana kaydı, beni işaret etmek için değneğini kaldırdı. “Onu nereden buldunuz bakalım?” dedi kolunun altında kıvrılmış Günde Bir Kez’e. “Yoksa Olive Grisaç mı gönderdi onu bize, hepimizin öldüğünü haber versin diye?” Günde Bir Kez gülerek kadının kollarının arasına iyice sokuldu ve hiçbir şey söylemedi.

“Kalmaya geldim,” dedim.

“Ne? Ne?”

“Kalmaya geldim,” dedim yüksek sesle. “Ayrıca Olive’in kendisi de çok yıllar önce öldü zaten.”

Bunun üzerine güldü kadın. “Bir şey taşıyorsun demek,” dedi. “Eklemek, değil mi? Gel, koy yere; tadına bakalım. Karanlık olsaydım şimdi, seni sorguya çekerdim. Kalmak ayrı şey, bir de... neyse, Hizmet Şehri’ne hoş geldin.” Değneğini kaldırıp taştan plazada yükselen binaları göstermek için etrafa doğru salladı. “Pekâlâ. Gel bakalım, kovuklu çocuk; bir süre düşünüp göreceğiz.”

Ormanda beni tutan adam kadar kuvvetli bir şekilde kolunu doladı bana ve birlikte Günde Bir Kez’in yolduvar dediği duvardaki kara deliğe doğru yürüdük. Zhinsinura’nın uzun adımları bizi dosdoğru ona doğru götürüyordu ve her ne kadar ben bizi döndürmeye çalışsam da beni sıkıca tuttu ve yürümeye devam ettik; ta ki üzerimizde kapkaranlık belirip bu görünmez yokluğuyla başımı döndürene kadar. Bir an için sınırsız bir korkuya kapıldım, sanki içine girersek karanlığında kaybolacaktık, kör olacaktık, derken çarptık ona. Ya da çarpmadık: Her yanımda kemiklerim kırılmış gibi anlık bir şey hissettim – ve işte içerideydik, karanlıkta değil şu âna kadar bulunduğum en devasa, geniş, ışıltılı yerde; sanki gözlüklerimde yağmur damlaları varmış gibi tuhaf bir ışıltı, bir ışık kırılması hissi geliyordu her yerden ve hiçbir yerden. İçinden geçtiğim karanlık duvara dönüp baktım ve işte dışarı bakıyordum. Burayı aydınlatan ışık o duvardan geliyordu. Yolduvar!

Karanlık duvarın aydınlattığı yer, Dr. Boots’un Listesi’nin yaşadığı evdi: Hayranlıkla, hareketsiz durdum içinde. Zhinsinura Günde Bir Kez ile birlikte bu geniş zemini kaplayan siyah beyaz fayans boyunca yürüyüp gitti; topukları takırdıyor, sesleri yankılanıyordu, çünkü bu yer yukarı, çok yukarı, metal kirişlerin çatının eğimini oluşturduğu yere kadar çıkıyordu. Kovuğun kovana benzeyen iç taraflarından çok farklı olan bu devasa, yankılı yerde bir şehri doldurmaya yetecek

kadar çok insan vardı. Arka tarafta büyük bir raf çıkıp ikinci katı oluşturuyor, buraya da tavandan kablolarla indirilmiş geniş, kıvrımlı basamaklarla çıkılıyordu; insanlar rafın kenarında ve merdivenlerde bacaklarını sarkıtarak oturmuş aşağıdakilere sesleniyorlardı; gezginler eşyalarını üst üste yığıp üstlerine oturmuş, onlara sarılan arkadaşlarıyla konuşuyor, çocuklar onlara getirdikleri içeceklerle fayans boyunca koşuyordu. Gelen gruplardan ekmek dumanı bulutları yükseliyor, iri kediler havayı koklayıp miyavlıyordu. Tüm bu yer Liste'nin kadim konuşmasıyla uğulduyor, vızıldıyordu (gerçi bazıları dönüp bana bakarken susmuştu) ve kimse Gece'ye adım atıp da meleklerle ait bir hazine evine düşmüş olmaktan en ufak bir şaşkınlık duymamış gibiydi.

Bir hazine eviydi çünkü burası gerçekten de. Günde Bir Kez kendisine uzanan arkadaşlarının yanından hızla geçerek bana koştu, beni de tüm bunların arasına katmak için.

Bu yerin o uzun, upuzun kenarları melek yapımı kovalarla ve sandıklarla ve kutularla doluydu; bazıları belime kadar geliyordu ve parlak, beyaz plastiktendi, ötekilerinse camdan menteşeli kapıları vardı ve hepsi, hepsi melek gümüşünden yapılmıştı – bunlardan o kadar çok vardı ki o donuk ışıltıları buranın sıcaklığını azaltmış, daha serin bir görünüm katmıştı sanki. Açık, alçak kovalardan bazılarının üzerinde ayna vardı ve içindekini sanki olduğunun iki katıymış gibi göstermek istercesine eğik yerleştirilmişti – bir tek meleklerin aklına gelirdi böyle bir şey zaten.

Günde Bir Kez o kutudan bu kutuya koşup bana içindeki şeyleri gösteriyor, yürürken de anlatıyordu – “işte bu da sana bahsettiğim, işte şu da sana bahsettiğim,” – gözleri kocaman, ıslıl ıslıldı, çok mutluydu ve ben onu derinden seviyordum. Kenarlarda, kutuların üzerine sabitlenmiş devasa resimleri göstermek için elimi tuttu; o kadar kocamanlardı ki gözden kaçırmam mümkün değildi aslına ama birinin bana göstermesi gerektiğini düşünmüş olmalı, bu yüzden durup işaret

etti hepsini. Renkleri, meleklerin onları yaptıkları günkü kadar parlak duruyordu: Bir tanesinde havuç, pancar ve fasulye vardı; diğ erinde yumurta ve beyaz şişeler; birindeyse yüzünde insan gülümsemesi olan bir inek vardı, ki bayağı saçmaydı bu. Ciddi ciddi durmuş ineğı işaret ederken birini gördü ve usulca şöyle dedi: “Zher.”

Bir isimdi bu. Soluk sarı saçlı, omuzlarında ve burnunda güneşten hafif pembelikler olan bir çocuktu bu; çoğ u kendinden daha büyük ve sanki ondan uzak olmaya çalışıyor-muş gibi duran insanlardan oluş an bir çemberde oturuyordu, gerçi hepsi gülümsüyordu ona, arada bir de biri kolunu okşamak ya da ona dokunmak için uzanıyordu. Günde Bir Kez yanlarına gitti. Zher adlı ocuk baş ını kaldırıp ona baktı, tanıdığı bu yüze, sonra da bana, bir yabancıya ve ikisinde de bakışı aynıydı. Günde Bir Kez emberi dolanıp ocuğ un yanına eğildi; ocuk ona baktı, gözleri onu inceliyor ama hiçbir şey aramıyormuş gibi duruyordu. Kız onun yüzüne ve elleri-ne dokundu, yanağ ını öptü ve hiçbir kelime söylemeden geri gelip yanıma oturdu.

“Ne oldu?” diye sordum.

“Zher,” dedi. “Daha bu yıl reş it oldu, Dr. Boots’tan ilk mektubunu da bugün aldı.”

“O ne?”

“Bir mektup. Ve Dr. Boots’tan.”

“Neden ıplak?”

“nk öyle olmak istiyor.”

Zher biraz glmsedi, sonra biraz daha; içinde bir kahkaha barındırıyormuş gibiydi sanki, etrafındakiler de gülümsüyor, birbirlerine ve ona bakıyorlardı, ve ocuk gülüyordu, ve onlar da çocukla gülüyorlardı. Bir yerlerde birileri gürültüyle bir şey düşürdü, kedilerin kulakları dikildi, Zher’in başı kocaman gözlerle o yana döndü.

“Sen de aldın mı Dr. Boots’tan ş u mektubu?” diye sordum.

“Evet. Onun yaş ındaykenden beri her mayıs ayında; ilkini

geldiğimin ilk yazında; bir de bu yıl, kampa gitmeden ve seninle karşılaşmadan önce.”

“Sana da mektubunu aldığında böyle mi olmuştu?”

“Evet. Aynısı. Ben de öyle hissetmiştim.”

“Sessiz miydin sen de? Olman mı gerekiyor?”

“Olman gerekmiyor. Ama oluyorsun, özellikle ilkinden sonra. Söyleyecek bir şeyin olmuyor. Her şey tamamlanıyor. Olacağı gibi oluyor şey. Konuşmak, o andan sonra, sanki – yalnızca eğlence içinmiş gibi oluyor. Yapılabilecek herhangi bir şey oluyor yani.”

“Benimle konuştuğunda – böyle mi oluyor yani?”

Siyah saçını eliyle geri itti ve hiçbir şey söylemedi, ben de daha fazla konuşmaya cesaret edemedim. Odaya akşam çöküyor, gündüz ışıltısının mavisi tozlu bir altın rengine dönüşüyordu.

“Çok güzel görünmüyor mu?” dedi.

“Evet.”

“Çok güzel.”

“Evet.”

Güneş batarken alçak, usulca başladı şarkıları; bazı kedilerin, Brom’la Zhinsinura’nın kaplanının mırlamalarına karıştı; önce bir grup katıldı, sonra bir başkası; hafif, tatlı bir kıkırtı, monoton bir homurtu ve vızıltı hâlini aldı; her ses bu karışımda mırıldayacak bir yer buluyordu; ve gece çökerken sesler birbiri ardına ayrıldı; Günde Bir Kez’in yüksek, üzgün sesi neredeyse sonuncu kalmıştı, derken hepsi sessizleşti. Ve böylece Işıklar çıkarıldı.

Belki de melekler o soğuk küreleri gündüz vakti karartmanın bir yolunu biliyorlardı; Liste ise siyah çantalara koyuyordu onları ve gece olunca çıkarıyordu. Bu kürelerden çok fazla olmasına rağmen bu kocaman yerde hâlâ karanlık köşeler, belli belirsiz noktalar vardı. Zher’in yanındaki kimse yakınına bir ışık getirmeye yeltenmedi; o loşlukta açık tenli bedeninin içinde sanki bir ışık yanıyormuş gibi ışıldadığını görebiliyordum.

Üçüncü Kristal:

DR. BOOTS'TAN BİR MEKTUP

Birinci Faset

...ben takana kadar da bekle.

Ne? Yeniden mi başlamam gerek?

Hayır. Sorun yok. İkinci kristal bu: Bak ne kadar küçük: Ama her şey içinde. Gözlerini Kırp da Tomurcuklu da Çiçekli de, bütün o bölüm burada.

Daha kaç tane olacak? Güneş batıyor. Bak: Altımızdaki bulutlar pembeye, sarıya boyandılar.

Üçüncü sonuncu oluyor genelde.

Melek... şu an söyle bana...

Hayır. Henüz değil. Anlat hadi: Hizmet Şehri'nde ertesi gün ne oldu?

O gece uyuduk işte; Günde Bir Kez beni o yerin arka bölümünü kaplayan koca platforma çıkan geniş merdivenlerden çıkardı – mezanin* diyorlardı ona (Liste böyle kelimeler biliyordu işte, mezanin gibi, melek taşından bir zemine çarpan kadim paralar gibi duyulan kelimeler biliyorlardı). Burası perdeler ve alçak duvarlarla odalara ayrılmıştı ve bana biraz evi anımsatmıştı. Günde Bir Kez bize yastıklarla döşeli boş bir köşe buldu ve birlikte oraya uzandık; sanki beni hikâyelerin kuvvetiyle Liste'ye ait kollarına çekmeye çalışıyormuş gibi sürekli anlatıyordu, ta ki konuşamayacak kadar çok esneyene kadar. Orada olmaktan o kadar mutlu, benim de onunla birlikte bunları görüyor oluşumdan öyle memnundu ki tarifsiz bir hisle canım yandı – ah, Dr. Boots, onları öyle nadiren

* Asma kat. -çn

öyle mutlu ediyordun ki! – hayır, kendilerini mutlu etmelerine izin veriyordun aslında.

Dr. Boots'un Listesi benim asla yapamadığım, Günde Bir Kez'in onlarla geçirdiği yıllarda öğrendiği bir şeyi yapabiliyordu: Kedi gibi uyuyorlardı. Kediler gibi kestiriyorlardı sadece. Günde Bir Kez bir süre uyuyor, sonra bir o kadar süre de uyanık oluyor, ardından biraz daha uyuyup kalkıyordu. O gece boyunca kalktığını, gidip gelip beni seyrettiğini, bu uzun uykumu bitirmemi sabırsızlıkla beklediğini hissettim; ama yoğun rüyaların tam ortasıdaydım, bir uykucunun yabancı bir evde gördüğü rüyalar bunlar ve uyanamıyordum. Nihayet uyandığımda, beni bir maceradan uyandıran bir haykırıyla oldu bu; yattığım yerde gözlerim açık duruyor, nerede olduğumu hatırlamaya çalışıyordum. Perdelerin arasından sendeleyerek çıktım ve kendimi, açık bir sabahla aydınlanmış, yolduvar yüzünden hafif maviye çalmış geniş salona bakan mezaninin tam ucunda buldum. Günde Bir Kez salonunda durmuş, ellerini dizlerine koyarak ufak tefek, kaslı, esmer bir adama doğru eğilmişti; adam oturuyor, berrak mavi bir camdan topu kaldırmış tutuyor, o topu çevirdikçe içinden ışıklar yansıyor; adam, ucundan ince, beyaz bir duman çıkan küçük, tahtadan bir pipo tutuyordu ağzında.

Ben onlara gülümseyince sessizleşen grupların arasından zar zor geçerek yanlarına vardığımda esmer adamın bileğinde, Günde Bir Kez'in Küçük Belaire'deki takas gününde ona verdiği mavi taştan bilekliği gördüm. Adı Houd'du adamın, ama o söylediğinde bu isim bir kedinin iç çekişi kadar yumuşak, uzun ve tarifsiz geliyordu. Başkaları da yanımıza toplandı ve beni iyice incelediler; saçımdaki at kuyruğuna ve gözlüklerime tıpkı kediler gibi açık açık baktılar ve Dr. Boots ve Liste hakkındaki cahilliğime hayret ettiler; ve kelimeleri bilmeme rağmen ben de onların konuşmalarını pek anlayamadım. Dışarıda sabahın ışığında siyah beyaz kedi Brom geniş taşlar boyunca yürüyordu; Günde Bir Kez ve diğerleri, yol-

duvarın yenisi olduğum için yapmam gereken şeyi yapmamı izledi: Dosdoğru yürüyüp çıkmaya çalıştım oraya. Ama bu şekilde işlemiyor işte; yakınına gidebiliyordum (altından sürekli olarak sıcak bir nefes üflüyordu sanki, ve her nasılsa metal kokuyordu) ama – bu şekilde işlemiyordu. Etrafımda duranlara baktım; hepsi de aynı şekilde gülümsüyordu.

“O şekilde işlemiyor,” dedi Houd piposunun kenarından, Günde Bir Kez de gelip beni çekip götürdü. “Tek bir yön var,” dedi gülererek. “Görmüyor musun? Yalnızca bir yön var.”

Elimi tuttu ve zeminin siyah beyaz kareleri üzerinden geçip mekânın arkasına dizili ağır cam kapılardan çıktık, gerçek sabah ışığında öne doğru dolanıp bu sefer yanımızda Brom’la taşta doğru bodoslama daldık, ve aslında o sonsuz karanlığında boğulmuş olmamız gerekiyordu ama tabii ki öyle bir şey olmadı, ve işte içerideydik yeniden, nefes nefeseydik ve birbirimize sarılıyorduk. “Tek yön,” dedi, “sadece tek yön! Bu öğrendim işte, öğrendim; hepsi sadece tek yön, görmüyor musun?” Ve esmer adam Houd, kızın kelimelerinde söylediği her şeyi duyup duymadığımı görmek için beni izliyor gibiydi; ve ben duymadığımı farkındaydım.

Yolduvarın yenisi olan birinin yapması gereken bir şey daha vardı: Kolumu içinden uzatıp tekrar geri çekmeye çalıştım. Bunu da bir daha asla denemedim.

Küçük Belaire’de ay kelimesini dakika ya da kilometre kelimelerini kullandığımız gibi kullanırdık: Melekler için belirli anlamları vardı bunların, öyle ki her ay ve dakika ve kilometre birbiriyle aynı uzunluktaydı. Bizim içinse duruma göre yalnızca çok fazla ya da çok az manasına geliyorlardı. Liste de dakika ve kilometre konusunda âynıydı, ama ayların ne kadar uzun olduğunu biliyordu onlar. Belirli sayıda günle sayıyorlardı, her ay otuz kadar gün ediyordu, her yıl on iki ay ediyordu, ve sonra yeniden başa dönüyordun: Bana açıkladıkları ama hatırlayamadığım bir sebepten ötü-

rü de her dört yılda bir, yıla numarası olmayan bir kış günü ekliyorlardı.

Benim için bir ayın adı bir mevsimin adıydı. İçinde iki mart bulunan ama hiç nisan bulunmayan yıllar yaşamıştım, ya da ekimin eylülün ortasında başladığı yıllar; ama Liste'nin takvimini seviyordum çünkü her ne sebeptense artık sayılmasını istediğiniz günleri saymakla kalmıyor, aynı zamanda yılın on iki mevsimiyle ilgili de bilgi veriyordu.

Hizmet Şehri'ndeki turuncu çatılı, küçük, beyaz bir çan kulesi olan binaya Yirmi Sekiz Lezzet diyorlardı ve ünlenedikleri ilaçlarını ve dozlarını burada yapıyorlardı. Günde Bir Kez beni oraya götürdü, loşluğun içinde son derece gizli duran küçük bir masanın yanındaki sandalyelerden ikisine oturduk (Yirmi Sekiz Lezzet'in bir zamanlar camdan kocaman pencereleri varmış, ama çoğu kırılmış ve yerine sopa ve plastikler konmuş). Bizim oturduğumuza benzer birçok masa vardı orada, hepsi melekler tarafından sahte ağaç halkalarıyla donatılmıştı ve kimbilir kaç yüzyıldır biraz olsun bozulmamıştı. Masada Liste'nin değerli şeyler için yaptıklarına benzer çok güzel bir kutu vardı; Günde Bir Kez hürmet dolu bir dikkatle kapağını kaldırdı.

"Takvim," dedi.

Kutunun içinde parlak, kare şeklinde levhalar vardı; bir yığının ön tarafı, diğerininse arka tarafı dönük şekilde istiflenmişti, ve şu boyuttalardı: İki el yüzlerini ancak kaplardı. Ön tarafı dönük yığının en üstünde duran bir resimdi, resmin altında da bir sıra kutu vardı, Gözlerini Kırp'ın krostiş kelimelerine benziyordu biraz. Resimde soluk mavi çiçeklerle inanılmaz derecede dolu bir çayırda iki çocuk vardı; Günde Bir Kez'in ilk haziranımızda olduğundan daha küçüklerdi ve yüzlerinde sessiz, dikkatli ifadelerle bu çiçeklerden topluyorlardı. Erkek olanın üzerinde şort, kızın üzerindeyse topladıkları çiçeklerle aynı mavi renkte bir elbise vardı.

Günde Bir Kez resmin altındaki siyah bir kelimeye do-

kundu. “Haziran,” dedi. Resmin altındaki karelerden birinin içinde, çam özüyle yapışkanlı hâle getirilmiş küçük bir taş vardı; bu taşı çekip bir sonraki kareye yapıştırdı. Haziran-da on gün olmuştu. Yolduvar evinin önünde asılı duran çan dört kere çaldı, bu loşlukta çok belirgin duyuluyordu; akşam için büyük odaya gittik.

Yirmi gün geçtikten ve taş bütün kareler boyunca ilerleyip gittikten sonra yeniden Yirmi Sekiz Lezzet’te oturduk. O gün orada izlemeye gelen başkaları da vardı; Zhinsinura’nın iri elleri haziran levhasını arkası dönük levha yığımına ekleyip bir sonrakini çıkartırken sıcakta durup beklediler. Yeni levha gözler önüne serildiğinde hepsi *aaaah* gibi, tatminkâr bir ses çıkardı.

Bu resimle anladım ki, ve anladığıma da güldüm tabii, şayet bunu yapabiliyorsa, demek ki ne kadar tuhaf ve eski olurlarsa olsunlar melekler yine de insandı, ve insanın bildiklerini biliyorlardı. Aynı iki çocuk, kız üzerinde hâlâ o mavi elbisesiyle, şimdi hazirandakinden daha koyu renkli, sıcak günlerin uzunluğundan eskimiş çimenlerin üzerinde uzanmışlardı ve benim o güzel, değişen bulutlarımın, gökyüzündeki şehirlerin dizildiği gökyüzüne bakıyorlardı. Ama beni güldüren şey şuydu: Çimenler ve çocuklar resmin üzerindeydi ve aşağıda süzülen bulutlara bakıyorlardı: Gerçekten de öyle hissettirir yazın bulutları izlemek.

“Temmuz,” dedi Günde Bir Kez. Akşam çanı çaldı.

Temmuzda Liste’nin ilaçları için kullandığı bitki, kaya, toprak ve mantar gibi şeyler toplamak için keşif gezilerine çıktım onunla; aramaktan yorulduğumuzda uzanıp bulutları seyrettik.

“Karanlık ve aydınlık ne?” diye sordum. “Neden birinin karanlık olduğunu, ya da başka bir zaman aydınlık olduğunu söylüyorsunuz?”

Hiçbir şey söylemedi, yalnızca başını yastığa dayar gibi ellerinin üzerine koydu ve gözlerini kapadı.

“Bir oyun mu?” diye sordum. “Küçük Aziz Roy’un Olive için karanlık olduğu zaman çok, çok karanlık, aydınlık olduğu zamansa havadan bile daha hafif olduğunu söylediğini hatırlıyorum.”

Bunun üzerine düz karnı sarsılarak güldü. “Duymuştum bunu,” dedi.

“Ne demek istiyordu peki?”

Bir süre sessizce uzandı, ardından bana bakmak için tek dirseğinin üzerinde doğruldu. “Küçük Belaire’e ne zaman geri döneceksin?” dedi.

Bu isim onun ağzından çıkınca tuhaf gelmişti; buradayken bu ismi söylediğini ilk defa duymuştum ve inanılmaz derecede uzak bir yermiş gibi gelmişti. “Dönmeyeceğim,” dedim. “Dönmeyeceğime söz verdim.”

“Ah, onu çoktan unuttular. Gitsen kimse umursamazdı; kimse nereye gittiğini sormazdı.”

“Sen umursar mıydın?” dedim, çünkü konuşmasında umursayacağını duymamıştım, umursamayacağını da; yalnızca içinde umursamaya dair hiçbir şey yokmuş gibi duymuştum, ki olamazdı böyle bir şey. Bir an için kalbim soğumuş gibi hissettim, ya da yanmış gibi, ve hemen şöyle dedim: “Her neyse, dilim kesilsin istemem zaten.”

“Dilin mi?” dedi ve güldü. “Ah, karanlıklardı o zaman. Şimdi...” Ve gözlerini benden kaçırdı, sanki bir bilmeceyi yanlış sormuş da cevabını belli etmiş gibi hemen ağzını kapattı. Ama benim için belli olan hiçbir şey yoktu.

“Roy’un bir şakasıydı bu,” dedi Günde Bir Kez. “Yalnızca bir şaka; eski bir şaka. Bak, bak, düşünüyoruz!”

Altımızda –evet, altımızda– bulutlarla dolu gökyüzü dönüyordu. Bir tür sihir sayesinde çimenlere yapışıp kalmıştık, hatta bacak bacak üstüne atmış hâlde ve sakindik ama şehir-
lere, yüzlere, canavarsı beyaz hayvanlara doğru sonsuza dek düşüyor, dünyanın çatısına tutunabilmek için birbirimizin ellerini tutuyorduk: Bulutların tam altında dönüp durması

ve gökyüzünün çimenlerden olması ne tuhaf.

Ve işte böylece temmuzun levhası da zaman masasında döndürülerek bir yığını yedi, ötekini beş yaptı.

Takvimdeki iki çocuk yoğun bir gölgede uzanıyorlardı; erkek olan uyuyordu, yüzünün üzerinde hasır bir şapka, ağzında da uzun, sarı bir sap vardı ve küçük dişleri aralanmış duruyordu. Kız üzerinde mavi elbisesiyle yanında oturuyor, aynı sarı saplarla dolu bir arazinin ötesindeki, koni şeklinde bir tepesi olan kırmızı bir melek kulesine bakıyordu; bir yaz fırtınasının gri bulutları ötede toplanmaya başlamıştı. Ağustos.

Bir tepede birlikte büyümüş iki akça ağacın altındaki gölgeden evi paylaşmıştık biz de yaz boyunca, buradan çok uzakları da görebiliyorduk, ama meleklerin bütün eserleri gitmişti artık ve Günde Bir Kez mavi bir elbise giymiyordu; hiç elbise giymiyordu hatta. Evimizin sınırları gün ilerledikçe değişiyor, misafirlerimizin esmer vücutları da gölgeyle birlikte hareket ediyordu.

“Omurga boyunca dört kapı,” dedi Houd. Cılız bacaklarından biri dizinin üzerinden sallanıyor, geniş bir şapka yüzünü gölgeliyor, ahşap piposu bu gölgeden uzuyordu. “Tüm kuvvetinle bastır onlara, yine de açamazsın. Benim fikrim böyle.”

“Çünkü zaten *açıklar*,” dedi Günde Bir Kez esneyerek. “Sıcak uykumu getiriyor.”

“Kapatmak da aynı şekilde zor,” dedi Houd.

“Hayır,” dedi kız. “Usulca açılıyorlar; tıpkı bir koridor boyunca bütün kapıların rüzgârdan sırayla açılması gibi; konu kapanmıştır; açıklar işte.”

“Aydınlık olduğundan böyle düşünüyorsun,” dedi Houd, Günde Bir Kez de yeniden esneyip küçük, açık kahverengi vücudunu birbirine girmiş çimenlerin üzerinde öyle bir gerdi ki göğüsleri neredeyse dümdüz oldu; uykulu bir ifadeyle gülümsedi bana.

“Güneş geldi,” dedi birisi. “Herkes bir yana kaysın.”

Gölge.

Akşam birisi getirdiği bir ışığı çıkardı, ama hava onu Hizmet Şehri’ne doğru sürükledi, ve teker teker herkes onu takip etti. Ay doğup gölge evimizi yeniden yaratırken birlikte uzandık.

“Sence,” dedi o sırada duruşunu art arda, yavaş yavaş değiştirerek benden uzaklaşarak, “omurgan boyunca dört kapı var mıdır? Ve nasıl açılıyorlardır sence?”

“Bilmiyorum,” dedim ona doğru giderek.

“Ben de bilmiyorum.”

Sanki ufuktaki devasa biri uykusunda homurdanıyormuş gibi hafif bir gök gürültüsü sesi duyuldu; biz yan yana uzanırken ay evimiz de yavaş yavaş altımızdan kayıp gitti ve bizi donuk, soğuk ışıkla yıkanmış hâlde bıraktı.

Ve eylülün zaman masasındaki levhası bir yığını sekiz, ötekini dört yaptı.

“Onu tanıyorum,” dedim gördüğümde, “o ikisini de tanıyorum şimdi.”

“Nasıl tanıyabilirsin ki?” diye sordu.

“Sen bana gösterdin çünkü. Bak: Yaşlı olan işte, karanlıkken çıkıyor; gördün mü bak? şu an, bu ayda içeride bekliyor o, ama iki çocuk dışarıda...”

“Hayır, yanılıyorsun.”

“Sonraki aylarda kadın çıkacak, çocuklar saklanacak.”

“Saklanmayacaklar,” dedi. “Bir ikiler yalnızca, herhangi bir ikili gibi...”

“Karanlık ve aydınlık,” dedim, “tıpkı senin dediğin gibi, hatırlamıyor musun...”

“Hayır!” diye bağırırdı beni susturmak için.

Baktığımız levhada altın bir makine yazı günü resmedilmişti. İki çocuk ıslıl ıslıl yüzleriyle birlikte yürüyorlardı; çocuğun omzunda bir askıyla asılı bir Kitap vardı, kızsı parlak bir eylül elmasını gururla taşıyordu. Bütün bunlar diğer

bütün levhalara benziyordu; çocukla kız birliktelerdi, kızın üzerinde mavi elbisesi vardı ve bir meyveden sıkılmış gibi sanki aydan sıkıp çıkarılmış, tıpkı resmettiği ayın renginde bir gündelerdi. Ama yalnızca bu ayda başka birisi daha vardı: Çocuklar gülümseyerek sivri tepeli, küçük, kırmızı bir eve doğru yürüyorlardı ve evin kapısında küçük, ihtiyar bir kadın görülebiliyordu.

Ve evet, karanlık olacaktı, şu an güzel olsa bile; yaşlı kadın çıkacaktı, iki çocuk da bulabildikleri bir yere çekilecekler ve karanlık ayların geçmesini bekleyeceklerdi, öyle değil mi? Melekler o kapalı, havasız şehirlerinde bile bunu unutmazlardı, sıcak, mükemmel makine yazında ihtiyar kadının beklediğini unutmazlardı...

“Hayır!” diye bağırıp koşarak benden kaçtı.

“Anlamak istiyorum,” dedim onu mezaninin üzerindeki yastıkların arasında bulduğumda. “Benimle gerçeği konuşmalısın. Aziz Roy’un bacağıının olduğu yerde, bana gösterdiğin duvarda bu ev vardı. Aydınlıkken çocuklar dışarı çıkıyordu, karanlıkken de ihtiyar kadın. Ortada da hiç değişmeyen dört ölü adam vardı. Hava durumuyla ilgiliydi. Levhalar da öyle.”

“Evet. Hava durumuyla ilgili.”

“Evet. Ama biz gördüğümüzde yukarıdan bir bulut geçti ve ihtiyar kadın dışarı çıkmadı; ben onu sen son gördüğümde, senin gittiğin gün, ilkbahardı, ama ihtiyar kadın orada duruyordu...”

Benden uzağa, yüz üstü yattı; başı bir kedininki gibi kollarının üzerindeydi; dönüp bana baktı. “O hâlde,” dedi , “hava durumuyla mı ilgiliymiş?”

“Bilmiyorum. Ne hakkında olabilir ki? Neden bunu söylediğin şeylerde duyamıyorum?”

Yeniden başını çevirdi. “Levhalar hava durumu hakkında. Melekler onları ayları ayırt edebilmek için yapmış ve son derece doğrular. O kadar.”

“O zaman neden benden kaçtın?”

Hiçbir şey söylemedi ve hareketsizce yatıyor olmasına rağmen sanki benden daha da uzağa kaçıyormuş gibi hissettirdi. Kaçtığı yere gitmek istiyordum peşinden, sanki onu durduruyormuş, engelliyormuş gibi ellerimi omuzlarına koydum: Ama çoktan kaçmıştı.

Bir tür rüya vardır, acele bir işi ya da görevi halletmek üzere yola koyulursunuz, size yönleri verirler, ama siz devam ettikçe gönderildiğiniz yerler amaçladığınız yerler olmaktan çıkar ve görevin yapısı değişir; bulmak üzere yola çıktığınız insan sizi yola gönderen kişi olur; yapmanız gereken şey bir yer olur ve bu yer de bir hazine kutusuna ya da korkunç bir söylentiye dönüşür; ve amacınıza asla ulaşamazsınız çünkü asla aynı amaç olarak kalmaz; yine de hiçbir değişikliğe şaşırmadan, hep ısrarla, önünüze konan o değişen şeyi sürekli yapmaya çalışarak aramaya devam edersiniz.

Ta ki uyanana ve ortada hiçbir arayış kalmayana kadar.

“Günde Bir Kez,” dedim ve yanağımı yüzünü gizleyen saçlarına yasladım; “Günde Bir Kez, kış yok de bana; kış asla gelmeyecek de, sana inanırım.”

İkinci Faset

Rüzgârlı, yağmurla yıkanmış bir günde, ki ben buna kasımın ilk günü derdim ama takvim eylülün yirmisi diyordu, Zhinsinura'nın çağırması üzerine Yirmi Sekiz Lezzet'e gittim. Eylül levhası önünde, zaman masasında oturuyordu.

"Kim olduklarını merak ettin mi?" diye sordu bana.

"Evet," dedim.

"Sadece bir ikili," dedi. "Bu aydaki herhangi bir ikili gibi. Ötekiyse bu ayda tavsiye almaya gittikleri ihtiyar bir kadın." Gülümsedi bana. Heybetli başı kabarık gri saçlarıyla iyice bü-yümüş gibiydi, gözleri torba torba ve her zaman üzgündü; ama gülümsemesi hep ani ve gerçektir. "Şimdi nasıl gidiyor burada hayat, kovuklu çocuk?"

"İyi," dedim, aslında başka bir şey de demezdim ama Zhinsinura konuşmamdan tam olarak ne demek istediğimi, neyin iyi olup neyin olmadığını anlamazdı. "Ama bana Dr. Boots'tan bir mektubun ne demek olduğunu söyleyebilir misin acaba?"

Başkaları da vardı orada, çalışıyor, oturuyorlardı, bazı-larını tanıyordum da hatta. Hizmet Şehri'nde insanların beni incelemesine alışmıştım artık; Zhinsinura'yla yalnız kalmayı tercih ederdim aslında ama Liste'nin tarzı bu değildi. Diğer-leri büyük bir ilgiyle baktı bana.

"Bir mektup," dedi kadın. "Ve Dr. Boots'tan."

Bakışlarını üzerimde hissediyordum. Zhinsinura'nın, levhanın pürüzsüz kenarlarına dokunan uzun ellerine baktım.

“Bir şey var,” dedim dikkatle, “bilmediğim bir şey.”

“Her zaman olur umarım.”

“O da öyle demek istiyor sanırım bana. Sizin karanlık ve aydınlığınız, bunlar anlaması çok kolay şeyler değil. Bir patika görebildiğimi sanmıştım, kışın gelmesiyle alakalı olduğunu sanmıştım bunun; ama bu da başka bir bilmeceydi yalnızca; ve sanırım o, bilmecelerin aslında cevaplar olduğunu söylüyor.”

“Her bilmece kendi cevabıdır,” dedi Zhinsinura. “Orası kolay. Ama bir bilmece kendi cevabını nasıl bilebilir? Seninle dalga geçtiğimi düşünme. Amacım bu değil, hiç değil. Gizli bir şey bu. Ne var ki gerçeği konuşanlar böyle sırlara hiç inanmadılar. Bunun farkında olmasan bile onun sırrını soruyorsun ona; ama o, bunu kendisi de öğrenmeden sana söyleyemez. Ve bu sırrı öğrenmek istemiyor.”

“Bilmediğin bir sırrın nasıl olabilir?”

Diğerleri bakışlarını çevirmişlerdi şimdi. Bu konuşmadan hoşlanmamışlardı, özellikle genç olanlar; yaşlı olanlar da artık dinlemiyordu; Zhinsinura da yalnızca parmaklarını birbirine kenetledi, gülümseyerek bana doğru eğildi. “Pekâlâ, sen nasıl böyle gerçeği konuşabiliyorsun?” diye sordu. “Hadi, ikimiz de bir sır verelim.”

“Bir sır değil bu,” dedim. “Çok iyi öğrendiğin için bildiğini unuttuğun bir şey.”

“Eh,” dedi ellerini açarak, “işte bu kadar.”

Kırmızı Boyalı şöyle demişti: Fısıltı bağı için sır söylemeyeceğin bir şey değil söylenemez bir şeydi. “Bir şey var,” dedim yavaşça, aptal biri gibi, “bilmediğim bir şey. Bilmek istiyorum onu. Öğrenmenin bir yolu olmalı, hepiniz biliyorsunuz çünkü. Söylenemez bir şeyse de bir yolunu bulup öğreneceğim.”

Zhinsinura’nın sabit bakan gözleri çok fazla şey görmekten örtülmüş, torbalanmış gibiydi. “Ne istediğini biliyor musun?” diye sordu usulca. “Sırlarla ilgili bilmen gereken bir

şey varsa, o da bir kere bir sırrı öğrendin mi onu artık kesin olarak bildiğindir. Senin sırrın olur o. Geri dönüp dışarı çıktığında bilmiyor olamazsın artık. Geri dönüş yolu yoktur.”

“Yolduvar gibi,” dedim.

“Yolduvar mı?” dedi gülümseyerek. “Öyle bir şey yok.”

Herkes kibarca güldü, sanki eski bir şaka tam doğru anda yapılmış gibi. Gülüşleri, sürekli Zhinsinura’nın yakınında olan Fa’afa isimli kaplan desenli kediye uyandırdı. Kadın dokununca hayvanın başı yeniden düştü.

“Aslında,” dedi kadın, “Birlik gerçeği konuşanları sevmezdi. Belki bunun sebebi çok kadim zamanlarda kadınlarının Birlik’e katılmamasındandır, ya da Fırtına’dan sonra yardım edebilecek olmalarına rağmen etmemelerine, kendi içlerine kapanmalarındandır. Ya da onların yardımı olmadan hayatta kaldığınız için Birlik’in gurur yapmasındandır. Kadınların Birlik’in dağıldığını söylemek için diğerlerine gitmesinden çok sonra gitti Olive kovuğa. Birlik sizinle hiçbir zaman barış yapmamayı düşünüyordu; ve her ne kadar Birlik için bu utanılacak bir şey olsa da Olive’i engellemeye çalışanlar da oldu. Her neyse. Bütün bunlar eskide kaldı artık.

“Ama o zamandan beri geçen onca yaşamda farklı şekillerde yaşlandık. Ne kadar farklı olduğunu biliyorum üstelik: Kovuğunuzu sık sık ziyaret ediyordum, ah, o kadar zaman oldu ki şimdi ne aydınlık ne karanlık geliyor. Bir çocuk vardı orada –eh, bir çocuktuk, şimdi çok, çok yaşlı bir adam olmalı eğer yaşıyorsa– orada onunla kalmamı istemişti, sizlerle kalmamı. Ben de istemiştim ama korkuyordum; nihayetinde o daha akli başında davrandı; ama bence ikimiz de kendimizi bir köşede bulacağımızı biliyorduk. Öyle bile olsa, sanırım zor olan oradan buraya gelmek aslında. Senin kız gelebildi çünkü bir kuzen o; ama sen... neyse. Seni korkutmak için söylemiyorum bunu.”

Başka yöne baktı, uzun, kemikli kolunu kaldırıp bileziklerini aşağı indirmek için salladı. Akşam çanı çaldı. Bir şey

düşündü kadın; ardından şöyle dedi: “Evet, bilmediğin bir şey var. Evet, bunu öğrenmenin bir yolu var, ama yılın bu zamanı değil; ayrıca senin için daha çok erken zaten. Kal; dinle ve öğren; ve sana verilmeyen şeyi de isteme.” Yapışkan taşı yirminciden yirmi birinci güne kaydırıldı. “Sana bilmece-ler ördüğünü söylüyorsun. Eh, bir tane de ben öreyim. Bunu söylemekten korkmuyorum çünkü *a*, aslında bir bilmece olmamasına rağmen öyle olduğunu sanacaksın; *be*, şayet burada kalacaksan sanırım bu bizim değil senin usulünle olmalı; ve *ce*, bunun günü de zamanı da geldi zaten.

“Bilmece şu: Bir şeyi hatırlamak için parmağına bir ip bağlayabilirsin, ta ki parmağına bağlı bir ip olduğunu unuttana kadar. O zaman iki misli unutmuş olursun, ve kesin olarak. Takvim, bizim parmağımıza bağlı ip – Dr. Boots’tan gelen mektupsa iki misli, kesin unutuşumuz.”

“Bunun içinde bir patika arayabilirsin. Ünlü Patika’nızı biliyorum. Onu burada bulmak istiyorsan şunu düşün: Patika, yalnızca kendini içinde bulduğun yerin bir ismidir. Onun üzerinde nereye gittiğin yalnızca bir hikâyedir. Onun üzerinde nerede bulunduğunsa başka bir hikâye. Bazı hikâyeler hoştur; bazılarıysa değildir. Karanlık ve aydınlık bu işte.”

Aramızda eylül levhası, kadının karşısında başım eğik oturup dinledim; ve anlayabilirdim de aslında, şayet büyürken bana doğru olmayan herhangi bir hikâye anlatılmış olsaydı.

“Seni uzaklara mı gönderdi?” diye sordu Günde Bir Kez. Yolduvardan getirilen sepetler dolusu elmanın arasında oturuyor, ötekileri de bozabilecek olan kötülerini ayırmada çocuklara yardım ediyordu.

“Hayır,” dedim. “Sanmıyorum.”

Yıldızlı cüppesinde parlatıp kızarmış bir yanak gibi kırmızı bir elma uzattı bana. “Sevindim,” dedi.

Konuşması hakkında yanılmıştım. Benden gizlemek için

taktığı bir maske yoktu üzerinde; yalnızca içini dolduran bir bulanıklık vardı, içinden geliyordu ve saydamlığını tıpkı saydam sonbahar sabahlarını dolduran sis gibi dolduruyordu. Yine de ötede gökyüzü masmaviydi. Zhinsinura sırlarına girmemem için gereken her yolu sunmuştu bana; bilmediği şeyse çoktan girdiğimdi, ormandaki o göletin orada, hayır, ondan da uzun zaman önce, şimdi meleklerin uçtuğu o zamanlar kadar geçmişte gibi gelen, Küçük Belaire'deki bir kimin dizi oyununda girmiştin; ve bir çıkış yolu olmadığını da her zaman biliyordum. Hiç gerçekten arkama dönüp de bakmamıştım bile.

Biliyor musun, haklıydı, sanırım, yolduvar konusunda: Öyle bir şey olmadığı konusunda.

Öyle mi?

*Yani öyle bir şey, kapı gibi bir şey değildi; bir hâldi yalnızca. Kapıdaki havanın bir hâliydi, değiştirilmiş bir havaydı yani, bu-
zun yalnızca değiştirilmiş su olması gibi.*

Öyle miydi?

Sanırım çok uzun zaman önce yapılmış olmalı, orayı ısıtmak için. Sıcak bir nefes üflediğini söylemiştin. Sanırım sıcaklık sağlamak için yapılmış bir makineydi yalnızca...

Belki de. Kovuktaki, duvardaki o küçük ev de yalnızca bir bombomdu, ya da bir barom, hava durumunu söyleyen bir şey işte. Bütün her şey hep yalnızca ve neredeyse ve sadece midir? Neden bu kadar çok şey biliyor ama hiçbir şey anlamıyorsun?

Üzgünüm.

Hayır; hayır. Sadece, burası hikâyenin zor kısmı, yaşaması en zor olan kısım ve doğru şekilde anlatması da en zor olan; ve eğer anlamazsan hikâye bir anlam ifade etmez. Beni orada hayal etmelisin, melek; beni hayal etmelisin, çünkü eğer beni hayal etmezsen var olamam. Hiçbiri var olamaz.

Tamam. Devam et.

Ekimde Yirmi Sekiz Lezzet bir koku karmaşası olmuştu.

Uzun bir tezgâh vardı orada, masalar gibi ağaç halkalarıyla doluydu ve arkasında kocaman, siyah lekeli, mat bir ayna yükseliyordu: Üzerineyse beyazla iki insan çizilmişti, biri önlüklü ve uzun şapkalı bir adam, öteki de adamın Dört Çanak'ın devasa bir versiyonuna benzeyen bir şey uzattığı bir erkek çocuğuydu. Liste ilaçlarını Yirmi Sekiz Lezzet'te yapıyor ve saklıyordu. Tavandan düğümlemiş kahverengi kökler sarkıyor, plastiğin üzerindeyse yığın yığın buruşmuş yaprak ve ezilmiş çiçek tomurcuğu duruyordu; aynanın arkasındaki büyük paslanmaz çelikten fırınlar ve lavabolar da bir şeyler pişiriliyor, yıkanıyor ve karıştırılıyordu: Mutfak diyorlardı buna. Böyle bir sürü şey bilen esmer Houd elinde bir fincan karmaşayla aralarında gezip bakıyor, sırtıyordu.

Karmaşa mı?

Yaprak falan gibi şeyleri suda haşlayıp karmaşa yapıyorlardı. Uyanmanı sağlayacak karmaşalar vardı, başkalarıysa uyutuyordu seni. Güçlü ya da zayıf olmanı sağlayan karmaşalar da vardı, aptal ya da zeki olmanı, sıcak ya da soğuk olmanı sağlayanlar da. “Karanlık ile aydınlığı karıştırıyor,” dedi Houd, “ve sana bir mola sağlıyor: Bir süreliğine yalnızca karmaşayı düşünüyorsun, her şeyi değil.”

“Her şeyi mi?”

“Görelilik bu işte,” dedi.

O kalabalık evde uzun, altın rengi yapraklar da kurumaları için asılıyordu; Houd ve diğerlerinin küçük pipolarda içtiği şeydi bu, askılarca dolusu vardı ve tıpkı görüldüğü gibi kuru ve altın rengi kokuyordu. Takvimin yakınında asılıydılar; takviminse iki çocuğun yakmak için turuncu yaprakları tırmıkla topladığını gösteren ekim levhası Houd tarafından kasımla değiştirilmişti: Bu ikili kol kola yürüyordu, korkuyorlardı belki, kara kargaların gakladığı yapraksız ağaçların arasından geçiyorlardı. Kıvrılmış kahverengi bir yaprak, Rüzgâr anlamına gelen eğimli, siyah bir çizgi üzerinde önlerinden uçup gitmişti.

Sanırım Houd da benim gibi bir kasım çocuğuydu. Sık sık Hizmet Şehri'nin işgal ettiği taştan plazanın ucundaki koca bir kütüğe sımsıkı sarınıp oturur, günün çoğunu geçirirdi ve orada ziyaret edilirdi. Puposundan çıkan beyaz duman, takvim çocuklarının yaktığı turuncu yapraklardan çıkan duman gibiydi, ama onun kütüğünün etrafında biriken yapraklar griydi ve kendi rengi de kasımın rengi gibiydi: Fındık kahvesiydi ve ağaçlar gibi halka halkaydı.

“Sizin ekmeğiniz gibi değil,” dedi bana; “içine çekmek bir fayda sağlamaz; yeterince çok çekersen öldürür seni, balya balya içen melekler öyle demişti yani... Bunu sana söylüyorum çünkü alıştın mı tadı da güzel geliyor.” Pipoyu Günde Bir Kez'e uzattı, kız suratını asarak geri çevirdi, ardından bana uzattı. Buruk, sert bir tadı vardı, güne tam uyan, sonbaharı andıran, yanık ve kahverengi bir tattı bu.

Havayı koklayıp pipoyu yeniden onu çok seven dişlerin arasına koydu. “Yılın başka zamanı bilemeyeceğin şeyler biliyorsun şimdi. Derler ki Şehir'i bu ayda görebilirmişsin.”

“Şehir,” dedi birisi hoşnut bir dehşet içeren alçak bir sesle, çocuklar da “Anlatsana, Şehir'i anlat,” demeye başladılar.

“Böyle bir günde diyelim,” dedi sarı avucunu bize doğru kaldırarak, “neredeyse görebildiğin, yakında yine soğuk yağmurlar getireceğini bildiğin bir rüzgârla dönen bulutlarla dolu, bunun gibi koca bir gökyüzünde. Görüyor musunuz şunu? Gri bulut kümesinin benekli bir yüz gibi durduğu yeri? İşte o yüz esneyebilirdi –tam şu an esneyebilirdi– ve içinden tıpkı onun renginde, gri taştan ve donmuş topraktan ibaret Şehir çıkardı. Meleklerin topraktan bir kökmüşçesine çıkarıp aldıkları Şehir. Çok uzakta ve çok yüksekte olur, süzülürdü, ama yine de bir kayanın üzerinde büyüyen kristaller gibi görebilirdiniz yüksek, kare kulelerini; altında da yanında gelen o toprak yığınına görürdünüz, tepelerde tüy tüy çıkan ağaç köklerini, kopmuş hâlde havada asılı duran köprüleri ve aralarından geçen yolların hiçbir yere çıkmadığı tünelleri görür-

dünüz. Bulutlar etrafında rüzgâr gibi uçuşur, akıntı gibi akıp giderdi, kendi kadim dumanı olurdu bu bulutlar ve onu hafif gizlerdi; ta ki yakınlaşana kadar (anında yeniden yutulup sizi merakta bırakmadıysa tabii), o sayılamayan camlarının ısıltısını, temelinden durmadan dökülen kaya ve toprak parçalarını görebileceğiniz kadar yakınlaşana kadar; o zaman görürdünüz işte rüzgârın onu çevirdiğini, sanki kocaman bir çarkmış gibi gökyüzünde sürekli döndürüp durduğunu.

“Ve hiçbir şeyin yaşamadığı meydan sokaklarında ölü adamlar yürürdü, onlar da taştan olurdu, ya da daha kötüsünden; ve ölüm gibi yaşama takılıp kalmış hâlde, rüyalar görerek, hiç hareket etmezlerdi.

“Bu da tüylerinizi ürpertirdi.”

“Tıpkı hikâyenin yaptığı gibi,” dedi Günde Bir Kez ve kendi kendine sarıldı.

“Bu ay gibi işte,” dedi Houd. “Kış geldiği için ürperiyor dünya.”

Tıpkı hikâyenin yaptığı gibi... Küçük Aziz Roy bulutlara Gökyüzündeki Şehirler demişti; Houd da Şehir’e bir bulut demiş, çocukların tüylerini ürpertmek, kasım ürpertisini yaratmak için dört ölü adamı da oraya koymuştu. Ve çok uzun zaman önce Yedi Eller bütün kaybolan şeylerin Gökyüzündeki Şehir’e gittiğini söyleyerek gözlükleri kaybolan Mbaba’yı güldürmeye çalışmıştı. Bir yerlerde kavrulmuş bir güneş batmaya başlıyordu; gökyüzü ve öğleden sonra havası duman rengine bürünmüştü.

“O zaman kış geliyor yani,” dedim.

“Ah, kış gelir,” dedi Houd. “Ama yalnızca geleceği zaman.” Puposundan çekip sırttı. “Görelilik bu işte,” dedi; ve tabii ki herkes güldü, tabii ki ben hariç.

Hizmet Şehri’nin bulunduğu taştan plazayı çevreleyen, Hizmet Şehri’ni bir böcek gibi ezmek üzere olan devasa bir elin iki parmağı gibi duran ormanın kışın büyüyüp seyrekleşmesi

Belaire'deki ormanlar gibi zayıf değildi. Oradaki ormanlardan daha büyüktü burası ve Belaire'dekinin aksine hızla büyüyordu: Sarmaşıklarla kaplı binalar geldiğim bahardakine kıyasla şimdi ormana iyice karışmış gibiydi. Siyah ağaçların arasında Yol'u hâlâ görebiliyordunuz, ama bu sonsuza kadar böyle kalmayacaktı.

Orman kuvvetliydi; dünya yavaştı ama kuvvetliydi. Hizmet Şehri ormana karışırken Yol da derelere gömülmüş, kış havasına yenik düşmüştü. Ve aynı şekilde, diye düşündüm, Belaire de içe kapanmıştı; etrafındaki köprüler yıkılmış, koca dünyaya çıkan patikaları engellenmişti, yavaş yavaş olmuştu bu kesin ama kesinlikle olmuştu. İnsana ait olan her yerimiz dünya ve kış tarafından lekelenmiş, bastırılmıştı; yapraklar Hizmet Şehri'nin arkasında yığın olmuş, taş plazasını kaplamıştı ve Gözlerini Kırp'ın ağaç evinin yolunu bile bulmuştu; ve Küçük Belaire'in çatılarında kırağıya, kuş pislikleri ve geçen yılın yuvalarına karışmıştı.

Yine de Belaire'de insanın dünyayla o kadim savaşı hâlâ sürmese bile en azından hatırlanıyordu. Belki bunun sebebi Dr. Boots'un Listesi'nin hoş bir nehir vadisinde değil böyle koca ve sabırsız bir ormanda yaşamış olmasındandı ama, onlar sanki böyle şeyleri unutmuş gibilerdi; artık dünyayı engellemek için uğraşmıyorlar, hatta meleklerin ona karşı nasıl savaştığını ve kazandığını ve kaybettiğini hatırlamıyorlardı bile. Ama durum buydu işte: Hayatlarının bütün düğümleri unutmaya çalıştıkları bir şeye dayanıyordu.

Çünkü doktor oradaydı, kış sebebiyle içeri, o duvarların ardına gelmişti; merdivenleri tırmanıp mezanine gelebiliyordu, yolduvar kabul etmişti onu ve benim de baktığım bütün o gözlere bakmıştı kadın ama ben onu görmemiştim.

Liste, bütün o değişken üzüntüleri ve coşkuları, karanlık ve aydınlıkları, sonsuz, amaçsız küçük münakaşaları yüzünden çocuk gibi görünebilirdi. Ama çocuk gibi değillerdi; ihtiyar görünüyorlardı – yaşlı değil de tarihleri, kadim bilgileri,

kadim görgüleri, dikkatli, sakıngan bir tarzları olan yetişkinler gibi görünüyorlardı – öyleyse çocuklar gibi değişip kedi yavruları gibi oynayabilirlerken, dün ve yarın onlar için yalnızca bir rüyanın gerçek olabileceği kadar gerçek olabilirken, nasıl oluyordu da yine de sakıngan görünebiliyorlardı?

Bir rüya gibi, evet... Kışın Günde Bir Kez'i üzeceğini sanmıştım, karanlık yapacağını yani; ama o aynıydı, ya da hiçbir zaman aynı aynı olmamıştı; ve karanlık ve aydınlık her nasıl bir oyun ya da hileyse artık, günden güne, andan âna yaşanıyordu, mevsimden mevsime değil. Mezaninde kendimize özel yerler yapıp orada uzun, çok uzun alacakaranlıklar geçirdik; bazen onların üzüntüsü Günde Bir Kez'i de üzerdi –hayır, onun üzüntüsü de onların üzüntüsüne denk gelirdi aslında– ve çoktan gece olmuş gibi yapmak için erkenden bir ışık çıkarırdık. Yazdan açık kahverengi olmuş vücudu yeniden soluklaştı, uzuvlarındaki açık renkli tüyler yeniden koyulaştı. Orada, kalabalığın arasında birlikte rüyalar gördük. Böyle şeyleri başka bir yerde konuşmamasının, sanki yaşanmamışlar gibi konuşulmasını da istememesinin sebebinin utanç, o kadim görgüleri gibi bir utanç olduğunu sanmıştım. Ama utanç değildi. Hiçbir şeyin izini bırakmak istemiyordu sadece: Her ânı yalnızca o an kılmak, bir rüya gibi geçmişsiz kılmak istiyordu. Kelimeler yoktu: Hiçbirini istemiyordu o. Derken uyandım. Ve şimdi rüya gördüğümü biliyorum yalnızca ve şu an uyanık olduğumu.

Üçüncü Faset

Takvim çocuklarının sımsıkı giyinip yüzü, dallardan kolları ve Liste'deki erkeklerin giydiği şapkalara benzeyen bir şapkası olan bir kar yığını yaptıkları o ayda iri karlar yağdı. Bir sonraki ayın bir gününde, şubatta, mezaninde uzanıp karın yağmasını, yağmura dönmesini izledik; onun yarattığı peçenin ardında siyah ağaçlar sanki yavaş yavaş bize doğru geliyormuş gibi duruyordu, ama hiç yaklaşıyorlardı. Günde Bir Kez, Brom'a yaslanmış, tırnaklarını istediği uzunluğa göre kemiriyor, sonra da duvarın pürüzlü taşına sürterek törpülüyordu. Etrafımızda ufak tefek hikâyelerin, ormandaki kapılara dair, aşınmış basamakların tepesindeki küçük kapılara ve ardındaki ışığa dair hikâyeler anlatıldığını duyuyorduk; gıcırtyla açılıyordu bu kapılar ve içeriden gözler bakıyordu.

Bu, Liste'nin uzun tembellik zamanıydı; herhangi bir şeyi bekledikleri söylenebilseydi, bu zamanlarda pek bir şey yapmayıp baharı beklediklerini söyleyebilirdiniz. Çocuklarının çoğu şimdi doğuyordu, zamanı dikkatlice hesaplanmıştı; aşağıda bir grup yeni doğmuş bir çocuğun başında seviniliyordu, aşırı heyecanlarından bir kız olduğu kanısına vardım. Daha büyük iki çocuk uzun beyaz kutulardan açık bir tanesinde durmuş sonsuz bir kıyafet değiştirme oyunu oynuyordu; biri siyah, parlak bir kemeri çıkarıp ötekinin püsküllü peruğu ve sahne kürküyle değiştiriyordu. Üzerlerinden mücevherler, lekeli kurdeleler, kol saatleri ve paçavra gömlekler

sarkıyor, ikisi de ötekinin eleştirileri ve kıskanç hayranlığı için dönüp duruyordu. Bu sönük yalınlıklarından zevk alarak onları izledim; alçak, belirsiz sesleri oturduğumuz yere kadar ulaşıyordu.

“Dirşekteki kapı,” dedi yakınımızdaki uykulu hikâyeci, “kapı gıcirtıyla açılır ve kış çıkagelir ardından, kalbine doğru eser.”

Dünya küçük diyen, sımsıkı sarılmış ve uykulu Gözlerini Kırp’ı düşündüm.

Ve işte, görüyorsunuz ya: Tıpkı söylediğim gibi sakınganlardı ve kendilerine dikkat ediyorlardı: Çünkü yok olmaya-caklardı, Liste böyle bir şeyi asla seçmezdi, gerçi bana bazen nihayetinde amaçladıkları şey yok olmakmış gibi geliyordu – ama hayır, onlar bir bütün olarak gideceklerdi, çünkü insanın dünyaya karşı olan o savaşını unutmışlardı, iki misli ve kesin olarak unutmışlardı hem de, bütün insanların parmaklarına bağlanan ipi iki misli ve kesin olarak unutmışlardı; ve ormanda, tıpkı kabuklu deniz canlılarının gizli yataklarında yaptığı gibi yalnızca akıntının hatırı için hareket edecekler, bilgilerini kediler gibi yakınlarında tutacaklar, orman ve su ve kış meleklerin eserlerini ve Yol’u ve hatta belki Küçük Belaire’i bile yutarken onlar sonsuza dek yılın on iki mevsimini sayacaklardı.

“En kısa ay şubat,” dedi Günde Bir Kez, törpülediği tırnaklarının yumuşaklığını yanağında kontrol ederek; “ya da en uzun aynı zamanda.”

Aşağıdaki zemin aralarında dolandıkları insanlardan çok dolanan kedilere aitti sanki. Küçük Belaire’de yaşayan kediler de olduğunu söylemiştim; ama burada Liste kedileriyle yaşamış gibiydi, tersi değil. Karar onlara bırakılmıştı. Houd, Liste’nin kedilerinin benim bildiğim kedilerle aynı aileden olmadığını söylemişti; bu iri, sakın, bilge hayvanlar deyim yerindeyse meleklerin yarattığı bir ırkın soyundan geliyordu; kedilerin eski ırklarından yaptıkları, biz insanların de-

ğıştirildiği aynı yöntemlerle ve aynı sebepten –daha elverişli olduğundan– değıştirilen bir ırktı bu. Ardından gelen binlerce nesilde de dikkatli eş seçimleriyle iyice farklılaştırılmışlardı. Biraz avlanıyor ama Yirmi Sekiz Lezzet’in mutfaklarında onlar için yapılan yemekleri yiyorlardı; eskiden Küçük Belaire’in yakınlarındaki ormandan duyduğum, kayıp bir bebek sesine benzer o ürkütücü, acılı haykırışı neredeyse hiçbir zaman duymadım onlardan. Liste’nin yetişkin olduklarını söylemiştim: Ama şimdi aşağı, kedilerin yürüdüğü o yere bakarken kedilerin yetişkin, insanların da onların çocukları olduğunu düşündüm. Ve tıpkı çocukların görgü kurallarını yetişkinleri izleyerek öğrenmesi gibi Liste de bunu kedileri izleyerek öğreniyordu.

Bu küçük bilgiyle gurur duyuyordum; gerçeğe ne kadar yakın olduğum hakkında hiçbir fikrim yoktu, bu yüzden her zamanki kadar uzaktım aslında.

Zhinsinura yolduvardan içeri girdi, peşinden de diğerleri; üzerleri perişan hâldeydi – soğuktan korunmak için sıcak tutan bütün kışlıklarını üst üste geçirmişlerdi.

“Ormana gidiyoruz,” diye seslendi bize. “Gelin.”

“Neden?” diye sordu Günde Bir Kez.

“Bir kedi kayıp. Bulmamıza yardım edin.”

Kedinin adı Puff’tı, oldukça yaşlı ve yorgun, turuncu bir dişi kediydi, dağınık bir yelesi vardı ve bir gözü kördü. İki gündür ortalarda yokmuş, dedi Zhinsinura biz sıcak kıyafetlerimizi giymeye çalışırken. Ki söz konusu kedi Brom ya da Fa’afa olsaydı bu durum kimseyi endişelendirmezdi ama Puff, bu kışta... Üzerimizi hızla giydirdi kadın.

Orman ıslak, siyah ve çaresiz duruyordu, seyrek bir yağmur hâlâ yağıyordu ve ben içine düşmeliğ çamurlardan ve kar kütlelerinden başka burada ne bulacağımızı düşündüklerini bilmiyordum, ama yine de gün boyu, sanki önlerinde bir patika varmış gibi devam ediyorlardı. Dağılıp kısa sürede birbirimizi kaybettik; kendimi tanımadığımı, gözlerine kadar

griler içinde birinin yanında zar zor ilerlerken buldum. Kirli karı bir sopayla dağıtıyor, nefes aldıkça burnundan ıslak dummanlar çıkıyordu.

“Yardım et,” dedim, ayağım karın altındaki bir şeye takılmıştım.

“Köpek günleri,” dedi.

Beni kurtarmayı başardık. “Ne dedin?”

“Köpek günleri.” Ormanı göstererek sopasını salladı. “Şubat onların verimsiz ayı. Derler ki yiyecek hiçbir şey bulamadıklarında daireler çizerek koştururlarmış, ta ki en zayıf olan düşene kadar, ve yemekleri de o olurmuş. Bilmiyorum. Adil bir durum sanırım. Ama genelde yiyecek bir şey buluyorlar.”

Puff gibi, diye düşündüm, yaşlı ve sakin olduğu için. Küçük Belaire’de anlatılan hikâyeye göre bütün köpekler çok uzun zaman önce yenmiş ya da öldürülmüştü, ama bu ormanda... “Köpek günleri,” dedi yeniden, ağzını kapatan gri atkının üzerinde gözleri bir o yana bir bu yana kayarak. Yönümüzü bulmak için durduk. Sürekli damlama sesi kulaklarımı doldurmuştu sanki, diğer sesleri duymamı zorlaştırıyordu. Yüksek ağaçların tepeleri siste kaybolmuştu; siyah kütükleriye ıslanmaktan çürümüş gibi duruyordu. Orman birdenbire çok yakınımızda çatırdayınca hızla döndük: Bizden iki kişi, gün gibi siyahlara bürünmüş hâlde, ağaçların arasından çıkıp bize doğru yürüdü. Onlara seslenip yola devam ettik; şimdi benim gözlerim de gri arkadaşıminkiler gibi bir o yana bir bu yana kayıyordu.

Uzanan dalların pençelerine, köklerin tuzaklarına takıla takıla sert çalılıkların arasından uzun bir süre zar zor ilerledik. Ötede zemin ani bir şekilde bir tür çukura düşüyordu ve alçak kısmı, kenarları ince buzlarla kaplı karanlık sularla doluydu. Bu çanağın sınırına geldiğimizde yanımdaki ötede bir şey gördü, ben başka bir şey.

Onun gördüğü Puff’tı, sol tarafta karların arasında deetlenip öte taraftaki tepeye çıkmaya çalışıyordu.

Bense Günde Bir Kez'i görmüştüm, sağ taraftaydı, o da tırmanıyor, Puff'a ulaşmaya çalışıyordu.

İkimiz de aynı anda işaret edip "Bak!" dedik. Günde Bir Kez kedinin kör tarafında olmalıydı çünkü kedi çaresizlik içinde, çenesine kadar kara batmış hâlde tırmanmaya çalışmaya devam ediyordu; derken tam o anda kaçtığı şeyi duyduk. Gürültü sisi yarıp geçti; sürekli tekrar eden keskin, öfkeli bir havlama sesi dehşetle donakalmama sebep oldu. Günde Bir Kez de durdu, ama Puff devam ediyordu; orman çatırdadı ve sola doğru kıvrıldı, ve bir hayvan saklandığı yerden fırladı. Yanımdaki adam dişlerini gösterip korkuyla tısladı; hayvan -kirli sarı, cılız, koca kafalı bir şeydi- da durdu ve ani hareketlerle bir Günde Bir Kez'e bir de tepenin ötesinde kaybolmakta olan Puff'a baktı. Ardındaki orman konuştu, ve kırmızı bir tane daha fırladı; bu seferki durmadı bile, cılız sırtını kar boyunca kamburlaştırıp ilerledi, sarı olan da onu takip etti. Ormandan benekli bir tane çıkıp suya daldı, karşıdan çıkıp diğerlerinin peşinden tepeyi tırmandı.

Günde Bir Kez karın engellediği köpekleri yenip tepeye çıkmış, öte tarafa geçmişti, yanımdaki adam da göletin kenarına doğru yolu yarılamış bağılıyor, sopasını sallıyordu, derken ben de kendime gelip onun arkasından kaydım. Biz gölette daireler çizer, dizlerimize kadar kara sulara ve çamura batarken ormandan iki köpek daha havlayarak çıktı, bizi görünce durdu. Biz kıyıya tırmanmaya çalışırken onlar gerileyip bir bize doğru koşuyor bir bizden kaçıyorlardı; onlara arkamızı dönmeye cesaret edemiyor, onların bize bağırması gibi biz de onlara bağıryorduk. O sırada Günde Bir Kez'in ayak izlerini takip eden iki kişi ormandan çıkageldi, sopalı arkadaşım yüzündeki gri atkıyı çıkarıp onlara el salladı ve onları gören köpekler başka tarafa doğru kaçtılar.

Sudan ağırlaşmış, acı veren, buz gibi nefesler arasında hıçkırarak tepeye vardık. Puff, Günde Bir Kez ve köpekler gitmişti. Bozulmuş, üzeri ayak izleriyle dolu kar ıslak, siyah

zemin boyunca tepecikler hâlinde erimişti; ve kar boyunca, ayaklarımın dibinden başlayıp damla damla çılgınca uzaklaşan uzun bir kan izi vardı.

Kedinin kanı: Bunu anlamıştım. Puff'ın kanıydı bu. Zavallı Puff, ama yaşlıydı sonuçta, yine de çok yazık, ama sonuçta kedinin kanı bu... Siyahlı ikili yanımdan geçti, izleri birbirlerine göstererek aceleyle ilerlediler. Hâlâ sarsılmış bir vaziyette duruyordum. Sopalı yanıma geldi, sıırıslıklam botları gıcırdıyordu.

"Köpek günleri," dedi; "verimsiz bir ay, o kadar büyük bir şey de yoktur etrafta, birliktelerse deneyeceklerdir..."

"Hayır," dedim.

Başını hızla iki yana sallayarak diğerlerini takip edip gitti. "Kedinin yanında kaldıysa," dediğini duydum, "ikisini de alırlardı, ah, evet, ormana sürüklerlerdi onları, şu anki sessizliği duyuyorsun, bunun ne anlama gelebileceğini biliyorsun..."

Hayır, hayır, hayır, panikledi sadece, diye düşündüm peşinden giderek, dönüp yeniden kara baktım, kedinin kanı yüzünden panikledi, neden konuşup duruyor ki sürekli?

"Sonuçta köpekler sadece köpekler sadece köpekler sadece köpeklerdir," dedi Sopalı.

"Neden etrafa bakmıyorsun sadece?" diye bağırdım ona hissiz ayaklarım çamurdan çekilirken. "Neden susup sadece bakmıyorsun?"

"Kereste dumanı," dedi Sopalı durarak.

Kokusunu aldım ve derhâl gördüm: Ormanda karanlık, bu gri günden daha kahverengi bir leke vardı. Adam diğerlerine seslenerek bu lekeye doğru koştu; olduğum yerde duruyor, hâlâ kendimle gerçeği konuşmaya çalışıyordum, korkmuştum ve ormandaki bir ateşin ne anlama geldiğini de bilmiyordum. Sopalı dönüp bana elini salladı, ardından bir ağaç yığınının arasında kayboldu.

Ağaç yığınının arasında bir patika vardı, patikanın sonundaysa melek taşından yapılmış eski bir duvarın karşısına inşa

edilmiş kütükten bir kulübe vardı; sazlardan yapılmış çatı-sındaki bir delikten küllü bir duman yükseliyordu. Sopalı'yla göletin orada ilk gördüğümüz sarı köpek kapının önünde bir o yana bir bu yana gidiyordu, derken bizi gördü, geriledi ve biz yaklaştıkça kaçıp gitti. Başka bir taraftan siyahlı ikili çıkıp kulübeye gitti ve içeriinin karanlığında gözden kayboldu, tıpkı yolduvardan geçmişler gibi; gülüyor gibiydiler. Sopalı içeri girdi. En son ben gelmişim, içeride konuştuklarını duyabiliyordum.

İçeri girdim.

Siyah pelerinli insanlar ateşin titrek ışığı ve dumanı arasında oturmuş hafif gülüyor, sıcakta dinleniyorlardı. Zhinsinura da gülüyordu; yanında yaşlı Puff yatıyor, kollarında da Günde Bir Kez uzanmış duruyor, gözleri alevlerden ışıltı-yarak gülümsüyordu. Korkum hâlâ midemde sımsıkı bir düğüm gibiydi; ona dokunmak, gerçekten o olduğuna inanmak için sessizce yanına gittim.

“İyisin,” dedim ve diğerleri güldü.

“Evet,” dedi. “Doktor oradaydı.”

“Ne doktoru? Hangi doktor?”

Gülümseyerek başını iki yana salladı yalnızca.

“Nasıl yani, ne oldu? Bu ateş nereden çıktı? Nasıl, ne...”

Zhinsinura elini sıkıca bileğime koydu. “Şşşt,” dedi. “Şu an hoş artık.”

Diğerleri susmuştu, Puff bir an için uyanıp tek gözüyle bana baktı. Ne olduğunu, kardakinin kimin kanı olduğunu şu an öğrenemeyeceğimi, muhtemelen hiç öğrenemeyeceğimi anladım, çünkü olanlar o zamandı, şu an değil; şu an hoştu artık. Bana verilmeyen şeyi istememeliydim. Düşünerek, yavaşça oturdum: Köpeklerin arasındaki ben olsaydım bu hoş yeri bulamazdım çünkü onu arardım ben.

“Evet,” dedim. “Evet, şu an hoş artık; ateş falanla da, evet.”

“Çocuk *bayağı* karanlıktı,” dedi Sopalı, ateşin karşısında kocaman sırtıttığını görebiliyordum. “Bağırmaya karşı bile

karanlıktı.” Ellerini rahatça başının arkasında birleştirip dişlerini iyice gösterecek şekilde sırtıttı. “Köpek günleri,” dedi memnun bir şekilde.

Karanlık ve aydınlığın ne olduğunu işte böyle öğrendim.

Şubat levhasını anlatmadın.

Çok iyi hatırlamıyorum. “Çatlak” olduğunu hatırlıyorum ama, hani sıcak ya da bir şey ince ince çatlamasına sebep olur ya. Çoğunlukla siyah olduğunu hatırlıyorum ama, ayın kendisi gibi. Soğuk bir nehrin üzerindeki köprüde duruyorlardı sanırım; nehirden kocaman bir şey çıkmıştı. Hatırlamıyorum.

Martin soluk levhasında kızın mavi elbisesinin kenarı, kasımdaki ölü yaprağın çizili yolu gibi kıvrımlıydı: Bu kıvrımlı çizgi Rüzgâr anlamına geliyordu. Sanki dünyanın zirvesiymiş gibi duran kahverengi bir tepenin ucunda, rüzgârın ortasında durmuşlardı – etraflarında soluk, morumsu koca gökyüzünden başka hiçbir şey gözükmüyordu. Arkalarından esen rüzgâr buklelerini karıştırmış, uçurtmalarını yükseklere çıkarmıştı, öyle yüksektelerdi ki minicik gözüküyorlardı.

Günde Bir Kez, Hizmet Şehri’nin yıkık binalarından birinin hâlâ çatısı olan kısmında, Liste’nin orada sakladığı eşya yığınlarının ve bohçalarının arasında bulmuştu uçurtmasını. Karmaşanın arasında oturmuş Zher’i dinlerken o da sonsuz bir kendini adamayla yeni bir kuyruk bağlıyordu ona. Gözleri yere inmişti ve sanki ağzı da ellerinin uyduğu emirlere uyuyordu: Bir ipi bağlamak için sıkıca kapanıyor, bir sonraki paçavrayı bulmak için açılıp büzüşüyordu; bir düğüm attığında dili dışarı çıkıyordu.

“Ay martta dolunay olduğunda,” dedi Zher, “yaban tavşanı deliriyor.” Gözleri irileşip hiddetlendi. “Ayağını yere vuruyor.” Zher’in bacağı zemine gürültüyle vurdu. “Ellerini yumruk yapıyor ve dayanamıyor, dayanamıyor.” Ayağı yine tekme atmak üzere seçirerek etrafına bakındı. “Başkası geldiğinde bağırıyor, ‘Yer yok, yer yok!’, bir sürü yer olsa bile.”

Günde Bir Kez çocuğun deliliğine güldü, ardından işine döndü. Hizmet Şehri'ndeki herkesin içinde onun kendini adamasını en güzel buluyordum, çünkü onu seviyordum, ama aslında hepsi onun gibiydi bu konuda. Yaptıkları her şeye bütün dikkatlerini veriyorlardı. Sanki yapılacak şey onu yapan kişiyi yönlendiriyormuş, sanki amaç asıl efendiymiş gibiydi.

Elbette Liste'nin yaptığı pek fazla şey yoktu. Yaptıkları şeylerden biri martta uçurtma uçurmaktı. O binada kimi kırık kimi tam bir sürü uçurtma vardı ve plastik botlarla gri perlerinlerden bir yığınla sıkıca sarılmış şemsiyelerin durduğu ayaklı askının arasında asılılardı. Uygun, serin ve rüzgârlı bir günde, kış için çıkarılmış yeni, sert bir süpürge gibi bir günde hepsi şapkaları bağlanmış, üstlerindeki paçavralar uçuşarak kahverengi bir tepeye dağılmış olurdu ve parlak kuyruklu uçurtmaları da yükseklerde uçardı. Ya da belki de olmazlardı.

Her neyse. Sakin ve hoş kokulu bir günde, ormanda soluk şeyler filizlenirken uçurtmalı levha taşındı; şimdi bir yığında üç, diğerinde dokuz tane vardı; durup onun döndürülmesini izleyenler nisan ortaya çıktığında tatmin dolu ufak sesler çıkardılar.

Gümüşi, yanlamasına yağan bir sağanak birikintileri sıçratıyordu. Kenarları gümüş rengindeki bu birikintiler belirsiz, yağmurla gizlenmiş hoş bir yeşil yansıtıyordu etrafa. Yalnızca bu levhada kız maviler içinde değildi; ikisinin de üzerinde aynı parlak, sarı palto vardı; kızın baldırları, sarı botlarının geniş ağzından hafif kıvrılarak yükseliyordu. Ama şemsiyesi maviydi; ve başka mevsimlerde de yağmur yağsa da Liste şemsiyelerini yalnızca nisanda sulamaya çıkarıyordu.

Sağanaklı bir günde geniş taşların üzerinde şemsiyeleri çiçek açmış gibi gezerlerken izledim onları yolduvarın arasından. Bazı şemsiyeler yamalıydı, bazıları bükülmüştü ve çubukları eksikti, bazıları yanlış tarafa doğru eğilmiş, yarasa kanatları gibi duruyordu. Houd da aralarındaydı; gri ve yeşil

çizgili şemsiyesi diğerlerininkinden büyüktü ve tutacağı tuhaf şekilde oymalıydı; benim onu görebilmem gibi o da beni yolduvarın arasından görebiliyormuşçasına gülümsedi bana.

Çan akşam anlamında değil günün ortası anlamında beş kere çaldığında içeri gelmeye başladılar. Şapkalarının ve çırtıkları şemsiyelerinin suyunu akıttılar – her nedense açık şekilde içeri sokmaları yasaktı – ve sıcak, ıslak günü kokladılar, üzerinden yağmur damlaları akan eğreltiotu, filiz ve çiçek gibi yeşillikleri içeri getirdiler. Onlar yerde toplanırken kendisi için yüksek bir koltuk getirten Zhinsinura onları kedilerin yaptığı gibi izledi. Bakışları da tıpkı onlarınki gibiydi; yumuşak, alışılmış bir merak vardı. Hiçbir kelime söylemeden, büyük elleri onları hafifçe yönlendirerek herkesi oturttu; çocuklar susturuldu, insanlar ona dönük oturabilecekleri yerler bulup Liste'nin böyle şeylere karşı gösterdiği o sabırla kendilerini hazırladıkça etrafta dolanmalar da giderek azaldı. Bir süre sonra iki neredeyse yarım çember oluşturulmuştu; yakında olan tamamen kadınlardan ve kız çocuklarından, dışta olansa adamlardan ve erkek çocuklardan oluşuyordu.

Günde Bir Kez temiz yağmur suyunu yüzünden silerek yanımdan geçerken bana gülümsedi ve kadınların yanına oturmaya gitti. Onun yanında oturmak isterdim aslında ama bugün Liste'nin Uzun Birlik'i ve Tom Ana'yı hatırladığı gündü, ve böyle bir günde erkekler hadlerini bilir, geride oturur ve dillerini tutardı.

Yolduvarın ötesinde yağmur bir an için bir ağlama krizi gibi kuvvetlendi, ardından azaldı. Sessizdik. Zhinsinura konuşmaya başladı ve kediler meraklandı.

Dördüncü Faset

“Kışın son ayında,” diye başladı sanki yalnızca ayağının ucundaki kediyle konuşuyormuş gibi, “ki bu baharın da ilk ayıdır, nehrin üzerindeki, önceden katı olan ve yük bile taşıyabilen buz parçalandı ve iri, çarpışan parçalar hâlinde süzülüp gitti; güzel de bir manzaraydı.

“Buz sordu: Nehir nasıl böyle bir şeyi başarabiliyor? Nehir de şöyle cevap verebilirdi: Buz kendine tamamlayamayacağı bir görev verdi, tamamlanmayan her şey de nehir olarak kaldı; yaptıklarının geri alınması konusundaysa, eh, onu yapan ben değildim, zaman ve değişimlerdi yalnızca, geriye de ben kaldım.

“Nehir böyle cevap verebilirdi dedim ama nehir cevap vermez aslında, geride cevap verecek bir buz kalmamıştır çünkü.

“Kadim zamanlar hakkında bir hikâye anlatacak olsaydık erkeklerin uçabilen melekler olduğunu söylerdik: Onlar buzun durgun, kırılabilen yüzeyiydi. Aşağıda hızla, görülmek sizin akan nehre ise kadınlar ve Birlikleri adını verirdik. Zaman ve değişimlere gelince, eh, onlar başka isim almadan, hep aynı kaldılar.

“O zamanlarda erkekler kadınlara dedi ki, ‘Bak: Küçük Ay’ı fırlattık gökyüzüne, ekicilerimiz güneşten kaçabildi, bu çalışmalarımızı sonsuza kadar ilerletmek için çabalamalıyız. Erkeklerin yapacak şeyleri var, o yüzden zamanımızı uygun biçimde kullanmalıyız; yapabilenleriniz bu görevlerde yar-

dım edebilir. Ama biz yeni bir ay inşa edip onu eskisinin yanına çıkartmaya çalışırken siz hâlâ eski ay tarafından kontrol ediliyor olacaksınız; siz kendi zamanınızı uygun biçimde kullanamazsınız; en büyük zayıflığınız da bu.’

“Tom Ana da Birlik’e dedi ki: ‘Bu sizin en büyük gücünüz. Bahar geliyor, her nehrin üzerindeki buz parçalanmak zorunda artık. Zamanın size ihtiyacı var ve ister karanlık olun ister aydınlık, sizi kullanacak.”

Koltuğunun arkasına uzanıp uzun bir kutu çıkardı ve önüne yerleştirdi. Kutunun önü bir tür kemerli geçit gibi yapılmıştı; Zhinsinura kutunun arkasındaki bir şeyi kuvvetlice döndürünce kemerli geçit aydınlandı ve bir meyve ağacının çiçeklendiği bir bahçeye bakıyor gibi olduk birden; bahçede iri, şişman bir kadın el sallıyordu. El sallıyordu kadın: El salladığı bir resim vardı demiyorum, gerçekten el sallıyordu, eli kalkıyor, selam veriyor, yeniden yanına iniyordu; sonra yeniden kalkıyor, yeniden el sallıyor, yeniden iniyordu ve yine kalkıyor, el sallıyordu. O el sallarken Zhinsinura, elini hafifçe kutunun üzerine koyup konuşmaya devam etti.

“Tom Ana dedi ki: ‘Ben biraz erkek, biraz kedi, biraz rüya ama Tamamen Kadınıam.”

“Çünkü Tom Ana bir Operasyon geçirmişti. Önceden bir erkekti, ardından bir kadına dönüştürülmüştü. Çok da başarılı olmuştu hatta, her ihtimalin ve buluşun mümkün olduğu günlerdi o zamanlar. Kadın bölgeleri gerçekte, tıpkı erkek bölgelerinin eskiden gerçek olduğu gibi; bu kadın bölgelerine, Yol’da ölen ve bu parçaların alındığı kadının ismi olan Janice adını vermişti. ‘Janice bilseydi mutlu olurdu,’ derdi. O zamanlar doktorlar bir bölge takımını bir başkasıyla değiştirebiliyordu, bu kadar kolaydı her şey, ve o melek kafalarıyla olayın burada bittiğini düşünmüşlerdi; ama Tom Ana’nın kadın bölgeleri kendilerinden dışa doğru bir insan yaratmaya, bir kadın yaratmaya başlamıştı, tıpkı karanlığın aydınlık yoluyla Tom Ana’nın eskiden olduğu erkeği geride bırakma-

sı gibi. Tom Ana dedi ki, ‘Janice benim zihnimi değiştiriyor.’ Tom Ana iki kadın ağırlığındaydı, dalgıç kuşuna benzer bir sesi vardı ve tamamen bir Kadın olmak, hatta kadınların Birlik’inde bulunmak istiyordu.

“O zamanlar meleklerin Birlik’le ilgili yaptıkları bir espri vardı. Birlik bulunduğunda, diyorlardı, göğüsleri olan kadınlar güvercinler gibi ellerini önlerinde birleştiriyor, kesilmiş çiçeklerle dolu kâselerin arasından diğerkadınlarla konuşuyorlar. Hepsi çiçekli şapkalar takıyor ve yalnızca aptalca şeyler konuşuyorlar.” Zhinsinura cebinin derinliklerinden bir fındıkla bir kıracak çıkardı. “İyi bir espriydi aslında,” dedi, “ama melekler bunun neden komik olduğunu bilmiyorlardı.

“Çok ağladım,” dedi, “zamanlarını uygun biçimde kullanmak için ne çok mücadele ettiklerini düşününce; onları da ağlarken düşündüm. O toplantılardan sonra, kadınlar yine meleklerden çok birbirleriyle mücadele ettikten sonra Tom Ana da hep ağlardı; rüyalarında onların seslerini duyduğunda, o suiistimal edilmiş, korkmuş, öfkeli, aptal ve hepsinden de öte Feminen seslerini duyduğunda ağlardı. ‘Feminenmiş!’ diye ağlardı Tom Ana. Sanırım kendini neyin içine dahil ettiğini anlamaya başlamıştı, ve bunu bildiği için de memnundu. ‘Evrendeki bütün ekicileri verseler yine de bir daha bir erkek olmazdım,” dedi, ‘bankalardaki bütün Para’yı ya da gökyüzündeki bütün şehirleri verseler bile.’

“Tom Ana Birlik’in kafasını karıştırmıştı, bu nedenle bir süre aralarına katılmasına izin verilmedi, ama o kendisine izin verildiği her an konuşmayı asla bırakmadı, ve yıllar geçtikçe hikâyesi daha da uzadı: Onları neyin beklediği hakkındaydı anlattıkları, görebildiğince; erkekler hakkındaydı, çünkü o da bir zamanlar bir erkekti; kaşanlık ve aydınlık hakkındaydı, gerçi bu konuda söylenecek ne vardı ki zaten? Kadınlar, yani bir kısmı dinlemeye başladı; ve anlamaya; bazense yalnızca uzaklara bakar ve gülümser, dinlemez, her şeyin yeniden hoş olmasını beklerlerdi.

“Hoşmuş!’ diye ciyaklardı Tom Ana. ‘Hoşmuş!’ Çünkü yaşlandıkça ve Birlik’ten giderek daha fazla kadın onu dinlemeye başladıkça Tom Ana daha az ağlamaya, daha çok bağır-maya başlamıştı.

“İşte o zaman melekler bir hata yaptılar. Birlik’in komik olduğunu düşünmüşlerdi her zaman, Tom Ana’nınsa daha da komik olduğunu. Ama Tom Ana erkekleri tanıyordu, ve konuşmaya devam etti, daha da yaşlandı, sesi daha da yükseldi, ve o daha yaşlanıp sesi daha yükseldikçe daha fazla kişi onu dinlemeye başladı; ta ki erkekler, elinde kaçmak için çabalayan bir kuş tutan birine dönene kadar: Çok sıkarsa kuş ölecekti; yeterince sıkılmazsa da kaçıp gidecekti. Melekler çok sıkıldılar, ve kuş kaçıp gitti. Onların tarzı hep buydu zaten.”

Zhinsinura sakın bir adanmışlıkla fındığını kırıp yedi. “Görüyorsunuz ya,” dedi, “melekler nihayet espriyi anlamışlardı: Kadınlar zamanlarını uygun biçimde kullanmak için mücadele ettikçe ve meleklerin müthiş girişimlerine katıldıkça korkulacak bir şey yoktu, ama kadınlar susar susmaz, çünkü Tom Ana onlara susmalarını söylemişti, meleklerin girişimleri korkunç bir tehlikeye düşmüştü. Bu yüzden iki ya da üç kişiyi Tom Ana’nın bahçesine, bu bahçeye gönderip onu öldürdüler. Tom Ana neredeyse seksen yaşındaydı o zaman. Ve onu öldürdüler.

“Kadim zamanlarla ilgili bir hikâye anlatacak olsaydınız,” diye devam etti, “meleklerin Tom Ana’yı bahçesinde öldürdükleri günün, kışın en kısa günü olduğunu söylerdiniz, kışın gerçek anlamda başladığı gündü o, ve ardından gelen günlerde, ne kadar yavaşça olursa olsun, günlerin bahara doğru uzamaya başladığı gündü aynı zamanda. Çünkü Tom Ana o uzun hayatında nihayet sevdiği kadınlar tarafından anlaşılmayı başarmıştı; melekler uzun bir süre kuşun öldüğünü zannettiler. Buz yeniden kalınlaştı – ama nehir derindi; buz sessizdi ve nehir yalnızca kendi kendine, kimse tarafından duyulmadan konuşuyordu.

“Tom Ana’yı konuştu nehir. Bu resim o zamanlarda, onu hatırlamak için yapıldı, bunun gibi daha binlercesi vardı, hepsini sakladı kadınlar. Şöyle derlerdi Tom Ana için: Karanlık olduğunda çok, çok karanlık, aydınlık olduğundaysa havadan daha hafif olurmuş.

“Tom Ana’nın söylediklerini konuştular. Onları bekleyen şeyleri; erkeklerinin tüm gün karşıt planlar yaptıktan sonra gece evlerine döndüğü, mücadele ettiği, başarısız olduğu ve yenmek için zamanlarını uygun biçimde kullanmaya çalıştığı olacıklardan konuştular: Ve erkekler konuştuğunda Tom Ana’nın tavsiyesini hatırladılar: Sus.

“Bahçelerden ve kıyafetlerden ve yemek bulma zorluklarından ve ışıkların nasıl da sönmeye devam ettiğinden konuştular. O güzel çocuklarından, Para hikâyelerinden ve ışıklar tamamen söndüğünde ne yapacaklarından konuştular. Meleklerin son mucizelerinden ve yakında imkânsız hiçbir şey kalmayacakmış, erkekleri onlara istedikleri her şeyi verebilecekmiş gibi durduğundan konuştular.

“İstedikleri her şeyi.” Zhinsinura eliyle gözünü ovup yeniden içinde Tom Ana’nın durmaksızın el salladığı kutuya dokundu. “O zaman olsa öyle, öyle karanlık olurum ki; düşününce bile karanlık oluyorum. Ne zor, ne zor ama! Zamanın ustası olduklarını sananlar onu güvence altına almak için sonsuz, gereksiz, kadınların anlasalar bile asla karşı çıkamayacakları hikâyeler anlatırken zamanın maşası olmak ne zor. Türünün hasta bir kedi gibi yiyip tatmin olmamasını, öğürüp kurtlar tükürmesini izlemek. Ve yine de susmak. Ve hiçbir maşanın bilmediği gibi, sana ne zaman ihtiyaç duyulacağını bilmemek – belki de yanlışmış mıydın, görevin aslında yalnızca o sonsuz melek açlığından tatmin olmak değil miydi, İstediklerin Her Şey değil miydi bilememek. Tom Ana değildi bu, hayır, olmadığını kendisi de biliyordu zaten – zamanın maşasını asıl yaratan, görevi hazır olana kadar onu karanlığın ve aydınlığın alevinde sonsuza dek şekillendiren o uzun ateşti.

“Meleklerle göre Fırtına, türümüz başladığından beri yaşanan en karanlık zamandı: Buz bahardan ne anlardı sonuçta? Ve her ne kadar Kanun ve Hükümet’in çöküşünden sonra burada, Hizmet Şehri’ndeki bu yerde ve buna benzer binlerce yerde ilk defa toplandıklarında Birlik tamamen gelişmiş, bütün hikâyeleri ezbere öğrenilmiş olsa da; Tom Ana’yı hatırlıyor, ne demek istediğini şimdi biliyor ve yardım etmek için ne yapabileceklerini anlıyor olsalar da – bütün bunların farkında olsalar da aydınlık değillerdi o zaman. Çünkü unutmayın, çocuklarım, unutmayın: Birlik’in kadınları her şeyin daha iyisini bilmelerine rağmen, bütün karanlıklarına ve aydınlıklarına rağmen *kendileri de melekti aslında*. Bunu asla unutmayın, çünkü bu onların en büyük zaferidir. O günlerde burada buluştuklarını hissettim ben: Ve ne gibi yetenekleri olursa olsun hissettiklerinin dehşet, karanlık ve panik olduğunu biliyorum; ve daha sonra ne yaratmış olurlarsa olsunlar o anda görevlerinin çoğunlukla meleklerin ölümünü izlemek olduğunu biliyorlardı. Çünkü buz, hıçkırığa ve kahkahaya benzer bir sesle ayrılmıştı güneşte.”

Zhinsinura’nın önündeki kadınlardan bazıları elleri çenelelerinde dikkatle dinlemişlerdi; ötekilerse çocukları susturmakla, kedileri itip uzaklaştırmakla ya da yerlerini daha iyileriyle değiştirmekle meşguldüler. Çocuklar, ciddi şeyler konuşulurken bütün çocukların yaptığı gibi oyunlarla birbirlerinin dikkatini dağıtıyordu. Çünkü sonuçta bu çok, çok eski bir hikâyeydi ve yüzlerce kez dinlenmişti; Liste bu hikâyenin tamamını yalnızca bu nisan gününde anlatmayı seçmişti. Belki de ben hepsinden çok daha dikkatle dinlemiştim.

Tom Ana bahçesinde elini kaldırdı, el salladı, elini indirdi.

“Birlik’in çocuğu olan bizler,” dedi Zhinsinura, “ve Tom Ana’yı hatırlayan bizler – bizler o kadim kadınların hâlâ burada, bir zamanlar artık çoktan yok olmuş binlerce rafı dolduran yiyecekleri korudukları ve dağıttıkları; artık çoktan bitmiş hayatları kurtarmak için ilaç yaptıkları; yolculukla-

rından hikâyelerle ve hâlâ burada bulunan melek eşyalarıyla döndükleri; planlarını yaptıkları ve dünyayı bugün olduğu hâline getiren o eski anlaşmalara vardıkları; ve mücadelenin nihayetinde sona erdiği bu yerde olduklarına inanıyoruz – unutmuyoruz, ama hiçbir şeyden pişmanlık da duymuyoruz, tıpkı yaşlı kimsenin uzun zaman önce ölmüş bir ebeveyne üzülmemesi gibi.

“Birlik’in büyüyüp anılara ün salmış Uzun Birlik olduğu günlere dair bir hikâye anlatacak olsaydınız bir kedinin rahat olmadığı zaman meraklandığını söylerdiniz. Merakları ilaçların kızlarının ve bütün meleklerin ilaçlarının sırrını bulduğu için minnettarız. Dört ölü adamı, meleklerin sırlarının en korkunçlarını ortaya çıkardıkları ve onları yok ettiklerini düşününce tüylerimiz ürperiyor: Ve cesaretlerine şükrediyoruz. Dr. Boots’u keşfetmiş ve bizim gibi karanlık ve aydınlığı öğrenmiş olmalarına hele ne diyebiliriz ki? Ama eski Birlik artık yok; merak tatmin edildi; mücadele sona erdi. İster karanlık olsun ister aydınlık, dünya eskisinden daha hafif artık.”

Gülümseyerek başını iki yana salladı ve kucağındaki kabuk kırıntılarını temizledi. “Yine de düşünsenize,” dedi gülümsemesi daha da genişleyerek ve gülüşünü yakalayanlara doğru bakarak, “ne tuhaf olduğunu hissedene kadar düşünün, çocuklar, nihayetinde ne tuhaf aslında, mutluluk verici ya da üzücü olmasından çok, çok daha tuhaf. Mayıs geliyor şimdi, ve o ayın de: Hepsinin arasında en tuhaf olanı. Ben kimsenin sırrını istemiyorum: Bir anlığına düşünün, şu an buradayız, o o zamandı ve buna evrildi ve ne kadar, ne kadar, ama ne kadar tuhaf!”

Zhinsinura bunu istediğinde etrafımdaki yüzlere bir kavrayış ifadesi yerleşti: Anlaşılan benim bildiğim ama onların bilmediği tek şeydi bu. Bir tarafta başlayıp diğer tarafa sıçrayan bir kahkaha dalgası bile başladı, erkeklerin arasında derinleşti ve akşam şarkımız gibi sönerek bitti. Bu durumun

tuhafliğına gülmeleriyle ilk defa sıradan insanlar gibi görünmüşlerdi – gerçeği konuşanlar gibi yani – ben oradan gelmiş-tim ne de olsa.

Kahkahalarıyla o gün sona ermiş gibiydi. Yağmur geceye kadar devam edecekti, ya da gece boyunca; yağmurun gümüş parıltısında öğleden sonra havası bile kararmıştı. Zhinsinura hâlâ oturuyor, önünde Tom Ana, fındık kırıp yiyordu ve geri kalanımız esniyor, hareket ediyor, yürüyor ve konuşuyordu yeniden.

Tom Ana'nın el salladığı kutunun önünde oturan Günde Bir Kez'in yanına doğru gittim. Bahçe giderek daha loş olmuş, Tom Ana'nın sonsuz el sallayışı yavaşlamıştı. Günde Bir Kez hâlâ onu izlediği için ben de izledim.

“Ne demek istedi,” diye sordum, “Mayıs geliyor şimdi, ve o ayın de' derken yani?”

“Dr. Boots'tan gelen mektuplarımızı kastetti,” dedi Günde Bir Kez gözlerini kutudan ayırmadan.

Bahçede çiçek açan bir ağaç vardı, ve şimdi yakınında olduğumdan iri ayaklarının dibinde kıvrılmış küçük bir kedi olduğunu görebiliyordum. Tom Ana'nın eli kalktı, ağaçtan bir yaprak düşmeye başladı. Kadının eli yükseldi ve el salladı; yaprak yere ulaştı; Tom Ana gülümsedi ve ayağının dibindeki kedi huzurla gözlerini kapattı. Tom Ana elini indirdi; eli yanına indiğinde gülümsemesi de soldu. Derken tüm bahçe birdenbire sarsıldı. Tom Ana'nın yüzü sabit, sert ve kaygılı bir hâl aldı, kedinin gözleri aniden açılıp tetikteymiş gibi baktı. Kadının eli aynı şekilde kalktı; ifadesi hafifleyip bir gülümsemeye dönüştü, kedinin gözleri kapanmaya başladı – ve tam o anda başka bir yaprak düştü ağaçtan.

Karanlıkken, demişlerdi, çok, çok karanlık olurmuş, aydınlıkken ise havadan bile hafif.

Yeniden el salladı kadın ve sonra bir kere daha. Her defasında ifadesi karanlık ve kaygılı oluyor, ardından hafifleyip bir gülümsemeye dönüşüyordu; gülümsediği her anda da ke-

dinin gözleri kapanıyordu. Ve her defasında başka bir yaprak titrek bir hafiflikle yere düşüyordu.

“Yeterince uzun süre izlersek,” dedim, “başka yaprak kalmayacak. Ağaç meyve verecek.

“Hayır,” dedi Günde Bir Kez. “Hayır, vermeyecek.”

Aziz Gene’in uydurduğu bir bilmece vardı: Bir kâğıt parçası alıp hafif bükmüş, sonra da uçlarını birleştirip bir çember yapmıştı. Şimdi, demişti, bu döngünün dış tarafını parmağınla takip et. Ama iç tarafa dokunma. Ama iç tarafın başlangıcı, dışın sonundan önce geliyordu mutlaka; döngü sona varmadan hep yeniden başlıyordu.

“Bir bilmece bu,” dedim. “Söz vermiştin bana, geçen ay, başka bilmece söylemeyecektin artık.”

“Bilmeceleri hatırlamıyorum,” dedi.

Tom Ana el salladı. Kedi uyudu. Yaprak düştü. Kendimi küçük, kapalı bir alanda buluvermişim gibi anı, boğucu bir hisle anladım: Düşen bütün yapraklar tek bir taneydi aslında. Tom Ana’nın el sallayışı tek bir el sallayıştı. Kış asla gelmiyor.

Beşinci Faset

“Ne zaman gidiyorsun?” diye sordum ona.

Mayıs tepedeki gölge evimizi yeniden yaratmıştı; düzleş-tirdiğimiz çimenler o altın-yeşil renkleriyle yeniden çıkmıştı.

“Yakında,” dedi. “Gelip haber verecekler.”

Hepsi teker teker aşağıdaki nehre gidiyor, Dr. Boots’tan döndüklerinde çoğu çıplak oluyor, yaşlılar çocuk gibi, genç-lerse kadim görünüyordu. Her biri mektubunu alıyor ve sırları giderek daha kuvvetleniyor, kesinleşiyor, beni her yerden ayırıyordu. Onlara döndüm teker teker, burada edindiğim arkadaşlara ve hâlâ bana bakıyor olsalar da aslında hepsinin kaybolduğunu gördüm; ve selamım dudaklarımda solup git-ti. En küçük çocuklar bile, her ne kadar benim gibi dışlan-mış olsalar da, daha sakin görünüyor, huzursuz ve tetikte gibi duran kedilerle bilmediğim oyunlar oynuyordu. Ve her ne kadar aslında bir nevi bedeninden ayrılan Liste olsa da, orada olmayan kişi, sihirlerinin o sağlam ağırlığının arasında yalnızca bir anı ve yanlışı anlaşılmaya parıltısıymış gibi duran bendim sanki.

“Peki mesela,” dedim, “bu yıl gitmesen?”

“Ne demek istiyorsun?” dedi, gerçekten bilmek istiyor-muş gibi değil de hiç anlam ifade etmeyen, onu da hiç il-gilendirmeyen bir şey söylemişim gibi. Yoğun bir çaresizlik dalgası geçti içimden. Küçük Belaire’de olsaydık, Fısıltı bağı olmasına rağmen, bu soruyu asla soramazdı bana: Ne demek istiyorsun?

“Söylediğim şeyi kastediyorum,” dedim yumuşakça. “Gerçekten söyledığım şeyi kastediyorum.”

Bana baktı; mavi gözleri ardımızdaki gökyüzü kadar boş ve donuktu. Bakışlarını çevirdi, nemli çimenlerin arasında hoplayan çekirgelere baktı; sonra da boyutundan beklenmeyecek kadar zarıfçe onları kovalayan Brom’a. Duyamıyordu. Her şeyi kelimelerle söylemem gerekiyordu.

“Gidip şu mektubu almanı istemiyorum,” dedim.

Onunla yaşadığım bir yıl içerisinde tanıdığım biri hâline gelmişti yavaş yavaş; önceden tanıdığım kız değildi ama her geçen ay tanıdığım biri olmuştu işte. Bana verilmeyen şeyi istememiştim; ama o bana kendini vermişti. Ve mektubunu aldığı anda Küçük Ay’a kaçsa olacağı kadar kesin bir şekilde benden uzaklaşacağını biliyordum yine. “Beni dinle,” dedim ve ince bileğini tuttum. “Uzaklara gidebiliriz. Umursamazlar demiştin, hele şu anda hiç umursamazlar. Bu gece gidebiliriz.”

“Nereye gideceğiz?” Sanki olağanüstü bir hikâye ya da onların şakalarından birini anlatıyormuşum gibi gülümsedi bana.

“Küçük Belaire’e geri dönebiliriz.” Aslında şöyle demek istemiştin: Belaire’e, doğduğumuz yere dönebiliriz; Belaire’e ve azizlere ve Dosyalama Sistemi’ne ve dedikoducuların düğümleri açtığı, buradaki yaşlılar gibi iyice sıkmadığı yere; her hikâyenin bir kanıtı ve her sırrın en azından bir ismi olan Belaire’e; demek istemiştin ki *Eve dönebiliriz*.

“Orası benim evim değildi,” dedi ve kalbim yerinden fırlayacak gibi oldu çünkü beni duyduğunu duydum. “Benim evim değildi orası, yalnızca kendimi içinde bulduğum bir yerdi.”

“Ama, o zaman, herhangi bir yere gıderiz, istediğin bir yere, ama...”

“Yapma,” dedi usulca, çimenlere, çekirgelere bakarak. Aslında şöyle demek istemişti: Beni karartma şimdi, hele de şu zamanda.

Uzakta, kolsuz siyah montlu ve geniş şapkalı birinin bize doğru geldiğini gördük. Houd. Biraz uzakta durup bir an bizi izledi. Sonra yürümesine yardım eden sopasını kaldırıp onu çağırdı, döndü ve uzaklaştı.

“Gitmem gerekiyor artık,” dedi Günde Bir Kez ve ayağa kalktı.

“Seni bu yüzden kaybedeceğimin farkında mısın?” dedim ama cevap vermedi, Houd’un ardından Hizmet Şehri’ne doğru yürümeye başladı yalnızca.

Başımı dizlerime koyup ayaklarımın arasındaki çimenlere baktım. Bütün yaprak taneleri, küçük tomurcuklar, minicik böcekler çok net görünüyordu, daha önce gördüğümden daha netlerdi şimdi. Merak ettim sebebini.

Hayır! Ayağa fırladım; Brom beni izlemek için oynamayı bıraktı. Geniş, güneşten yanmış taş plaza boyunca ilerlerken ona yetiştim. Kış zemini çatlatmış, yüzüne minicik kırışıklıklar katmıştı, tıpkı yılların insan yüzüne kattığı gibi.

“Günde Bir Kez,” dedim arkasından, “uzaklara gidiyorum ben. Nereye bilmiyorum, ama gidiyorum. Bir yıl içinde geri geleceğim. Ama bana söz ver: Beni düşüneceğine dair söz ver bana. Beni düşün, her zaman. Ve... Belaire’i düşün, tilkileri, Para’yı, nasıl gelip seni bulduğumu düşün, ve...”

“Tilkileri hatırlamıyorum,” dedi bana dönmeden.

“Geri gelip tekrar soracağım sana. Beni düşünecek misin?”

“Burada değilsen seni nasıl düşünebilirim?”

Omzunu tuttum, birdenbire öfkelenmiştim. “Düşünebilirsin! Kes şunu! Konuş benimle, konuş benimle, konuşmazsan dayanamam... Tamam, peki,” yüzünü çeviriyordu çünkü benden, arkasını dönüyor, elimi sanki tesadüfi bir engelmış, ölü bir dal ya da eski bir montmuş gibi çekiyordu, “dinle yalnızca: Ne söylersen söyle, beni duyabildiğini biliyorum: Şimdi gideceğim, böylece ikimiz de düşünebiliriz ama geri geleceğim. Baharda.”

“Şimdi bahar zaten,” dedi ve plaza boyunca uzaklaştı. Onu izledim, o parlaklığını, beyazlığını, yolduvarın o uçsuz bucaksız, var olmayan karanlığına karşı bir an için capcanlı duruşunu; ve sonra yok oluşunu. Gözünü kırp: Gitmişti. Sanki hiç olmamış gibi.

Peki ya, diye düşündüm kalbim buz kesmiş bir taş gibi, ya bana gerçeği konuştuyorsa, ya söylediğim her şeyde artık buradan bir yıllığına, bir aylığına, hatta bir günlüğüne bile gidemeyeceğimi duyduysa, tıpkı Brom’un konuşamayacağı ya da Aziz Gözlerini Kırp’ın yalan söyleyemeyeceği gibi?

O günün devamını, tek başıma ne yaptığımı bilmiyorum. Belki de olduğum yerde, o taşın üstünde kalakalmışımdır. Ama akşam olduğunda, daha onun dönüşünü görmeden, Zhinsinura’yı bulmak için Yirmi Sekiz Lezzet’e gittim.

Uzun tezgâhta diğer yaşlılarla durmuş, üzerine şekiller çizilebilsin diye balmumuyla dikkatlice kaplanmış büyük, pürüzsüz bir tahtanın başında düşünüyordu. Biraz düşündükten sonra kadınlardan birini öne doğru götürüp eline ucu sivri bir çubuk verdi; diğerleri gülümseyip başlarını sallarken kadın balmumunun üzerine bir işaret çizdi. Sonra Zhinsinura ona sarıldı, ardından kadın bir iki kişiyle birlikte çıkıp gitti.

“Ben de gitmek istiyorum,” dedim Zhinsinura torbalı gözlerini bana çevirdiğinde. “Bütün testlerinizi geçtim. Bana verilmeyen şeyi istemedim: Ama şimdi bunu istiyorum.”

Diğerlerinin beklemesi için onlara doğru elini kaldırdı, beni omzumdan tutup yalnız konuşabileceğimiz zaman masasına doğru götürdü. “Sana sunulan bir test yoktu,” dedi. “Ama sana şunu soracağım: Neden buraya geldin?”

Bu sorunun birçok cevabı, ama artık yalnızca bir tanesinin önemi vardı. “Bir hikâye vardı,” dedim, “dört ölü adamla ilgili. Tanıdığım bilge bir adam sizin bu hikâyenin sonunu biliyor olabileceğinizi söyledi. Sanırım yanılıyordu. Bir önemi yok artık.”

“Dört ölü adam öldü,” dedi eli çenesinde. “Birlik onları yok etti, içinde hiçbir şey olmayan o dört berrak küreyle birlikte; yalnızca bir tanesini yok etmediler, o da kaybolup gitti, yok olmuş sayılır yani...”

“Beş tanelerdi.”

Gülümsedi. “Evet. Öylelerdi, beş tane.” Torbalı gözlerinde bu gizemin cevapları yatıyordu; son testse bunları sormamaktı.

“Artık umurumda değil. Yalnızca kalmak istiyorum ben, burada, onunla. Ama bildiklerinizi bilmezsem, anlamazsam bunu yapamam...”

“Ya bir işe yaramazsa? Bence siz gerçeği konuşanlar bilmeye, anlamaya ve bunun gibi şeylere çok fazla inanıyorsunuz.”

“Hayır. Lütfen. İstediğim şey anlamak bile değil ki. O... Ben, ben o olmak istiyorum. O olmak istiyorum ben. Kendim olmak istemiyorum artık. Bir işe yaramıyor. Bildiğim hiçbir şeyin biraz olsun faydası dokunmuyor. O olmak ben olmaktan daha mı iyi bilmiyorum ama artık umursamıyorum. Pes ettim. Yardım et bana. Tereddütlerim yok artık.”

Zhinsinura dinledi. Parmağını kemirdi ve düşündü. Şimdi kedi Fa’afa hariç yalnızdık, o da ilgilenmiyordu zaten. Aramızda duran mayıs levhasına baktım: Çocuklar (ki bir yılda hiç büyümemişlerdi) geniş bir kapısı olan, içerisi yığınlarca kesik, sararmış çimenlerle dolu ahşap bir evde duruyorlardı; güneş yığınlardan yansıyıp yanaklarını, sakın, aşağı bakan gözlerini aydınlatıyordu. Ellerini dizlerine koymuş, yerdeki bir kediye bakıyorlardı. Yan yatmış küçük, tekir bir kediydi bu ve memelerini emen üç, dört, beş yavru kedi vardı. Daha önce gördüğüm bütün anne kedi ve yavruları arasında en çok bunlar Günde Bir Kez için bulduğum tilki ailesine benziyordu. Onları da unutacak mıydım?

Zhinsinura bana doğru eğilip yanağımı okşadı; yüzüklerinin sakalımı çekişini hissettim. “Boots’u severim,” dedi usulca. “Duyduğum herkes kadar yaşlıyım ve başka türlü olsun

da istemezdim. Boots'u severim; bu yüzden isteğini gerçekleştireceğim; umarım sen de benim olduğum gibi tamamla-nırsın. Ama unutma: Bunun herhangi bir şey yapmasını ummamalısın. Ne yapıyorsa onu yapacak ve bunun sorumlusu da değil: Boots da sorumlu değil, ben de, senin genç kız da ve göreceksin, sen bile sorumlu değilsin.

“Şimdiden çok bile söz söyledim. Ama bir faydaları olmayacak.” Ayağa kalktı, balmumuyla kaplı tahta parçasının durduğu tezgâha doğru yönlendirdi beni. “Bu gece yalnız ol,” dedi. “Yarın erkenden gel beni bul. Seni götüreceğim. Dr. Boots’tan mektubunu alacaksın.” Ucu sivri çubuğu bana verdi. “Liste’yi imzala şimdi.”

Herkesin işaretleri oradaydı; Günde Bir Kez’inki de. Benim bir işaretim yoktu, o yüzden dikkatle ve beceriksizce bağımın avuç işaretini çizdim Liste’ye.

O gece yalnızdım ama uyumadım. Her ne kadar beni buraya getiren çoğunlukla Günde Bir Kez olsa da, bunun aslında en başından beri yürümeye başladığım patika üzerinde olması gerektiğini düşündüm. Dört ölü adamı görmüştüm, ve Günde Bir Kez, Olive’in işitilemeyen sırlarını fısıldamıştı kulağıma; bu gizemleri çözmek için bir aziz olmak uğruna yola düşmüş, kışın hayatın yarısı olduğunu öğrenmişim, ama Günde Bir Kez’in kalbine bundan daha fazla yaklaşmamıştım – ve bu son adımı atmazsam asla yaklaşamazdım da. Zher’i, Hizmet Şehri’ne geldiğim ilk gün onu gördüğüm hâlini düşündüm, ve Günde Bir Kez’in şu anda tıpkı onun gibi yaşlıların arasında, içinde bir lamba yanmış gibi oturduğunu düşündüm. Yarın ben de onun olduğu gibi olacaktım. Şu an tek pişmanlığım, o gece eski bohçamı toplayıp Hizmet Şehri’ni sonsuza kadar terk etmemiş olmamdır.

Sabahın serinliği ve heyecanla titreyerek, esneyerek erkenden Zhinsinura’nın yanına geldim ve nehrin kıyısına kadar orman boyunca onu takip ettim. Kıyıda plastik çamaşır ipiyle bağlı kütükten bir sal vardı; annemle babamın

yaşlarında bir erkekle bir kadın içinde oturmuş bekliyorlardı. Zhinsinura da oturunca adamla ben salın bağıını söküp aşınmış, pürüzsün direkleri mayısın hızlandırdığı nehirde çekmeye başladık.

Nehrin salın kenarlarına vuruşu ve ormanın kıkırtıları hariç sessizce akıntıyı izledik. Zhinsinura tütün içti ve pipoyu dişlerinin arasında düzenli olarak oradan oraya geçirdi. “Mektup konusunda,” dedi bir ara, “eski bir şakamız var. Melekler her mektubun üç parçası olduğunu söylerdi: Selamlama, Esas Kısım ve İltifatlı Kapanış.” Bu kadim kelimelerin sıralanışını dinleyip hiçbir şey söylemedim. Aşınmış nehir kenarlarına yıkıntılar devrilmiş, artık çoğunlukla ormana karışmıştı ve yosunların arasında melek yapımı bir açıda ya da düz bir çizgi gibi görünüyorlardı. Yanlarından süzülüp gittik, ince perdelerin arasından geçer gibi geçtik sarkık söğütlerin arasından ve bir süre sonra nehirde bir iskeleye geldik, salı o tarafa döndürüp bağladık.

Bir patika iskeleden bir –hangi kelimeyi kullanmışlardı– kayrana* çıktık: Genç söğüt ağaçları ve yumuşak çimenlerle dolu, güneşin eriştiği gizli bir alandı burası. Liste’nin bir kısmı oradaydı, yaklaşmamızı izlediler ama hiçbir işaret yapmadılar; bazıları çıplaktı. Kayranın ortasında zamanla batmış ve şimdi bir kısmı yumuşak toprağa gömülü, melek taşından yapılmış küçük bir ev vardı; dar bir patika dar kapısına doğru uzanıyordu. Zhinsinura birlikte geldiğimiz ikiliyi bir kenara çekti; başlarını salladılar, bana gülümseyerek baktılar ve beklemek üzere oturdular. Zhinsinura yolduvarın önünde yaptığı gibi omzumu sıkıca tuttu ve beni küçük evin içindeki karanlığa doğru yönlendirdi.

Yalnızca tek bir küçük pencere vardı. Karanlık bir an için hâlâ gözlerimde olan güneş ışığına karıştı. Bu küçük kare yerin boş olduğunu gördüm; ardından da olmadığını. Bir kutu, ya da bir kürsü vardı ve cam kadar, hatta belki camdan da

* Bir orman içindeki geniş, çıplak alan. –çn

berrakti; içinde gümüş ve siyah renkte top ya da düğme gibi şeyler sanki sudalarmış gibi asılı duruyordu. Kutunun üzerindeyse berrak bir küre vardı, bir insanın kafası boyutundaydı ve içinde hiçbir şey yoktu.

“Beşinci,” diye fısıldadım.

“Boots,” dedi. Eline gümüş bir eldiven geçiriyordu, buz gibi ışıldayan bir gri eldivendi bu. “Otur,” dedi. Oturdum; zaten dizlerimin beni taşıyabileceğini düşünmüyordum; Zhinsinura eldivenli eliyle kutunun içindeki düğmelerden birini çeviriyor gibi yaptı. Ve düğme döndü. Berrak küre şaşkınlıkla çekilmiş bir nefese benzer ufak bir sesle anında siyaha döndü: Öyle siyah bir siyahtı ki, bu artık bir küre değil dünyadan kesilip çıkarılmış siyah bir çembere benziyordu.

“Şimdi gözlerini kapat,” dedi Zhinsinura; “Gözlerini kapatman daha iyi.” Kapattım; ama kapatmadan önce gümüş eldivenli eliyle kutunun içindeki başka bir düğmeyi daha çevirdiğini ve siyah çemberin kürsüden havalanıp bir ışık gibi hareket ettiğini gördüm; ve bana doğru geldiğini.

Ve ardından sana anlatmam gereken ama anlatamayacağım o zaman geldi; Boots’un orada olduğu ve benim olmadığı zaman. Benim Konuşan Saz’ın içinde olmadığı, Boots’un olduğu; Boots’un yaşadığı; benim değil onun Saz olduğu; benim hiç var olmadığı zaman. O zamandan hiçbir şey hatırlamıyorum – orada değildim ben – ve her ne kadar Saz, Boots’un varlığıyla lekelenmiş, artık sonsuza kadar onunla lekelenmiş ve renklenmiş olsa da hiçbir şey hatırlamıyor, ben ona döndüğümde her şeyi unutmuştu: Çünkü her ne kadar Boots’un birçok canı olsa da hafızası yok. Yalnızca Boots’un yaptığı son şeyi biliyorum: O da gözlerini kapatmaktı. Ve sonra çocuğu terk etti. Tam o anda, Boots’un gittiği anda aldım mektubumu: Mektubum kendimdi.

“Gözlerini aç,” dedi Zhinsinura.

Bu –“gözlerini aç”– Saz’ın kapılarından içeri girdi. Ben yoktum ve o da hiçbir şeyin içine girdi; ama yine de her za-

216 manki gibi hızla, böyle şeylerin daha önce sayısızca geçtiği eski patikayı bulup koşturdu üzerinde. Ama bu sefer, sanki o bir Işık'mış gibi, patikayı görebiliyordu, sonsuz uzunluktaydı patika ve o kadar da sürdü. Patika, Saz'dı: Duvarlar ve yılan elleri onun eşyalarıydı, sayısız adımlar ve dönemeçler ve sah-te yollar ve odalar oydu, sandıklar dolusu Saz'dı, hepsi Saz'dı: Yol boyunca tutamaçlar, yollar, merdivenler, derinlere inmek için bir patikaydı Saz. Ve ben – ben hiçbir şeydim; ama Zhin-sinura onu söylediğinde, “gözlerini aç” dediğinde var olma-manın o küçücük merkezinden dışa doğru kıvrıldım sanki ve bunu algılaması için Saz'ı yarattım: Bu kelimelerin gittiği patika ve patikanın çıktığı yer birbirine geçti. Kelimeler bir yer yaratmamı izleyişimi seyrettiler ve bu yerin, kelimele-rin o yer boyunca yürüdüğü bir patikası vardı ve benim onu yarattığım yere çıkıyordu. Küreler gibi bir yerdi bu, ekmek ağaçları gibi bir yerdi, ama hepsi birbirinin içindeydi, aydınlık bir karmaşadan küreler yalnızca yaratmaktan yapılmıştı, her küre tam zamanında daha büyük bir kürenin içine giri-verip “gözlerini aç”ın daha küçük bir küreye kaçabilmesini sağlıyordu, ta ki kelimeler ve ben, ikimizi de tutabilsin diye Saz'ı yaratana kadar; ve biz üçümüz, sessiz, seri bir çift gibi tüm yollarımızı birbirine bağladık. Ve ben gözlerimi açtım.

Siyah küre yüzümden geriliyor, üzerine yerleşmek üzere kürsüye dönüyordu. Gümüş eldivenli Zhinsinura düğmeleri çevirir gibi yaptı. Küre yerleşti; Zhinsinura bir düğmeyi çevirdi. Küre yeniden berraktı şimdi. Boots uyuyordu.

Zhinsinura dedi ki, “Gidebilecek misin? Gidiyoruz artık.”

Gözlerini Aç'ı tutabilmek için yarattığım o koca yerin tamamı bir bulut gibi yok oldu ve onu yarattığımdan biraz daha hızla, bu yeni kelimeleri algılaması için yeni bir patikası olan yeni bir Saz yarattım. Ve o an (hareketsiz, aciz, ellerim yukarı çektiğim dizlerimde, ağzım gözlerim kadar açık hâldeyken) anladım ki daha önce kaç milyonlarcasını yaratmışım ve hepsini yitirmiştim, hepsinden değişmişim, onlar bulutlar-

dan daha az gerçektir, ben rüzgârdaki bir bayraktan daha az değişmezdim ve daha milyonlarcasını yaratacaktım ve her biri farklı olacaktı, tıpkı bunun... neyden farklı olduğu gibi? Ben nasıldım ki bir an önce? Daha az önce öğrendiğim o devasa şey neydi? Gitmiş... Olmak için bir şeye tutunmaya çalıştım, içinde Olabileceğim bir ev bulmaya çalıştım ama yapamadım; ve gelip Saz'ın bütün o ıslıl ıslıl kürelerini kaçırdı Dehşet, ve ben içinde yaşaması için bir ev yarattığımı hissettim ona, ve kısa süre sonra Dehşet'ten başka herhangi bir yerde yaşamış olduğumu unuttum. Yeniden yaratmak için, hatırlamak için mücadele ettim, ama mücadele yalnızca Dehşet'in evini güçlendirdi ve ben artık yalnızca buradaki korkan Saz'dım.

Ama derken güneş ışığı geldi; Zhinsinura beni dışarı çıkarmıştı.

Ve Dehşet'in evi bir anı olarak bile kalmamıştı artık çünkü Güneş bütün odalarımı yerleşmişti.

Her kelime için değil ismi olan her şey için bir ev yaratmam gerektiğini düşününce neredeyse ağlayacak, neredeyse gülecektim. Bir Söğüt geldi sonra ve Çimenlerin Üzerinde Yürümek; Tanıdığım Birisi oldu. Başımı her döndürüşümdede binlerce şey kendi patikalarını talep etti ve bir sonraki kiminki olacak diye birbirleriyle laflamaya başladılar ve ben her döndüğümde binlerce Saz yaratılıyor, tıngırdayarak, iç çekerek, fısıldayarak, çakılarak eksiliyordu.

Hareketsizce durdum. Zhinsinura'nın elimi çekişiyle irkildim. Dikkatli olmalıyım. Bu aceleyle bir şey mutlaka yolunu kaybeder. Hiçbir ismin kendini üzerine kaybetmemesi için Patika'yı yanlış çizmemeye dikkat etmeliyim. Durun, bekleyin, diye yalvardım; ama beklemediler. Ben nasıl Her Şey'e yetişecek kadar hızla yaratmayı başarabilmişim ki önceden? Çabalamaktan taş gibi gergindim ve Dehşet barındırmayı bildiğim tek şeydi: Ama Dehşet'in kapısında durdum: İçimde bir şeyler yükseliyordu, benim tanışamayacağım her şeyle tanışmak üzere yükseliyordu bir şey.

Yükselen şeyin Boots olduğunu söyleyeceğim. Boots gitmiş olsa bile aynı zamanda kaldı da, diyeceğim. Boots'un yükseldiğini, en derinimdeki evinden konuştuğunu ve şöyle dediğini söyleyeceğim: *Unut*. Önceden, sonsuza kadar yarattığın o mükemmel evden başkası olduğunu unut ve bu ister karanlığın evi olsun ister aydınlığın, kendi kendini yaratacak o. Oraya giren diğer herhangi bir isme gelince; kendisini kaybedemez; çünkü ev bir bütünse, o zaman neden Patika da ayaklarının üzerine bütünüyle çizilmiş olmasın?

Bunu Boots söyledi diyeceğim, mektubunda bunların yazılı olduğunu söyleyeceğim; onun sözleri üzerine, üzerimdeki taş gerginliğinin gittiğini bile söyleyeceğim; içimin rüzgârdaki bir bayrak gibi çırpındığını, aynı anda hem ağlayıp hem gülümsediğini söyleyeceğim. Böyle söyleyeceğim: Ama sır, ah o sır şu ki, aslında Boots'un söyleyecek hiç, hiç, ama hiçbir şeyi yok.

Altıncı Faset

Bence zaman, bir şeyden gerisin geri uzaklaşmak gibidir: bir öpücükten mesela. Önce öpücük vardır; sonra bir adım gerilersiniz ve görüşünüze gözler girer, sonra siz geri adım attıkça gözlerin etrafını yüz çevreler; sonra yüz bir bedenin parçası olur, o beden bir kapı girişiyle çevrenir, kapı girişi de etrafındaki ağaçlarla. Patika uzar ve kapı küçülür, görüşünüzü ağaçlar doldurur ve kapı kaybolur, sonra patika ormanda kaybolur, orman da tepelerin arasında. Yine de merkezde bir yerde hâlâ o öpücük vardır. Zaman böyle bir şeydir işte.

Şimdi benim merkezimde, benim orada olmadığım, Dr. Boots'un olduğu zamanın bulunduğunu biliyorum. Öpücük o işte. Mektup o anda değil, geri attığım ilk adımda geldi: her zaman yaşadığım yere yeni doğmuş bir bebek gibi döndüğümde: Saz'a ve bu dünyaya. Ama Boots orada, merkezde; bazen, kalbimi yavaşlatan ya da hızlandıran bir anda, ya da bir rüyayı bozan, ya da şimdiki ânı paramparça eden bir anda Boots olmanın nasıl bir şey olduğunu hatırlayabiliyorum – daha ziyade tadabiliyorum hatta. Sanırım Hizmet Şehri'nde yaşasaydım ve her yıl o öpücüğü tekrar etseydim kendim olduğum kadar Boots da olur, Saz'ı Boots'la paylaşırdım – tıpkı tüm Liste'nin kendilerini onunla paylaştığı gibi. Ve o anda bile, iskelede oturmuş salın dönmesini beklerken Boots'u sonsuza kadar içimde taşıyacağımı biliyordum.

Bekledim dedim ama: Bir an için beklemeyi denedim,

ama uzun süre beceremedim; onun yerine hiçbir şeyi beklemeyen bir iskele sakini oldum. Ara zamanlarım yoktu artık.

“Birisi direkleri çekebilir mi?” dedi Zhinsinura orada benimle oturan diğerlerine. “O yapamaz şu an.”

Kahverengi akıntıdan sıyrılarak iskeleye geldi sal; iskeleye vurdu, ıslak ahşap taşlara çarptı ve döndü. İçindeki iki kişi bu hareketle birlikte ayağa kalktı, geniş şapkalarının altından bana baktı; birisi bana bir halat fırlattı, elime almadan baktım ona düştüğü yerde. Güldüklerini duydum, ben de güldüm, ama uzun direklerin devasa bir tahta sesiyle çekilmesini izlerken neden güldüğümü unuttum. Sanki ağlamayı yeni bırakmışım gibi derin bir iç çektim; her şeyin bu sonsuz zenginliğineydi iç çekişim.

Beni sala oturttular, sonra Zhinsinura da geldi; salın akıntıya doğru çevrilişiyle dünya da gözlerimin önünde döndü başımı döndürerek.

Sanırım Zhinsinura’ya Günde Bir Kez’le ilgili haberi getiren de saldaki o iki kişiydi. Onunla konuştuklarını hatırlayabiliyorum galiba, ve üçünün de dönüp bana bakışını. O an onun adını duymuşsam bile onu tutacak kadar büyük bir ev yaratamamıştım o zaman; onun yerine salın suda yarattığı dalgaları, güneşin ötedeki yapraklarda yarattığı sayısız parlak gözünü izlemiştim. Bir süreliğine var olmamanın, bir süreliğine daha basit, daha az karışık, benden daha bilge bir varlıkla dolmanın beni böylesine değiştirebileceğini, beni var eden dünyayı böylesine değiştirebileceğini bilemezdim, tahmin de edemezdim: Ama giderek artan bir neşeyle öğrendim. Sal hareket eder ve ben günün içinden kayıp giderken, gün benim içimden kayıp giderken görevin usta olmasına izin vermeyi öğrendim: ki bu bir şey yapmayı seçmemek, beni seçen şeyin yapılması demek yalnızca. Hiç zorluk çekmeden bütün kediler bilir bunu nasıl yapacaklarını, bütün canlılar bilir, insan hariç, ve onlar da öğrenmelidir. Görevin efendi olmasına izin vermek zordur, özellikle de ne kadar uzak akraba olsalar

da meleklerin çocukları için. Ama öğrenilebilir: Öğrenmiş olmak, onu öğrenmenin tek yoludur, çünkü ben bir insanım. Çok uzaklarda ve çok zaman önce melekler büyük acılar çekerek mücadele ettiler dünyayla, durmadan mücadele ettiler; ama ben öğrenebilirdim, evet, dünyanın o uzun makine yazında bununla yaşamayı öğrenebilirdim, yapardım bunu. Sonuçta çok basitti, rahatsız edici derecede basitti. Tatlı görevfendilerimin çoğaldığını hissettim, ve gözlerimden tuzlu yaşlar akmaya başladı, tıpkı şu an seninkilerden aktıkları gibi.

Zhinsinura salın karşı tarafına geçip yanıma oturdu. Minnettarlığımı ona ifade etmek için konuşamıyordum bile, yalnızca başımı kucağına koydum. Saçlarımı okşadı. “Günde Bir Kez,” dedi, “bu sabah ticaret yapmaya gidenlerle batıya gitmiş. Gitmek üzere seçilmemişti aslında; kendi seçmiş bunu. Houd’a demiş ki: Saz gidene kadar, kesin gidene kadar dönmeyeceğim.”

İki misli ve kesin. Zamanda, evlerin dışında evler vardır ve içlerindeki milyonlarca küçük evden çok, çok daha zordur bunların içinde yaşamak; tam o anda ben, suyun aldığı darbelerin nehrin sığ yerlerinde birleşen dalgalarıyla ilgili küçük bir evde mutluydum.

“Bunu bilseydim,” dedi Zhinsinura, sonra da başka bir şey söylemedi; söylenecek ne vardı ki? Ardından: “Saz,” dedi, “kalman gerektiği kadar kalmalısın; ama günün birinde eve dönmesini istiyoruz.”

Bunu ona o anda söylemesi ne bilge bir hareketti ama! Çünkü aydınlıktım o zaman ve o bunu biliyordu; ve her ne kadar yaptığım her şeyin etrafında uzak, karanlık bir evin bir araya gelmeye başladığını hissetsem de aydınlıktım o zaman, ve suyun aldığı darbeleri seyrediyordum. İç çektim, belki de Saz’ın sırtından sonsuz ve umutsuz bir yük kalktığı içindi bu ve Günde Bir Kez’in de tabii. Memnun bir hâlde, bir daha asla eve gidemeyecek olmak ne kadar üzücü olurdu diye düşündüm. Sanırım sonra uyumuşum.

Çok yorulduğum artık, melek. Dinlenmem gerekiyor.

Dinlen.

Kristalini çıkar, bir şey kalmadı artık, anlatacak bir şey kalmadı.

Yalnızca son kaldı. Çok uzun sürmeyecek.

Ay doğmuş. Hilal olmuş şimdi. Ben buraya gelmeye karar verdiğimde dolunaydı. O kadar uzun zamandır burada mıyım?

Hayır. Daha uzun zamandır.

Bulutlar ne kadar yoğun. Sanırım aşağıda ayı göremiyorlardır... Ah, melek, çıkar artık, durdur, daha fazla dayanamıyorum.

Dördüncü Kristal:

GÖKYÜZÜ ÇİMENDEN

Birinci Faset

...ve başka bir taneyle, dördüncüyle yeniden başlıyoruz.

Bunları harcamamalıydın belki de. Sonuncuyu tam bitirmedik.

Sorun değil. Devam edebilir misin şimdi?

Bunlara neden ihtiyacın olduğunu söylemiş miydin bana, bu kristallere yani? Söylemiştiysen de unutmuşum.

Yalnızca görmek için... ne kadar güçlü olduğunu görmek için. Yani hikâyenin değişip değişmeyeceğini görmek için, şeye bağlı olarak...

225

Kim olduğuma bağlı olarak.

Onu kimin anlattığına bağlı olarak.

Değişti mi peki?

Evet. Ufak tefek şekillerde. Sanırım... Sanırım kimse Günde Bir Kez'i senin kadar sevmeyi, bu hikâyede olduğu kadar yani. Ve plastiğe sıkışıp kalmış sineği de daha önce hiç duymamıştım.

Bana anlatır mısın onu, olduğum kişiyi yani? Bir erkek mi?

Öyle.

Onu seviyor musun?

Evet.

Neden bunu düşündüm acaba? Bana onu hatırlattığın için mi? Hayır, neyse, bilmemem gerekiyor, öyle değil mi? Pekâlâ. Devam edeceğim.

Günde Bir Kez gittikten sonra Hizmet Şehri'nde zamanımı nasıl geçirdiğimi anlatırdım sana ama neredeyse hiç-

bir şeyi hatırlamıyorum, ki bu pek şaşırtıcı da değil. Yalnızca aynı anda hem bomboş hem dolu geldiğini hatırlıyorum her şeyin. Bir de kedileri hatırlıyorum: Zeminde yer değiştirmelerini, tartışmalarını, tartışmalarını unutmalarını, (bana kelimelerden çok daha net gelen adımlarla) aşağı inip uzanışlarını, uzanmadan uykuya dalışlarını, uykudan daha da derin bir uykuya geçişlerini hatırlıyorum. Onları izlemek beni de uyutuyordu.

Ve sonra ayrıldım oradan. Günü neye göre seçtiğimi bilmiyorum, ya da karanlık mı aydınlık mı olduğumu; neye göre yön seçtiğimi de bilmiyorum, batıya gittiğimi biliyorum yalnızca. Temmuzda, Hizmet Şehri'nden çok uzaktaki bir kayanın üzerinde oturduğumu ve bir inekle arkadaş olduğumu hatırlıyorum ama.

Sakallarım daha uzundu; kovukta yaptıkları gibi kesip kısaltmamıştım. Kampım yanımda kuruluydu: Kumaş olmayan ama kumaşa benzeyen bir şeyden kocaman bir kutuydu bu; Zhinsinura, Liste'nin hazinelerinin arasından çıkarıp vermişti bana. Bir tarafı gümüş diğer tarafı siyahtı ve içine girdiğimde sanki en güzel pelerinlerinden birine sarılmışım gibi ısıyor, ıslak zeminin üzerinde kupkuru durabiliyordum. Çantamda, Liste'nin yaptığı sert keselerden birinde, dikkat edersem neredeyse bir yıl yetecek kadar ekmek; Dört Çanak ve başka birkaç doz daha; Kemer bağından olduğunu bildiğim ellerden çıkmış, bir avuç güzel mavi kâğıt; ve çoğunlukla hemen sönüveren, benim insanlarımin yaptıkları kadar iyi olmayan kibritler vardı. Çıkınımın yanında, gümüş rengi kampımın üzerinde Brom oturuyor, dikkatle ve koşmaya hazır bir şekilde ineği seyrediyordu.

Sen olsan Brom'un Günde Bir Kez'in peşinden gideceğini mi düşünürdün? Ben öyle düşünürdüm. Ama benim peşimden geldi. Ya da ben onun peşinden geldim: Kedilerle böylesi daha kolay oluyor, ayrıca gidecek bir yerim de yoktu: Hem maceracı olan da oydu zaten. Temmuzda burada, girişi rahat,

Brom'u kovalayabileceği farelerle ve tavşanlarla dolu, uzakta ineklerin görüldüğü bu çayırda bulduk kendimizi. Geniş, siyah bir şapka takıyordum. Hizmet Şehri'nde yaşadığım süre boyunca bir erkek şapkası takmamıştım hiç, ama orayı terk ettiğim gün Houd bunu başından çıkarıp benimkine takmıştı. Ve tam oturmuştu. Onu hak ettiğimden falan değil, gerçi hak etmemiş olduğumu düşündüğüm için hiç takmamıştım. Sadece tam oturmuştu işte, o kadar.

İnek çocuğunu kaybetmiş gibi görünüyordu. Kocaman memeleri şişmişti ve bu yüzden hayvan acı dolu sesler çıkarıyordu. Birkaç gündür orada sessizce kamp kurduğum için, ya da belki de Dr. Boots sayesinde, inek sessizce yaklaştı bana. Hareket etmedim, sadece oturduğum yerde sigara içtim, sonra Brom tıslayınca hayvan uzaklaştı. Ufak ufak dans edermiş gibi yeniden yaklaşıp yeniden uzaklaştı sonra. Eh, diye düşündüm, seni emip yardımcı olmamın imkânı yok, dostum. Nihayet ona dokunabileceğim kadar yanıma geldi, ama dokunmayı denediğimde elimden kaçtı. Çok güzel gözleri vardı: İri, berrak, kahverengi, neredeyse tuhaf bir şekilde güzel bir kadının gözlerine benzeyen gözlerdi bunlar, bir de uzun, ipeksi kirpikleri vardı.

Böyle geçen bir günün ardından (Dr. Boots'un sonsuz sabrı!) sütün akacağı şekilde meme uçlarını çekip sıkmayı öğrendim ve inek de buna müsaade etti. Bir kere başladıktan sonra taş gibi sakın durup bana izin verdi, hatta bir noktada rahatlayıp iç bile çekmiş olmalı (iç çekebiliyorlar mı onlar acaba?) Süt hızlı, ince akıntılar hâlinde aktı. Sütü bitmeye yaklaşıırken dayanıklı şapkamı alıp altında yere koydum, akan son süt şapkamın içinde küçük bir havuz hâline geldi, biraz da şüpheyle tadına baktım. Sıcak, yoğun ve beyaz bir tadı vardı; bebekliğimdeki tadı hatırlayabilir miyim acaba diye düşünmüştüm ama hatırlamadım, ya da belki hatırlamışımdır, tadını sevdim çünkü. Şapkamı yıkamak için dereye giderken olur da inek burada kalmaya devam ederse ek-

mek ve sudan sonra güzel bir değişiklik olur diye düşündüm, ayrıca bana zarar vereceğini de sanmıyordum; tadı güzeldi, ki bu da en iyi işaretti.

İnek gerçekten de kaldı, Brom da o yaklaşınca tıslamayı bıraktı, ama arkadaş olduklarını söyleyemem. Ben yerimi değiştirdiğimde (yani Brom yerini değiştirdiğinde ve ben takip ettiğimde) inek de peşimden geldi. Adını Fido koydum; Gözlerini Kırp bunun, kadim zamanlarda meleklerin hayvanlarına verdikleri isimlerden biri olduğunu söylemişti. İkişle seyahat etmek biraz yorucuydu, ama sabırlı olduğumu söylemiş miydim? Onları kaybedersem durup oturuyordum, bir öğle ya da bir gün sonrasında ikisi de bana dönmüş oluyordu.

Karanlık olduğumu düşünürsün değil mi, her zaman-
kinden çok daha karanlık olduğumu hem de. Ama öyle değildi. Mutluydum. Yazdı, güzel, sıcak, kuru bir yazdı; çimenlerden bir deniz sonsuza uzanıyordu sanki ve hafif rüzgâr estiğinde, sanki birikintilerinin arasından balıklar fırlayıveriyormuş gibi gümüş bir renge bürünüyordu. Refakat için yanımda başka bir kedi Brom, süt için de inek vardı; eğlence içinse Saz. Fido'nun otlandığı, Brom'un da avlandığı ya da uyuduğu saatlerde Saz'ın, Boots'un bana gösterdiği patikalarında yürürdüm. Seviyordum onu. Sonsuz bir içi vardı sanki, kuytu köşeleri, dünyaya ve kelimelere, başka insanlara ve bildiği, sevdiği, ya da sevmediği şeylere bağlandığı tuhaf yerleri vardı.

Daha sonra, kışın başladım ondan korkmaya.

Ekim ya da artık her neyse (Liste'nin takvimi olmayınca eski yargılarıma geri dönmüştüm) çimenlerden denizi kahverengiye döndürdüğünde ve çok fazla yağmur yağmaya başladığında kışı geçirecek bir yer aramaya başladım. Hizmet Şehri'nden ayrıldığımdan beri yapmayı seçtiğim ilk şeydi bu; belki de bir şey yapmayı seçmenin nasıl olduğunu unutmuşumdur diye düşünüyordum. Her neyse, aslına bakarsan o yer beni buldu: Benim tek yaptığım Yol'u bulmak, birkaç gün

üzerinde yürümek, sonra da yeniden Yol'a çıkacağını bildiğim küçük bir kolu izlemektir; derken kendimi onunla yüz yüze buldum.

Yalnızca bir yüzden ibaretti, benim boyumun üç katı kadda ve kalın boynu, çatlamış ve otlar bürümüş küçük, kare bir taşın üzerine oturtulmuştu; etrafı ormanla sarılı, dökülmüş yapraklarla doluydu. Bir zamanlar boyalıydı belki ama şimdi göz yerlerinden kirli yaşlar gibi akmış koyu pas lekeleri hariç soluk beyaz renkteydi. Bir koca kulağından diğerine kadar sırttığı için dayanılmaz bir mutluluktan ağlamış gibi duruyordu.

Kesinlikle bir kafaydı bu; iki pörtlek gözü, bir de top gibi bir burnu vardı; sırttan ağız bir zamanlar açık bir alandı belli ki, alt dudağı bir tezgâh gibi geniş ve düzdü, içerisindeki paslı metal tabaklar da çürük dişlerle dolu bir ağız görünümü veriyordu. Ama bir kafaya göre bu çok absürt bir şekilde mükemmel bir küre biçimindeydi. Karşısında dururken sanki bunu daha önce görmüşüm gibi bir izlenime kapılmıştım, ama şimdi bile nerede görmüş olduğumu hatırlayamıyorum.

Arkada metal, üzeri kâğıt kadar ince bir pas tabakasıyla kaplı bir kapı vardı, kırıp içeri girdim. İçerisi karanlık ve sıkıştıktı, kim bilir ne zamandır kapalı olan bir yerin ve içeri girmenin bir yolunu bulmuş hayvanların kokusu sinmişti etrafa; hayvanlar burayı ele geçiren ben ve Brom'dan kaçtılar. Kapı açılınca nasıl bir yer bulduğumuzu anladım: Burası, ne tuhaftır ki, bir mutfaktı. Yirmi Sekiz Lezzet'tekinin minyatürü gibi duruyordu. Burada, yalnızca Yol'un bulunduğu bu hiçliğin arasında ne işi vardı ki? Belki de melekler mutfaklarını her yere inşa edebileceklerini göstermek istemişlerdi... Bir tavan burayı yaklaşık burun hizasından ikiye bölüyordu, içinde de bir kapı vardı, bir şeyleri üst üste yığarak yukarı tırmandım. Çok karanlık olmasına rağmen içinde durduğum bu kafatasının kıvrımlarını, göz yuvalarının oyuklarını ayırt edebiliyordum. Kadim döküntülerin ve yeni yuvaların

arasında uzun süre tökezledikten sonra uzun, metal bir şey buldum, bir boruydu sanırım, onunla vurarak iki koca göz bebeğini de dışarı fırlattım ve içeri ışığın girmesini sağladım.

Bütün kadim ıvır zıvırı çıkartıp zeminin sağlam olduğunu, kafatasının da sızdırmadığını görmem bir iki günümü aldı. Brom'la benim kafatasına çıkabilmemiz için bir merdiven inşa ettim, boyundaki kapıyı tamir ettim ve geceleri kapatmak için gözlere perdeler yaptım. Kadim yollar konusunda yetenekliyimdir, ayrıca tecrübem de olduğundan birkaç günü de kış geldiğinde Fido'nun yiyebilmesi için kuru ot ve diğer yenilebilir şeylerden bulmak üzere geçirdim. (Ama tabii ki çok az toplamışım.) Her ne kadar herhangi bir yavrusunun büyümesi için gereken zaman çoktan geçmiş olsa da ben çektikçe sütünün gelmesi beni çok şaşırtmıştı.

Aşağıdaki melek gümüşünden leğenlerde ateş yakabiliyordum; hatta üzerlerine konan melek gümüşünden başlıkları ve dışarı açılan bir delik de vardı, bu yüzden etraf çok duman olmamıştı; sıcaklık yukarı çıkıyordu, ben de yukarıya ağaç dallarından, yapraklardan ve çam iğnelerinden bir yatak yapıp üzerine de siyah ve gümüş renkli çadırımı örttüm. Kış başlarken ben de şapkamı buraya asmış oldum böylece.

Orada olsaydın, ormanın derinliklerinde durup yağmurla ışıldayan yapraksız ağaçların arasından yukarı baksaydın (artık her gün yağmur yağıyor gibiydi) içinde yaşadığımız o kafayı görebilirdin; çiseleyen yağmurun arasında kemik beyazı duruyor, paslanmış dişleriyle aptal gibi sırtıyor olurdu, ve sana doğru bakan (ama aslında sen değildin baktığı; hiçbir şeydi; hiç kimseydi) sol gözündeki Brom ve sağ gözünden gizlice bakan ben olurdu. Otururken bu kafanın ne işe yarıyor olabileceğini düşünmek için çok fazla vaktim oldu. Bütün kış boyunca yalnızdım orada, aklıma da birçok açıklama geldi. Bir keresinde içinde yaşadığım şeyin meleklerin yaptığı şeylerden biri değil, meleklerin ta kendisinden biri olduğunu, bu ıssız yerde boynuna kadar taş gömülmüş, ağzında

bir mutfak ve beyrinde benimle ölü, sırtan, ağlayan bir şey olduğunu düşünüp karanlıklaşacak kadar korkuttum kendi kendimi – dehşet içinde kaçıp gitmemeyi zar zor başardım.

Ama üstesinden geldim sonra. Gelmeliydim de. Gidecek başka bir yerim yoktu.

Geçinmek için leşçillik yapmaya başlamam da o kış oldu. Aslında şu an yaşayan herkes bir nevi bir leşçil; melek eşyalarıyla dolu hazine evleri olan Liste ve sandıkları olan kovuk kesinlikle öyle en azından; bilgiyi de sayarsanız Gözlerini Kırp da bir leşçildi mesela. Ama tek işi bu olanlar da var: Teeplee gibi.

Gözlerim için yaptığım tahtadan perdelerin yerine kullanmak için biraz cam bulabilir miyim diye bakmayı düşündüğüm bir gündü, ya da belki güzel, temiz bir plastik bulurum diye düşünmüştüm. Kafaya varmadan önce kocaman bir yıkıntıyı geçmiştım, oraya gidip kullanabileceğim bir şey bulabilir miyim diye bakmaya ayırdım günümü. Sıcak, aralık ayı gibi bir gündü, açık, kahverengi ve neşe vericiydi; doğum zamanımı yeni geçmiştım; on yedi olmuştım.

Bu yığın, meleklerin içine binlerce sayısız şey yaptıkları o yerlerden biriydi; öyle devasaydı ki başını ya da başlarını kaldırsa etrafında büyüyen ormanları aşabilirdi. Yalnızca tek bir duvar ayakta duruyordu, kesip çıkarılmış gibiydi sanki, ve bütün pencereleri boştu; ne tuhaf, güneş ışığı o pencerelelerden çok daha kolaylıkla geçse bile daha kör görünüyordu şimdi. Koca ağaçlar diğer yıkık binaların duvarlarına parmaklarını geçirmiş, (hepsinde mutlaka olması gereken) geniş taştan plazayı ise çoğunlukla rahat bırakmışlardı; dikenli, kahverengi otlar yıkılmış duvarlardan tuhaf tepceklerle sarmıştı. Sanırım diğer her yer gibi burası da artık burada değildi aslında; alakargalar bana bağılıyor, sincaplar ısıklık çalıyordu; yine de çok daha sakin görünüyordu. Binalar arasında yolların düzgün açılarla birbirini kestiği yerleri göre-

biliyordunuz; bu yolların en geniş, binaların en büyük ve en az yıkılmış olanına gidiyordu, ben de onun o geniş, karanlık ağzına doğru yürüdüm. Tam içeri girecektim ki karanlıkta gözümü kırpmak üzere durdum – ve bu yerde zemin olmadığını gördüm. Boyumun birkaç katı uzunluğundaki boşluğun köşesinde durdum. Aşağıda bir şey koşuşturdu; orada yaşayacak bir yer bulan hayvanlardan biriydi bu. Bu küçücük ses bile içeride devasa bir şekilde yankılandı.

Boş pencerelerden giren tozlu ışık huzmeleri aşağıdaki karanlık karmaşayı aydınlatmasa da aşağı doğru tırmanacak yerler olduğunu görebildim. Çoktan biraz inmiştim ki acaba yeniden yukarıya çıkabilecek miyim diye düşünüp durdum. Bastığım çıkıntıda duran bir şeye vurup derinliklere doğru çarpa çarpa düşmesini dinledim; olduğum yere oturur gibi yaslanıp omzuma düşen bir şeyi silkelemeye yeltendim.

Arkamı döndüm. Omzuma düşen şey bir eldivendi ve eldivenin içinde bir el vardı. Haykırdım, çıkıntı çok dar olduğu için ayakta duramıyordum. El uzun bir bedene aitti, bedeninin üzerinde solgun suratlı bir kafa vardı ve kıvrıkcık kaşları olan gözleri şüpheyle ıslıl ıslıl bakıyordu bana.

“Şimdi,” dedi adam ve omzumu daha da sıkı tuttu. Elindeki eldiven parlak, siyah plastiktendi ve büyük, sert bir kelepçeye bağlıydı, üzerinden de plastik bir püskül sarkıyordu. Kelepçenin üzerine soluk beyaz bir yıldız baskısı ya da resmi yapılmıştı. Korkmalı mıyım hayranlık mı duymalıyım bilemiyordum: Baştan aşağı kalın, parlak bir pelerine sarılıydı ve bağcıklı bir kukuletası vardı; üzeri kırmızı ve beyaz renkte kalın çizgilerle kaplıydı ama yalnızca omzunun üzerinde açık mavi bir kare vardı ve içinden sıra sıra mükemmel beyaz yıldızlar geçiyordu. Kırmızılı beyazlı pelerinin arasından uzun boynu uzanıyordu; öyle uzundu ki sanki kırılmış gibi bükülüyordu orta yerinden; metal rengi saçları tel teldi ve neredeyse tamamen kırılmıştı. Kendime rağmen gülümsedim; ve tutuşunu gevşetmese bile o da

gölümsedi. Dişleri düzgün, tam ve mükemmeldi; ve tıpkı çimenler gibi yemyeşildi.

“Leşçil?” dedi.

“Bilmiyorum,” dedim kelime bana yabancı gelmese de. “Biraz cam arıyordum. Burada kullanabileceğim bir şey bulabilirim diye düşündüm, biraz cam ya da temiz plastik...”

“Leşçil,” dedi başını sallayıp yeşil yeşil sırtarak. Omzumu bırakıp elini eldivenin içinden çıkardı. Eli soluktu ve halkalarla ışık ışıldı; elini bana uzatıp “Sık,” dedi. Kalkmama yardımcı olacağını sandım, ama elini tuttuğumda yalnızca – aşağı yukarı hızlıca sallayıp bıraktı. Bu bir uyarı mıydı, selam mıydı, neydi? Hâlâ gülümsüyordu ama yeşil dişleri her nedense bunun sebebini anlamamı zorlaştırıyordu. Çizgili eteklerini toplayarak yanımdan geçti, fark etmediğim tutamaklarla hızlıca aşağı indi ve dönüp onu takip etmem için el salladı.

Takip etmesi kolay biri değildi. Duvardan aşağı, o sonsuz, tarifsiz pas ve yıkıntıların üzerinden bir örümcek ya da bir sincap gibi ilerliyordu. Arada bir uzaktaki geniş bir camdan aralık ışığı üzerine yansıyor, harika pelerini bir an için parlayıp yok oluyordu, tıpkı çizgili bir lamba gibi. Derken hatırladım: “Bir leşçil değilim ben,” dedim. Ardından tırmanışımızın yankıları arasından duyulabilmek için daha yüksek sesle bağırdım, “Bütün leşçiller öldü sanıyordum.”

Bunun üzerine durup bana döndü; bir pencerenin ışığının yarı içinde, yarı dışında duruyordu. “Öldü mü?” dedi. “Öldü mü dedin? Dedin mi? Bu Ulusal şeyi görüyor musun?” Pelerinini ışıktaki savurup açtı. “Bu Ulusal şey yapıldığından beri ölüydü zaten, ama hâlâ yepyeni; ve sanırım ben de onun gibi öldükten sonra bile birinin bedeni onun o eski zaferine sarınıyor olacak. O yüzden öldü falan deme. Beni takip et sadece.”

İkinci Faset

“Leşçiller,” dedi Teeplee, “keleşlere benzer.”

Beni nihayet götürdüğü, yıkıntının çok derinliklerindeki oda küçüktü ve parlak bir lambayla aydınlatılmıştı. Oraya giderken karanlık bir kapı eşiğinde bir anlığına bir insan yüzü, hemen arkasında da başka bir odaya giden başka bir insanın sırtını görmüştüm; ayrıca oturduğumuz masanın altında da bir çocuk sessizce eşyaları karıştırıyor, sanırım kendini eğitiyordu çünkü oda eski eşyalarla öylesine doluydu ki oymalı bir sandığın içinde oturmaya benziyordu, ne var ki bu eşyalardan hiçbirinin herhangi bir düzeni varmış gibi durmuyordu.

Teeplee bana – adının yanı sıra oradaki diğer insanların ailesi olduğunu, tüm çocukların da kendisinin olduğunu söylemişti. Hepsinin! “Benim ekip,” diyordu onlara. Dediğim gibi, hatırlamıştım: Leşçiller, Birlik’in güçlü olduğu günlerde Birlik’e boyun eğmeyen, etrafta dolaşıp meleklerin yıkıntılarından toplayabildiklerini toplayıp bunları kullanan ya da değiş tokuş eden ve olabildiğince melekler gibi yaşayan erkeklerdi; en temel hazineleri ise eski usul, aracılık olmadan, kediler gibi üst üste hamile kalabilen kadınlardı. Doğal olarak, herhangi bir kadının bir hazine olduğunu düşünen erkekler Birlik’in düşmanıydı ve çoğunlukla yakalanıyorlardı; bu yüzden Teeplee’yle melek eşyalarından oluşan sığınağında otururken sanki yüzlerce yıl öncesindeymişiz gibi hissetmiştim.

“Keleşler mi?” dedim.

“Bilirsin işte, keleşler. Ölü şeylerle beslenen büyük, kocaman kanatlı, kel kafalı kuşlar.” Pelerininin içinde dimdik doğruldu. “Keleşler Ulusal’dır,” dedi. “Ulusal kuşlardır onlar.”

“Ulusal’ın ne demek olduğunu bilmiyorum,” dedim, “meleklerle ilgili bir şey olduğu dışında yani...”

“Bu kadar işte,” dedi Teeplee uzun parmaklarından birini bana uzatarak. “Hiç görmedin mi melekleri? Hepsi kel kafalı, ya da olabildiğince keller işte; tıpkı keleşler gibi.”

Bir an için melekleri gerçekten gördüğünü söylüyor sandım, ama tabii ki fotoğraflardan bahsediyordu aslında; ve evet, ben de bir melek görmüştüm, Plunkett Amca’nın gri resmiydi bu, ve keleşler gibi keldi adam.

Bu odada ve bir başkasında eşya yığınlarını karıştırmaya başladı, istediğim cam ya da plastiği arıyordu. “Bir leşçil,” dedi bakınırken – ve ben o anda buranın çılgın bir düzeni olduğunu fark ettim – “benim gibi, meleklerin yaptığı ve bozulmayan şeylerle geçinen biridir. ‘Bozulmayan’ demek, ‘atılacak’ olmayan demek. Görüyorsun ya, melekler bir zamanlar yalnızca bir kere kullanıp sonra atacağın şeylere sahip olmanın iyi olacağını düşünmüştü. Neden böyle düşündüklerini unuttum. Ama bir zaman sonra böyle devam ederlerse yakında dünyadaki her şeyi atacaklarını fark ettiler, bu yüzden fikir değiştirip yalnızca bir tane sahip olacağın, sonsuza kadar kullanabileceğin şeyler yaptılar. Onlar bu alanda iyileştikleri zamansa artık her şey sona ermişti zaten, ama bu şeyler yine de bozulmadı... Aa, bunlara ne dersin?”

Bir kutu dolusu yeşil ve kahverengi şişe dibi camı gösterdi bana.

“Daha büyük bir şey düşünmüştüm,” dedim.

Hiç hayal kırıklığına uğramadan bunları kenara koydu. “‘Geçinen’ dediğim,” dedi, “belki üzerine giyersin, bu Ulusal şey gibi, ya da yiyecek şeylerle değiştirirsin, ya da kadınlara hediye olarak verirsin falan, ya da” – sırtarak bana doğru

eğildi – “belki de yersin. Meleklerin yiyeceklerini bulup kendin yersin.”

Öylesine zafer kazanmış gibi duruyordu ki dayanamayıp güldüm. “Biraz bayatlamamışlar mıdır?”

“‘Bozulmayan’ demiştin,” dedi Teeplee ciddi ciddi. “Dedim ki ‘Leşçiller keleşlere benzer’; dedim ki ‘Keleşler ölü şeylerle beslenirler.’ Anlıyor musun, çocuk – bak mesela, buna bak.”

Kabarık, siyah bir plastik bulmuştu, bükülmüş ve çizik çizikti. “Belki daha temiz bir şey olsa,” dedim. Plastığı patırtıyla yere atıp aramaya devam etti.

“Görüyorsun ya,” dedi, “bozulmayan şeyler yapma fikri, onları daha en başından ölü yapmak anlamına gelir, böylece asla ölmek zorunda kalmazlar. Ölü metal var mesela, melek gümüşü yani, ne paslanıyor ne deliniyor ne de kararıyor; bunun gibi ölü kıyafetler var sonra; çürümeyen, kurtlanmayan ya da yarılmayan ölü tahtalar gibi plastikler var ya da. Ve en tuhafı da: Melekler ölü yiyecek de yapabiliyorlardı. Asla bayatlamayan, asla küflenmeyen, asla bozulmayan yiyecekler. Yiyorum ben onlardan.”

“Benim de öyle yiyeceklerim var. Sigara gibi içiyorum.”

“Hayır hayır! O şeytani pembe şeyden bahsetmiyorum! Yiyecek diyorum, yediğin yiyecek. Bak şuna.” Parmak ucunda durarak yüksek bir raftan kapalı, metal bir kap aldı; plastığı andıran mat bir ışıltısı vardı. “Metal,” dedi, “paslanmayan metal, üzerinde de plastikten bir kılıf. Şimdi izle ve dinle.” Kabin üzerinde bir halka vardı; Teeplee parmağının bunun altına doğru sokup çekti. Halkanın çıkmasını beklemiştim ben aslında, ama onun yerine içe çekilen bir nefesi andıran bir tıslama duyuldu ve kabin üst tarafı zarif bir çember oluşturarak tamamen çıktı. “Bak,” dedi ve içindekini gösterdi bana: Talaşa benziyordu, ya da küçük tahta parçacıklarına. “Patates,” dedi. “Şu an değil yani, henüz değil; ama suyla karıştırırsan çıkana şaşarsın: Püre yapılmış patates bu ve hâlâ yepyeni.”

“Yepyeni mi? Tadı nasıl?”

“Eh. Ölü. Ama yiyecek gibi yine de. Suya attın mı meleklerin yaptığı püre patatese benzer bir şey oluyor, çocuk, hem de bin yaşında bir patates bu.” Saygıyla kabın içine bakıp şöyle bir salladı; kuru, kumsu bir ses geldi. “Bir kaya bile,” dedi, “bir *dağ* bile bin yıl içinde değişir. Ama melekler bu patatesi daha en başından ölü yapmayı başarabiliyorlardı, ki değişmesin. Ölümsüz bir patates yapabiliyorlardı onlar.”

Ansızın düşüncelerinde ya da merak içinde kaybolmuş gibi oturdu. “Cam yok bugün. İki, üç gün içinde gel, bakarız.” Bana yolumu göstermesi için çocuğu gönderdi. “Ama unutma,” dedi ben giderken, “bir bedeli olacak.”

Geri geldim; çok sık geldim hem de. Uzun bir kıştı, Teeplee de iyi arkadaş oluyordu insana. Karanlık bir evden bahsettim; zaman içinde unutmaktan bahsettim. Ve ne tuhaftır ki: Kafamın içinde yapayalnızken bazen kendimi tamamen kaybedecek gibi görünürdüm, ama yaşlı Teeplee’yleyken rahattım – belki de birlikte büyüdüğüm her şeyden, bir leşçil kadar farklı olan başka kimse yoktu diyeydi bu.

Kendimi kaybetmek derken kastettiğim şu: Yalnızken yine de konuşabileceğim biri olurdu sanki yanımda. Başım buz tutmuş hâlde uyanırdım (ateş çoktan sönmüş olurdu), siyah ve gümüşüme sarınıp bu ötekiyle bir sohbete başlardım, o da bana cevap verirdi, uzun süre orada uzanır aynı hikâyeyi farklı iki şekilde anlatmaya çalışan iki dedikoducu gibi didişip dururduk.

Hakkında konuştuğumuz şey Boots’tu. Hikâyenin kalbinde onun mektubu vardı, ama ben mektubunu unutmuştum, mektubunun Unut olduğunu da. Nihayet kalkar, inekten süt alır, oturup sigara içer, ardından belki soğuk yatağıma yenden sarınırdım, ve bu sırada da ötekiyle durmadan, unutmaya bile hatırlayamadığımız bir şeyden konuşuyor olurduk.

Gerçekten o kadın olmak, Boots olmak istemiştım diye

açıkladım; ciddiydim bu konuda. Hâlâ öyleyim. Suçlanacak kişi ben değilim; kimse sorumlu değil, dedim, ne Boots, ne o, ne ben; bunu ben seçtim, görmüyor musun, söylenecek ne kaldı ki? Ama şöyle dedi o: O zaman neden şimdi buradasın da orada değilsin? Yeterince çok çabalamamışsın demek ki. Haklı olmadığını biliyorum, diye cevap verdim; neden olduğunu hatırlamıyorum, ama doğrusu bu değil, tam aksi hatta; her neyse, denedim ben, denedim... Yeterince çok değil ama, dedi. Birbirimize sırt çevirmeyi denerdik sonra; ama mümkün olmuyor bu.

Beni korkutan şey, o olma girişimimde başarısız olduğum ve bu girişim sırasında kendim olmayı bıraktığımdı. Uyku-
dan hemen önceki anlarda bana geri dönen eski benliklerim korkutuyordu beni (onları çağırmayı öğrendiğimi söylemiş miydim? Öğrendim evet) ve bir şey öğrenmişim gibi, herhangi bir şey öğrenmişim gibi hissetmekten ziyade sanki acı veren, iyileşmeyen bir yara almışım gibi hissediyordum; ve bu yara, ne kadar denersem deneyeyim artık söylediğim şeyi gerçekten kastedememem ya da gerçekten kastettiğimi söyleyemememdi. Bir korku hırıltısı geçerdi tüm vücudumdan. Gözlerimi dışarı diker, Teeplee bugün neyle meşgul diye gidip bakabilecek kadar ısınmadı mı hava diye merak ederdim.

Dayanıklı melek yapımı şeylerimizi – o çizgili cüppesini, ben siyah pelerinimle şapkamı – çenemize kadar çeker günü birlikte geçirirdik; eski yığınların üzerinden tırmanır, ellerimiz ve ayaklarımız uyuşana kadar kadim şeylerden konuşurduk; sonra çatırdayan donun arasından hazinelerimizi boşaltmak için yıkıntıdaki çukuruna gider, kim neyi alacak diye konuşurduk. Çoğunlukla yürüyüş ve arkadaşlık olsun diye gittiğimden en iyi şeyleri hep o alırdı, yine de duyguları incinmesin diye pazarlık ediyormuş gibi yapardım. Ölü, gereksiz aletler için sıkı pazarlık yapar, ancak üzerine uzun uzun düşündükten ve böylelikle bir işe yarayabileceklerine dair çok fazla ısrardan sonra onlardan vazgeçerdi.

Bazen, Teeplee Yerleşim dediği şeyden güzel, büyük bir tane buldu mu iki ya da üç gün dönmezdik; bazen oğullarından birini getirirdi ama karısını hiç getirmede. (“Erkek işi bu,” derdi kararlılıkla.)

Teeplee çok fazla melek ilimi bilirdi, ama ne kadarına inanmam gerektiğini hiç bilemedim. Neden gördüğüm bütün Yerleşim’in aynı olduğunu sordum ona: Bu küçük, yıkık dökük yerlerin hepsi aynıydı, hepsinin mutfak diye bir odası, yıkanmak için taştan bir bölmesi vardı. Meleklerden hiçbiri bir şeyleri farklı şekilde birleştirmeyi düşünmemiş miydi? Gördüklerime şaşırdıysam bir de onun gittiği kadar uzağa gitmemi, aynı şeyi her yerde görmemi söyledi; göz alabildiğine Yerleşim var diye anlatmıştı, ve evet, her yer tam olarak meleklerin her zaman yaptığı gibi donatılmıştı, böylelikle binlerce kilometre gidebilir, bir Kıyı’dan öteki Kıyı’ya geçebilir, yine de tıpkı geldikleri yerdekine benzer başka bir kutu bulabilirlerdi. Hatta bazılarının, olur da kendilerini her şeyin gerek duydukları gibi olmadığı bir yerde bulurlarsa diye böyle bir Yerleşim’i, tıpkı sümüklü böcek kabuğu gibi gittikleri her yere yanlarında çektiklerini söyledi. Bir düşünsene onları, dedi, birden fazla hayatın olsa bile gidemeyeceğin sonsuz mesafeleri hızla aştıklarını, her yerde aynı Yerleşim’i bulduklarını, zaten bulmak da istediklerini düşünsene.

Bunu nasıl bilebilirdi ki o? Belki de bambaşka bir açıklaması vardı bunun. Belki de Kanun’du bu.

Kırağının tuttuğu bir gün, devasa binaların yıkılıp kendi ağırlıklarından toprağa gömüldükleri devasa bir yerde – sanki toprak meleklerin eserlerinden kocaman, gereğinden büyük bir ısırik almış gibi duruyordu – güzel bir şey buldum: ıslıl ıslıl, yepyeni vidalarla dolu büyük bir kutu. “Yepyeni,” dedi Teeplee soğuktan ve kıskançlıktan titreyerek. Dönüş yolu boyunca kaybetmedim değil mi diye, o taşısa daha mı güvende olurlar acaba diye sorup durdu; nihayet kalabalık, sıcak sığınağına vardığımızda bunları aramızdaki masanın

üzerine koydum. Teeplee bir elini eldiveninden çıkarıp şıkırdayan parçaların arasına soktu; pürüzsüz, kıvrımlı köşelerini hissetti, yarıklarına tırnağını soktu. “Bir vida,” dedi; “bir vida bir çiviye benzemez, bir şeyi iple bağlamaya da benzemez, çocuk. Bir vida, bir vidanın” – yumruğunu sıkı – “bir vidanın otoritesi vardır.” Ardından, sanki cevabın onun için hiçbir önemi yokmuş gibi: “Bunlara karşılık ne istiyorsun?”

“Eh,” dedim, “bir çift eldiven işime yarayabilirdi.”

Çıplak eline hemen eldivenini geçirdi. “Tabii,” dedi. “Sıcak, güzel eldivenler istersin elbette, bunlar gibisini değil.” Siyah plastik parmaklarını uzatıp büktü. Neden bilek kısımlarına bir yıldız çizilmişti?

“Bana gayet iyi görünüyorlar,” dedim. “Dayanıklılar.”

“Eldiven’ demedin mi,” dedi. “Öyle eldivenler gördüm ki bunlar yanında çıplak el gibi kalır.” Yan yan bana baktı. “Çift değil ama.” Herhangi bir itirazda bulunmamı önlemek için elini kaldırdı, diğer odaya aramaya gitti.

Pis bir beze sarılı bir şeyle geri döndü. “Eldiven vardır,” dedi, “bir de eldiven vardır.” Bezi açtı ve masada önüme buz gibi ışıldayan gümüş bir eldiven koydu.

İnanır mısın, melek, onu orada görene kadar – bir eldivenden çok bir ele benzeyen, bir elin parlak gölgesini andıran onu görene kadar – Zhinsinura’nın tam da böyle bir eldivenle Boots’u hareket ettirdiğini, beni Boots’la değiştirenin Aziz Andy’den alınan eldivene benzeyen bir eldiven olduğunu tamamen unutmuştum. Şöyle olmuştu: Teeplee’nin eldivenini o çatlak masasının üzerinde görene kadar öteki eldiveni hatırlamamıştım – hayır, dahası da vardı: Onu gördüğümde o an bana yeniden sunulmuştu sanki, tamamen, bütün mucizesi ve dehşetiyle: Küçük odayı gördüm, berrak küreyi ve kürsüsünü de; Zhinsinura’nın eldivenini takışını gördüm ve *Gözlerini kapat* deyişini duydum. Onun neredeyse hemen ardından çok fazla mucize gelmişti: Tamamen unutmuştum.

“Buna benzer bir eldiven gördüm,” dedim o an – yok ol-
duktan sonra değil, hayır – ama geçtikten sonra.

“Görmek bir şeydir,” dedi Teeplee. “Sahip olmak başka bir
şey.”

“Buna benzer bir eldivenin hikâyesini biliyorum bir de,
bunun hakkında bir hikâyedir belki de.” Bir yer vardı – küçü-
cük bir yer, bir nokta belki de – hayatımdaki her şeyin birbi-
riyle kesiştiği bir yer. Zihnimin tıpkı gözlerimin kayabildiği
gibi kaydığını hissettim.

“Bu vidalara gelince,” dedi Teeplee.

“Evet evet,” dedim. “Al onları.” Yavaşça, umursamazlığımı
şaşıarak, acaba kötü bir anlaşma mı yaptı diye düşünerek
aldı. “Nereden buldun onu?” diye sordum.

“Heh, işte çıktı ortaya.”

“Yanında, ya da yakınlarında bir yerde bir top var mıydı
– gümüş bir top, gümüş değildir belki ama, bu renkte yani?”

“Hayır.”

“Emin misin? Belki de vardı. Oraya tekrar gider misin?
Ben de seninle gelirim.”

Gözlerini kısarak baktı bana. “Nesi varmış bu topun?”

“Nesi var bilmiyorum,” dedim kafa karışıklığına, kendi
kafa karışıklığıma gülerek. “Bilmiyorum. Keşke bilseydim.
Yalnızca onu almak için sahip olduğum her şeyi verebileceği-
mi biliyorum, her ne kadar bu çok fazla şey etmese de.”

Keleşlerinkine benzer kel kafasını kaşıyıp somurtarak el-
divene baktı. “Çifti bile yok,” dedi.

Üzerine düşünecek böyle bir şeyim olmuştu böylece.
Uzun bir süre eldiveni takmadım; lekesiz, imkânsız hâliyle
öylece durdu eşyalarımın arasında, ve nasıl katlarsam katla-
yayım hep canlı bir el şeklini aldı, sorun değildi gerçi, ne-
redeyse hiçbir ağırlığı da yok gibiydi. Nihayet giydiğimdeyse
– sanki uzun yıllar sonra insan eline acıkmış gibi istekle par-
maklarımdan geçip bileklerime çıkmıştı – neredeyse derhâl
geri çıkardım. Sanırım içindeki elimin yapabileceklerinden

korkuyordum. O zamandan sonra yalnızca baktım ona ve hakkında düşündüm – sürekli aynı şeyleri düşünüp durdum.

Geceleri beni meşgul edecek başka şeyler de vardı. Öteki bunun kızı daha fazla istememe sebep olduğunu söyler, ben de ona hak verirdim; zaten solgun şafaklarda gördüğümüz rüyalara dair kafamda canlandırdıklarım çok zayıftı; çok azına dikkat etmiştik çünkü. Bazen pelerininin eteklerini kaldırmış uzanır, o işe yaramaz şeyle öfke içinde uğraşırken kendimi aynı zamanda, aynı şekilde işe yaramaz soğuk göz-yaşları dökerken bulurdum.

Ama böyle gülmemelisin gerçekten.

Üçüncü Faset

Bir gün geldi, kışın sonsuza kadar olduğunu anladım; don yapmayan günler olurdu gerçi, güneşin ısıdığı günler olurdu, ama onların ardından her zaman soğuk ve yağmur gelirdi yine.

O gün de normal başlamıştı, ama öğleden sonra bulutları geri getirivermiş, onlar da durmaksızın ağlamalarına yeniden başlamışlardı. Çiseleyen yağmur akşama doğru azalıp bir sızıntıya dönüşmüştü ama bulutlar sanki daha yapacak işleri varmış gibi alçakta asılı kalmaya devam etmişlerdi. Oturmuş sigara içiyor, ıslak rüzgârın oynadığı pembe renkli küçük bir kül yığınının göz yuvarının oyduğunda birikmesine izin veriyordum. Hayır, bahar yoktu bu sene; orman çaresizlikten çamura batmış, iliklerine kadar üşümüştü. Tam olarak ölü sayılmazdı, donmuş da değildi; kış boyunca çok az kar yağmıştı. Ama umut yoktu işte.

Minnettar ol, dedi bana, kız orada olmadığından dönme-
ne gerek de olmadığı için. Senin Boots'tan kendisi gibi dön-
meyeceğini biliyordu, zavallı bir kötürüm gibi dönecektin,
ne onun gibi, ne öteki gibi; ne o ilk sevdiği kendin gibi, ne de
bambaşka biri gibi.

Anlamıyorum, dedim ona. Hiçbir-şey anlamamıştım,
şimdi elimde hiçbir şey de kalmadı. En derinimdeki bilgileri
onun için yıktım ben, onun yansıması için berrak bir havuz
yaptım kendimi. Şimdiyse yalnızca boş bir gökyüzü kaldı.

Görmüyor musun? dedi. Sen saydam olmaya çalıştın, ama

onca zaman kızın yapmaya çalıştığı opak^{*} olmağı.

Yolduvar gibi, dedim.

Onun opak olması gerekiyordu: Senin saydam olman gerekiyordu. Dünya üzerinde kalmış sevgiden daha kuvvetli bir güç yok, ama...

Opak, dedim. Evet.

Saydam, dedi.

Onun içinde bir şey gördüğümü söylediğim her anda hemen onu değiştirir, benden iyice saklanırdı.

Kendi de bilmek istemiyordu çünkü, dedi. Suçlanacak bir şey yok bunda.

Sanki yolumu bir iple geçerek onun ardından bir mağara girmişim gibiydi; tam ipin sonuna geldiğim, ardından daha fazla gidemeyeceğim anda Dr. Boots ipi elimden kaptı.

Zaten tek bir yön vardı yalnızca, dedi. Çıkış yoktu yani.

O konuda, dedi, hemfikiriz.

O hâlde, dedim, sanırım yükü hafifletmenin vakti geldi.

Sahip olduğum her şeyin durduğu çıkınımı alıp içinden Dört Çanak'ın kutusunu çıkardım. Pencereye götürüp kili-dini açtım. İlk çanak maviydi ve turuncu renkli bir şeyle doluydu – Yirmi Sekiz Lezzet adlı evin iki rengiydi bunlar; her türlü hastalık için kullanılan ilacın kızlarıydı içindeki. İkinci çanak siyahtı ve rüya görüp Yedi Eller'le aramdaki bağı çözmeme yarayan pembe renkli şey vardı içinde. Üçüncüsü gümüştü ve içinde yük hafifleten siyah taneler duruyordu. Dördüncü ise kemik beyazıydı ve Bir Kelime Söyle'nin reddettiğini gördüğüm beyaz renkli meleklerin seçimi vardı içinde (hayır, demişti o, bu yıl değil). Pencerenin kenarında yanar bıraktığım sigarayı aldım; iki parmağımın en derinine sıkıştırdım, yükselen dumana karşı gözlerimi kapadım ve onları düşündüm. Bir çocuğa devasa çanaklar uzatan uzun, şapkalı bir adamı gösteren o aynanın karşısında duran Houd'u hatırladım. "Karanlık ile aydınlığı karıştırıyor,"

* Saydam olmayan, ışık geçirmeyen. –çn

demoşti “ve bir süreliğine yalnızca karmaşayı düşünüyorsun, her şeyi değil.”

“Her şeyi mi?” demoştım.

“Görelilik bu işte,” demoşti.

Pekâlâ, Görelilik olsun o zaman, her neyse artık; karmaşayı deneyelim. Gümüş ve siyah çanakları açtım; birinden kuru andıran siyah bir tane alıp yuttum. Baş parmağımı ıslatıp diğer çanaktaki pembe yüzeye dokundum, sonra da parmağımı dilime sürdüm. Sigara içmeye, pencerede şiddetlenen rüzgârın yağmura karıştırdığı külden bir yığın oluşturmaya devam ettim sonra.

Kafamın içinde tam da oyun için yetecek yer kalmıştı, gerçi seyretmek için arkalarda dikilen insanlar pencere-gözleri doldurup etrafı karanlıklaştırmışlardı. Oyuncular bir çember hâlinde, dizlerini kendilerine doğru çekmiş, yanak yanağa oturuyorlardı. Tek bir topla oynuyorlardı ve bir sürü kafadan ses çıksa da nasıl başlayacakları konusunda hiçbir tartışma yoktu ortada: Top annemin dizinde başladı.

“Kimin dizi?” dediler ve Sesli Gül topu Mbaba’nın dizine götürdü. “Gümüş topla eldivene gelince,” dedi Mbaba, “onlar yok artık; ama diğerlerine gelince, şuna bak”: Ağzını açıp mükemmel düzgünlükteki dişlerini gösterdi; çimenler gibi yemyeşillerdi.

“Kimin dizi?” dediler ve top Kırmızı Boyalı’nın dizine gitti, oradan “Bir gün, koca adam, bir gün,” diyen Yedi Eller’e, ve sonra yeniden “Bağda bir düğüm – çok gülüyorum buna,” diyen Kırmızı Boyalı’ya. Uzun, kendinden emin cımbızının arasında havada durdu top. “Kimin dizi?” dediler ve top Günde Bir Kez’in dizine gitti. O imkânsız mavi gözlerini kaldırıp “Sonsuza kadar,” dedi kız.

“Kadınlara sor,” dedi Yedi Eller ve topu usulca sigara içerken “Havadan daha hafif, havadan daha hafif” diyen Bir Köşede’ye götürdü.

“Roy’un bir şakasıydı bu,” dedi Günde Bir Kez ve beni Kırmızı Boyalı’ya götürdü. “Birçok hayat,” dedi kadın, “doğumla ölüm arasındaki anda birçok hayat.”

“Şimdi bahar zaten,” dedi Günde Bir Kez ve kararsız eliyle cımbızını Kırmızı Boyalı’nın dizindeki topa doğru götürdü. Cımbız yaklaşırken Zhinsinura başını usulca iki yana salladı.

“Bir kedinin kaç canı vardır?” diye sordu kadın.

“Dokuz,” dedi Kırmızı Boyalı.

“İska,” dedi mavi taşlardan bir bilezik takan Houd; sarı tırnaklı eliyle düşen topu alıp kendi dizine koydu.

“Kimin dizi?” dedi hepsi ve cımbızlar topa yöneldi. “Büyük Düğüm ile İlk Tuzak, Küçük Tuzak’ı oluşturuyor. Küçük Tuzak ile Keşif birleştğinde Küçük İkinci Kapı ortaya çıkıyor, Yaprak bağında buna Büyük Tuzak Çözüldü diyorlar,” dedi Kırmızı Boyalı ve top yine dizden dize uçmaya başladı.

“Sinek etrafını görebiliyor,” dedi Tomurcuklu ve beni Çiçekli’nin dizine götürdü.

“Kendisini durduran bir şey de göremiyor,” dedi Tomurcuklu; “ama yine de hareket edemiyor.”

“Bu da size ders olsun,” dedi Tomurcuklu ve beni Gözlerini Kırp’ın dizine götürdü. “Hepimiz bacaksız insanlarız,” dedi Gözlerini Kırp esneyerek. Bir nezleymiş gibi iyileşmez kaybedilmiş bir bacak.”

“Aziz oldun mu artık?” dedi Tomurcuklu, ve Çiçekli beni yeniden Günde Bir Kez’in sivri dizine götürdü, ve Gözlerini Kırp dedi ki “Küçücük parçalar,” ve beni başka bir kızın dizine götürdü, yıldızlı siyah pelerini ve yanında durmuş izleyen kocaman bir kedisi olan bir kızın dizine. “Ben orada bile değilken,” dedi, “nasıl düşünebilirsin beni?”

“İska! İki iska oldu,” dedi kedi. Top geri alındı ve Zher’in dizine gitti. Günde Bir Kez usulca şöyle dedi: “Çok güzel.”

“Sonuçta,” dedi Kırmızı Boyalı durakladıkları anda, “bu yalnızca bir oyun.”

“Kimin dizi?”

Top hızla dönmeye başladı. “Amaç,” dedi Houd, “oynadığını asla keşfetmemek.”

“Bir gün,” dedi Kırmızı Boyalı, “saydam olmak ve bu saydam hayatta ölümden kurtulmak.”

“Onunla yaşamayı öğrenmek,” dedi Gözlerini Kırp. “Onunla yaşamayı öğreniyoruz; çabalıyoruz. Sistemlerimiz ve bilgeliğimiz var bizim...”

“Gerçeği konuşmak nasıl oluyor?” diye sordu Zhinsinura. “Hadi ikimiz de bir sır verelim.”

“Bilmeceleri hatırlamıyorum,” dedi Günde Bir Kez.

“Selamlama, Esas Kısım ve İltifatlı Kapanış. Bu şekilde bir patika bulabilirsin.”

“Bir patika,” dedi Kırmızı Boyalı.

“Yalnızca bir isimdir,” dedi Zhinsinura.

“Ayaklarının üzerine çizilidir,” dedi Mbaba.

“Çünkü olduğun yer,” dedi Zhinsinura.

“Göçebe gezdiğimiz zaman,” dedi Mbaba.

“Üzerinde nerede olduğun,” dedi Zhinsinura, “yalnızca bir hikâyedir.”

“Ve sonra, ve sonra, ve sonra,” dedi Gözlerini Kırp.

“Bazı hikâyeler hoştur...”

“Görelilik bu işte,” dedi Houd.

“... bazılarıysa değildir. Karanlık ve aydınlık bu işte.”

“Çocuk *bayağı* karanlıktı,” dedi Sopalı ve topu ıslak siyah odundan cımbızının arasına aldı. Top incecik cımbızın arasından kayıp duruyordu. Tutamıyordu adam. Oysa ne kadar da iyi gitmişlerdi.

“Bir kedinin kaç canı vardır?” diye sordu Puff. “Çabuk.”

“Birçok hayatı,” dedi Kırmızı Boyalı, “doğumla ölüm arasındaki anda birçok hayatı vardır.” Sopalı topu kadının dizine götürmeyi başardı ve herkesten *aaaah* diye bir ses çıktı.

“Kimin dizi?” dedi hepsi birden. “Dr. Boots’un dizi,” dedi Günde Bir Kez usulca; “şimdi bahar zaten.”

“Ve gerçeği konuşmak...”

“Saydamdır,” dedi Kırmızı Boyalı.

“Ve karanlık ile aydınlık..”

“Opaktır,” dedi Zhinsinura.

Oynadıkları top bir fındıktı. Zhinsinura’nın ona uzanan cımbızıysa bir kıracak. “Opak, saydam,” dedi top. “Tıpkı yol-duvar gibi.”

“İska,” dedi Günde Bir Kez biraz üzgün ama sanki zaten bunu bekliyormuş gibi.

Zhinsinura gülümseyerek topu parmaklarının arasına aldı. “Yolduvar mı?” dedi. “Öyle bir şey yok.” Fındığı kıracağın arasına koydu.

“Üç iska,” dedi Teeplee. “Oyun bitti.” Zhinsinura fındığı usulca kırdı.

O sese kaldırdım başımı. Üzerimde kafatası boyunca ince bir çatlak belirmiş, parmak parmak uzamıştı.

Elimdeki sigara sönmüştü. Brom uzanmış yatıyordu ama her zaman olduğu yerde, yatakta değildi. Zemindeki kapıdan ateşin zayıf, belli belirsiz yandığını görebiliyordum. Dışarıdan akşamın sesi ağır geliyordu; ne olduğunu fark ettim – yağmurdu. Kafatasındaki çatlak hafif bir gürültüyle genişledi; haykırarak yerimden sıçradım, ve bu Brom’u değil ama doktoru uyandırdı.

Hangi doktor?

“Doğru değil ama,” dedim. “Üç iska olmadı aslında.”

“Evet,” dedi doktor. Yaşlı değildi ama saçları beyaz, siyah ve gümüş rengi kumaşımı etrafına dolayan elleri buruştu. Hareket edince altındaki yatak çatırdadı. İri, sakın gözlerle baktı bana.

“Çünkü,” dedim, “gerçeği konuşmanın nasıl yapıldığını biliyorum.”

“Evet,” dedi doktor.

“Karanlık ve aydınlıkla aynı şekilde yapılıyor.”

“Evet,” dedi doktor.

“Evet,” dedim, “çünkü gerçeği konuştuğunda aslında yaptığın şey seni duyabilen her kimse ona o anki karanlık ve aydınlıktan bahsetmek oluyor. Eski bir hikâyeyi ne kadar iyi anlatırsan şimdi hakkında da o kadar çok konuşmuş oluyorsun.”

“Evet,” dedi doktor.

“Yani ben her zaman karanlık ve aydınlıktım aslında. Hiçbir zaman bunu öğrenmem gerekmedi çünkü ne olduğunu bilmiyordum.”

“Evet,” dedi kadın.

“Ve gerçekten kastettiğimi söylemeyi ya da söylediğimi gerçekten kastetmeyi de asla bırakmadım, çünkü başka tür-lüsünü nasıl yapabilirdim ki zaten?”

“Evet.”

“O hâlde bir fark yok. Aynılar birbirleriyle.”

“Evet.”

“O zaman yolduvar diye bir şey olmaması da bu anlamı geliyor yani?”

“Evet.”

“Tamam. Peki. İki ıska oluyor o zaman.”

“Evet.”

“Oyun devam ediyor.”

“Evet.”

“Tamam. Peki. Ama,” dedim oturarak, “eğer aynılarsa, o zaman fark ne?”

“Evet,” dedi doktor.

Yukarıdan gelen yüksek bir çatırdama sesiyle bir anda eğildim. Yukarı baktım. Kafamdaki yarık korkunç bir şekilde genişliyordu. Yağmur içeri sızıyor, beyazı lekeleyip grileştiriyordu. Brom yukarı baktı, ardından bana. Çıkınıma gittim, Dört Çanak'ı içine tıktığım gözlüklerimi buldum ve taktım. “Sanırım,” dedim, “gitme vakti geldi.”

Ben yatakta yattığı yere yaklaşırken doktor beni izledi. “Bizi sarar bu, yeterince büyük,” dedim ve onun üzerindeki siyah ve gümüş renkli şeyi çektim.

Karanlıkta kadının yanında bir kadın var sandım; ama tabii ki kedi aslında oydu. Dikkatli bir zarafetle kendini dönüştürüp, dört ayak üzerinde yataktan indi ve zeminde yürüdü. Tekir bacakları Liste'nin Fa'afa'sınınakilere benziyordu; ellerinin yardımıyla zemini geçip pencereden baktı. Oraya oturup bacaklarını kendine doğru çekti, ellerini de pencerenin kenarına koydu. Kuyruğu pençeli ayaklarını kapamak üzere süzüldü. Üzerimizde kafatası çatırdayıp yarılıyordu; ince, beyaz bir toz dökülüyordu yere.

"Her neyse," dedim sesim kısılarak, "gitmemiz gerekiyor."

Bakışlarını benden yağmura çevirdi, sonra da yerdeki kapıya. Hiç ses çıkarmadan ona doğru gidip kapının ötesinde kayboldu. Brom da peşinden gitti. Çıkınımı omzuma attım, siyah ve gümüş şeyi toplayıp şapkamı taktım. Yukarıya hızlı bir bakış attım: kafatası çatlaklarla kaplıydı.

Kapının dışında, kedilerin yağmur karşısındaki o düşünceli kararsızlığıyla bekliyorlardı. Brom'un kendi kararını vermesi gerekiyordu; tereddütle doktora doğru gidip önünde diz çöktüm. Kapıdan gelen ıslak rüzgâr onu titretiyordu, ama gümüş eldiveni takmış olduğumu görünce -nasıl oldu da taktım bilmiyorum- sakinleşip kollarını yavaşça kaldırıp omzuma doğru sardı. Hatırlamadığım sessiz bir haykırıyla, Evet mi Hayır mıydı acaba, bir kolumu altına koyup taşımak üzere kaldırdım onu. Ve geceye ve yağmura adım attık.

Kafadan uzaklaşıp bayırdan sendeleye sendeleye inerken yapraklar ayaklarımın altında çamura dönüyordu. Yağmurla karışık rüzgâr yol boyunca şiddetle esiyor, yükümle neredeyse bata çıka ilerliyordum. Ardımda terk ettiğim kafanın paramparça olduğunu duyduğumu sandım; arkama dönüp bakmaya çalıştım ama etraf yalnızca karanlık ve ormandan ibaretti. Doktorun elleri beni tutuyordu. Nefesini üzerime verdiğini hissedebiliyordum, hafif ve sıcaktı; uyuyor olmasına rağmen ve her tökezlemede, her yalpalamada onu daha

sıkı tutmama rağmen rahattı; üzerimizi örten cüppenin altında bana sokulmuş gibiydi hatta.

Geniş, çıplak Yol'a geldiğimde durdum. İki tarafa da baktım ama yalnızca rüzgâr ve yağmur ve kayalar ve loş, kara gövdeli ağaçlar vardı. "Sanırım," dedim daha şimdiden nefes nefese kalmış hâlde, "Sanırım gidebileceğimiz bir yer biliyorum."

"Evet," dedi doktor siyahın altında sesi boğularak. O iç çekti; ben iç çektim; ve kuzeye doğru yola koyulduk.

Uzun bir yürüyüşü bu. Sonuçta evden bu kadar güneye gelmek aylarımı almıştı: Gözlerini Kırp'ın ormanına gitmiştim, sonra güneye Hizmet Şehri'ne, ondan sonra bir yaz geçmişti ve sürekli güneye ilerlemiştim; ve bu yük öyle ağırdı ki. "Yağmur yüzünden," diye ağladım ciğerlerim acıyarak, "baharın gelmemesi yüzünden..." Çiseleyen yağmurla şafak nihayet söktüğünde ve karla alacalanmış çıplak bir tepenin üzerinde durup aşağıya, saklı uzantılarından kışın nefesiymiş gibi beyaz bir duman çıkan Şu Nehir'in geniş vadisine baktığımda kollarım ve ellerim o kadar uzun süredir aynı şekilde sıkılı kalmıştı ki en zor kısım bırakmak olacaktı.

"Bir yerlerde," dedim ona, "Şu Nehir'in karşısındaki tepelerin derinliklerinde bir orman var; o ormanda, şayet onu tanırsan, bir patika var. Sen yürüdükçe patika daha da netleşiyor, ta ki ağaçların altında genişleyene ve sen bir kapı görene kadar. Sen yaklaştıkça kapı giderek netleşecek, ta ki sen tam karşısında durana kadar; o zaman içeri adım atıp bakabilirsin: Gökyüzü kadar opak mavi gözleri olan bir kız Halka oynuyor, sen girdiğinde başını kaldırıp sana bakıyor. Ama daha uzağa gidemem ben."

Dizlerimin üzerine düşüp yükümü bıraktım. Usulca, titreyerek ellerimi açtım ve kaslarım intikamla çekildi. Kumaşı kaldırıp getirdiklerime baktım ve acaba tüm bunları bu kadar uzağa taşıdığımı değdi mi diye düşündüm.

Güzel, plastik bir testiyle bir huni vardı, onlarla yağmur

suyu biriktiriyordum – çok nadir görülen şeylerdi bunlar. Bıçaklı bir kürek vardı, çok paslı sayılmazdı, bir de biraz beyaz çamaşır ipi vardı. Çoğunlukla küflenmiş bir Kitap vardı sonra, olur da onu bir daha görürsem Gözlerini Kırp'a veririm diye düşünmüştüm. Melek gümüşünden ufak tefek parçalar vardı – bunlardan bir tanesine Teeplee köpek tasması demişti; faydası olabilir diye düşünmüştüm. Ve –ki bu en ağırıydı– bir makine vardı; plastik kaplı olmayan kısımları paslanmıştı, Gözlerini Kırp'ın krostiş kelimelerinin mekanik bir versiyonunu andırıyordu: Sıra sıra, üzerinde harfler olan küçük tuşları ve anlaşılmaz başka bölümleri vardı. Teeplee buna heceleme makinesi demişti biraz da aşığılar gibi. Belki hecelemeyi öğrenirim diye saklamıştım.

“Bütün bunlar taşınamayacak kadar ağır ama,” demiştim. “Çok fazla ağır.”

“Leşçillik günlerin bitti o zaman?” demişti Teeplee. “Konusanların hiçbir şeyi asla atmadıklarını sanıyordum.”

Kalbim yavaşladı. Tepe ve vadiyi kaplayan sis incelmış gibiydi, sanki duyularımla üzerine birazcık daha fazla odaklanılsam ötesini görebilecektim. Odaklandım da: Gördüğüm şey, Teeplee'nin yıkıntısına ve yıldızları ve çizgileri* içindeki bu yaşlı leşçile giden yoldu. Gece boyunca yürümüş, doktoru taşıyarak eve değil, bir sürü ıvır zıvrı taşıyarak bu yere varmıştım. Muhtemelen arkamda kafam da hâlâ bir bütün hâlinde duruyordu. Fark etmiyordu ama: Geri dönmeyecektim.

“Hayır, bitmedi,” dedim. Sesim bu gerçeklikte ince ve şüpheli çıkıyordu. “Ama orada zaten bir sürü şey var.”

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu.

“Eve,” dedim, “bahar da geliyor hem.” Ve geliyordu da: yağmur bunu önceden söylemişti ve ben anlamamıştım: Ama şimdi bu sessiz yığının önüne çömelmiş dururken netleşmişti her şey: Etrafımdaki ıslak çalılarda her dalın üze-

* “Stars and stripes” kalıbı ABD bayrağı anlamında kullanılan bir kalıptır.
-çn

rindeki her su damlasında yeşil bir merkez vardı ve cansız çimenlerin arasından geçen rüzgâr hassas yeni filizlerin başlangıcını gösteriyordu. Elbette Boots böyle bir sırrı asla vermezdi bana, ben onun mümkün olduğunu tamamen unutan kadar baharın kesin olduğunu fısıldamazdı asla. Karanlık ve aydınlık bu işte, diye düşündüm; şimdi bahar; şu an hoş artık. İşte o anda bıraktım doktoru: Ve bırakmak sanki düşmek gibi hissettirdi, asla göremeyeceğim ama orada olduklarından da şüphe duyamayacağım, bekleyen bir çift elin içine usulca geri düşmek gibiydi.

“Buna ne dersin peki?” dedi Teeplee ve cüppesinin içinden küçük bir şey çıkardı, kış buzundan bir parçaydı bu, hayır, başka bir şeydi. “Bir yolculuk yaptım,” dedi.

Bir top bile değildi bu; Boots’un kürsüsünde sudaymış gibi asılı duran düğmelerden birine benziyordu. Elimdeki gümüş eldiveni kaldırdım. “Bana ver,” dedim.

“Bir bedeli var ama,” dedi Teeplee.

“Neyim varsa,” dedim. Elindekini bana uzatır gibi yaptı, ama elinden bıraktı; ya da belki de düşürmüştür, ama düşmedi: Eldivenimden bir ses çıkmaya başladı, tuhaf bir fısıltı geliyordu sanki içinden, ama içinden gibi de değildi; top uçarak eldivene doğru geldi ve bir kuş gibi usulca avucuma kondu.

Ve bir araya gelince bir çift nota oluşturdular, ve buradaki, Şehir’deki bir makine bu notayı duydu, öyle değil mi? Evet, kim bilir kaç yüzyıldır bunu duymayı bekleyen bir melek kulağı duydu onu: Ve duyulduğunda da Mongolfier hazırlanmaya başladı.

“Bunlar pek bir şey etmez,” dedi Teeplee hazinelerimi ayak parmağıyla iterek. “Bu top gibi güzel bir şeye karşılık hele. Çok güzel bir şey bu, mükemmel bir durumda hem de.”

“Pekâlâ,” dedim; kolumun kenarındaki parlak kadim Para’yı buldum, *satın alınmamda* kullanılan paraydı bu. Bir an için tuttum, üzerine işlenmiş melek yüzünün dağınık saç-

larını parmağımın altında hissettim, ama bunun benim için artık bir önemi yoktu. Kaybolan şeyi bulmuştum ve kovuğa geri götürüp yerine geri koyabilirdim ve bunu nasıl elde ettiğime dair bu uzun, tuhaf hikâyeyi anlatabilirdim: Hem bunu Aziz Andy'nin topuna karşılık Teeplee'ye vermek beni özgür kılmazdı ki zaten, çünkü her şeyde, insanın yaptığı diğer her şeyde olduğu gibi Para'da da durum aynıydı: Hepsi yalnızca tek yönlüydü bunların.

Dördüncü Faset

Küçük Belaire'in yaşadığı vadiye bakan tepede gerçekten durduğumda neredeyse yaz gelmişti, öyle bir yer gerçekten var çünkü; kafa karışmışken gördüğümünden çok daha fazla ayrıntıyla bezeliydi gerçi, ve elbette yeşildi, ama tanıdım yine de. Üç yıl önce tam bu zamanlardı ayrıldığımda.

Başta olabildiğince hızla tepeden aşağı koşup Kemer bağının kapısına giden patikayı bulmayı düşünmüştüm; ama bir şey beni orada durdurdu. Yol boyunca her gece yaptığım gibi kampımı kurup oturdum. Gece oldu, ay neredeyse dolunaydı; derken gündüz oldu yine. Şöyle düşündüm: Tepeden indiğimde Olive gibi olacağım ben de; yanımda samimi sarı gözleriyle kocaman bir kedi ve anlatacak korkunç bir sırla çok uzaklardan ansızın dönmüş olacağım.

Teeplee'nin oradan ayrıldıktan sonra kurduğum ilk kampta Brom'un beni bulduğunu söylemedim sana. Ateşe gizlice yaklaşp korkutmuştu beni, onu görünce kahkaha atmıştım resmen. Sonra benim ben olduğumdan emin olmak için nefesimi koklamış, kampıma şöyle bir bakmış, nefesini koyuvererek ayaklarının üzerine kıvrılıp uyumuştı. Kedi işte.

Ziyaretçimi ilk gören de Brom'du. Bir gün daha geçmişti; hâlâ tepeyi inip Şu Nehir'i geçmeye ikna edememiştim kendimi; altın sarısı-yeşil yeni yaprakların arasında sırt üstü uzanmış gökyüzüne bakıyordum ki Brom'un şu sesi çıkardığını duydum – mık-mık-mık-mık – hani kedilerin kuşlara ya da sebepsizce gökyüzüne doğru çıkardıkları ses. Onu böyle

mıklatanın ne olduğuna bakmak için döndüm – yükseklerde asılı duran bir şahindi belki de – ve haykırarak doğrudum.

Birisi devasa beyaz bir şemsiyeyle bulutlu gökyüzünden aşağı bırakmıştı kendini.

Yarı saydam beyazdan devasa bir yarım küreydi bu. Kenarlarından halatlar sarkıyor, onu havadan bir topun üzerinde gergin tutuyordu; halatların arasındaysa ağa takılmış bir sineği andıran bir adam duruyor, aşağı indikçe ayakları amaçsızca hareket ediyordu. Ayağa fırlayıp koşmaya, rüzgârla değişen uzun inişini takip etmeye başladım. Yakınlaştıkça daha da büyüyor, muazzam, dalgalı bir kubbeyi andırıyordu; halatların arasındaki adamı çok net görebiliyordum. Bana el salladı, sonra tüm dikkatini ağaçlara değil tepedeki çayıra düşün diye halatları çekiştirerek bu şeyi yönlendirmeye verdi. Arkasından koştum. Yere doğru süratle düşüyor, çok hızlı ve hiç de rahat durmayan bir şekilde hareket ediyordu; yere korkunç bir kuvvetle çarpacakmış gibi duruyordu, şemsiyesine rağmen hem de, ki bu şu an çok kötü bir fikirmiş ve hiç de işe yarar değilmiş gibi görünüyordu. Ayakları çayıra vurduğu anda nefesimi tuttum. Tam o anda havaya sıçradı, sanırım düşüşünü öyle yumuşatmayı düşünmüştü; onun hemen ardından kubbe düştü, yalnızca kumaştı anlaşılan, sönüyor, rüzgârda dalga dalga şişiyordu.

Büyük bir bitkinlikle rüzgârda yeniden yükselmeye çalışıyordu ama adam ayağa kalkmış, kendinden uzaklaşan kubbeyele bağını çözmeye çalışıyor, büyük bir azimle onu durdurmaya çalışıyordu; kendini kurtardı, dalgalanıp yoğun bir sismiş gibi yerden yükselmeye çalışan kubbesini şiddetli darbelerle çekmeye başladı. Bir taşla yanına gidip yerde kalsın diye üzerine attım. Ondan sonrası kolaydı; kubbesini bir şekilde katlayıp bana döndü.

“Mongolfier,” dedi ve ben buna karşılık ne diyeceğimi bilemedim.

Soluk, somurtkan bir adamdı, ince siyah saçları sürekli

gözlerinin önüne düşüyordu. Baştan aşağı dar, kahverengi bir şey giymişti, birçok cebi olan küçük bir ceket ve pantolundu bu, bir de dizlerine kadar çıkan, upuzun bir iple sıkıca bağlanmış tuhaf, parlak çizmeleri vardı. Gülümsedim, başımı salladım ve yaklaşmaya yeltendim – bunun üzerine geri çekildi; bu sırada koyu renkli, iri gözlerini benden hiç ayırmıyordu. Yalnızca korkunç bir acı çekmiş vahşi canlılar da gördüklerime benziyordu bu gözler.

O sırada Brom arkamdaki çalılardan dikkatlice çıktı; onu görünce adam çığlık attı. Geriledi, düşecek gibi oldu – sırtında kendisi kadar büyük bir çıkın vardı – ve yanındaki bir kılıfın içinden bir şey çıkarmaya çalıştı çaresizce. Ve çıkardı da: El büyüklüğünde bir tür makineydi bu, tutma kısmı ve Brom’a doğrulttuğu siyah metalden bir parmağı vardı. Elindeki şeyle kılını kıpırdatmadan, gözlerini ayırmadan durdu. Brom adamın korkusunu hissedince arkama geçip oradan dikkatle bakmak üzere oturunca nihayet adam da elindeki şeyi cebine koydu, sonra gözlerini Brom’dan ayırmadan çömeldi, çömelince devasa çıkını da yere değdi. Kemerindeki siyah bir yere bastırdı, sonra ayağa kalktı. Çıkını çayırın üzerinde kalmıştı.

“Mongolfier,” dedi yeniden. Çıkına bağlı hiçbir kayış yoktu, ayrıca değişik bir şekli vardı ve benim siyah ve gümüş kumaşımı andıran bir şeyle kaplıydı; kumaş sanki ıslakmış gibi, ya da sanki rüzgâr her tarafına aynı anda bastırmış gibi yapışık duruyordu sanki.

“Nasil yaptın bunu,” dedim, “çıkını bırakmayı yani?”

Beni susturmak için elini kaldırdı. Diğer eliyle bir sürü cebinden bir tanesine uzanıp başka bir küçük, siyah makine çıkardı. Bu makineyi kulaklarından birinin üzerine takıp yerinde dursun diye biraz oynadı; kocaman, siyah bir sahte kulağa benziyordu bu. Ki öyle bir şeydi de zaten. Eliyle “gel buraya” der gibi bir işaret yaptı, gözleri sahte kulağa dönüktü, ama ben ona doğru bir adım atınca geri sıçradı.

“Eskiden sahip olduğum bir inekten daha ürkeksin,” dedim; bunun üzerine başını eğip kulağını dinledi. Gözlerini kısıp dudağını ısırdı.

“Daha fazla ürkeklik,” dedi yavaşça, sanki uykusunda konuşuyormuş gibi, ve kafa karışıklığı içinde birbirimize bak kaldık. Yine gitmem için işaret yaptı, ben ona doğru adım atmak üzereyken ne demek istediğini anladım. Aynı şekilde konuşmuyorduk. O benim söylediklerimden hiçbir şey anlamıyordu, ben de onun söylediklerinden hiçbir şey anlamamazdım. Ama anlaşılan sahte kulak bunu yapabiliyordu; söylediklerimi ona fısıldıyordu, o da sonra elinden geldiğince benim konuşma şeklimle konuşuyordu bana. Eğer durum böyleydiyse ona gökyüzünde ne yaptığını sorabilmem bir hayli zaman alacaktı demek, o yüzden yavaşça oturup konuşmaya başladım.

Bir süre sonra o da oturdu ve dinledi – kulağını dinledi, beni değil, arada bir başını sallıyor, bazen kafası karışmış hâlde ellerini sallıyordu; yumruğunu sıkıp eklemeleri beyazlaşana kadar ağzının önünde tuttu. Söylediğim bazı zor şeyleri bayağı hızlıca anladı, ama “Hava güzel,” dediğimde akıllı karışmış gibi baktı. Günün ilerleyen saatlerinde karşılıklı olarak bayağı iyi konuşur olmuştuk; kelimelerini dikkatle seçiyor, çoğunlukla da bir anlam ifade edebiliyordu. Gözleri hiç sakinleşmemiş, kuşlar ve böcekler gibi en küçük seslerin bile kaynağına dönüp durmuştu; bir kelebek yakınına gelince ayağa sıçramıştı resmen. Benimle oturuyor, bana hiç şaşırmıyor, sanki burada buluşup bunu yapmaya dair uzun zamandır devam eden bir anlaşmamız varmış gibi beni kendisiyle konuşturuyordu, ama diğer bütün sıradan şeyler onu korkuyordu. Ona korkusunu unutturan tek şey dinlemek ve konuşmaktı, ki bundan da korkunç zorlanıyordu.

Nihayet bir el hareketiyle beni susturdu. Çizmeli dizlerini kendisine doğru çekip ellerini etrafında birleştirdi. “Evet,” dedi. “Şimdi sana neden burada olduğumu anlatmalıyım.”

“Güzel,” dedim. “Nasıl olduğunu da anlatabilirsin belki.”

Sabırsızlıkla dişlerini gacırdattı, sakinleşsin diye bir el hareketi yaptım. “Bize ait olan,” dedi, “sanırım sende olan bir malı geri almaya geldim.”

İşin tuhaf yanı, “mal” kelimesi ona söylediğim bir şey değildi. O kelimeyi hayatımda iki kere dahi söylediğimi sanmıyorum. “Ne malı?”

Başka bir cebinden güzel, gümüş, güneş ışığında mat duran bir eldiven çıkardı. “Bir eldiven,” dedi, “bunun gibi bir eldiven; daha da önemlisi, başka bir şey daha, küçük bir şey, şey gibi, şey...”

“Top,” dedim. Şimdi korkma sırası bendeydi. “Acaba,” dedim ve yuttum korkumu, “acaba benim için bir soruyu cevaplayabilir misin?”

“Üç,” dedi üç parmağını kaldırarak. “Üç soru.”

“Neden üç?”

“Gelenek.”

“Pekâlâ. Üç,” dedim. Liste gibi saydım onları: “A: Bu top ve eldiven ne, ve Plunkett Amca gibi o dört ölü adamla bunların ne ilgisi var? Be: Onun bende olduğunu nereden bildin? Ve ce: Nereden geldin?”

Gözleri sahte kulağına doğru dönük hâlde sorularımı duyduğu sırada başını sallamaya başladı; bana baktı ve düştüğünden beri ilk defa gülümsemeye başladı; sıkı sıkıya kapalı yüzünün olduğundan çok daha uzak, tuhaf, karanlık bir gülümsemeydi bu. “Pekâlâ,” dedi. “Sonuncuyla başlayarak cevap vereceğim – bu da geleneksel. Ben” – gökyüzünü işaret etti – “oradan geldim. Oradaki bir Şehir’den. Bazıları ona Laputa diyor. Bizim malımıza sahip olduğunu bilmemin sebebi çıkardığı ses – senin duyduğun ses değil, başka, daha güç algılanabilen bir ses. Şehir’deki bir makine tespit etti onu. Ve senin ölü dediğin, benim Şehir’den sırtımda getirdiğim Daniel Plunkett isimli adamla da oldukça ilgisi var. Böyle, bu kadar.” Çayırın yeşillikleri arasında duran siyah şekle işaret etti.

“O zaman bir meleksin sen,” dedim, “bana böyle şeyleri söyleyebildiğine göre.” Gülümsemeyi bırakıp dinledi, ardından anlamadığı anlamına gelen o hareketini yaptı. “Ben,” dedim uzun bir aradan sonra, “üç sorunun yeterli olduğunu sanmıyorum.”

Başını sallayarak, sanki yüce bir göreve hazırlanıyormuş gibi hazırladı kendini. Üç farklı şekilde başlamaya çalıştı, üçünde de sanki boğuluyormuş gibi durdu; sanki her kelime onun bir parçasıydı ve içinden acıyla koparılıp çıkıyordu dışarı. Gökyüzünde bir sürü şehir olmadığını, yalnızca Laputa denen bir tane şehir olduğunu, onu da meleklerin son günler yaklaşırken inşa ettiğini söyledi; çapı bir buçuk kilometre genişliğinde olan kocaman bir yarı küreydi bu, tamamen saydamdı – üçgen levhaların dantel gibi işlenmesiyle oluşturulmuştu, kendi ağırlıklarını taşıyabilecekleri şekilde bir araya getirildikleri anlamına gelen bir kelime kullanmıştı, ve levhalar cam değil başka bir şeydi – hiçbir şey değildi hatta – ışığı geçiren bir şey ya da bir durumdu ama kendisi bir şey değildi, yine de içinden hiçbir şey dışarı çıkamıyordu.

“Yolduvar gibi,” dedim, bana baktı, ama öyle bir şeyin olmadığını söylemedi. İçerideki havanın nasıl ısıtıldığını, dışarıdaki havanın nasıl daha soğuk kaldığını açıklamaya çalıştı bana, sonra kafası karıştı, ama dedim ki biliyorum: Sırf bu yüzden o küre havadan daha hafifti.

“Evet,” dedi. “Havadan daha hafif.” Böylece bütün o kilometresiyle gökyüzüne yükselmiş, o zamandan beridir de içinde nesillerce melek doğar, yaşar ve orada ölürken o mükemmel basitliği sayesinde süzölmeye devam etmişti. Makinelerden ve cihazlardan bahsetti, ve ben ilk başta Şehirlerini neden böyle şeylerle doldurmak isterler ki diye merak ettim, ta ki makinelerinin hâlâ mükemmel durumda olduğunu söylediğini anlayana kadar: Yapmaları gereken işleri hâlâ yapıyorlardı. Sahte kulağına baktım, sonra da çayırdaki çıkınına; bakışlarımı gördü. “Evet,” dedi. “O bile hâlâ çalışıyor.”

Fırtına'dan sonra meleklerin dört ölü adamı, yarattıkları en büyük eseri bulmak için döndüklerini, Birlik'in üçünü yok ettiğini, birininse kayıp olduğunu gördüklerini anlattı; Birlik gibi onlar da kayıp olanı, Plunkett'ı aramışlar, onlardan önce bulmuşlar ve Gökyüzündeki Şehir'lerine taşımışlardı. Ne var ki, dedi adam, bir parçası kayıptı; bir top ve onu çalıştırmaya yarayan bir eldiven, ki bu... bu... Durdu, Plunkett'ı bana açıklamak için farklı bir şekilde yeniden başlamak zorunda kaldı. Çok uzun sürdü çünkü durup düşünmesi gerekiyor, yumruğunu kemiriyor, sabırsızlıkla çizmelerine vuruyordu; gerginliği beni de etkilemişti, onu sürekli sorularla bölüyordum, nihayet sessiz olmam için bana bağırana kadar.

Plunkett'ın resmini gördüğümü söylediğimde birbirimizi anlamaya başladık. Derin nefes alıp anlattı bana: Plunkett'ın kendisi olan küre bir tür resim gibiydi: Ama onun yüzünün resmi değil, tamamen kendisinin resmiydi bu. Ve resmine bakıp yüzünün neye benzediğini görmek yerine küreyi kendi başınızın üzerine almanız gerekiyordu ve bu küreyi bir maske gibi taktığınız sürece siz orada olmuyordunuz, Plunkett oluyordu: Plunkett sizin içinizde yeniden yaşıyordu, siz Plunkett'ın gözlerinden bakıyordunuz, ya da hayır, Plunkett sizin gözlerinizden bakıyordu. Küre Plunkett'la doluydu ve içinde Var Olacağı birini bekliyordu yalnızca; tıpkı, tıpkı bir kelimenin anlamının, anlamı olabileceği bir kelimeyi beklemesi gibi.

"Bir mektup gibi," dedim. Yavaşça başını salladı, ne demek istediğimden emin değildi. "Peki ya topla eldiven?"

"Küreyi silmek için," dedi. Küre yalnızca bir kaptı; şu an içinde Plunkett vardı, ama top ve eldivenle onu boşaltabilirdi. Plunkett artık var olmazdı, küre de kimsenin bakmadığı bir ayna gibi bomboş kalırdı, ve sonra başka birinin yansımasını verebilirdi. Ölü adamlar ölü kalırdı.

"İki misli ve kesin olarak," dedim. "Diğerlerine olan da bu muydu?"

“Sanırım.”

“Beşinci hariç.”

“Dört tane vardı yalnızca,” dedi.

“Beş tane vardı,” dedim.

Kalkıp çıkınına gitti. Gümüş eldiveni takmıştı, onunla çıkınının etrafına sarılı siyah şeyi çekip aldı. Ardında berrak bir kutu ya da kürsü gibi bir şey vardı, sıra sıra siyah ve gümüş düğme sanki sudaymış gibi havada asılı duruyordu, üzerinde de bir adamın başı büyüklüğünde berrak bir küre vardı ve görüldüğü kadarıyla içinde hiçbir şey yoktu. “Dört tane vardı,” dedi adam. “Bir deney yapılmıştı, bir hayvan üzerinde. Bunu yaptılar çünkü bir insanın böyle, böyle bir resmini almanın onu öldürüp öldürmeyeceğini ya da yaralayıp yaralamayacağını bilmiyorlardı; deney hayvanı öldürürse, eh, bunun bir önemi yoktu, ama bunu bir insana yapmamaları gerektiğini öğrenirlerdi böylece. Ama deney başarılı oldu. Ve bunu dört insan üzerinde uyguladılar.” Yeniden oturdu, dizlerini kendine doğru çekti. “Yani şu bahsettiğin beşinci: Deneydi o. Bir kedi, Boots adında bir kedi.

Akşam çökmüştü. Aşağıdaki vadi kararmış, ağaçların gölgeleri eğimli çayıra ulaşmıştı ama biz hâlâ ışıktaydık: kahverengileri içinde, dizlerine yapışmış oturan o, ben, ve Plunkett ölmüş olmasına rağmen Plunkett olan o şey.

“O kedi olmuştum ben,” dedim.

Korkusu gözlerinden okunuyordu; soluk yüzü gerilmişti. “Ben de,” dedi, “Daniel Plunkett olmuştum.”

“Sonra geri döndüm.”

“Sonra geri döndüm,” dedi.

“Melek,” dedim, “neden geldin buraya?”

“Ben senin sorularını cevapladım,” dedi. “Şimdi sen benim için bir sorunun cevabını vermelisin.” Yerleşti, kulağını ayarladı ve sordu: “Sonsuza kadar, ya da neredeyse sonsuza kadar yaşamaya ne dersin?”

Beşinci Faset

Tüm gece ay doğana kadar ona cevap vermeye çalıştım. Taştan yapılmış dört ölü adamı gördüğümü, sıcakta titrediğimi anlatmaya çalıştım ona; bu gizemi çözmek için Günde Bir Kez'i takip edip Boots olduğumu: dört ölü adamın her zaman hayatımın, daha da karanlığa dönüştüğüm bir dönüm noktası olduğunu anlatmaya çalıştım. O da tüm gece açıklamaya çalıştı, süreçlerden ve resimlerden ve bunun ne kadar acısız ve zararsız olduğunun kanıtlandığından bahsetti. İkimiz de konuştuk, ve meleğin kulağına rağmen ikimiz de hiçbir şey anlamadık.

“Benden Plunkett'ın yerine ölü adamın olmamı istiyorsun,” dedim. “Neden buna ihtiyacın olduğunu anlasam bile o olmayı seçmem ben. Görmüyor musun?”

“Ama senden hiçbir şey götürmeyecek ki,” dedi çabalamaktan titreyerek. “Donmuş bir cama parmağının izini çıkardığında nasıl senden hiçbir şey götürmüyorsa bu da götürmeyecek!”

“Bilmiyorum,” dedim. “Ben burada değilken Boots buradaydı. Her zamanki kadar da canlıydı. Onun için sorun değildi, sanırım; ama bir insan için sorun olacağını düşünüyorum. Plastik bir küpün içine sıkışmış, etrafını görebilen ama hareket edemeyen bir sinek geliyor aklıma. Korkutuyor beni.”

“Sinek mi?” dedi kulağına doğru. “Sinek mi?” Buna bir anlam veremiyordu. Kendim için bir sigara sardım, sararken

ellerimin titrediğini gördüm. “Sinek,” dedi çaresizce. Bir kibrit yaktım ama ucu cızırdayarak uçup Brom’a çarpınca Brom uğuldayarak sıçradı, ve bütün bunlar yüzünden, sinek ve alev ve Brom ve aptal ben yüzünden, sahte kulağını başından çıkardı, yere fırlattı ve gözyaşlarına boğuldu.

Ne oldu?

Sadece... şey, onu çok gülünç anlatıyorsun. Öyle değildi ama. Cesurdu, kibardı ve zamanının en iyi insanıydı. Çünkü görüyorsun ya, aşağı indiğinde ne bulacağını bilmiyordu; yalnızca Şehir’i biliyordu o – ve Plunkett’in yaşadığı dünyayı. Mongolfier’in tek bildiği, altındaki toprağın onu bir ağız gibi yutabileceğiydi. Resimlerdeki her biri daha önce hiç hayvan görmemişti. Yine de hayatlarımızı değiştirmek için atladı evinden aşağı. Gülünç biri değildi o.

Yalnızca hayretimi belirtmek istemiştım. Çektiği acılar için kullanabilecek bir kelime yok; bu acılar karşısında kendimi zayıf ve yaşlı hissetmişim, tıpkı öfkeli bir çocuğun karşısında hissedildiği gibi. Söylediklerini anlayamıyordum, bu da onu ağlattı, onu demek istemiştım sadece.

Senin dilinden konuşabilseydi her şeyi açıklığa kavuşturabilirdi.

Melekler Şehir’i uçurduklarında bunun çaresizlikten ya da yarattıkları yıkıntıdan kaçmak için olmadığını söylerdi sana. Onunla gurur duyuyorlardı; insanın son umudu ve en büyük makinesiydi bu ve yaratımına olanak sağlayan bilgi kendi içinde korunacak, İstedikleri Her Şeyi delicesine yok etmeyi dileyen insan topluluklarından korunacaktı. Plunkett, eserlerinin en karmaşık ve en değerli olanıydı ve bunu ilk kullanmaları da sakladıkları her şeyi kullanışları gibiydi: onu kullanarak, onu yaratan öğretiyi ve beceriyi hatırlamak için.

Ama onu kullanmalarıyla beklenmeyen bir şey, hem korkunç hem mükemmel bir şey daha öğrendiler: İnsan olmanın ne demek olduğunu öğrendiler. Sen Boots’tan hayatta olmanın ne demek olduğunu öğrendin, onlarsa Plunkett’tan bir insan olmanın

ne demek olduğunu öğrendiler: Ve bu hiç de düşündükleri gibi bir şey değildi.

Görürsün ya, Plunkett'in zamanında yaşamış bütün insanların melek olduğunu düşünüyorsun sen; uçabildiklerini, dünyayı değiştirmeye ve kendilerine ait kılmaya dair büyük arzularla yanıp tutuştuklarını, ne pişmanlıkları ne sabırları ne de korkuları olduğunu düşünüyorsun. Gerçek bu değil ama. Sen ne kadar meleksen o zamanki insan toplulukları da o kadar melekti. Meleklerin dünyasını anlayamıyorlardı, herhangi bir mucize gerçekleştirmekten bihaberlerdi, sadece meleklerin açlığının acısını çekiyor, meleklerin dünyasının enkazında kör bir şekilde acı çekiyorlardı. Plunkett da böyle biriydi. Zhinsinura Birlik'in kadınlarının bile melek olduğunu söylemişti: Melekler de Plunkett'tan kendilerinin bile insan olduğunu öğrendiler.

Ve Plunkett'in gözlerinden ilk bakıp da bunu öğrenen kişi, döndüğünde bir daha asla konuşmadı.

Olduğum bu kişi için korkmama sebep oluyorsun. Ne zor, ne kadar zor... Boots'tan bile zor olmalı, çok daha zor olmalı.

Öyle: Çünkü Boots'un hafızası olmasa bile senin var. Ve Plunkett'in da vardı: Ondan döndüklerinde her şeyi hatırlayarak döndüler; utancını, acısını, kafa karışıklığını, İsteddiği Her Şeyi. Boots'un mektubu Unut'tu: Plunkett'in mektubu ise Hatırla'ydı.

Deliliğe sebep olduğunu söylediler, sonra da bir hata olduğunu, bir daha kullanılmaması gerektiğini. Ama kullanıldı yine. En cesur olanlar Plunkett'a dayanmayı öğrendiler, ve ondan bahsetmeyi. Kovukta azizlerin hikâyelerini anlatır, konuşarak yaşlanırlarken; Liste Birlik'i hatırlar, Boots ile yaşlanırken biz de Plunkett ile yaşlandık. Tek bildiğimiz şey onun acılarıyla yaşamayı öğrenmekti: bizim acılarımızla. Planlarımızı unuttuk; yıllar yüzlercesine dönüştü; gururumuz yok oldu, yalnızca Plunkett'ı çalışır olduk, umudumuz korkuya, kurtuluşumuz sürgüne dönüştü.

Ama neden durmadınız? Neden geri gelmediniz? Yanıldıklarını görselerdi Şehir geri dönebilirdi, öyle değil mi?

Hayır. Terk ettikleri dünya Plunkett'in dünyasıydı: Dünya hakkında bildikleri tek şey buydu. Plunkett onlara insanın kurallarının yeterli olmadığını öğretti; ve durum buyduysa, o zaman aşağılarındaki dünyanın içindeki tüm insanlarla birlikte ölmüş olması gerekirdi. Tek seçenek buydu.

Ama böyle olmadı. Değişti sadece dünya. Geri gelebilirsiniz; gücenecek bir şey yok. Geri gelmelisiniz. Eviniz burası.

Ev... Dünyanın ne kadar büyük olduğunu biliyor musun? Ben biliyorum. Etrafındaki rüzgâr hep batıya doğru esiyor, Şehir de onlarla birlikte hareket ediyor, ve bir ömrün ardından yine başladığı yere dönüyor. Denizin üzerinde doğdum ben: Ben büyürken deniz hâlâ aşağıımızdaydı. Biz fırtınalardan geçtiğimizde dünyaya düşen fırtınalar olmuyor bunlar; doğdukları yerlerde yaşıyoruz biz onları; içlerinden geçiyoruz ve sarsılmıyoruz da. Biliyor musun, buraya kar yağdığında karlar yukarı uçar; şimşekler dokunabileceğin kadar yakınında çakar, ve gökyüzünden değil, dünyadan yukarı doğru gelir. Ama beni hiçbir zaman korutmadı.

Çok uzaklarda bulutlar ayrıldığı zaman dünyayı görüyoruz; belli belirsiz, hoş, mümkün dünyayı, tıpkı sizin uzaktaki dağlara bakıp hayret etmeniz, ama oraya asla gitmemeniz gibi sanırım. Hayır: Benim evim burası. Mongolfier'in evi burasıydı. Onun uğruna, Plunkett'in korkusu ve acılarıyla karanlıklaştırmış hâlde atladi dünyaya, bizi iyileştirebilecek seni bulmak için; bizi Plunkett'tan kurtarabilecek topu ve eldiveni bulan seni; eskimiş gözyaşlarımızı kurutabilecek seni.

Senin dilinden konuşabilseydi bunları söylerdi sana...

O konuşamamışken nasıl oluyor da sen benim dilimde konuşabiliyorsun?

Sen bize öğrettin çünkü. Artık biz de gerçeği konuşanlarız, Saz.

Sen de mi? Sen de mi öylesin, melek? Nasıl bir şey olduğunu biliyor musun... bir başkası olmanın, var olmamaktan dönmenin, sanki çok yüksekten düşüyormuşsun gibi bütün

varlığına gerisin geri düşmenin, ve görmenin... görmenin... Biliyor musun?

Hayır. Yalnızca onların söylediklerini biliyorum: En acımasızca olanın Plunkett olmak olduğunu; ne kadar ağır olursan ol seni geri bırakmanın nihayetinde hep mutluluk verici olduğunu, sessizlikle geçen günlerden sonra bunun huzur verdiğini; kim-senin Plunkett'la yaşayamadığı gibi seninle yaşamayı öğrenebi-leceğimi biliyorum. Plunkett bizi cesur kıldı, diyorlar, sense bizi mutlu kıldın. Ama ben bilmiyorum, henüz; yükünü omuzlarıma almaktan korkuyorum.

Mongolfier alabilmiş miydi? Onu huzurlu kıldım mı?

Hayır. Plunkett'tan sonra asla cesaret edemedi. Seni buraya getirdi. Anlattılar ona: İşe yaramasını izledi: Ama asla cesaret edemedi.

Utandırıyorsun beni. Tüm bu anlattıklarınla, nihayetinde beni götürmesine izin verme sebebimden utandırıyorsun, ya da yanında götürmek istediği her neydiyse işte.

Neden?

Sadece, şey: Çocukluğumdan beri içimde bir yerlerde Gökyüzündeki Şehir'e inandım ben. Gözlerini Kırp'ın bir belki olarak inanması gibi değil ama, ya da Liste'nin bir hikâye olarak, Küçük Aziz Roy'un tatlı bir düşünce olarak inanması gibi değil; gerçek olduğuna inandım ben onun. Bulutlar kadar gerçek olduğuna. Ve oradan bir melek inip beni yanında götüreceğini söyledi. Ve her ne kadar benim, bir ölümlü olan benim hiçbir değişiklik hissetmeyeceğimi, yanında – o bunu söylemeyi akıl edememişti ama – Dosyalama Sistemi'nden bir cama benzeyen o şeyle gittiğinde çayırdan nasıl oturuyorsam öyle kalacağımı söylediye de: Ben yine de belki orayı, neye benzediğini görebilirim diye düşünmüştüm; o kubbeyi, o bulutları. Öyle işte.

Ama öncelikle uyudum. Çabalamalarımızdan bitkin düşmüştüm. Siyah gümüş kumaşıma sarınıp bir süre ayı izledim; Brom yanımda yatmış hırıltıyla uyuyordu. Mongolfier

ise uyumuyordu; sırtını bir ağaca verip dimdik oturmuş etrafı izliyordu.

O gece kovuğu gördüm rüyamda, içlere doğru Patika'dan koştuğumu, sandıkların tutulup dedikoducuların bağları incelediği büyük ve küçük odaların arasından geçtiğimi, sigara içen insanların, oyun oynayan çocukların arasından döne döne ilerleyip merkeze yaklaştığımı, o loş, küçük iç tarafların melek taşından yapılmış dar geçitlerine girdiğimi gördüm. Merkeze varmadan, aslında Belaire'in merkezinin tam olarak nerede olduğunu da bilmediğimi düşünerek uyandığımda Mongolfier'ı hâlâ dimdik oturmuş, nöbet tutmaktan iyice soluklaşmış, Silah dediği şeyiyle bekler hâlde buldum.

"Pekâlâ," dedim. "Peki." Gözlerimi ovuşturup doğruldum. Gerginlikten dimdik kalktı, gümüş top ve eldiveni vermem için elini uzattı. Çıkınımda onları ararken üzerlerine yığılı ıvır zıvırın altından usulca sesleniyorlardı bana sanki. "Şimdi," dedi nihayet onları aldığı anda; sesi uykusuzluktan çatallaşmıştı ama tanıştığımızdan beri ilk defa sakın geliyordu kulağa. Otların arasından aşağı indirip Plunkett'in çayır çiçeklerinin arasında durduğu yere götürdü beni. "Otur, otur," dedi, "ve gözlerini kapat."

Oturdum, ama gözlerimi kapatamadım. Şu Nehir'in vadisinden yükselen gümüş rengi sisi izledim. Mongolfier'ın makineyi çalıştırışını izledim: Eldivenimi taktı, onunla topu Plunkett'in durduğu kürsünün yanına getirdi, sonra bıraktı: Sanki bir anda fırlatılmış gibi camısı kutunun içine, sıralı duran diğerlerinin arasına gömülüverdi top. İçine girdiği anda ıslığı durdu. Adam eldivenli eliyle o topu, o düğmeyi döndürüyormuş gibi yaptı, ve düğme döndü. Sütunun üzerindeki, camdan bile daha berrak duran küre sanki içi dumanla doluyormuş gibi bulutlanmaya başladı; Mongolfier küre simsiyah olana kadar çevirdi düğmeyi: yolduvar kadar siyah olana kadar: sabahın ortasında simsiyah bir hiçbir yer gibi olana kadar.

"Plunkett öldü," dedi. "Gözlerini kapat." Diğer eldivenle, kendi getirdiği eldivenle siyah bir düğmeyi çevirir gibi yaptı

ve küre temelin üzerinde yükseldi. “Gözlerini kapat,” dedi tekrar endişeyle, bir bana bir makinesine bakıyordu.

“Peki,” dedim, ama kapamadım. Şapkamı taktım. Sonra tekrar çıkardım. Siyah küre yavaşça yüzüme doğru geliyordu. Yolduvar tüm görüşümü doldururken hissettiğim o sınırsız korkuyu hissettiğim bir an oldu: Sonra gözlerimi kapattım.

Ve burada açtım.

Evet. Ve şimdi yeniden kapamalısın, hikâye anlatıldı...

Bekle. Eldiveni bırak. Korkuyorum.

Korkuyor musun?

Onun için korkuyorum, kendim için korkuyorum. Ne yapıyorum ben, melek, bunları burada anlatan ben bile değilken böyle yapayalnız, sinek gibi kapana kısılmış hâlde ne yapıyorum?

*Hiçbir şey. Rüya görüyorsan da çoktan unutmuş hâlde uyan-
dığın rüyalar bunlar. Ama rüya gördüğünü sanmıyorum: Hayır,
muhtemelen hiçbir şey yapmıyorsun.*

Sanki hâlâ çayırdaymışım gibi geliyor, sanki ben, yani hikâyem, yalnızca anlatılmak için getirilmiş buraya. Ama öyle olamaz. Bütün bunları daha önce de anlattım.

Evet.

Neden hatırlamıyorum?

*Sen burada değilsin, Saz. Burada sana ait hiçbir şey yok –
Dosyalama Sistemi'nden bir cam parçasına benzer bir şey hariç,
ki onun ortaya çıkması da yalnızca –*

Birbirine geçmeyle oluyor.

*Birbirine geçmeyle, evet. Bir başkasıyla. Sen buradayken gi-
den, sen gittiğinde geri dönecek bir başkasıyla. Ama sen bura-
dayken seninle konuşulan hiçbir şey seni etkileyemez, tıpkı sen
ona gülümseyen Plunkett'in resminin sana gülümseyemeyeceği
gibi; başka birinin içindeyken kendini bürada bulduğuna yine
şaşıracaksın, daha bir an önce Mongolfier'la çayırdaki oturuyor
oluşuna şaşıracaksın; kubbeye hayretle bakacaksın ve bulutlara
ve hikâyeyi yeniden anlatacaksın. Burada değil de kürsünde du-*

270 *urken sen olmanın nasıl bir şey olduğunu bilmiyoruz; yalnızca o uykudan bazen uykuda, bazense uyanık döndüğünü biliyoruz...*

Kaç kere peki? Kaç kere?

... ve her seferinde bunu sorduğunu. Oğlumuz... benim oğlum büyüdüğünde, Saz, ve cesaret ederse seni kendine kabul ettiğinde burada üç yüz kere uyanmış olacaksın, onun da iki katı yıl içerisinde.

Hayır, olmaz, melek...

Birçok hayat, Saz. Kırmızı Boyalı'nın dediği gibi.

Ama o gitti. Hepsi gitti. Ve ben... ne yaptım o zaman, melek, kendi hayatımda ne yaptım? Yaşlandım mı? O tepeden indim mi? Peki ya Günde Bir Kez... ah, melek, ne oldu bana?

Bilmiyorum. Sen olduktan sonra tahminlerde bulunanlar oldu; Belaire'e döndüğünü, bir aziz olduğunu rüyalarında gören, hayal edenler oldu. Mongolfier helikopter onu almaya geldikten sonra seni izlediğini söylemişti; helikoptere hayranlıkla baktığını, onu da alıp uçup gidişini seyrettiğini söylemişti. Senin bize anlattıklarından başka hiçbir şey bilmiyoruz, Saz. Şimdi burada tek var olan sensin.

Peki her defasında bunu öğreniyor muyum? Ve sonra unutuyor muyum hep? Kutusunun içindeki Tom Ana'yımı-şım gibi, Aziz Gene'in büktüğü kâğıt parçası gibi?

Evet.

O zaman özgür bırak artık beni, melek. Bırak uyuyayım, madem ölemiyorum. Hâlâ buna katlanabiliyorken çabuk özgür bırak beni...

Peki. Uyu artık, cesur adam; uyu yeniden, Saz; kapat gözlerini, kapat gözlerini. Unut.

Ama... dur, bekle. Dinle beni: Olduğum kişiye karşı nazik olmalısın, melek, döndüğü zaman, unutma bunu. Tut elimi, onun elini tut. Evet. Bırakma. Söz ver.

Peki, söz veriyorum.

Onunla kal.

Sonsuza kadar. Söz veriyorum. Şimdi gözlerini kapat.

"Güçlü, gerçekçi karakterlerin olduğu, usta işi bir eser."

—FREDERIK POHL

"Crowley'nin en iyi eseri. Bilimkurgu türünde yazılmış en iyi kitaplardan da biri."

—JOHN CLUTE

"FIRTINA GEÇELİ, MELEKLERİN YARATTIĞI DÜNYA YOK OLALI UZUN ZAMAN OLMUŞTU."

John Crowley, bilimkurgu edebiyatında kendine has, "kişilikli" bir sesi olan, her bir karakteri ise farklı seslere sahip, yaşayan en iyi spekülâtif kurgu yazarlarından. Post-holokost bir dünyanın naif ve sırlarla örülü portresini çizdiği *Makine Yazı* ise masalsi bir arayış romanı.

Dünya'daki canlı yaşamını neredeyse sona erdiren, "Fırtına" adıyla anılan afetten bin yıl sonrasında eski medeniyetin azizlerle, her şeyi mümkün kılan teknolojileriyle ve kendilerini yok eden kibirleriyle dolu hikâyelerini dinleyerek büyüyen Konuşan Saz, az sayıda insanın yaşadığı, labirenti andıran, görünmez ve değişken sınırlara sahip Küçük Belaire'de "Gerçeği Konuşanlar" topluluğuna dahildi.

Topluluğun dışına çıkmak ve bir aziz olmayı öğrenmek en büyük arzusu. Âşık olduğu ve Fısıltı mezhebine dahil Günde Bir Kez adlı kız, Dr. Boots'un Listesi isimli tuhaf bir toplulukla birlikte Küçük Belaire'den ayrılınca onu takip etmek için Saz da yolculuğa çıktı.

Saz'ın azizlik arayışı uzak geçmişe, yeryüzünü terk ederek bulutların üstünde yaşamaya başlayan teknolojik açıdan gelişmiş "melekler"e, şu anki dünyanın müsebbibi çağlar süren kazalar ve felaketler serisine dair bir arayışa dönüşecekti.

Makine Yazı, geçmişin, şimdinin ve geleceğin melankolik yankısı.

Graham Sleight'ın önsözüyle

Bilimkurgu Klasikleri - 62
Kapak İllüstrasyonu: Hamdi Akçay

ithaki

■ /ithakiyayinlari
■ /ithakiyayinlari
■ /ithakiyayinlari

www.ithaki.com.tr
İnternet satış:
www.ilknokta.com

9 786257 650052